

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

Characteres Epidictici, Liber Vndecimvs. Variæ hypotyposes: ex antiquis
autoribus Græcis & Latinis. Descriptiones Hominis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

LIBRI VNDECIMI

INSTITVTVM.

VNDECIMVS hic liber Epidicticos Characteres hypoty-
peseon complectitur: in quo variorum auctorum, qui modo in
florido genere nituerunt ingenia, & quasi ex Græcorum, Latino-
rumque tessellis opus mirifice vermiculatum poteris agnosce-
re. Sunt omnino hypotyposes, viua quædam rerum imagines,
& compendiosa laudationes ac vituperationes, quibus nihil est
in eloquentia ornatius. si modo ea temperies adhibeatur, quàm imperiti non nô-
runt, dum omnia sarcunt descriptionibus. Atque, ut nouitius ille Pictor qui
Helena tabulam totam auro compleuit, cum pulchram orationem facere non
possint, diuitem malè adscitis ornamentis faciunt. Videndum est, quid argu-
mentum, quid locus, quid persona, quid aures ferant, ut quis prudentes istis
imaginibus utatur. Sed de vsu alias. Nunc inter has Epidictici generis delicias
ludens, satis uberem hypotyposes copiam in ordinem digessi, permultas ex Græ-
cis æquæ, æquæ expressi, obscuras illustraui, mancas, & mutuas suppleui, notas ad
aliquot obscuriores locos adieci. Quo in opere varietas cum fructu, & volupta-
te coniuncta, studia iuuentutis excolere simul, & exultare poterit.

Ordinem ab homine, hic enim est *πρότιον πρὸς τὸν θεόν*. Dnas eius natura orationi ^{Homo mem-}
præbet ansas, hac vim caelestem, illa terrenam effigiem attingimus. ^{um. Homo} Quid est ^{animal im-}
enim aliud homo, quam *ζῷον ἀθάνατον ἐν θνήσκουσιν καὶ ἀεὶ κερταμένον πρὸς τὸν θεόν*. Animal ^{mortale in-}
immortale, in mortali carcere conclusum. Sed immortalis anima, quibus ^{carcere.}
tanta rerum difficultate depingetur coloribus: mirari possumus, describere satis ^{Plato in}
non possumus. Verùm nonnulla de eadem materia iam delibauimus libri terti ^{Axiache.}
capite primo, & multa se prodeunt in Ethicis characteribus, quæ ad animi linea-
menta attingant, nunc inferiorem naturam, quæ prima occurrit oculis, conside-
remus.

CHARA-

CHARACTERES EPIDICTICI,

LIBER VNDECIMVS.

VARIAS HYPOTYPOSES COMPLECTENS,
Ex antiquis authoribus Græcis, & Latinis.

DESCRIPTIONES HOMINIS.

HOMO.

Descriptio I.

*ad Marcum
an Seneca.*

Vid est Homo? quodlibet quassum
vas, & quodlibet fragile, lactatu,
non tempestate magna, et dissipe-
tus, opus est, vbi cum que arictauct-
ris, lolueris. Quid sit homo? im-
becillam corpus, & fragile, nudum, suapte na-
tura inerte, alienæ opis indigens, ad omnem
fortuna centumeliam proiectum, cum bene
lacetis exercuit, cuiuslibet fere pabulum, cu-
iuslibet victima: ex infirmis, fluidisque con-
textum, & lineamentis exterioribus nitidum,
frigoris, æstus, laboris impatiens, ipso rursus
suro, & otio ituram in tabem. Alimenta me-
tuens sua, quorum modo copia, modo inopia
rumpitur, anxia sollicitæque tutelæ, precarij
spiritus, & male coherens. Soli semper nu-
tramentum vitiosum, & inutile. Miramur in
hoc mortem vnius, qua singulis opes est: nua-
quid enim, vt concidas, res est magni moli-
menti? Odes illi, saporque, & lassitudo, & vi-
gilia, & humor, & cibus, & sine quibus vivere
non potest, meritis suis, quocumque se sa-

uet, statim infirmitatis suæ conscium, non om-
ne cœlum ferens, aquarum nouitatibus, sta-
tusque non familiaris auræ, & tenuissimis
caulis, atque offensionibus morbidum, pu-
tre, cassum: a steru vitam auspicatum. Cum in-
terim quantos tumultus hoc tam contem-
ptum animal mouet? in quantas cogitationes
obliquæ suæ conditionis venit? immortalis,
æterna volutat animo, & in nepotes, prop-
otesque disponit: cum interim longa con-
stem eum mors opprimit, & hoc, quod sen-
sus vocatur: pauci sunt circuitus annorum.

Nota.

Vide quæ habet Plinius in præm. l. 7. pla-
ne eximia, & Plato in Axiocho. vbi ait hanc *Cornel. in*
inferiorem naturam, ad omnem vim mali ex- *Genes. p. 11*
cipiendam, esse coagmentatam, *et vñ dicitur variis dis-*
αμυχίατα, καὶ πηγά, καὶ εἰς πλείους ὁδούς, πύσιον ἰσ-
ἀνακεραμύβειν, τὰ δ' ἄλλ' ὑπὸ ἀκραιφνή, καὶ μίσην ἡ-
πελοχρόνι, καὶ τῶν ἠδύτων ἀμοιβῶν, &c. bot.

Id est, cuius voluptates vlcerosæ, & volatiles, multique permixtæ doloribus: dolores verò emeri, diurni, & voluptatum expertes.

Etura scripsit, non modo est accuratum in rebus, sed in stylo etiam plurimum habet dignitatis. Ex eo igitur descriptiones aliquot nobiliorum partium afferemus.

CORPVS HVMANVM IN genere.

Descriptio II.

DEus igitur solidamenta corporis, quæ ossa dicuntur, no data, & adiuncta inuicem nervis alligauit, atque constrinxit: quibus mens si excurrere, aut resistere velit, tanquam retinaculis vteretur, & quidem, nullo labore, nulloque conatu, sed vel minimo nutu, totius corporis molem temperaret, ac hæteret, hæc autè visceribus operuit, vt quemque locum decebat, vtque ossa solida regerentur. Itæ visceribus ipsis venas admiscuit, quasi riuos per corpus omne diuisos, per quas discurrens humor & sanguis vniuersa membra succis vitalibus irrigaret: & ea viscera formata in eum modum, vt quid vnicuique generi aptum fuerit, superiecta pelle contextit, quam, vel sola pulchritudine decorauit, vel setis adoperuit, vel squamis muniuit, vel plumis insignibus adornauit. Illud verò commentum Dei mirabile, quod vna dispositio, & vnus habitus innumerabiles animantium præferat varietates.

Nam in omnibus ferè, quæ spirant, eadem series, & ordo membrorum est. Primum enim caput, & huic annexa ceruix. Item collo pectus adiunctum, & eo prominentes armi, adherens pectori venter. Item huic subnexa genitalia. Vltimo loco femora, pedesque. Nec solum membra suum tenent, ac situm in omnibus seruant, sed etiam partes membrorum. Nam in vno capite ipso certam sedem possident aures, certam oculi, nares item, os quoque, & in ore dentes & lingua.

Nota.

Hæc Laëtantius libro de opificio Dei cap. 7. Suauis est, & ingeniosus in eodem argumento Ambrosius, Hexameri libro sexto, capite nono, D. Gregor. Nazianzen. orat. 34. & alij innumeri, qui eandem materiam attigerunt. Sed iuuat in istis, etiam Medicos audire, qui hæc tanto accuratius describunt, quanto norunt melius, inter quos, & nostro sæculo Laurentius, in eo libro, quem de hac humani corporis stru-

CAPVT.

Descriptio III.

Hominem ob naturæ maiestatem miraculum miraculorum, animal adorandum & venerandum, à sapientissimis Ægyptiorum Sacerdotibus appellatum fuisse constat. Maiestatis porro imaginem licet vbique habeat expressam; lucent tamen in capite plures diuinitatis illius, & principatus animæ radij. Quid sine capite est homo? iacet mehercule, nec sine honore, sine nomine, quasi truncus iers, & ignobilis: sola Principum capita, auro, ære, marmore sculpra in pretio sunt, per caput iurabant veteres, capitis nutu pacta confirmabant, caput vbique plenissimum maiestatis: ac illud ipsum solius cerebri gratia constructum est, cuius domicilium, & propugnaculum à Principe Medicorum appellatur.

Et Laurentio: Item.

CEREBRVM.

EST hoc viscerum excelssimum, proximumque celo, hanc habent sensus arcem munitissimam; hic culmen, hic vigor, hic mentis est regimen, est cerebrum non modo sensuum sedes, & motuum proprium artifex, membrorum vastissimas moles, & musculorum prærumida corpora neruorum fibris, quasi funiculis, non sine admiratione trahens, sed & sapientiæ est domicilium, memoriæ, iudicij, cogitationum, quibus opifici Deo humanum genus redditur simillimum.

Plato diuinissimum hoc appellat membrum, nec solum præcipuum, sed etiam totum in corpore. Homerus *ὀφθαλμὸν* nominat, quod ad instar primi orbis, eius vi, ac illustratione inferiora moueantur, ac sentiant: hic facerem Palladis arcem Poetæ locant, dum eam Iouis cerebro natam fingunt: propterea à cerebri esu, tanquam à re sacra abstinebant veteres, & sternuantibus benè precabantur.

SS

Quod

Quod denique in mundo est eolum, in homine est cerebrum: Illud intelligentiarum, hoc rationis est domicilium. Suae sanè hæc omnia diuinitatis cerebri certissima argumenta. Sed hoc vnum inter cætera præstantiam luculenter demonstrat, quod cerebro omnia famulentur, eiusque solius gratia totum corpus constructum sit, homo nempe ad intelligendum totus est natus, at intelligentis facultatis sedes est cerebrum. Situm est in editissimo loco, tanquam arce, ac domicilio omnium tutissimo, & ut irruentibus extrinsecus iniurijs minus foret obnoxium, ossibus vndequeque, quasi proprijs sepimentis hoc natura obuallauit, orbiculari figura tornatum est, tum ut capacius, tum ut nocuentis minus occurreret: adde quod diuinissimo membro perfecta debetur figura: est tamen quodam tenus oblongum, geminis verticibus extumescens. Et, ut eius magnitudo ingens est, & homini, quam cæteris animalibus capacius, & amplior moles, ut vnicum hominis cerebrum, duobus bouum cerebri grandius sit, & capacius; quid eius fabricæ concinnitatem loquar, quid solertem naturæ in eius structura solertiam? quid huius regis domus columnas? & concamerata inuolacra, quæ superbæ molitionis ingentem molem suffulciunt? quid atria? quid thalamos? quid sinus quatuor? quid speculum lucidum? quid arteriolarum inexplicabiles. Maandros, & quasi labyrintheos flexus? Miror profecto, & cum verustissimo Zoroastre exclamare cogor; o homo audacis naturæ miraculum!

O C V L I.

Descriptio IV.

Ambr. Hexam. l. 6. 6. 9.

Oculi quædam sunt in carne sidera, ut ait D. Ambrosius, & ἀγάλματα ψυχῆς ἀγρίβη secundum Damascium in vita I. Siodori, accurata mentis simulachra, quorum structuram cum multi stylo fuerint profecti, non dubium est, quin Marcus Tullius orationis lumine, cæteros superarit. Sic igitur ille:

De Cic. 2. de natura Deorum.

Sensus autem interpretes, ac nunciij rerum in capite, tanquam in arce, mirifice ad vsus necessarios, & facti, & collocati sunt, tanquam speculatores locum altissimum obtinent, ex quo plurima conspicientes suo fungantur mu-

neret: quis verò opifex præter naturam, quæ nihil potest esse callidius, tantam solertiam pete qui poruisset, in sensibus? quæ primum oculos membranæ tenuissimis vestiuit, & spexit, quas primum perlucidas fecit, ut per eas cerni posset, firmas autem, ut continerentur, sed lubricos oculos fecit, & mobiles, ut declinarent si quid noceret, & aspectum, quò vellet, facile conuerterent, acieque ipsa, quæ cernimus, quæ pupilla vocatur, ita parua est, ut ea, quæ nocere possunt, facile vitet, palpebræ æquæ, quæ sunt tegumenta oculorum, mollissimæ tactu, ne læderent aciem, aptissimæ factæ, ad claudendas pupillas, ne quid incideret, & aperiendas, idque prouidit, ut identidem fieri posset cum maxima celeritate. Munitæque sunt palpebræ, tanquam vallo pilorum, quibus, & apertis oculis, si quid incideret, repelleretur, & somno, coniuuentibus cum oculis, ad decernendum non egæremus, ut qui tanquam inuoluti quiescerent.

Latent præterea vtiliter, & excelsis partibus vndique sepiuntur; primum enim superiora supercilijs obducta sudorem à capite, & fronte defluentem repellunt, genæ deinde ab inferiore parte tutantur subiectæ, leuiterque eminentes, nasus ita locatus est, ut quasi murus oculis in e iectus esse videatur. Iam verò, quam sunt in cernendo subtiles, in his artibus, quarum est iudicium oculorum, in pictis, fictis, celestis formis, in corporum etiam motione, atque gestu, colorum etiam, & figurarum, tum venustatem atque ordinem, & ut ita dicam, decentiam oculi iudicant, atque etiam alia maiora: nam & virtutes, & vitia cognoscunt, iratum, propitium, lætantem, dolentem, fortem, ignauium, audacem, timidum, cognoscunt.

Laurentius minus dictione religiosus, ac curatam tamen habet descriptionem his verbis:

Naturæ speculum est oculus, microcosmi lumen, pars æthereæ, solis ianua, fenestra animi, magnæ mentis imago. Figura est in primis rotunda, & aliquantulum oblonga, quò ad capacitatem, robur, agilitatem promptior sit, atque expeditior. Et gemini quidem sunt oculi, in loco editissimo capitis collocati, ut nocte, atque interdiu non secus ac vigiles excubent, & nocitura quæque agili declinatione, atque flexu deuiter: nec satis, in antrum quoddam, ac veluti sinuosam vallem retrusi cernuntur, quò & eorum securitati prouideatur, & minori naturæ dispendio spiritus dissipentur: quia ut:

quia vt extrinsecus irruentibus iniurijs minus sint obnoxij, ossibus vnde quaque, & palpebris, quasi proprijs sepimentis sunt obuallati: magnitudo eorum tanta est, quanta ad rerum imagines sufficiat: natura tota est aquea, mollis, lubrica, splendens, pellucida, vt celerius rerum omnium spectra, colores, imaginem excipiant. Totum præterea oculorum corpus, sex musculis, totidem tunicis, tribus humoribus, duobus neruis, venis, & arteriis quamplurimis, adipeque copioso constituitur. Musculi vnde quaque mirâ volubilitate perniciter versant, tunicae fluentem naturam, veluti solidiori vallo muniunt, quarum vna est vcaulis, & arteriis quamplurimis distincta, fundæ similitudinem reddit, altera cornea duritie, & pelluciditate, cornu præteruenit, & accuratè politum refert. Tertia vnae acinum, & folliculum, à quo pedunculus auulsus est, figura, colore, tenuitate, leuitate extrinsecus spectantibus exhibet. Quarta tenuitate telas aranearum æmularur. Quintam reticularem à retis similitudine medici dixerunt. Postrema veteribus incognita, vitrea, & ipsa vitreum humorem, omni ex parte ambit. Detectis tunicis effluunt statim, & in apertum prodeunt partes oculorum nobilissimæ: humores quippe, aqueus, crystallinus, & vitreus, sed crystallino summus debetur honor, qui anima oculi, speculum interius, & centrum ideo dici solet.

Quid neruos loquar, quorum vnus visioni, alter motioni deseruit? quid adipem? quid venas? quid arteriolas? quid musculos? portenti profectò simile est, quod vno corpufculo, tam varij generis particulas natura concluserit. Quid de oculorum effectis dicam? vident, mirantur, adamant, concupiscunt, amoris, iræ, furoris, misericordie, vltionis indices sunt; in audacia prosiliunt, in reuerentia subsident, in amore blandiuntur, in odio efferantur, gaudente animo hilares subrident, eodem moerente languescunt, in ira exasperantur, in cogitatione, ac cura quiescunt, cum mente semper intenti: vnde tot vsus, tot nomina, torui, truces, flagrantes, graues, transuersi, limi, submissi, blandi, ad summum ad animi motus ita sunt compositi, vt alter animus esse videatur.

⊕⊕

A V R E S.

Descriptio V.

AVRES, animi lancee, suam quoque merentur commendationem, quam Cicero lib. 2. de natura Deorum paucis pertexit.

Auditus semper patet, cuius etiam sensu dormientes egemus, à quo cum sonus est acceptus, etiam è somno excitamur. Flexuosum iter habet, ne quid intrare possit, si simplex, & directum pateat prouisum etiam, vt si minima bestiola conaretur irrumpere, in foridibus aurium, tanquam in visco inhæresceret: Extra autem eminent, quæ appellantur aures, & tegendi causa factæ, tutandique sensus, & ne adiectæ voces laberentur, atque errarent priusquam sensus ab his pulsus esset. Sed duros, & quasi corneolos habent introitus, multisque cum flexibus, quod his naturis relatus amplificatur sonus. Quocirca, & in fidibus, testudine resonatur, aut corau, & ex tortuosis locis, & inclusis redduntur ampliores. Aurium item est artificiosum quoddam, & admirabile iudicium, quo iudicatur, & in vocis, & in tibiaturum, ac neruorum cantibus varietas sonorum, interualla, distinctio, & vocis genera per multa, canorum, fuscum, lene, asperum, graue, acutum, flexibile, durum, quæ hominum solummodo auribus iudicantur.

C O R.

Descriptio VI.

Sed nihil corde admirabilius hoc vaseulo, quo tanta rerum continetur immensitas, de quo præclare Laurentius:

Hoc præstantioris animæ sedes, vitæ domicilium, fons sanguinis, & quasi perpetuus caloris focus, quo vigente omnia vigent, intereunte marcescunt, atque dilabuntur. Primum pyramidis est figura sensim gracilescente, ex basi enim ampliore in turbinatum mucronem desinit, quo longitudo ad tractum, rotunditas ad robur, amplitudinemque conferat. Situm est in medio thorace, vt vitalem spiritum, & viuificum nectar salutaris instar syderis, in omnia extrema diffundat. Quantitas eius exigua, vt cæterorū vitæ principio.

§ fl 2

cipiorum, quorum vis maxima in parua mole spectabilis emicat, carne durâ est, & solida, quod, & illa inditiâ Deo caloris flamma continetur facilius, & necessaria perpetui motus agitatio, atque diuturnior, atque expeditior, sic in suos actus prorumpat: caro hæc triplici villorum genere intertexta est, quorum recti à basi ad mucronem extremum producti, in cordis diastole sanguinem per venam cauam in dextrum sinum, aërem per arteriam venosam in sinistram trahunt: obliquorum ministerio attractis perfruitur, qui verò transuersi orbiculatim cor, eiusque ventriculos ambiunt, sanguinem in pulmones, vitalem spiritum in aortam, & fumidos vapores in arteriam venosam egerunt. Ad sunt venæ nutritæ, & ingentium calorem fouentes arteriæ; totam basim cordis instar coronæ cingunt, & ramulos hinc inde explicant. Totum deinde corpus peculiari tunica cingitur, & adipe copioso, tota ferè cordis superficies oblinitur, ne obperennes motus incendio conflagret, & faciat. Quid eius morum loquar? quem non minus mirari liceat, quam cœli labentis conuersionem, aut Euripi septies interdiu, & noctu reciprocantis æstus: hac agitatione fit spirituum generatio, & nihil omnino in perfecto animali ferax est, nisi vis illa præpotens, cordis fecunditatem largiatur.

MANVS, ET DIGITI.

Descriptio VII.

QVAM verò aptas, & quam multarum artium ministras manus natura homini dedit? digitorum, eam contractio facilis, facilisque potrectio, propter molles commissuras, & artus, nullo in mora laborant: Itaque ad pingendum, ad scalpendum, ad neruorum eliciendos sonos, ac tibiarum, apta manus est ad motionem digitorum. Atque hæc oblectationis, illa necessitatis: cultus dico agrorum, extructionesque tectorum, tegumenta corporum, veli, texta, vel fura, omnemque fabricam æris, & ferri; ex quo intelligitur, adiuuenta animo, percepta sensibus, adhibitis opificum manibus, omnia nos consequutos, vt recti, vt vestiti, vt salui esse possimus, vrbes, muros, domicilia, delubra habeamus. Iam verò operibus hominum, manibus cibi varietas inue-

nitur, & copia; nam & agri multa ferunt, quæ vel statim consumantur, vel mandentur condita vetustati, & præterea vescimur bestiis, & terrenis, & aquatilibus, & volatilibus, partim capiendo, partim alendo: efficitur etiam domitu nostro quadrupedum vectioes, quorum celeritas, atque vis nobis ipsis adfert vim, & celeritatem: nos onera quibusdam bestiis, nos iuga imponimus: nos elephantorum acutissimis sensibus, non sagacitate canum, ad utilitatem nostram abutimur: nos è terra cauernis ferrum eliciimus, rem ad colendos agros valde necessariam. Nos æris, auri, argenti venas penitus abditas inuenimus, & ad vsum aptas, & ad ornatum decoras: arborum autem confectioe, omni que materia, & culta, & syluestri, partim ad calefaciendum corpus igni adhibita, & ad mitigandum cibum vtimus, partim ad ædificandum, vt tecti, septi, frigora, caloresque pellamus, magnos vsus autem affert ad nauigia faciendâ, quorum cursibus suppeditantur omnes vndique ad vitam copias, quales res violentissimas natura genuit, earum moderatiorem nos soli habemus, maris, atque ventorum, propterea nauticarum rerum scientiam, plurimisque maritimis, rebus fruimur, atque vtimus.

COMA.

Descriptio VIII.

COMA reuerenda in senibus, veneranda in sacerdotibus, terribilis in bellatoribus, decorata in adolescentibus, compta in mulieribus, dulcis in pueris, inquit Ambrosius. Hexam. lib. 6. cap. 9.

Huius descriptionem in muliere persequutus est Apuleius, suo, vt solet, stylo intemperantius velificatus.

Quid cum capilli color gratus, & nitor splendidus illucet? & contra solis aciem vegetus fulgurat? vel placidus renidet? an in contrariam gratiam variat aspectum, & nunc aurum coruscans, in mellis lenem deprimitur umbram, nunc coruina nigredine carulus, columbarum colli flosculos æmulatur: vel cum guttis Arabieis obunctus, & pectinis arguti dente tenui discriminatur: & pone versum contractus oculis occurrens, instar speculi, reddat imaginem gratiorem?

Quid!

Quid cum frequenti sobole spissus cumular
verticem? vel proluxa serie portectus dorsa
permanat: tanta denique capillamenti digni-
tas, ut quamvis auro, veste, gemmis, omnique
cætero mundo exornata mulier incedat, tamē
nisi capillum distinxerit, ornata non possit vi-
deri. At in Photide non operosus, sed inorna-
tus, ornatus addebat gratiam. Vberes enim
crines leniter emissos, & ceruice dependulos,
ac deinde per colla dispositos, sensimque si-
nuato patagio residentes, paulisper ad finem
conglobatos, in summum nodum
altinxerat.

Apul lib. 2. Met.

Nota.

Contra solis aciem vegetus fulgurat. Callistra-
tus de coma Narcissi, *no μαις ιωχρδους ησραπτι*,
capillis aureis fulgurabat, non satis iuφατιμās;
redditur fulgebat. Idem *ηλιδρω* comam Melea-
gri dixit.

At in contrariam, lege, Aut in contrariam.

Aurum coruscans in mellis lenem deprimitur
umbram; Significat, auri radiantis fulgura mel-
lei coloris minus vegeti, velut quibusdam um-
bris temperari: *Διαφρασηστας, η ερωφαινομε-
νας* dixit Nazianzenus, oratione vndecima.

Coruina nigredine carulus. Hunc capillorum
colorem probat Anacreon:

Γράφε μοι τριχας το παρωτον

Απαλός τε, η μελαστας.

Columbarum collis. Quæ Lucretius describit
lib. 2. Nero Cæsar in suis Leoninis.

Colla Tyberiacæ splendent agitata columba.

Guttis Arabicis: vnguento nardino, vel la-
cryma myrrhæ; quæ laudatissima est in Arabia.
De vnguentis, & tinctura capillorum notius,
quam hic debeat inculcari.

Pectinis arguti dente tenuis discriminatur,

aut morsu numerosi dentis eburno.

Multifidum discriminat: Claud. in nuptijs
Honorij, v. 103.

Pone versum coarctus: pone verticem nodo
æligatus.

Crines nodantur in auribus. Maro.

Patagio. Beroaldus exponit ornamentum
genus, quod summa in camisia
circa ceruices assunt mulie-
res, crispissimum, &
sinuatum.

CORPVS HVMANVM IN
specie.

SEV,

Varia descriptiones hominum.

APOLLO,

Descriptio IX.

Ex Apuleio, lib. 10.

Descriptiones Apuleij si qua occurrent, cum
summo delectu erunt imitanda: nam hic
author, quod præmonui, sæpe durus est, in-
solens, & supra modum putidus: habet ta-
men multum ingenij, & si meliori Cicero-
niani styli censura castigatus esset, plus in i-
sta obtineret venustatis.

Contra Apollinem (ridiculum dictum) aduer-
sus virtutibus culpabat: quod Apollo esset,
& coma intonsus, & genis gratus, & corpore
glabellus, & arte multicius, & fortuna opu-
lentus. Iam primum, inquit, crines eius præ-
mulsis antijs, promulsis caproneis, anteuen-
tali, & propenduli, corpus rotum gratissi-
mum, membra nitida, lingua fatidica, seu tute
oratione, sine versibus malis utrobique facun-
dia æquiparari: Quid? quod vestis textu tenui-
s, tactu mollis, pura radians? quid? quod & ly-
ra eius auro fulgurat, ebore candicat, Igemmis
variegat? quid? quod & doctissime, & gratissi-
mè cantillat? hæc omnia, inquit, blandimenta,
nequaquam virtuti decora, sed luxuriæ accō-
modata, circa corporis sui qualitatem speciem
maximam ostentare.

Nota:

Apollinis characterem similiter habet A-
pollonius, Argonauticōn lib. 11. v. 675.

Quintus Calaber, lib. 9.

Antipater, *εις αγαλμα Απολλωνου*.

Antholog. 4. Philost. Iun. p. 837. in Marsya.

Coma intonsus. Nonn. Dionys lib. 10.

555 3

Φοιβος

Φειδῶ ἀκροτεκόμενης κεχάλασμένα βόστροχα σείων :

Phœbus coma intonsus, solutos cincinnos quatiens.

Genis gratius, ἀκρίαις παρῆς, dixit Callimachus in Apolline, v. 37.

Præmissis antys.

Antix muliebres, capilli demissi in frontem appellari ex Græco videntur, quod enim nos contra, illi ἀντι dicunt.

Festus Adhelmus de laudibus virginitatis, cap. 28. Antix frontis, & temporum cincinnati calamistro crispantur.

Caprona equorum iuba in frontem deuersa, dixit quasi a capite pronæ.

Comas fluitare Capronas dixit Lucilius.

Nec mirum, si de hominibus dixerit, nam & iubam virilem, capillum nominat Senec. de breuitate vitæ, tit. 12. Quomodo excandelcūt, si quid ex iuba sua decitum est.

Vestis textu tenui. Citharædi vbique magno vestis cultu, atque choragio depinguntur. Talis, qui describitur a Cicerone, 4. ad Herenn. Talis, qui à Luciano, & Apulcio Florentino.

IN HOC GENERE DESCRIPTIONVM PICTI, ET FLORENTES sunt Græci sophista, vt Philostratus, & Callistratus, ex quibus descriptiones aliquot subiiciam, quas ego verti, non quidem ad verbum, vt interpres, sed paulo liberius, vt Orator.

Ex Callistrato.

CVPIDO PRAXITELIS.

Descriptio X.

Ex Callistrato.

Εἶπες ἦν Πραξιτέλης τέχνημα, ὁ ἔρας αὐτός, πᾶς ἀνδρὸς, καὶ ἰέθ, πέρυγας ἔχωρ, & τόξα, χαλκὸς δ' αὐτὸν ἐτύπῃ, & ὡς ἀνέρωτα τοπῶν τύραννον διόρ, & μέγαρ, & αὐτὸς ἐδωκεύλο. οὐ γὰρ ἠνείχετο χαλκὸς ἀναγὰ πάντα, ἀλλ' ὅθ' ἦν, ἔρας ἔγινε. εἶδες ἀντὸν χαλκὸν δροπιδόρ, & εἰς εὐσαρκίαν ἀμυχανῶς χλιδῶντα, & ὡς βραχέως ἐπέρ, τὰ ἀναγκῶα πληρῆ ἐαυτῆ τὸν ἕλλω ἀρχέσασ; ὕψος μὲν ἦν, ἀμοιῶρ μεγαλειότηθ. χαλκῶ δ' ἔχωρ σιωπῶν τὴν χροίαν εὐαλδῆς ἐωράτ. τῶν δ' κινήσεως ἐργωρ ἐσχημένθ, ἔτιμθ ἦν δαίον κίνητιρ. εἰς μὲν γὰρ ἔδραυ γάσιμον ἔδρωτ. ἠπάτα δ' ὡς & τ' μετῶρα χοριέωρ φορῆς. ἐθαυέτ δ' εἰς γέλωτα, ἐμυρόν ἔ, & μέλιχον δ' ὀμμάτων διαυγῆζωρ, & ἦν ἰδέν ὀπακῶντα πᾶ πάθει τὸν χαλκὸρ, & δεχόμενον εὐκόλως πᾶ γλωτθ μίμωσιμ ἔδρωτ δ' εἰς μὲν τῆρ κορυφῆν τὸν δεξιὸν βραχίονα κερπῶρ, τῆ δ' ἐτέρῃ μετωρίζωρ τὸ τόξωρ, καὶ τῆν δ' βρα-

Cupido erat Praxitelis artificium, ipsemet Cupido, puer floridus, tener, pinnatus, arcu, & sagittis ferox, ex ære mollissimè conformatus: atque, vt Cupidinem magnum, & dominatorem Deum effingens, ipsum etiam metallum imperiosius dominari videbatur: non enim iam ferebat omninò æris speciem, sed quantum naturæ ratio patiebatur, totum cedebat in Cupidinem. Videres quippe æs deliciis affluens, & mirum in modum carnis mollitia, teneritate quæ luxurians, atque, vt summatim dicam, ad necessarias quasque partes explendas materiam seipsa planè contentam: Siquidem molliculus erat puer, à maiestate alienus, qui & ipsi quoque aeri congruentem colorem nactus, fœliciter adolescere cernebatur iam, licet motionis expertus, emicanti similis erat, & in firma basi collocatus, spectantium fallebat oculos, quasi iam pinnis aërem euerberaret. Quin etiam iactabat sese profusior in risum, igneo quodam, & mellito aspectu fulgurans, & videre quidem fas erat, æs affectui obtemperans, & ad risus imitationem bellissimè compositum. Erectus in super fuit, brachio ad verticem dextrum inflexo, alte-

σεως Ἰσθμοῦ ἐπικλίνας ἐπὶ τὰ λαῖα τὴν γὰρ
 τῆς ἀριστοῦρας λαγόνος ἑκτασμι ἀνίστη πρὸς
 τὴν εὐμαρότητα, τὸ χαλκὸν τὸ σφραγῶν ἐκκλά-
 σαι; πλόκαμοι δ' αὐτῆ τὴν ἑκεφαλὴν ἐσκίαζον,
 ἀνδραῖ, καὶ ἐνθάδε, νοστήσιον ὑπολαμπόντες
 ἀνθῶ, καὶ ἦν θαυμαστός οἷος ὁ χαλκός. ἰδόντε
 τὴν γὰρ, ἔρευθον ἀπέσιλθεον, δὲ ἀκραιμ βουρῶ-
 χων ἀρόλιθον ἀφαιμένω δὲ ἠδρὶς ὑπέσαστο,
 μαλθακίζομένη πρὸς τὴν ἀφῶσιν, ἐμπίδῃ δεα-
 σαμένα τὴν τέχνην, ἐπὶ πειθεῖν ἔτι καὶ χο-
 ρὸν ἠτικασέ κινεῖται Δάδαλον, καὶ χρῶα πα-
 ρείχεν αἰ δῆσφ. ὅπως πραξιτέλης, εἰς τὴν εἰκόνα
 ἔρωτος ἐπέδρα μικρῶ, καὶ νοήματα, καὶ πηγυ-
 τὰ ἀέρα ἰεμένει μνηχανάσαστο.

altera manu arcum attollens, & in hac incessus
 æquilibrata pauld ad lævam proiectior, eti-
 am sinistri lumbi deflexio propendebat, ad æ-
 ris facilem tractationem soliditate mollites
 infracta: Cincinnuli verò florigeri, & crispantes
 caput eius in umbrabant. iuuenili sublu-
 centes flore, qui plurimum gratiæ metallo asper-
 ferat: sed enim intuenti rubor quidam affulge-
 bat, à cincinnorum simbrisi euibratus: & con-
 trestanti capillus surrigebat modica titillatio-
 ne delusis sensibus blandiente. Mihi certè,
 dum artem accuratius contemplerer, subierat
 animum credere: Dædalum, etiam choræam
 versatilem elaborasse, & colorem sensibus ani-
 malle, quando Praxiteles in muta Cupidinis
 imagine, quædam etiam fermè sensa incluse-
 rat, & ipsum alarum remigio æræm celeritè
 fecantem solertius effinxerat.

Nota ad Cupidinem.

De hoc Cupidine Praxitelis legendus Pausanias
 in Atticis. Scholiastes Anthologia. Iulianus à præfectis
 Aegypti, Tullius Geminus, & Leonides in epigram-
 matis de eodem scriptis.

Τὸ γέννην δῖόν Αἰκιδιάδου Cupido erat fulminator,
 ut habes in iconibus. Vide ornatissimas descriptiones.

Oppiani, de amoris tyrannide, quarum memini in
 thesauro.

Εὐαγούρου Similiter Iulianus; ἡλίνας ἀοχίνα
 γαίφου.

Μελίχρον δῖα τῶτε γελᾷ, καὶ μελίχρος ἔστι;

Ralladi in Thespio Cupidine.

FOLVIT ET APVLEIVS ISTAS GENTILIVM DEORVM PIC-
 turas stylo florido persequi, sed propter sermonis insolentiam, longe Græcis deterior est. Sic autem
 iudicium Dearum describit.

Descriptio XI.

ERAT mons ligneus ad instar inclyti mon-
 tis illius, quem vates Homerus Idæum
 cecinit, sublimi instructus fabrica, confusus
 viretis, & viuis arboribus, summo cacumine,
 de manibus fabri fonte manante, fluuia
 les aquas eliquans. Capellæ pauculæ vande-
 bant herbulas, & in modum Paradis Phrygi
 pastoris, in barbaricis amiculis, humeris de-
 fluentibus pulchrè indusatus adolescens,
 aureâ tiarâ contecto capite, pecnarium si-
 mulabat ministerium. Adest luculentus puer
 nudus, nisi quod ephēbia chlamyde sinistrum
 tegebat humerum, flavis crinibus vsquequaq;
 colpicus, & intercomas eius aureæ pinnulæ

cognitione simili sociatæ prominebant: quæ
 caduceum, & virgula Mercurium indicabant.
 Is saltatoriè procurrens, malumque bracteis
 inauratum dextra gerens, ei qui Paris videba-
 tur, porrigit, quæ mandaret Iupiter nutu sig-
 nificans, protinus gradus scitule referens &
 conspectu facessit. Insequitur puella vultu
 honesta, in Deæ Iunonis speciem similis, nam
 & caput stringebat diadema candidum, fere-
 bat & sceptrum.

Irrupit alia, quam putares Mineruam,
 caput contecta fulgenti galeâ, & oleaginea
 corona tegebatur ipsa galea, clypeum attol-
 lens, & hastam quatiens, & qualis illa, cum
 pug-

* Alia can-
 dida.

pugnat. Super has Venus introcessit alia visendo decore perpollens, gratia coloris ambrosæi designans Venerem. Ipse autem color Deæ diuisus in speciem, corpus candidum, quod celo demeat, amictus cæruleus, quod mari remeat. Iam singulas Virgines, quæ Deæ putabantur, sui obibant comites.

Innonem quidem Castor & Pollux, sed isti Castores erant scenici pueri. Hæc puella, varios modulos lasciuia concinente tibia, procedens, quæta, & in affectata gestulatione, auribus honestis pastoris pollicetur, si sibi præmium decoris addixisset, sese regnum totius Asiæ eribituram. At illam, quam cultus armorum Minernam fecerat, duo pueri muniebant, præliaris Deæ comites armigeri, Terror, & Metus, nudis gladijs insultantes. At pone tergum tibiæc Hormum canebat bellicosum; & permiscens bombis grauibas tinnitus acutos, in modum tubæ saltationis agilis vigorem suscitabat. Hæc in quieto capite, oculis inspectu minacibus, citato & intorto genere, gestulatione alacri, demonstrabat Paridi si sibi formæ victoriam tradidisset, fortem trophæique bellorum insignem suis adminiculis futurum. Venus ecce cum magno caueæ fauore in ipso medullio scææ, circumfuso populo latissimum parualorum, dulce subridens constitit amonè. Illos teretes, & lacteos puellios diceretur Cupidines de celo vel mari commodum inuolasse. Nam & pinnulis, & sagittulis, & habitu cætero formæ præclara congruebant, & velut nuptiales epulas obitura dominæ coruscis prælucebant facibus, & influunt innuptarum puellarum decore soboles. Hinc gratissimæ gratia; illinc horæ pulcherrimæ, quæ iaculis floris, ferti, & soluti, Deam suam propitiantes, scitissimum construxerant chorum, dominæ voluptatam veris coma blandientes. Iam tibiæ multiforabiles cantus lydios dulciter circumsonant, quibus spectatorum pectora suauc mulcentibus longè suauior Venus placidè commoueri, cunctantique lente vestigio, & leuiter per fluctuantes pinnulas, & sensim annuente capite cœpit incedere, mollique tibiærum sono delicatis respondere gestibus, nunc mite conuiuatiibus, nunc acre comminantiibus gestire pupulis, & nonnunquam saltare solis oculis. Apul. met. 10.

Hæc nimis affectata, & puerilia.

Item quod habet de pompa Veneris in mari floridum est, nisi stylo infuscaretur.

Ecce iam profundi maris vdo resedit vertice, & ipsum quod incipit velle statim quam si pridem præcepit, non moratur marinum exequium: adfunt Nerei filia chorum canentes, & Postunus cæruleis barbis hispidus, & grauis piscoso sino Salacia, auriga paruulus Delphini Palæmon, iam passim maria persulfantes Tritonum cateræ, hic concha sonaci leniter buccinat, ille serico regmine flagrantia solis oblitit inimicæ: alius speculum sub oculis dominæ prægerit, currus biges alij supernatant. Talis ad Oceanum pergentem Venerem comitatur exercitus.

Idem Metamorph. 4.

Notæ.

Non assentior Beroaldo, qui per verticem profundum, inum mari intelligit, Quin potius vâττ Dalæons designat, quæ Arnob. l. 1. aduersus gentes Ponti terga dixit. Depingitur enim Venus avad vâττ, qualem depinxit Leonides Tarentinus.

Τὰν ἐκφυγὸν σὺν ματρὸς ἐκ κόλπων, ἔτι

Ἀφρῶτι μορβῆρσσαν.

Emersam ex sinu matris, adhuc

spuma stuantem.

Bellissimè Anacreon od. 51. ex quo nonnulla decerpisse Apuleium.

Et ipsum quod incepit velle.

Morem ostendit delicatissimarum mulierum, quæ, ut ait ille, ad digiti sonum sua mandata impleri volunt, sin autem, solea obiurgabere verba.

Cæruleis barbis hispidus. alibi multibarbum dixit, Marsiam non adeo delicatè exprimens illud Nonni τριτὼν ἢ κυρτῶν, &c. Dionys. 11.

Salacia. D. Augustinus lib. 4. de ciuitate Dei.

Quid est, quod mare Neptuno tribuitur, Terra Plutoni? Et ne ipsi quoque sine coniugibus remanent, additur Neptuno Salacia, Plutoni Proserpina?

Auriga paruulus Delphini.

Dixit

Dixit ad imitationem Anacreontis: Apud quem Desiderium, & Amor circa Venerem ἀναλομίνω equitant ἐπὶ Δελφῶν χορῶντις.
 Maria perfulcantes. melius quàm præsultantes expressit, & illud Anacreontis, οὐκ ἔστι τιμωρὶς ἀλλὰ δαδάων, sulcum maris dixit.

Concha sonaci buccinae.

Ut apud Nonnum, Triton ipse ἰσχυρὸν ἠδῆδὶ νόχλῳ. Buccinatorem dixit Cicero filius. epist. 21. l. 16 in eo, ut in caseru audacior, quam pater.

Speculum pragerit.

In quo delicatissimarum puellarum triumphabat luxu. Senec. i. natur. q. 17.

Specula totius parva corporibus, auro, argentoque calata sunt: denique gemmis adornata: & plura unum ex his scemina constitit, quam antiquarum dos fuit illa, qua pubescē dabatur Imperatorum pauperum liberu.

Item Apuleius lib. 6. Metamorph.

Ubet construi currum, quem ei Vulcanus subtili fabrica studiosè poluerat, & ante thalami rudimentum nuptiale munus obtulerat: Luna tenuantis detrimento conspicuū: & ipsius auri damno pretiosum. De multis quæ circa cubiculum dominae stabulant, procedunt quatuor candidæ columbæ, & hilaris incessibus picta colla torquentes iugum gemmeum subeunt, susceptaque domina lætæ subvolant, currum Deæ prosequentes, gannitu constrepenti lasciuunt passeret, & cæteræ, quæ dulce canticant aues, melleis modulis suauiter resonantes, aduentum Deæ præsentiant, cedunt nubes, & cælum filia panditur, & summus æther cum gaudio suscipit Deam: nec obuias aquilas, nec accipitres pertimescit magna Veneris canora familia, tum se protinus ad regias Iouis arces dirigit.

Nota.

Ante thalami rudimentum nuptiale munus obtulerat. Similiter Claudianus, de nuptijs Honorij & Mariae.

Mulciber, ut perhibent, his oscula coniugis emittit.

Mœnibus, & tales uxorius obtulit arce.

Luna tenuantis detrimento conspicuum.

Significat currum, arcuatum, & ad effigiem Luna corniculatè figuratum.

Auri damno pretiosum.

Quod enim ars raserat ex auro ad arcuatam figuram intenuandam: hoc ipso fuit opus politius, & nobilius.

Currum Dea prosequentes, gannitu constrepenti lasciuunt passeret.

Passeret, columbæ, olores sunt in famulatio Veneris.

Sappho in hymno ad Venerem.

Καλὸν ἔσθ' ἄγορ,

Ὡκείες τρεῖς θοὶ πτέρωτας μελαίναι.

Ποικῶ δὲ δεικόντες ἀπ' ὠρῶν ἀγέλης διαμέσσω.

Pulchri verò te ducebant,

Et veloces passeret, nigras pennas

Variè agitantes, è cælo aerem

Per medium.

Quod ad columbas, maternas agnoscit aues Seneca apud Maronem, & Porphureis aies oloribus vehitur. apud Horat. od. 1. l. 4.

Nec obuias aquilas, nec accipitres rapaces pertimescit.

Tales Milui ad rapinas incitatissimi, ut nec macelli carnibus parcant, Iouis sacra non tangunt.

Τῶν δ' ἐκ τῆς Διὸς ἰσχυρίας οὐκ ἂν προσάψαντο: Aelian. de animal. l. 2. c. 67.

Iouis caruleum supercilium. κωνέχισιν ἐπ' ὄφρυσι νεῦσι Κρονίου. ἰλ. α.

DIANA.

Ex Apuleio, 2. Metam.

Descriptio. XII.

Conta Parius lapis in Dianam factus, tenet libratam totius loci mediocritatem: signum perfecte luculentum, veste restatum, procursum vegetum, introeuntibus obuium, & maiestate venerabile. Canes utrinque secus Deæ latere maniant, qui canes & ipsi lapis erant. His oculi minantur, aures rigent, nares hiant, ora laxuunt, & sic vnde latratus de proximo ingrucit, cum putabis de faucibus lapidis exire, & in quo summum specimen operæ fabrilis egregius ille signifex prodidit, sublati canibus in pectus arduis, pedes imi resistunt, currunt priores: Ponè tergum, Deæ saxum infurgit in speluncæ modum, muscis, & herbis, & folijs, & virgultis, & pan-

T t

& pan-

& pampinis, & arbusculis alibi de lapide flo-
rentibus: sub extrema scilicet margine poma, &
vina faberrimè polita dependent, quas ars ex-
mula naturæ, veritati similes explicuit: pu-
tes ad cibum inde quædam posse decerpi; & si

fontes, qui Deæ vestigio discurrentes in so-
uem vibrantur vndam, pronus aspectus
credes illos, ut rure pendentes
racemos, nec agitationis offi-
cio carere.

DIONYSII STATVA.

Callistratus in signum Dionysij;

Descriptio. XIII.

Δαδάλω μὲν ἔχων ἰδεῖν τὰ περὶ Κρήτην
πιστεύειν δάμματα, κινῆματα μηχαναῖς
ταυτοσηματα, καὶ πρὸς ἀνθρώπων αἰσθησὶν ἐκ-
εἰσέθεσσι τὸν χρυσόν. αἱ δὲ Πραξιτέλειοι χεῖρες
ζωπικὰ διόλκιμα χρυσόκλυτον τὰ τεχνήματα
ἄλλοι ἦν, καὶ Διόνυσος εἰσῆκει, ἠιδέα σχῆμα
μιμῆδον οὐτὼ μὲν ἀπλοῦς, ὡς πρὸς σάρκα
μπαρβύθμιζεσθαι τὸν χαλκόν οὕτω καὶ ὄργον καὶ
κεχάλασμένον ἔχων τὸ σῶμα, ὡς ἑτέρας ὕλης
ἀλλὰ μὴ χαλκοῦ πεφυκός. ὁ χαλκός μὲν ἦν, ἤρου-
δραμετο, ζωπὶς δὲ μὲν ἴσταν οὐκ ἔχων, ἐβλετο τῶν
ἰδεῖν δεικνύειν. ἀφαιμένω δὲ ἴσταν πρὸς τὴν ἀκμὴν
ἠπερῆσται. καὶ ὅντως μὲν ὁ χαλκός ἦν στεγανός ὑπὸ
τῆς τέχνης μαλατόκλυτος εἰς σάρκα, ἀπεδί-
δρασκε τὴν χεῖρὸς τὴν αἰσθησὶν. ἦν δὲ ἀνθρώπος, ἀ-
βρότητος γέμων, ἠιδέα μὲν ἰδέσθαι, εἶναι αὐτός.
Ευριπίδης δὲ Βακχῶν εἰδοποιήσας δεικνύει. κισ-
σός δὲ αὐτὸν ἔσπερε περιβέειν ἐκκύλιον. ὡς κισσός.
ἦν ὁ χαλκός, εἰς κλίνας χρυσόκλυτος, καὶ τῶν
βασύλων τοὺς ἐλικτήρας ἐκ μετώπιοι χειρῶν
ἀναστῆσαι, γέλωτος δὲ ἐμπίπτου, ὁ δὲ καὶ παρὶς
ἦν ἐπέκεινα δάμματα, ἠιδέοντες ἀφίεναι τὴν ὕλην
τεκμήρια, καὶ τὴν παρὶς δὲ ἠιδέοντες ὑποκρίνεσθαι
τὸν χαλκόν. νεβρίς δὲ αὐτὸν ἐσκεπεν οὐχ οἶον εἶσθαι
ἐΔιόνυσος δὲ ἀπαιθεσθαι. ἀλλ' εἰς τὴν τὸν δόρατος
μίμησιν ὁ χαλκός μὲν ἐβλετο εἰσῆκει καὶ τὴν λυ-
ραὶ ἐπερῆσαν τὴν ὄργον. ὁ δὲ ὄργος ἠιδέοντες τῶν
αἰσθησὶν ἐκ χαλκοῦ ποιεῖται, χλοερὸς μὲν, καὶ
πρὸς ἠιδέοντες ἐδοξάζετο, πρὸς αὐτὴν ἀμει-
βόμενος τὴν ὕλην. ὁ μὲν δὲ ἦν περὶ διαοργῆς, μα-

Δαδάλω sanè integrum fuit videre in
Creta, incredibilia quædam, ac miranda
opera, quæ fabricis occultis agitantur, ut que
aaurum ad humanos sensus effingendos præ-
ter naturam cesserit: verum, Praxitelis manus
spirantia profus molitæ sunt artis simula-
chra. Nemo fuit, in quo Dionysius constite-
rat, adolescentis habitum imitatus, ita certè
molliiter, ut æs cum carne, summa conveni-
tate congrueret: adeò verò tenerum, ac deli-
catum corpus inerat, ut ex alia quavis mate-
ria, potius quàm ex ære constatum videretur.
Siquidem æs cum esset, erubescerebat: & cum
vita communione haberet nullam, eius ta-
men speciem gestiebat præ se ferre; nam si
contrectasset, ad tactus aciem cedebat: ac rei-
psa quidem solidum, & conrumax metallum,
sed artificio mollium in carnem pulpofam,
manus contactum subterfugiebat, cæterum
floridus, teneritate refertus, ac cupidine dif-
fluens cernebatur, qualem Euripides ipse in
Bacchis accurata simulachri fictione expref-
sit: Hædera certè ipsam circumvestiebat erra-
tico corymborum flexu in orbem diffusa; æs
quippe instar hederæ in ramos inflexum, cin-
norum nodos à fronte diffusos colligebat:
totus porrò in risum effusus visiebat, quod
certè omne miraculum excedebar, cum vo-
luptatis notas exprimeret materia, & metal-
lum naturæ æmulum, per motiones, affectus-
que fingeret. Hinnuli membrana ipsam vela-
bat, non qualem Dionysius solebat appensam
habere, sed ad pellis imitationem æs confor-
matum erat. Porrò stabat, lyram thyrsu fulci-
ciens; ac thyrsus etiam sensum fallebat, quippe
qui ex ære fabricatus, virens quidam ac flori-
dum cum ipsa certans materia, iaculari pu-
tabatur. Præterea oculus igne rutilans, furio-
sum insuebatur, sed enim metallum vim bac-
chian-

νικόν ἰδέν. καὶ γὰρ τὸ βαχεύσιμον ὁ χαλκὸς
οὐδέκινυτ, καὶ ἐπιβάζειν ἐδόκει. ἔσπερ, οἶμαι,
τὸ πραξιτέλις, καὶ τὸ βαχχεῖον ἐγχαταμίξαι
διωθέντι.

chantis indicabat, & furore accendi videba-
tur: perinde opinor, ac si Praxitelis bac-
chicum æstrum inferere va-
luisset.

Nota.

Ἄφαιμινω δὲ οἱ: Similiter dixit in Cupidine,
Ἄφαιμινω δὲ ἡ Δριξ ὑπερίτατο, quoniam alia
ratio verbi ὑπερίταται, ἢ ὑπερίσταται. Itaque
non possum assentiri viro eruditissimo sic inter-
pretanti, vigore quodam excitabatur, mallem,

ad tactus aciem cedebat. Ita, inquit, molle, & de-
licatum ac erat, ut tangenti cedere videretur, ἄφαι-
μινω δούχον, D. Basilium, & Plutarchum, ἢ forte hic
simile quidpiam desideratur. Verum, & germanum
hunc esse sensum declarant inferiora, ἠπάσθηται τὸ
χεῖρὸς, ἢ ἂν ἰδῆται.

CAERVS, SIVE OCCASIO.

Callistratus in Occasionis imag.

Descriptio XIV.

Παῖς ἦν ὁ Καῆρος ἠέων, ἐκ κεφαλῆς ἐς
πόδας ἐπανδῶν τὸ τὸ ἡέης ἀνέθε: ἦν δὲ
τὴν ἰδέσθιν ὠραῖον, σέων ἰσχυρὸς, καὶ ζε-
φύρα ἰνάσσει, πρὸς ὃ βέλοιο χιταλιῶν
τὴν κομὴν ἀνετρε, τὴν καὶ χροῶν εἶχειν ἀνδη-
ρεῖν τὴ λαμπρόν τὸ σώματι τὰ ἀνδη-
λῶν. ἦν δὲ Διονύτω, κατὰ τὸ πλεῖστα ἐμφορῆς.
τὰ μὲν γὰρ μέτωπον χάριτον ἐκίβηκε; ἀπα-
ρεῖα δὲ αὐτῶ, ἐς ἀνέθε βρευθόδωμι νεοτήσα-
ον ὠραῖζοντο, ἐπιβόλλουσαι τὴς διμμοσιν ἀ-
παλὸν ἐρήθημα. εἰς ἡκεῖ δὲ ἐπὶ τῶ σφύρας,
ἀπ' ἀκρωτῶ ταρσῶν βεβήκως, ἐπερῶμεν
τὰ πόδε ἐπαφύκει δὲ οὐ νενομισμένας ἡ δριξ;
ἀλλ' ἡ μὲρ κόμη κατὰ τὸ σφύρων ἐφέρεσσα,
ταῖς παρεῖαῖς ἐπέσσει τὸ βόσρυχερ. τὰ δὲ
ἐπιδῶν ἦν τὸ χεῖρ ἢ πλοκάμων ἐλεύθερα, μό-
λιω τὴν ἐκ γενέσεως βλάσειν ἐπιφάνοντα ἢ
τριχός.

CAERUS autem puer erat pubescens, & ipso
pubertatis flore, qui se vernantibus mem-
bris affuderat, gratissimus. Magna erat impri-
mis vultus dignitate, lanuginem quatiens, &
cincinnos, quos Fauonio, quocunque vellet, a-
gitandos permiserat. Adhæc florido nitebat
colore, veluti quibusdam corporis fulgetris
vernantes rosas explicaret, eratque Dionysio
maxima ex parte persimilis: at enim frons
gratiji emicabat, genæ regij floris instarru-
bentes, iuuenili decore fulgebant, ipsis oculis
gratissima quadam face ruboris accensis: stabat
autem in globo, summa pedum planta infi-
stens, quæ & pinnis volucer exilire propè vi-
debat: capillus non more solito creuerat, ve-
rum coma contra supercilia repens, ad genas
cincinnum effuderat, occiput verò capillo-
rum nexibus liberum, rarissimos tan-
tam pilos à primo ortu inustos
ostendebat.

NILVS.

Philostratus in Nilo.

Descriptio XV.

Περὶ τὸ Νεῖλον οἱ πᾶσι ἀθύρσι πα-
ρὰ δὲ ζόμεσα δὲ ὀνόματι. καὶ ὁ Νεῖλος

CVbiti circa Nilum ludant pueri, corporis
modulo cognomines: quibus Nilus sura-
Ttt 2 mo.

αὐτοῖς ὑπεργάνυλοι, τὰ τε ἄλλα, καὶ ὅτι κηρύττει-
 σιν αὐτὸν ὅτι αἰγυπίοις προχέουσι, προσάγε-
 ται οὖν, καὶ οἷον ἔρχεται αὐτῶ ἐκ τῆ ὑδαλῆ, ἐρέ-
 φη ἀπαλά, καὶ μειδιῶντα, μετέχεν δὲ οἶμα ἀλλὰ,
 καὶ τῆ λάλη, καὶ οἱ τῆ τοῖς ἄμοις αὐτῶ ἐρίζοντες,
 οἱ δὲ τῆ πλοκάμων ἐκρέμονται, οἱ δὲ ἀγκάλη
 ὡς χεβέδουσι, οἱ δὲ κωμάζουσιν ἐπὶ τῆ σέρι, ὁ
 δὲ ἀναδίωσιν αὐτοῖς ἀνθη, τὰ μὲν ἀπὸ τῆ κόλπης,
 τὰ δὲ ἀπὸ τῆ ἀγκάλης, ὡς σφάντες τὸ ἀπ' αὐτῆ
 διαπλέκειν, καὶ χεβέδουσι ἐπὶ τῆ ἀνθῶν ἱεροί, καὶ
 εὐώδεις, καὶ ἔπιθάνουσιν ἀλλ' ἄλλα τὰ παρ' ἴα,
 σείσσοις ἄμα, ταυὲ γὰρ ἐναυλα ἐκείνα τῶ ὑδα-
 τι, κροκόδειλοι τῆ οὖν, καὶ οἱ ποτάμιοι τῆ ἰππων,
 οὗς τῶ Νείλω λῆες προσχέουσι, ἀπόκεινται,
 τὸν ἐβαθεῖα τῆ δίνη, μὴ δὲ τοῖς παρ' ἴα ἐμ-
 πέση.

moperè oblectatur, cum ob alia, tum vel ma-
 ximè, quod ipsum, quantum Aegyptijs pro-
 fusus sit, enuntiat; procedunt igitur, & velut
 ex ipsa aqua molles, ac ridentes progrediun-
 tur infantes: participes autem esse, & sermo-
 nis existimo. Hi quidem ipsius humeris insi-
 dent, hi à cincinnis eius suspenduntur, non-
 nulli in vlnis dormiunt, alij in pectore petu-
 lanter saliant, ipse verò tam ex sinu, quam
 ex vlnis, flores offert pusionibus, vt ex ipsis
 corollas contexant, & super floribus dor-
 miant, sacri prioris, & sacris odoribus per-
 fusi; & ex pueris alius aliò cum fistris ascen-
 dit; hæc enim illi aquæ consona sunt instru-
 menta: Cæterum, crocodili, & qui à nonnul-
 lis Nilo adscribuntur, hippopotami, nunc in-
 imo iacent vortice; ne pueris terrorem incu-
 tiant.

O R P H E U S I

Philostratus in Orpheo.

Descriptio XVI.

Ορφεα τῆ Μήσης, δέλεον τῆ μυσική, καὶ τὰ
 μὴ μετέχοντα λόγῳ, λογοποιιοῖ φασὶ
 πάντες, λέγει καὶ ὁ ζωγράφος. λῆων τὲ οὖν, καὶ οὗς
 αὐτῶ πλησίον ἀκραται τῆ Ορφέως, καὶ ἑλαφί, καὶ
 λαγῶς ὁδὸν ἀποπηδῶσι τῆ ὄρμη, τῆ λέοντι, καὶ
 ὄστροις ἐκ δῆρα δεινὸς ὁ δῆρ ξυναγελᾷ ξένῳ αὐτῶ
 ῥαδόμεν, ἰὺν ῥάβουμοι, σὺ δὲ μὴδὲ τοῦς ἄνθρας ἄρ-
 γούς ἴδης, μὴ τοῦς μοισικοῦς μόνον οἷς σκευσο-
 μεῖν τοῖς ἄλλοισιν ἐβ' ἄλλ' ὄραμοι καὶ τῆ κραγέ-
 τῶν κολοίων, τῆ λακέρησαν αὐτῆ, καὶ τῆ τῆ Διὸς
 ἀιτόρ, ὁ ἴδιος ἄμοι τῶ πτέρυγε ταλανίε-
 σαι, δὲ αὐτῆ ἀτινὲς ἐς τῆ Ορφέα βλέπει, οὐδὲ
 ἔπιθέρου μὲν τῆ πῆκος, πλησίον ἐν τῆ. οἱ δὲ
 ξυγκλείσασιν τὰς γένε, ὅ ἐστι τῆ δελγοντῆ,
 λῆκοι ζούτοι, καὶ ἄρνες ἀναμῆ, καὶ τῆ πότες, νεανι-
 ἐυεται δὲ καὶ μῆζον ὁ ζωγράφος. δένδρα γὰρ
 ἀνασπᾷσας τῆ ῥίζων ἀκροατὰς ἄγει ταῦτα πῆς
 Ορφέι, καὶ περιέσθην αὐτῶ. πύκνη ὑδὴ καὶ
 κυπάρητῆ καὶ κλήρη, καὶ ἀγίρη, αὐτῆ, καὶ
 ὅσα ἄλλα δένδρα ξυμβάλλοντα τοῦς πῆρες

Orpheum Musæ filium mollissimis fidi-
 bus, rationis etiam expertes feras de-
 mulsisse, omnes fabulosi testantur scripto-
 res, omnium ferme pictorum colores lo-
 quantur. Quare leo, & aper propè adstant,
 Orpheum auscultant, & ceruus quidem, ac
 lepus minimè ab impetu leonis resiliunt, &
 quibuscunque in venatione terribilis hæc
 fera visa est, congregantur segnes, ac remissi,
 cum ipso, vt apparet, feriant. Cæterum, ne
 aues quidem inertes videris, non canoras tan-
 tum, quibus suaves modulòs concinere
 saltibus mos est: quin etiam vide cla-
 mosum gracculum, & stridulam cornicem,
 & Iouis aquilam: hæc quidem qualis est, ala-
 rum librata remigijs, vt sponte sua defi-
 xis oculis Orpheum spectat, nec se ad proximi-
 um lepusculum, prædæ scilicet oblita, con-
 uertit. Hic porro constrictis maxillis (quæ
 ars est Orphei mulcentis) & lupi, & agni pro-
 miscuè attoniti, saltatorium orbem ver-
 sant. Maius porro quiddam animosus pictor
 comminiscitur: nam arbores à radicibus auul-
 sas, ad auscultandum Orpheum ducit, atque

ipfi

οὐρανὸν ἔχει, περιττὸν ὄρεα ἔρρηκε, καὶ τὸ δένδρον
 οὐδ' αὐτῶν συγκλείσσει, οὐδ' ἐν τῷ τῆς γῆς ἴσῳ οἶτε
 ὄρνιθες ἐπ' αὐτῶν χεῖρῶν ἔχουσιν, καὶ ἐκείνους ὑπὸ σκιᾷ
 μὲν ἑσπέρῳ, ὁ δὲ κἀν ἡμέρῳ, ἀρτίχρονον ἐκβάλλει
 ἔλαρον, ἐπιπρόντα τῇ παρειᾷ, ἡ δὲ ἀνὰ χρο
 σαυγὴ ἐπὶ κεφαλῆς ἀρῶν. τὸ δὲ ὄμμα αὐτῶν
 ξυμὸν ἀερότην σπέρρον, καὶ ἐνθεον, αἰεὶ τ' ἰσχυρῶς
 ἐς διαλογίαν τενέσσης. τὰ χαρὰ δὲ ἡ καὶ τῶν ἀδελφῶν, καὶ
 ὄφρως, οἷον ἀποσημαίνουσα τ' ἐν ἀσμάτω, ἐν
 δὲ τὸς αὐτῶν μετὰ θύσασα, παρὸς τὰς τ' κινήσεων
 ἔρωτας, καὶ τοῖν περὶ οὐρανὸν, ἀπείδων εἰς
 τὴν γαίαν, ἀνέχει τὴν κίβητα. ὑπὲρ μικροῦ χει
 μένου, ὁ δὲ ἐξ ἰσῶν δὲ ἀναβλάσκει τ' ἰσχυρῶς,
 ἐπιπρόντα τῷ περὶ οὐρανὸν. αἰετῶν δὲ ἡ καὶ
 δεξιὰ ξυμῆχουσα ἀπὸ τῆς τῶν πῆκτον ἐπιτέταται
 φλόγῳ ἐγκειμένη τῶν ἀγκῶν, καὶ καρ
 πῶν εἰσὼ τέοντα. ἡ λαμὰ δὲ ὄφρως
 πᾶσι τοῖς δακτύλοις
 τοῖς μίτρος.

ipsi in orbem sistit. Pinus igitur, & cupressus,
 & alnus, & populus, hæc & aliæ quævis ar
 bores, confusis ramis, tanquam confertis ma
 nibus, Orpheum circumdant, ac certè thea
 trum ipsius, gratia, non sine exquisito quo
 dam artificio circumcludunt. Cerne iam, ut
 aues in ramis confideant, & Orpheus in um
 bra moduletur: ipse quidem sedet, erumpens
 lanuginem genis, molliter in serpente: tiam
 auro fulgentem in capite rectam gestat,
 & oculus ipsi mollitie simul, atque ignea so
 lertia temperatus, Deoque plenus apparet,
 mente ad considerationem, & de natura Deo
 rum semper intentus: fortè etiamnum aliquid
 canit, ac supercilium quasi designaret, car
 minum sensum, repente cum ipso mutatur,
 ad motionum conversiones. At pedum qui
 dem laevis terræ nixus citharam sustinet in
 cumbentem femori, dexter verò orditur mo
 dulos, pulsans solea pavementum: manuum
 autem dextra plectrum firmiter tenens, ex
 tenditur supra fides incumbente cubito, &
 palma introsum nutante, ac reflexa: sinistra
 rectis ferit digitis fides.

Nota ad Orphei statuam.

Hæc argumentum diserte prosequitur est
 Claudianus in præfatione libri secundæ, de rapto
 Proserpina: quod hic habes tam delicate descri
 ptum, ut nihil in Grecis veneribus opulentius,
 aut elegantius esse possit.
 Καὶ λαγῶς ὄρεα ἀποπνῶν.
 Securum blandi leporem fouere molossi,
 Vicinamq; lupo præbuit agna latus.
 Ὄφρως, ita appellatur leo, καὶ τ' ἔροχῆρ, quod,
 ut ait sapientissimus Philo, habeat τὴν φύσιν
 μοναρχίαρ.
 Καὶ τὴν λαχέρων αὐτῶν, & hoc γλώσσης
 τῶν ἀρῶν ἔστι, quod adiunctum vulgatissimum
 dixit pro subiecto.
 Ita Hesiodus, & Diuus Gregorius appellant:
 λαχέρων μετὰ γλώσσῳ.
 Ὄφρως δὲ λέγονται, nihil immutandum vi
 deo, & ex interpretatione nostra planus est huius
 loci sensus.
 Νεανίοντα, iuueniliter inuentis exultat.
 Sic Plutarchus dixit, ὅτι τῆς ἐπιπρόντα νεανί

tus. De: & Horatius, iuuenari versibus.
 Aut nimium teneris iuuenentur versibus yn
 quam.
 πτόκη τε οὐρ. Et comitem Quercum Pinus
 amica trahit.
 Δένδρον τῶν τῆς γῆς, locum, ut video corruptum
 suspicatus est interpres: sed nihil expeditius,
 nam δένδρον refertur ad τὰ δένδρα, non ad
 δένδρον.
 Ἀρτίχρονον, vestigium designat, qualis ille.
 Ἀρτίχρονον ἔχων ἐκ κίβητος ὑπὸ πῆκτον.
 Nonn. Dio.
 Ora puer primâ signans intonsa iuuenta:
 Maro.
 Μεταθεῖσα ὄφρως. Μεταθεῖσαν coniicit
 interpres: ego nihil mutandum censo: vsus eo
 dem verbo Philostrat. in Amphione, ἔπειτα, καὶ
 παρὸς τὴν ἰσῶν μεταθεῖ, etsi proprie in floribus,
 ad ceteras tamen mutationes exprimendas tra
 ducitur ὄφρως.

Confer cum ista descriptionem Luciani, qua habetur aduersus indoctum.

CITHAROEDVS.

Apulcius, lib. 2. florid.

Descriptio XVII.

Adolefcens est visenda pulchritudine, crinibus, fronte parili, separata, per malas reuultus: pone autem, coma prolixior interlucentem ceruicem scapularum finibus obumbrat: Ceruix succi plena, malæ vberes, genæ teretes, ac modico mento iaculantur, eiq̃que profus citharædicus status, deam conspiciens, canenti similis. tunicam picturis variegatam deorsus ad pedes deiectus, ipsos Græcanico cingulo, chlamyde velar utrumque brachium, adusque articulos palmarum. Cætera decoris instrumentis dependent, cithara baltheo cælarata, apta struictim sustinetur: manus eius tenax procerculè læua distantibus digitis nervos molitur; dextra psallente gestu, pulsabulum citharæ admouet, seu parata percutere, cum nox in cantico interquieuit: interim canticum videtur ore tereti, & semihiantibus in conatu labellis eliquare.

MARSYAS.

Ex eodem Apulcio.

Descriptio XVIII.

EO genus Marsyas, cum in artificio patrisflaret tibicinij, Phryx cætera, & barbarus, vultu ferino trux, hispidus, illatibabus, spinis, & pilis oblitus: fertur (proh nefas) cum Apolline certauisse, turpis cum decoro, agrestis cum erudito, bellua eum Deo; Musæ cum Minerua, dissimulamenti gratia, Iudices astitere, ad deridendam scilicet nostri illius barbariem, nec minus ad stoliditatem illius puniendam: sed Marsyas, quod stultitiæ maximum specimen est, non intelligens se deridiculo haberi, priusquam tibus occiperet inflare, prius de se, & Apolline quædam deliramenta barbarè effusiuit, laudans se, quod erat, & comarelicius, & barbaequalidus, & pectore hirsutus, & arte tibicen, & fortuna e-genus.

M E M N O N.

Philostratus, in Memnone.

Descriptio XIX.

Σκόπει γὰρ ὅθι μὲν κείται κατὰ τὴν γῆν ὅθι ὅτι βοσκήων ἀσάχης, οὗς αἰμαίνετο βίβρε, νεύει γὰρ Αἰγύπτιοι μὲν, ἐχέουσι τὰς ἐκβολὰς, αὐθιόπεις, τὰς παγὰς ὅτι αὐτὸ εἶναι ὅτι ὡς ἐφῆσαν, καὶ τὸ ὄφθαλμὸν ἀπολλόταρ ὅρα τὸν ἴσλομ ὅτι κατὰ ἠλικίαν τῶ κτείναντι. αὐτὸ δὲ ἀν μέλανα φαίης τὸν μέμνονα. τὸ γὰρ ἀκράτως ἐκ αὐτῶ μέλαν ὑποφαίνει τὴν ἀνθοῖς.

ET enim aduerte, quantus humi iaceat, quantaque cinnorum spica, quos, puto, Nilo nutrebat, Nilienim ostia, Aegyptij, fontes, Aethiopes habent: aspice quantum species ipsa roboris, oculis etiam extinctis præferat: aspice præterea lanuginem, quam intersectoris ætati congruat, ne nigrum quidem diceres, Memnona: nam quæ ipsi inest sincera nigredo, floris nescio quid præfert.

M E L E A G E R V E N A T O R.

Philostratus in Melcagro.

Descriptio XX.

Φερε δὲ, καὶ τὰ περὶ αὐτὸν ἐπιπαιδιμ. συνφόνος μὲν ὁ νεανίας, καὶ πάντη σφριγῶμ.

AGedum, etiam quæ ad ipsum spectant, commemoremus: Callosus est, ac rigidus

κνημοι δὲ αὐτῶ ἐπαγαγεῖ, καὶ ὄρθαι, φέρειν τὴν σὴν
 τὴν τῆς δριμύτος ἰχθυοῦ, καὶ ὑφιστάμενος τὴν ἐκ χειρὸς
 ἀγῶνα, φύλακες ἀγαθαί. μικρὸς τὸ ζυγὸν ἐπι-
 γουαϊδολογῶν τοῖς κάτω, καὶ ἰσχυρὸν οἶον δι-
 δόναι θαρσύνει, ὡς οὐκ ἀναζαπησμένον ὑπὸ τῆς
 σπύης ἐμβολῆς ἢ νεανίας πλεῖρα ἴσχυει, καὶ γαστήρ
 ἀπέριττος, καὶ στήνα τὸ μέτερον προσκείμενον,
 καὶ βραχίον διηρθρωμένον, καὶ ὡμοὶ πρὸς ἀνχένα
 ἐρρωμένον ζυγῶντες, καὶ βάσιν αὐτῶ διδόντες
 κόμη τὴν ἡλιώσα, καὶ ἀνεσηκία ἰὺν ὑπὸ τῆς ὀριμῆς,
 ἐνεργὸν καὶ χαροπὸν ἰκαίως δεδορκὸς τὸ ὄμμα
 ἢ τε ὄφθαλμοὶ ἀνεμῆν, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ θυμῶ πάντα,
 καὶ ἢ τὸ προσώπῳ χεῖρας οὐκ ἐπιχρησάσα
 περὶ κάλλος ἢ λέγει, διὰ τὸ ἐπιπλάσσει. ἐδῶς
 ἴσχυος ὑπὲρ γόνυ, καὶ κρητὸς ὑπὲρ σφυρῶν, ἐρεισ-
 μα ἀσφαλὲς τῆ βάσει. χλαμύδα τε κρο-
 κοβαφὴ ὑπὲρ ἀνχένῃ κολπῶ-
 σαι, τὸ θηριον ὑφιστά-
 ται.

dus adolescens, & corpore toto vegetus,
 surae benè compactae, rectae, non minus in
 stadijs ad currendum aptae, quam ad luctae
 certamen cominus sustinendum firmæ: fe-
 mur iunctum toris, genu inferiori tibiae re-
 spondet, & talis coxendix, ut polliceri au-
 deat, adolescentem apti impetu minimè sub-
 uersum iri: tum latera plena, & venter mi-
 nimè obesus, & pectora moderatè extube-
 rantia, & brachium arti culis nexum, & hu-
 meri ad ceruicem validam coherentes, basim
 ipsi exhibent, coma verò soli concolor,
 & nunc præ impetu, & alacritate erecta, &
 toruum intuens, cæsus oculus, & superci-
 lium haudquaquam remissum, sed in animi
 astu totum, ut & ipsa vultus constitutio,
 quæ non concedit de forma, propter eommo-
 tionem adolescentis, quicquam dicere: Ac-
 cedit vestis candida super genu, & solea su-
 per malleolo, fulcrum quidem tutum in-
 cessui. Denique chlamyde croco tincta,
 ceruicem nuda, indutus
 belluam expe-
 ctat.

N A R C I S S V S.

Callistratus, in Narcisso.

Descriptio XX.

Εἰσὶν αὖτὴ αὐτῆ Νάρκισσος, ἐκ λίθου λευ-
 κῆς πεποιημένης. ὡς ἦ, μάλλον δὲ ἡέβης,
 ἠλικιώτης ἐρώτων, ἀστραπῆν οἶον δὲ αὐτῆ σῶμα-
 τος ἀπολάμπαν κάλλος. ἦν ἡ τοῖον ἡ τὸ σχῆμα.
 κίμωδ' ἔπι χρῆσις ἠστραπῆ, καὶ ἰάμι' ὁ μεταποντῆ
 τειλὸς ἐλιοσομένης εἰς κύκλον, καὶ ἰάμι' ὁ αὐχί-
 να, κεχυμένης εἰς νῶτα. ἔβλεπε δὲ οὐκ ἀκράτως
 χαυρῶν, αὐδὲ ἰλαρὸν χαθαρῶς. ἐπιπεφύκει γὰρ
 οὐ τῶν ὀμμάτων, ἐκ τῆ τέχνης, καὶ λήθη, ἵνα μὴ
 τὸ Ναρκίσσου καὶ τὴν τύχην ἢ εἰκὼν μιμη-
 ται.

NARCISSEVS stabat è marmore can-
 dido confectus: puer erat, vel porius
 adolescens coævus Cupidinum, qui
 veluti quadam faces, è corporis formo-
 sitate iaculabatur, eiusmodi verò confor-
 matione extitit: aurea castæ fulgurabat,
 capillo ad frontem, in orbem reuoluto, sed
 per ceruicem diffuso in terga: obtutus eius,
 non purè, ac planè superbus, neque hila-
 ris omninò, inritus quippe fuerat in oeu-
 lis mæror, ex arte, ut cum Narcis-
 so, imago etiam fortunam e-
 ius imitare-
 tur.

CALVM

CALVMNIA LVCIANI.

Descriptio XXII.

ΕΝ δεξιᾷ ἄς ἀνὴρ κάθηται, τὰ ὄτα ταμ-
 μεγέτη χωρ, μικρῶ δὲ τῶν Ἰ Μίδυ προ-
 σευκῶτα, τὴν χεῖρα προτείων ὑπὸ ῥαβδῶν ἐπ μη-
 νέσῃ τῇ Διαβολῇ. Περὶ δὲ αὐτὸν ἐστὶ δύο γυναι-
 κες, Ἀγνοιάμοι, δοκεῖ, καὶ ὑπόληψις, ἐτέρωθεν δὲ
 προσέρχεται ἡ Διαβολή, γυναικὸν ἐς ὑπερβολὴν
 πάγχλωρον, ὑπόθετον δὲ παρακεινημένον,
 εἶον δὲ τὴν λύπην καὶ τὴν ὀργὴν δεικνύσασα, τῇ ἐτί-
 ρα δὲ νεανία πνὸ, τῶν τεχνῶν σύρμα, τὰς χεῖ-
 ρας ὀρέγοντα εἰς τὸν αὐρανόν, καὶ μαρτυροῦντων
 τοῖς θεοῖς· ἠγῆται δὲ ἀνὴρ ὡς χρεὸς καὶ ἀμορφῶ,
 οὐδὲ δεδορκῶς, καὶ τοικῶς τοῖς ἐκ νόθου μακρῶς
 χρευσκλήκοσι. τῆσιν γοῦν εἶναι τὸν φθόνον ἀν τῶ
 εἰκάσει, καὶ μὴν καὶ ἄλλα πλὴς δύο παρομαρτῶ-
 σι, προσέπυσσαι, καὶ περιελέυσσαι, καὶ κατα-
 κοσμέσαι τὴν Διαβολήν, ὡς δὲ μοι καὶ ταύτας
 ἐμήνησεν ὁ περιηγητὴς τῶ εἰκότος, ἡ μὲν Ἐπιθελή-
 ῖς ἢ ἢ, Ἀπάτη. Καλόπιν δὲ ἠκολόβει πάνυ πει-
 θικῶς ἄς εὐσκευασμένη, μελανέμων καὶ χρευσ-
 παρταμένη, μετάνοια δὲ καὶ αὐτὴ ἐλθέτο· ἵπτερε-
 φετο γοῦν ἐς τοῦ πτω δακρύσασα, καὶ μὲν ἀφῶδες, πάνυ τὴν ἀλήθειαν προσέειπεν ὑπέβλεπε.

AD dextram confidet quispiam auribus pre-
 longis insignis, quales ferè illæ Midæ
 deferuntur: Manum porrigit proculac-
 cedenti calumniæ. Circumstant eum mu-
 lierculæ duæ, Ignorantia, ni fallor, ac Suspi-
 cio. Adit aliunde propera Calumniæ, eximie
 compta, vultu ipso & gestu corporis effera
 rabiem, & iram æstuanti conceptam pectore
 præ se ferens, sinistra faciem tenens flammi-
 uosam: dextra secundum adolescentem ca-
 pillis prehensum, manus ad superos tenden-
 tem, obstantemque immortalium Deorum
 fidem, rapit. Anteit vir pallidus, in speciem im-
 purus, acie oculorum minimè hebeti, cete-
 rum planè ijs similis, qui fontico aliquo mor-
 bo contabescunt. Hunc facile conicias Livo-
 rem esse. Quinciam mulierculæ aliquot Ca-
 lumnie insequuntur comites, quarum est mu-
 nus, dominam hortari, instruere, comere: in-
 terpres picturæ aiebat Insidias esse & Falla-
 ciam. A tergo, lugubri habitu, pullata
 laceraque Penitentia subsequitur, quæ capite
 in tergum deflexo, cum lachrymis ac pudore
 procul venientem Veritatem excipit.

MELANCHOLIA.

Descriptio XXXII.

Albertus Durerus artificiosissimus pictor,
 cuius diuinæ manus multa immortalia ope-
 ra extant, profundæ atque cogitantis animi mo-
 tus, qui melancholici dicuntur: (putantur enim
 eorum esse, in quibus atra bilis, ut vocant, me-
 dici, abundat:) eos igitur ita expressit: Mulier
 fedet demisso capite, manuque cubito nixa,
 quem genu falcit, illud sustinet, & vultu seu-
 ro, quasi in magna consideratione nusquam as-
 picit; sed palpebris deiectis humum intuetur,
 emnia autè sunt circum illam obscura. Ipsa clauces
 appensas habet lateri. Capillo est neglectiore,
 & diffuso. Propter eam visuntur artium instru-
 menta, libri, regulæ, circini, normæ, etiam fer-

ramenta, & lignea quædam opera. Ut autem iu-
 dicaret, nihil non talibus ab ingenijs compre-
 hendi solere, & quam eadem sæpenumerò in
 absurda, deferrentur, ante illam se alas in nubes
 eduxit; per quarum gradus quadratum saxum
 veluti ascensionem moliri fecit. Iacet autem
 propè hanc ad pedes ipsius, contracta corporis
 parte, parte etiam potrecta, canis, cuiusmodi
 illa solet bestia, in fastidio esse, languida & som-
 niculosa, & perturbari in quiete. Cernere etiam
 est quasi ad fenestram à pictore aranearum te-
 las, & venationem harum, inter alia huius
 naturæ indicia, tenuissimis li-
 neis expressa.

TRI.

TRITONES EX

Paufania.

Descriptio XXIV.

Tritones in capite habent veluti palustris ranæ comam, similem & calore & capillo, cuius crines discernere nequeas; Reliquum

corpus squama horret, quæ Lunæ asperitatem referat. Branchias habent subter aures, nasum hominis: os verò asplum, & dentes ferinos, oculus, ut videntur, glaucos. Suntque ipsi & manus, & digiti, & ungues operculis cochliarum similes. Infra pectus & ventrem cauda portigitur pedum loco, quemadmodum Delphinis.

DIGNITAS VIRILIS, SEV THEAGENES.

Heliod. in Æthiop. lib 3.

Descriptio XXV.

Αλλὰ τὸ τῶν αὐτῶν Κνήμαρ, τοῖσι δὲ οὐταί, οὐτως ὑπερεῖδεν καὶ παρὰ δὲ δρῶν ἢ τῶν παρόντων ὄψις: ὡς δὲ τὸν ἵππαρχον (ἦν δὲ τὸ μέλημα τὸ ἐμὸν Οὐαγίνης) ἄπας ἐπέσειε φενάσσει ἔδοξεν ἂν ὑπὲρ ἀστραπῆς τὸ φαινόμενον παρότερον ἅπαν ἡμαυρῶσαι, τὸ ὄθον ἡμᾶς ὀφθεῖς κατέλαμψεν ἵππευς ἢ καὶ αὐλὸς καὶ ὀπίτης τυγχάνων, καὶ δόρυ μελίαν χαλκὸς ὁμοῖον ἐπιτέλειον. τὸ δὲ κράνος οὐχ ὑπελθῆναι, ἀλλ' ἀπὸ γυμνῆς κεφαλῆς πομπέων, φοινικεοσφῆ χαλαρὰ καὶ ἡμιεῖς, ἢς τὰ μὲν ἄλλα χρυσοῦς ἐποίηκε, τοὺς λαπίθους ἐπὶ τοὺς κενταύρους ὀπίσσω, ἢ παρόντ' ἄβηναι ἡλεκτρίλου ἔφερε, τὴν Γοργῶν κεφαλὴν εἰς διάρακα προσαύξασα, προσέβαλλε δὲ ἡ χάρις τοῖς γιγνομένοις, καὶ αἰεὶ λιγύρα ἰτὶ, μέλιχρον γὰρ ἐπέπνευ, τὸ μὲν κόμην ἠρέμα κατὰ τὸ μέλι πρὸς τοὺς βουρῶνας παρὰ σέλιον, καὶ χαλαρὰς ἐπιβάλλουσα, ἔπειθ' ἂν καὶ τὸ ἵππον αὐτὸ συμμέναι τ' ὠραότῃ τὸ δεσπότην, καὶ ὡς καλὸν κάλλισον φέρεν τὸ ἠνιόχον ἀνδράνεον. οὕτω τὴν αὐχένα κυμαίνου, καὶ εἰς ὄρθον οὐς τὴν κεφαλὴν ἐγείρου, καὶ θεωρᾶν τὴν ὄψιν κατὰ τὸ ὀφθαλμῶν ἐπιδινύου, ἔφερε καὶ ἐφέρετο γαυροῦ ἐδρῶν ἐυηνία τὰ παροδίζου, καὶ ἐφ' ἑκάτερον ὤμον αὐτὸς μέρει ταλαντεύου, ἄκραν τὲ τὴν ὀπλὴν τῆ γῆ λεπτοῦ ἐπικροῦσθαι, εἰς γαλλῶν κίνημα τὸ βῆμα καὶ ἐρῶθμιζεν.

Sed hos, Cnemon, sic ornatos despiciebat: oculi eorum, qui aderant, & in perfectum equitem (erat autem mea cura Theagenes) conijciebantur, ut videretur tanquam à fulgure totum id, quod prius lucebat, obscuratum esse. Tauram lucem vnus nobis conspectus attulerat, cum eques quoque ipse esset, & armatus, & hastam fraxineam area cuspede vibraret, non rectus galea, sed aperto capite sese ostentans, purpurea chlamyde indutus, in qua Lapitharum, & Centaurorum pugnam intertextæ ex auro figuræ expresserant, fibula verò Palladem ex electro scitissime factam representabat, Gorgonis caput in scuto pectori præferentem, addebant autem aliquid gratiæ, & commendationis, venti placidiores aura. Blandè enim aspirabat, & modò comam ceruicibus molliter affusam diuerberabat, modò capillos in fronte discernēbat, modò chlamydis fimbrias tergo equi, & femoribus insternebat. Dixisset, & equum ipsum intelligere formam Domini, & quod pulcher ipse, & pulcherrimum gestaret, sentire rectorem. Ita collum commouens, & arrectis auribus caput attollens, & trux supercilium supra oculos vestans, ferebat, & ferebatur exultans, ac superbiens: & laxato fræno alacriter progrediens: ac in vtrumq; latus alternis sese librans, extremaque vngula leniter terram pulsans, agitationis contentionem incesso modico temperabat.

V u n I T E M

ITEM THEODORICVS.

Sidonius Apollin. epist. II. lib. I.

Descriptio XXVI.

SI forma quærat, corpore exacto, longissimis breuior, procerior, eminentiorque mediocribus: capitis apex rotundus, in quo paululum à planicie frontis, in verticem cæliarum refuga crispatur, ceruix non sedet neruis, geminos orbes hispidus superciliorum coronat arcus. Si verò cilia flectantur, ad malas medias palpebrarum margo propè peruenit. Aurium legulæ (sicut mos gentis est) crinium superiacentium flagellis operiuntur. Nasus venustissimè incuruus, labra subtilia, nec dilatatis oris angulis, ampliata: si casu dentium series ordinata promineat, niueum protinus repræsentat ipsa colorem. Pilis infra narium antra fruticantibus quotidiana succisio. Barba concavis hirta temporibus, quam in subdita vultus parte surgentem, stirpitus tonsor assiduus genas aduque forcipibus euellit. Mentis, gutturis, colli non obesi, sed succulenti, lactea cutis, quæ propius inspecta, iuuenili robore suffunditur. Namque hunc illi crebro colorem, non ira, sed verecundia facit: teretes humeri, validi lacerti, dura brachia, patulæ mantis, recedente alio pectus accedens. Arcam docti humilior inter excrementa costarum spina discriminat. Tuberosum est utrumque musculis prominentibus latus, in succinctis

regnat vigor ilibus. Carneum femur, internodia poplitum bene mascula: maximus in minime rugosis genibus honor. Cura furis fulca turgentibus: & qui magna sustentat membra pes medicus.

Vide eruditum in hanc epistolam R. P. Sirmondæ commentarium.

In picturis & imaginibus mulierum nihil opus est imitari pluribus. Plena sunt his argumenta leuium Poetarum iuga, qui, ut ait D. Augustinus,

Pulchritudinem corporis, quæ est infimum bonum à Deo factum, temporale & carnale, malè amant, postposito, intimo, æterno, & sempiterno Deo.

Pulcherrimus mundus, & omnia quæ in eo sunt, clamant se facta à pulcherrimo Deo: quod surdæ aures non audiunt.

Subyciam vnâ aut alterâ picturam, ut habeant adolescentes, quod callè in istis imitentur. Varium ut liberè moncam, à graui oratione, multo magis concione, ista descriptiones alienissima sunt. Itaque poterunt magis Poetis ad Deorum prosepocian esse adiumento, quam ab oratoribus in seruis rebus afferri. Quis enim ferret, in re graui, hanc styli molliam, quam habet Aristænetus, cum Diuam suam vanissimè sephista describit hu verbis.

VENUSTAS MULIEBRIS.

Ex Aristæneto epist. II.

Descriptio XXVII.

Ὀφύσειας τὸ κάλλισον φιλοτέχνημα, ὡς γυναικῶν ευκλεία, καὶ διὰ πάντων ἐμψυχῶν ἁφροδίτης εἰκόρ. ἐκείνη γὰρ, ἵνα κάλλος ἀφροδίσιον εἰς δύναμιν ἀπογράψω τοῖς λόγοις, λευκὰ ἢ ὀφθαλμῶν καὶ ὑπερθεροὶ παρειῶν, καὶ ταύτη τὸ φαιδρὸν ἐκμιμῶνται τῶν ῥόδων σχείλην ἢ λεπτὰ, καὶ ἡρέμα διηρημένα, καὶ τὰ

O Naturæ, eximium operæ pretium! O mulierum decus! ð viuam, spirantem per omnia Veneris imaginem! Nam illi, ut Veneriam formam quantumpotè verbis depingam. Mixtæ candidiore, ac tenui rubore genarum, natiuum rosarum splendorem referunt, subtilia labra, tenuique interstitio distincta genarum purpuram vincunt, supercilia fusca purissima nigredine, disparataque inter

φειδὸν ἐρυθροῖ ἐρα· ὄφρως τε μέλανα τὸ μέλαν ἀ-
 κρᾶλον· τὸ δὲ μεσθρῶν ἐκμύζεις τὰς ὄφρως διο-
 ρίξει, δις ἐνθῆα, καὶ παρβυμένη τῇ λεπτοτητῇ τῆ
 χεῖλῶν, ὀφθαλμοὶ μεγάλοι τε καὶ διαυγεῖς, καὶ
 καθαρῶ φῶτι διαλάμπουτες· τὸ δὲ μέλαν αὐτῶ,
 αἰ κόρα μελάνταλαι, καὶ τῶ κύκλω λευκῇ ἀγγίλει
 λευκότητάι, καὶ ἑκάτερον ὑπερβολῇ πρὸς τὸ ἕτερον
 ἐπιδείκνυται· καὶ τὸ λίαν ἀνόμοισιν, εὐδοκίμῃ
 παρακείμῳ. ἔθα δὴ τὰς χάριτας ἐγγυθι-
 δρμύνας παρῆσι προσκειμένη· ἢ δὲ κόμη φυσικῶς
 εὐελλισμένη ὑακνήθῳ εἴνεται, καὶ δὲ Ομηροῦ ἐμ-
 φηριε· καὶ ταύτῳ αἰ χεῖρες τημελοῖσι τῆ ἀφροδί-
 της· Ἰάχην· λευκότε, καὶ σύμμετρο· τῶ προ-
 σῶπα, καὶ ἀκόσμη· ἢ, δι' ἀερότητά τε βαρῆ-
 κεν αὐτῶ, περιείλαι τῆ λιθοκόλλῃ τῆ περιδέρρα-
 οἰ, οἰ ὁ ταῦνομα γέγραπται τῆ χαλκῆ, καὶ ἄμματα
 δέξεται τῆ λιδοδίων ἡ θέσις. ἴσι δὲ ἑμικκῆς ἡλι-
 κία, στήμα καλὸν τε καὶ περιμύζον, καὶ τῶ τύπη
 σιω· ἰαβήκων τῆ μελῶν, ἐνδεδομένη αἰ, ἐν-
 προσωτοτάτη· ἐκδύτα δὲ, ὅλη προσώπων φαί-
 νεται βάσιμα τῆ ἀγμίνε, βραχὺ δὲ, ὡσπερ
 κυπάρισ· ἢ φροῖνέ σείομαι· ἢ τυχή· (ἰσπεὶ
 φύσει τὸ καλλῶ· ἐστὶν ὑπερήφανον·) ἀλλὰ
 ἐκείνῃ, ἢ ἴα φησὶ, καὶ ἢ ἴα φησὶ, αὐ-
 τὴν δὲ πῶς ὑποαλέουσι τῆ ἑρώτων αἰ αὐ-
 ραί· ταύτῳ ἐαυτοῖς ὡς οἶόν τε ἢ, οἰ κορυφαῖοι
 γεράφοισι τῆ ἰα γράφαρ, ἢ ἴα οὐν δέοι γρά-
 φων ἑλένῳ ἢ Κάριτος, ἢ καὶ αὐτὴν γε τὴν ἀρχου-
 σαν τῆ Χαρίτων, οἶον εἰς ὑπερφοῖς παραδείγ-
 μα καλλῆς ἀφορῶντες, ἀνασκοποῦσι τὴν εἰκόνα
 λαί· ἢ, καὶ ἴα ὅθεν ἀποτυπῆται θεοκρεπῶς τὸ
 φιλοτεχνῆ ἡδονῶν ἢ· ἢ ἴα δὲ φέγγεται, βα-
 ραῖ, ὅσα τῆς ἀμιλλίας αὐτῆς αἰ σείηνες, ὅση ἢ
 γλῶττα στυμλόφ· ἢ· τῆ χαρίτων πῶσαν ἢ
 λαίε τῆ κεδὸν ὑπέφασατο, καὶ μετὰ πᾶν ἀπα-
 γωγῶν, οὕτως οὐν τὴν εὐνῶν ἰαζομένην καὶ ἴα
 φῶσαν ὑπὸ πᾶν τῆ εὐκρεπείας, οὐδὲ ἂν ἑμ-
 μ· ὅς ἐλαχίστα μιμήματα.

se aequabili medullio: nōsus rectus, & adæ-
 quatus tenuitati labiorum, oculi magni, fla-
 grantes, & puro lumine suffecti, in quibus ni-
 grum pupulæ lactei circuli vicino candore
 circumfulsum, ex ipsa colorum pugna tempe-
 riem pulchritudinis facit excitatus gratam, in
 qua gratias insidentes, cuius adorare prom-
 ptum est. At coma suo ingenio fusa similis est
 crispitudine (vt Homerus ait) hyacinthino flo-
 ri & hanc opinor manus Veneris discriminaue-
 re. Ceruix alba, vultus nitore haud dissimilis, &
 ignota licet, satis esset suis delictijs ferax: sed
 tamen eam monile præcingit exquisitis lapil-
 lis illuminatum, & formosæ nomen præferens.
 cui gemmarum ordo pro litteris. Statura pro-
 ceta, vestis elegans, conueniensque, & mem-
 brorum conformationi adæquata: si vestem
 induit, formosa est, si exiit, tota forma est.
 Incessus compositus, sed breuis, cupressi,
 aut palmæ in modum agitatae modico fau-
 nio (tanta est præcellentis formæ dignitas.)
 Sed illas opinor plantas aura Zephyri com-
 mouet, hanc leues auræ Cupidinum quodam-
 modo subleuant; Pinxere ipsam sibi, quam
 potuere optimè pictorum eximij, tum si
 quando ipsi Helena, Gratiaue, aut ipsa Gra-
 tiarum præles effingenda, velut ad eximium
 pulchritudinis exemplar respiciunt, ad ima-
 ginem Laidis, atque inde formam quam accu-
 ratè fingendam sibi proposuere, diuine expri-
 munt

At cum loquitur, quanta (ὁ Δι) sermonis
 eius suauitates, quam facunda lingua est, vt
 Gratiarum zonâ præcinctâ, dulcissimè pella-
 cem risum fundit? Ad hunc modum floren-
 tem, opibusque & forma spectabilem, ne ni-
 minimum quidem mordere potest Momus.

*Hæc etsi sint ab omni obscenitate expurgata, ni-
 mica cæmen sunt mollia, nec virilem
 stylum decet.*

Vuu 2 ITEM

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

I T E M.

Ex Petron. Arbitro in Sary.

NVlla vox est, quæ formam eius possit comprehendere: nam quicquid dixerit, minus erit. Crines ingenio suo flexi, per toros se humeros effuderat: frons minima, & quæ radices capillorum retro flexerat: supercilia vsque ad malarum scripturam currentia & rufus confinio luminum penè permixta: oculi

clariore stellis extra lunam fulgentibus: nares paululum inflexæ: & osculum quale Praxiteles habere Dianam creditit: iam mentum, iam ceruix, iam manus, iam pedum candor, intra auri gracile vinculum positus Parium marmor extinxerat. Itaque tunc primus Dorida vetus amator contempsit.

A L I V D I.

Heliod. in Aethiop. lib. 3.

Η γαρ ἡ γὰρ ἰομαμάξης ἀπό σωμαρί-
δου λευκῆς βοῶν ὄχθημένη χιτῶνα ζῶν
λαργόν ὀδὸν χρυσοῦς ἀκτῖσι κατὰ σπασίον
ἡμίφειο. ζῶντι δὲ πεβέβλητο τοῖς σέρνοισι ἢ ὀτε-
χησάμεν, εἰς ἐκείνῳ τὸ πᾶν τῆ αὐτῆ τέ-
χνης κατέκλεισται, οὔτε πρότερον ἢ τοιοῦτον
χαλκοσάμεν, οὔτε αὖτις διωκοσάμεν.
δουὶν γὰρ δρακόντιν τὰ ἴα οὐρα κατὰ τῆς μι-
ταφρένας ἰδέσθαι τοῦ δὲ κύνειας ὑπὸ τοῦ μα-
ζοῦ παραμείψας, καὶ εἰς βρόχον σκολιὸν διαπλέ-
ξας, καὶ τὰς κεφαλὰς διολιδοῦσαι τῶ βρόχῳ συγ-
χωρήσας, ὡς περίηται τῶ δεσμοῦ κατὰ πλε-
ραν ἑκατέραν ἀπκώρησεν. εἶπε δὲ τὸν ἄλλο εὖ
δοκεῖν ἔρπειν, ἀλλ' ἔρπειν, οὐχ' ὑπὸ βλοσυρῶ καὶ
ἀπηνεῖ τῶ βλέμματι φοβηροῦς, ἀλλ' ὑπερῶ καίμα-
τι διαρρομένους, ὡς περ ἀπὸ τῶ κατὰ τὰ σέρνα τῆ
κόρης ἡμέρη κατεναζομένους. οἱ δὲ ἦσαν τὴν ἴα ἡ-
λίῳ χρυσοῦ, τὴν δὲ χρυσαῖον κύνειοι. ὁ γὰρ χρυσοῦς
ὑπὸ τῆ τέχνης ἐμελάμετο, ἵνα τὸ χρῶμα καὶ μα-
εἶλον τῆ φορῆς, τῶ ζῶντι τὸ μέλαν εἰσκραβὲν
ἐπὶ εἰς ἡλίαν. τοιαύτη μὲν ἡ ζῶντι τῆ κόρης. ἡ κόρη δὲ
οὔτε πᾶν τὴν δεκάτην, οὔτε ἀσύνδον, ἀλλ'
ἡ μὲν μωλὴ καὶ ἡ αὐχὴ, ὡμοῖς τῆ καὶ ἰώτοις ὑ-
πεκύματι, τὴν δὲ ἀπὸ κορυφῆς, καὶ ἀπὸ μετώπῃ
δάφνης ἀπαλοὶ κλώνες ἔφερον, ῥοδοειδῆ τε καὶ ἡ-
λιώσαν δια' ἔοντες, καὶ ἔθειν τῶν αὐραῖς ἔξω τῶ
πρόποιντος ὀδὸν ἐφίπτες. ἔφερε δὲ τῆ λαοῦ τὸ τόσον
ἐπιχρῶν ὑπὲρ ὡμοντὸν δεξιὸν τῆς φαρῆσας ἀπηνεῖ τῆ
κατέρα λαμπάδιον ἡμμένον, καὶ οὕτως
ἔχουσα πῖον ἀπὸ τῶ ὀφθαλμοῦ σέλας ἡ δάδων ἀπκώρησεν.

VEhebarat insigni rheda, candido boum iugo: vestis eius purpurea ad pedes vsque demissa & aureis radijs interstincta: zona porro pectus præcinxerat, in quam artifex quicquid habuit industriae conclusisse videbatur, cum neque antea quicquam eiusmodi fabricasset, neque iterum pari arte conficere potuisset. Geminos enim dracones, caudis primum inter scapulas aptè connexis: deinde productis ceruicibus in mamillas defluentem, & tortili nodo ita implexos, ut capite, & sinuoso flexu subducta, tanquam ipsius nodi appendices exstarent, ab utroque latere suspenderat. Dixisset, angues re ipsa serpere: non iam rigido & terribili aspectu formidabiles: sed humido sopore defluentem, puellæ pectore, veluti illicio consopitos. Ac illi quidem erant (quod ad materiam attinet) aurei, cæterum colore cærulei. Aurum enim arte enigrescebat, ut asperitatem, ac veritatem squammæ, fuluorūque perfusum nigrorem repræsentaret. Talis quidem erat zona puellæ. Coma verò, neque omnino collecta, neque dissoluta, sed pars à collo sensim producta super humeros effluebat, pars à vertice, & fronte deducta, lauri tenellis coronata ramis, ros, & soli persimilis, modicè stringebatur, ne præter decorum blandientibus illusa fauonij erraret. Ferebat autè sinistra arcum deauratum, à dextro humero phæetra dependente, altera vero facem accensam. Cumque eo habitu esset, maius tamen ab ipsius oculis lumen, quam à face exiit: erat.

O R-

ORNATVS MVLIEBRIS.

D. Gregor. Nazianz. oratio. II.

Descriptio XVII.

Ο χρυσός ἐκείνῳ ἐκόσμησεν τέχνη πονη-
 ρείῃ εἰς κάλλος περιθυσίαν, οὐ ξανθὰί πλο-
 καμίδες, διαφανόμενά τε καὶ ὑποφανόμενα, καὶ
 βοτρυχῶν ἕλικες, καὶ θρίσματ' ἀσκηνοποιῶν ἰω-
 τὴν ἑμίαν κεφαλὴν ἀλιμότατα, ὅτε ἐδῶντο
 περιρρέουσας, καὶ διαφανοῦς πολυτέλειά, οὐ λί-
 θων αὐγαί καὶ Χάριτες χρωνύται τ' πληττοῖν ἀέρα,
 καὶ τὰς μορφὰς περιλάμπυσσαι, οὐ ζῶντά φερ-
 τέχνη, καὶ ὁ κἀκῶθεν πλάσῃς ἀνέλεθμι βρωμῶν,
 καὶ καλακρύπτων τὸ τί θεοῦ πλάσμα θεοθεύοις
 χρώμασι, καὶ διὰ τ' ἑμίῃς ἀσχητῶν, καὶ πορ-
 ρείῃ τὴν θεῖαν μορφήν εἰδῶλον πορνικὸν λίχνους
 ὀμμασίν, ἵνα κλέψῃ τὸ νόθον κάλλος τὴν φυσικὴν
 εἰκόνα τῆς θείας, καὶ τῶν μελών.

NON illam aurum arte ad eximiam pul-
 chritudinem elaboratum ornaui, non
 flaux comæ, tum apparentes, tum sub-
 lucentes, non crinium nodi, & imposturæ
 pretiosum caput, summa cum infamia sce-
 nam efficiëntium, non circumfluentis, & pel-
 lucidæ vestis magnificentia, non lapidum
 splendores, & Gratiz propinquum aërem co-
 lorantes, ac formam lumine circumfunden-
 tes, non pictorum artes, & præstigiz, ac &
 vilis, & paruo constans pulchritudo, ter-
 renusque fictor, in contrarium fabricans, infi-
 diosisque caloribus Dei figmentum obdu-
 cens, & per honorem infamiam inurens, ac
 diuinam formam meretricium procacibus o-
 culis idolum proponens, vt adulterina pul-
 chritudo naturalem imaginem, quæ
 Deo, ac futuro æuo seruetur,
 surripiat.

D E F O R M I S.

Ex Sidonio Apollinari epist. 13. lib. 3.

Hic author sensibus ingeniosus, stylo præfraçtor.

Descriptio XXI.

ENimvero ille sordidior est, atque defor-
 mius cadauere rogali, quod facibus ad-
 moris, semicombustum, moxque sidente
 strue torrium deuolutum, reddere pyræ
 iam fastidiosus pollinctor exhorret. Præ-
 ter hæc, lumina gerit idem lumine ca-
 rentia, quæ Stygiæ vice paludis volunt la-
 chrymas per tenebras. Gerit & aures immu-
 nitate barrinas, quarum fistulam biforem pel-
 lis vlcerosa circumuenit saxeis nodis, & to-
 fosus humore verrucis. Portat & nasum, qui
 cum sit amplius in foraminibus, & strictus in
 spina, sic patefcit horrori, quod angustatur ol-
 factui. Prærendit os etiam labris plumbeum,

riçtu ferinum, gingiuis purulentum, dentibus
 buxeum, quod spurcat frequenter exhalatus è
 concauo molarium computrescentium me-
 phiticus odor, quem supercumulat esculenta
 ructario, de dapibus hefternis, & redundan-
 tium sentina cænarum. Promit & frontem,
 quæ fœdissimo gestu cutem plicat, supercilia
 verò distendit.

Nutrit & barbam, quæ iam senectute ca-
 nescens, sit tamen morbo nigra Syllano. To-
 ta denique est misero facies ita pallida, ve-
 luti per horas ymbriis mæstificata laruali-
 bus.

Taceo relictam sui molem vinctam poda-

V u a 3 g r a e

gra, pinguedine solutam. Taceo cerebrum crebra vibice peraratum, quod parum amplius tegi constat capillis, quam cicatricibus. Taceo pro breuitate cervicis occipiti supinato scapularum adherere confinia. Taceo quia decedit honor humeris, decor brachijs, robur lacertis.

Taceo manus chiragricas, vinctis caraplastatum pannis, tanquam castibus inuolutas: taceo, quod d'alarum specubus hircosis, atque acescentibus latera captiua vallatus, nares

circumsedentem ventilatas duplicis Ansancti peste funestat.

HActeus de corporum imaginibus; nunc animorum simulachra videamus, quæ maxime apparent in motibus & affectibus. Extant in eo genere characteres Theophrasti, prudenter & ingeniosè conscripti, è cuius, & cæterorum antiquorum sensibus, multos characteres expressi, & Latinitate, non vt interpres, sed vt orator donauit.

VIRTUS, ET VOLVPTAS.

Philostratus, in Apollonio.

Descriptio XXX.

Hἢ χρυσῶ τε κατεσκευασμένη, & ὄρμοις, ἢ δὴ πτεροφόρος, & παρειῶν & χαίτης ἀναπλοκῆς, & γραφῶν ὀμμάτων. ἔτι δὲ αὐτῆς χρυσοῦν πέδιλον. γέγραπται γὰρ & τέτρατον ἑσθῆσα: ἢ δὲ αὐτῆς πεπονηκῆ καὶ τὰ προσφερέν, βαχὺ δὲ ὄρωτα, ἢ δὲ ἀνυμῶν πεπονημένη κόσμημα, & ἀνυπόδητον ἢ ἀρετῆ, καὶ λιγὴ τὴν ἐδῆτα, καὶ γυμνῆ δὲ ἀνέφαινετο, εἰ μὴ ἐγίνωσκετο ὁ ἀθληταῖς εὐσχημορ.

ERat autem hæc quidem auro monilibusque ornata, veste insuper purpurea, & oris pulchritudine nitens, & coma præterea discriminata, & varijs nodis alligata, & pictis supercilijs fulgens; aureos quoque calceos gestans, tumido incessu huic insultabat. Altera verò, labore fessæ similis, aspectu horrida, macie quoque & squalore confecta, nudis etiam pedibus, & simplici veste amicta, vt nuda etiam esset proditura, nisi quod in fœminis decorum est, agnouisset.

ADVLATOR.

Expressus ex Athen. lib. 6. & alijs historicorum sensibus, nostro verò stylo donatus.

Descriptio XXXI.

Accipite iam quid ille turpiter & luxuriosè fecerit in Malthinum (melius Malthinam dixero) virum diuitem, sed improbum; quem suum Alexandrum, imò Iouem solet appellare. Iacebat adolescens vino marcidus, in lectulo, qui (vt fert delicatorem ingenium) tumebat pluma, collucebat auro, flagrabat purpura. Duo cum isto adulatores hominem circumstabant, in eum plusquam deceret, offi-

ciosi, nequissimo genere leuitatis: vnus pedes Iydio, hoc est, delicatissimo panniculo impostos mollissimè titillabat; & identidem demissa ceruice suaviter osculabatur, dignos exclamans pedes, qui suis vestigijs rosas fundere, lactis & mellis fontes aperirent: Alter manum propendentem è lectulo, & languidè, vt sic ab ebris, demissam lenissimè demulcebat; ἄλλο χῆρς, Græcula assentatione frequenter appellans. Tertius, qui nemini in hac nequitia cedere volebat, diffusus per laeteam ceruicem crines, sinistra lenibat manu; dextra flabellum teneas, ex mimico cande pavoninæ chorigio constatum, abigebat muscas, ne quæ in domini caput inuolarent: sed tam bonus custos esse non potuit, quin vna, vt est bestiolarum importunissimum genus, ad corpus vsque iacentis penetraret: tum indignè factum clamant omnes, & queruntur impudentissimas

est.

esse belluas, quibus non satis sit, homines pun-
gere: nisi Deorum sanguinem lambant. Hic
tamen, qui ceteris, ut nequior, ita ingeniosior
volebat videri, non nihil animalculo condo-
nandum esse censebat; rem auda culam fecisse:
ceruicem illam roseam appetisse, quis non
appeteret? inuolasse, non ut pungeret, sed
ut oscularetur. Praeclara oratio, sed nulla a-
pud iratos; edictum sic in muscas, totis ad-
ibus exterminantur: creatur inauditus antea
magistratus, muscarum praefectus, cui ex of-
ficio incumbat, totis adibus muscas expel-
lere. Quid, cum noster hypobolimæus Alex-
ander nuper se laborare fingeret ophthalmia?
bonus ille parasitus hallucinabatur ad fercula.
Alexandrinum puerum sibi poculum porri-
gentem non videbat.

Beae actum cum genere humano, sic tur-
pissimus assentator fame, & siti perisisset. Quo-
ties ructantem aut mingentem Dominum
laudauit quoties aegroti saluam linxit, quo-
ties febriculosi vomitum frustis esculentis vi-
num redolentibus, abunde profusum, spurci-
fimo ore excepit. Prauane ista: parua sunt; si
quod iter facienti accidit, commemoremus.
Ad regis latus equitabat comes indiuiduus,
cum caelo intendere se nubes, consecuta re-
pente tonitrua, & conuulsiones: tum ille, ve-
nerationis, ut videbatur, plenus, conuulsus ad
Regem: Et tu (inquit) proh magne Iupiter, sic
tonas? Ad summum constans rumor est, eum
aream destinasse, in qua templum ex manu-
bijs adulatorijs est consecraturus; *Domino, Deo-
que nostro*: & si quid amplius voluerit, Iphige-
niam habet domi, filiam vnicam, & nubilem,
cui vitas impositurus est, & ad noui Dei a-
nam immolaturus.

AMBITIOSVS.

Ex D. Cypriano, epist. 2. LL.

Descriptio XXXII.

QVos honores putas esse, quos fasces, quam
affluentiam in diuitijs? quam potentiam
in castris? in magistratu purpuræ speciem? in
Principatu licentiæ potestatem? malorum
blandientium virus occultum est, & ariden-
tis nequitiae facies quidem læta, sed calamita-
tis abstrusæ illecebrosa fallacia; instar quod-
dam veneni, vbi is lethales succos dulcedine

aspera, calliditate, fallendi, sapore medicato
poculum videtur esse, quod sumitur: vbi epo-
taueris, perniciēs haulto grassatur: quippe il-
lum vides, qui amictu clariore conspicuus ful-
gere sibi videtur in purpura, quibus hoc for-
dibus emit, ut fulgeat? quos arrogantium fa-
stus prius perculit? quas superbas fores mar-
tius saluator obfedit? quot tumentium con-
tumeliosa vestigia, in clientum cuneis antè
praecessit, ut ipsum etiam salutatam comes
postmodum pompa procederet, obnoxia non
homini, sed potestati? neque enim coli mori-
bus meruit ille, sed fasceibus: horum denique
videas exitus turpes, cum anceps temporum
palpator abscellit, cum priuati latus nudum
desertor assecla fordaui; tunc lacerata domus
plagæ conscientiam feriunt; tunc rei familia-
ris exhaustæ damna noscuntur; quibus re-
demptus fauor vulgi, & caducis atque inani-
bus votis, popularis aura quaesita est.

SUPERBVS.

Expressus ex Suetonij Caligula,
& cæteris.

Descriptio XXXIII.

VIdete, si placet hominem, moriar, ni to-
tus ex fastu, atque arrogantia, & iniquis-
simo genere superbiæ conflatus est. Hic est,
qui Imperium orbis terrarum, supercilio,
ut Atlante caelum niti putat, nec iam memi-
nit, quod homo sit ex argilla, & luto fictus:
quidem, se ex altis lapsum putat, & qui in-
certos habet parentes in terris, originis suæ
principium repetit è caelo. Cernite, quo se ia-
ctat incessu? quibus nos intuetur oculis? qua
voce, si modo loquitur, omnes præ se contem-
nit. Animaduertistis, ut modò depictas, gem-
marasque indutus penulas, manuleatus, & ar-
millatus, in publicum procedat: modò serica-
tus, & cycladatus obabulet? modò in crepidis,
vel cothurnis, modò in speculatoria caliga, nõ-
nunquã soceo muliebri prodeat, plerumq; ve-
rò aurea barba fulmen tenens, ac furcinam, aut
caduceũ, Deorũ insignia, sese insolentius ostē-
tet: hic ceteros homines præ se mures, aut mus-
cas, aut culices esse arbitrat: si quis eũ leuissi-
mè pepulerit, si terigerit, si minimo verbo se
suspi-

suspiciatus fuerit offensum, non est exorabilis. Si aquam calidam tardius attulerit puer Alexandrinus, iubetur continuo trecentis affigi verberibus. Si crystallum fregit, ad murenas exclamat. Homines per diem quingentos occidere, idem est apud Busridem, ac tesseri ludere. Deinde ille ebrius, non tam vino, quam cruore miserorum, exclamat, *Aut Casarem oportet esse, aut fatuum.* Parum est, sauire in homines, ni compedes oceano iniiciat; iacula immittat in solem; fluuijs plagas inurat; Ionis quotquot sint simulachra, eadem capite truncari, & suam ceruicem imponi mander. Quoties cum ipso Ioue iurgatur, quoties illi luccenat; quoties exilia, & vltimos Gedrosiorum tractus minatur: nisi pluat, aut tonet, aut serenum faciat, quando ipse voluerit? Quid quod nuptiarum pompam adornat, & Mineruam, aut Lunam de caelo lapsam iri, in suos amplexus auemat? stultus, qui non videat, se eandem in capite gerere. Quid quod ipse deses, & imbellis, & effeminatus, cum conchis, & margaritis bellum gerit, dein spolia vocat Capitolio, Palatioque debita, & apparatusissimos triumphos instruit, quasi Phraatem, aut Aruiragum ad genua supplices admiserit?

Ad summum, cum se omnium hominum, qui sunt, fuerunt, aut futuri sunt, sapientissimum dicitur, vnum ferme versiculum tenet, quem sapientissime habet in ore:

Sic volo, sic iubet, sit pro ratione voluntas.

Aur si quos alios nouit, Megabyfia sunt ex tragædijs ducta, quibus vehementer delectatur, vt, Calcare caelum restat, &c.

AVARVS DIVES.

Ex D. Cypriano, epist. 2.
lib. 1.

Descriptio XXXIV.

SED & quos diuites opinaris, continuantes saltibus saltus, & de confinio pauperibus exclusis, infinita, ac sine terminis ruralitius porrigentes, quibus argenti & auri maximum pondus, & pecuniarum ingentium vel extructi aggeres, vel defossa strues; hos etiam inter diuitias suas trepidos, cogitationis incertæ sollicitudo discruciat, ne præ-

do vaster, ne percussor infestet, ne inimica cuiusque locupletioris inuidia, calumniæ litibus inquietet. Non cibus securo, somnuse contingit; suspirat ille in conuiuio, bibat licet gemma: & cum epulis marcidum corpus thorius mollior alto siuu condiderit, vigilat in pluma, nec intelligit miser, speciosa sibi esse supplicia, auro se teneri alligatum, possideri magis, quem possidere diuitas, atque opes. O detestabilis cæcitas mentium, & cupiditatis insanæ profunda caligo, cum exonerare se possit, & leuare ponderibus, pergit magis fortunis augmentibus incubare, pergit pœnalibus cumulis pertinaciter adherere: nulla in clientes inde largitio est, cum indigentibus nulla partitio, & pecuniam suam dicunt, quam velut alienam domi clausam sollicito labore custodiunt; ex qua, non amicis, non liberis quicquam, non sibi denique impertiunt. Possident ad hoc tantum, ne possidere liceat alteri. O nominum quanta diuersitas: bona appellant, ex quibus nullis illis, nisi ad res malas usus est.

AVARVS, ET TENAX.

Expressus ex Theophrasto, Plauto,
& cæteris.

Descriptio XXXV.

SORDIDUM hominem, vel potius portentum hominis, si iubet, intueri; vt vestes habet strictas, easque aruitas, & tot interpolatas vericoloris us panniculis, quot sunt in cribro foramina. Cerne, vt loculos habet situ obritos, clauces ferrugine illitas, oppletas araneis ades, vt ipse capite est, vsque ad cutem raso, ne sapius tonsoris opera indigeat: vt domi nudis pedibus obambulat, ne quid interim calceos dederat; citius ex pumice aquam, quam ex eo elicueris beneficium. Agrum quotidie inspicit, an limites eodem loco maneant immoti, ficum de suo hortu neminem gustare sinit, acinimum per suum fundum transire, aut vllum cadium pomum tollere; ignem in ardibus extingui iubet, ne quis corroget testula: & si quis forte vicinorum (vt sæpè sit) cultrum, securum, pistillum, mortarium, aut aliquid simile vtendum rogitet, fures venisse dicit, at-

que abstulisse. Porro autem, debitum si quis die præstituta non soluerit, ut est importunus exactor, poenam pro mora, atque adeo usuræ usuram solet exigere. Quid, quod seruos alit siliquis, & si quis eorum parnam, aut ollam fregerit, de eius demerso tantum detrahi iubet, quanti erat, quod fractum est. Quid, quod vxor, si tricalchum amiserit, donum evertit, omnem suppellectilem, lectos etiam, atque capias loco mouet, & ancillis equulecum. ni inueniant, minatur? Jam domi, cum bruma est, riger frigore, & ne can delam accendat, folem circumfert, cuius oculis, tanquam facibus illustratur: at cum populares conuiuio est excepturus, nec aliter fieri potest, diu ante perentat macellum, pisces, aguinam, vitulinam, cetum, porcinam, cara inuenit omnia. Tum vacuus rediens, secum inter eundem muffit, festo die, si quid prodegero, profesto egero licebit, satius est nihil emere: re demum cum vxore diu deliberata, decennem gallum gallinacum ingulat ad geniale conuiuium; & pueris vncinatos pedes, cristamque de capite resectam largiens, capite hoc, inquit, & genium curate, quando semel prodigere oportet: mox conuocatis conuiuis, atque ijs epulantibus, tetricum quidpiam renidet, summis labris ridens, ac interim, quot quisque calices educit, in conuiuio numerat, penè ad singulos ingemiscens.

ELEGANS, ET
BLANDVS.

Expressus ex Theophrasto, Iuuenale, & cæteris.

Descriptio XXXVI.

Intuemini, si placet, hominem, ut ab imis vnguiculis, ad verticem vsque totus est pulchellus, quæ frontis exporrectæ serenitas: quæ suauitas oculorum, quæ venustas oris: quæ renidentis ad singula vultus amœnitas? quot in facie veneres? quot volitant cupidines? quot roseis labellis insident frenula? cernite, ut dentes habet nitidos, Indico ebore, vel prima niue candidiores: ut longos, ac graciles digitos magnæ, lucentesque gemmæ iaccendant, quarum pondera æliuo tem-

pore ferre vix potest, sed identidem annulos ventilat, nequid sub tantillo onere sudoris manus contrahant.

Quid quod comam habet scitissimè à confore magistro rotundatam, madentes cincinorum simbras, molles, cerussatæque buccas, vestes sericas, subsericas, holosericas, quarum quotidie mutat colores, siue ostentationis causa facit, siue hominis delicias etiam, quod ait ille, *pannus bene vestitus vrit*: quacumque pergit, hic pullulare rosas, fluere balsama, nati sepliam dices: tam bene olet vnguenta, ut malè quid olera suspicer: atque cum talis ipse sit, quid mirum, si ut pauo conchatis caudæ voluminibus, & verficolorum plumarum amicta superbieas, se frequenter intuetur, ceruicem rotat, gradum frangit, & sic in vicis ambulat, ut personatus rex in tragœdia, spectans frequenter an ipse spectetur. Si quando venit in forum, eam partem maximè frequentat, in qua sunt argentariorum mensa, ut se multitudini, quasi venustissimam imaginem à pictore nuper expressam, spectandum præbeat, per ea se loca ventilat, in quibus frequentes epheborum, & virginum-chori, à quibus maximè vult videri, & laudari: in theatro autem, & spectaculis iuxta ipsos Prætores sedet, quod facilius omnium oculos in se conuertat. Domus illi est elegans, & amœna, artium picturis refertum, horti voluptuarij, cœnationes laqueatæ, in quibus aurei lacunaris fulgori pamentorum respondet nitor: lauta, & munda supellex, splendida toreumata, tapetes aurei, mirabilium rerum sigillis intexti, libros, quos ipse nunquam legit, lucentes auro Syrtibi vestiunt, cauda vulpina tergit puer quotidie, ne minimus puluisculus adhærescat, ad summum passim in eius ædibus videas cantillantes auiculas, garrientes picas, loquentes psittacos, ludentes simias, & si lubeat intèrius cimelium penetrare, ostentabit mathematicum choragium, speciosarum ferarum exuuias, peregrinarum ossa belluarum, Canadenses arcus, sagittas Indicas, verficolores lapillos, marinas conchas, mannos textiles, mera puerorum crepundia: in congressu torus est melleus, salutat blandè, comiter amplectitur; prehendit manus, tractat auriculas, mulcet capillos, suum filiolum, suum mel, suum coreulum identidem appellans. Ad cœnam inuitatus hospitem rogat, ut filios euocet, quibus ingredientibus, negat ficum ficui tam esse similem, quam illi

fiat parentibus. Mox eos sibi afsidere iubet, & scalatur, colludit tragematis refertit. Quod si quando inter disceptantes electus fuerit arbiter lites primum audiet magna facilitate, cum dicit, videtur vterque recte ratiocinari: amicis curiosa munuscula saepe misit, & rogatus, vt aulam spectaculis commoder, libenter facit: dein inter spectatores, vt solet, conspicuus, assidentibus crebro distitat, hanc suam aulam esse.

Item Seneca, 7. nat. 1.

Non dum satis robur omne proiecimus, adhuc quicquid est boni moris extinguimus, leuitate, & politura corporum, muliebres munditias antecessimus, colores meretricios matronis quidem non inducendos viri sumimus: tenero, & molli incessu suspendimus gradum, non ambulamus, sed repimus; exornamus annulis digitos, in omni articulo gemma disponitur; quoti die comaminiscimur, per qua viilitati fiet iniuria, vt traducatur, quia non potest exui.

Idem, de breuitate vita, 12.

Quid illos otiosos vocas, quibus apud tonsorem multae horae transmittuntur, dum decerpitur, si quid proxima nocte succeruit? dum de singulis capillis in consilium itur? dum aut dissecta coma restituitur, aut hinc, atque illinc deficiens, in frontem compellitur? quomodo irascuntur, si tonsor paulo fuit negligentior, tanquam virum tonderet: quomodo excandescunt, si quid ex iuba sua decisum est? si quid extra ordinem iacuit, nisi omnia sua in annulos suos reciderunt? quis est istorum, qui non malit temp. turbari, quam comam? quis non sollicitior sit de capitis sui decore, quam salute? quis non corruptior esse malit, quam honestior?

Item Tertull. de cultu femin.

Proprias praestigias formae, & hic virilis sexus sibi agnoscit: barbam acrius cadere, interuallere, circumdare capillum, disponere, etiam colorare capicem, primum

quamque subducere totius corporis laniginem, pigmento quoque muliebri distinguere, caetera pulueris cuiusdam asperitudine laugare, tum speculum omni occasione consulere, anxie inspicere.

Alia, ex Arbitro.

CVM has miraremur lautitias, Trimalcio lautissimus homo digitos concrepuit: ad quod signum matellam spado ludenti supposit: exonerata ille vesica, aquam poposcit, ad manus, digitosque paululum aspersos, in capite puari terit.

Longum erat singula excipere, itaque intrauimus balneum, & sudore calefacto momento temporis ad frigidam eximus; iam Trimalcio vnguento perfusus tergebatur, non liureis, sed pallijs ex lana mollissima confectis.

Tres interim iatraliptae, in conspectu eius salernum bibebant, hinc inuolurus coccinam gausapa, lectica impositus est, praecedentibus phaleratis curforibus quatuor, & Chirmaxio, in quo deliciae eius ferebantur, puer vetulus, hippus, domino Trimalcione deformior.

Cum ergo afferretur ad caput eius, cum minimis symphoniacis tibijs accessit, & tanquam in aurem aliquid secreto diceret, toto itinere cantauit.

Sequimur nos iam admiratione faturi, & cum Agamemnone ad ianuas peruenimus: in aditu ipso stabat ostiarius prasinatus, cerasino succinctus cingulo, atque in laeae argentea pisum purgabat.

Super limen autem cauea pendeat aurea, in qua pica varia intrantes saluabat.

Caeterum dum ego omnia stupeo, pene resupinatus crura mea fregi, ad sinistram enim instantibus, non longe ab ostiarij cella, canis ingens catena vinculus, in pariete erat pictus, superque quadrata litera scriptum, *Causa causa*: & collegae quidem mei risere, ego autem collecto spiritu, non destitit totum parietem persequi: erat autem venalium titulis pictum, & ipse Trimalcio, capillatus caduceum tenebat, Mineruaeque ducente tenia intabab: hinc quemadmodum ratiocinari didicisset, deinde dispensator factus esset, omnia diligenter curiosus scriptor, cum inscriptione reddiderat: in deficiente vero iam

iam porticu leatam merid in tribunal excelsum Mercurius excipiebat, præst) erat fortuna totum abundantam copiosa, & tres Parca aurea pensa torquentes.

Notavi etiam in porticu gregem cistorum, cum magistro se exercerent: præterea grande armarium in angulo vidi, in cuius ædícula erant lares argentei positi, Venerisque signum marmoreum, & pixis aurea non pusilla, in qua barbam ipsius candidam esse dicebant.

Ego interrogare atriensem cæpi, quas in medica picturas haberent, Iliada, & Odysseam, inquit.

Iam ad triclinium veneramus, in cuius parte prima præcurator rationes accipiebat, & quod præcipue miratus sum, in postibus triclinij fascies erant cum securibus fixi, quorum unam embolum navis æneum finiebat, in quo erat scriptum; *G. Pompeio Trimalcioni, viro augustali, Cinnamum dispensator.*

Sub eodem titulo etiam lucetna bilychnis de camera pendebat, & duæ tabulæ in vitroque poste defixæ: quarum altera, si bene memini, hoc habebat inscriptum. *III. prid. Kalend. Ianuar. G. noster foras coenat:* altera Luna cursum, stellarumque imagines pictas, & qui dies boni, quique incommodi essent, distinguente ulla notabantur.

De huius descriptionis interpretatione alibi dixi.

RUSTICVS.

Expressus ex Theophrasto, Cicerone, & cæteris.

Descriptio XXXVII.

A Nimadvertite quælo, hominis, vel potius pecudis stuporem, & rusticitatem: ut est hirta barba, neglecto capillo, colore fusco, nigris dentibus, ab imis unguibus ad verticem usque stipe. Æthiops.

Par corpori vestis, horrida scilicet, & inculta, quæ stictè adeo plerumque artus tegit, ut nudet inuerecundè. Calceos habet pede ampliores, quibus ipse non tam ambulat, quam narat: eosdem interdum clavis suffigit, & ingenti strepitu quatit pavementum. Loquitur interim contenta voce, quasi surdis canat, aut celeuma nauticum urgeat, amicis

necessariisque parum fudit, de rebus maximis ad famulos refert: & si comitijs interfuerit, quæcumque ibi gesta fuerint, rusticis operis narrat: illis ad singula, ut faciunt cicopes acclamantibus, ipse nihil eorum, quæ cæteri digna admiratione iudicât: quinimò vnguenta non suavis fragare thymo, & barbaram fistulam cytharæ præstare dicitur.

Si bos, aut asinus, aut hircus occurrerit, homo gradum sistere, admirari, contemplari, quasi in alium orbem raptus.

Quid quod domi etiam si ipse sit locuples, nihil lautum, nihil elegans, nihil exquisitum, ne magno perè quidem præter præposteram gulæ voracitatem, sumptuosum: torcum a nullo, maximi calices, & hi Placentini; extracta mensa, non cochylis aut piscibus, sed aulta carne subtrahenda, serui sordidati ministrant, & ij plerumque Æthiopes, quibus nolles per mediam noctem in bultuarijs occurrere: ille interim infercit se cibo, & in laxiora pocula ingurgitat, dein potulentus, vel iacet in Græci vini fœtore stertens, vel si quando concinnior fuerit, saltat, & canit intempestivè molestus omnibus: mox canem ad se vocat, & apprehenso blandientis rostro, fidam inquit belluam, dominum, & domum, & inquilinos omnes custodit.

Vbi cubitum discesserit, si de aratro, aut falce aut cophino, quem fortè vicinis utendum dederat, somnariit, in tempesta nocte mentionem eorum faciet, nec ullam partem capiet quietis. Tum si visum fuerit, molam versabit cum ancilla, cum eadem quicquid in buccam, garruens, & si quid è promptuaria cella deprompserit, deceptum in de frustum vorabit, cauens ne pistrin hoc resciscat. Ad summum, est omnis vita civilis, & humanitatis ignarus.

RVMORVM CONFICTOR.

Expressus ex Theophrasto, & alijs.

Descriptio XXXVIII.

Chamæleontes vento pasci miramini quin potius rumigerulam suspicite, ut totus ex ventis conflatus est. Hic parulis auribus rumusclos omnes excipit, & ad ser-

XXX 2 mones

mones colligendos, fingendos, confarcinandos: totus excubat, non curat, an vxor, an liberi domi egeant, an in balneis vestes amittat, an dum in porticu pedestres, naualesque pugnas narrat, vadimonio citatus non respondeat: aut dum munitissimas vrbes verbis capit, cœna illi interim excidat: præ insana fingendi, & gartendi dulcedine negligit omnia. Quæ porticus, quæ officina, quæ fori pars, quam non centies quotidie suis passibus terat atque hic obuiâ amicis factus, statim mutato vultu suauiter tenidet; & Quid noui (inquit) bellissimum caput?

Antequam rogatus alter respondeat, pergiti Nihilne noui dicitur, nihilne audiisti? veni igitur, veni, & affer sitientes aures, ego te sicut video, nouarum rerum epulis hodie sum excepturus. Tum incipit narrare, rediisse naues ex India recentes, admirabile prorsus esse regionis ingenium: illic spargi faccarum, vt apud nos, niues: placentas in summis arboribus crescere; lepores esse magnitudinis luporum; Regis Mogoris mortuam simiam, cuius vel solum dentem centenis aureorum millibus aestimaret: Turcarum copias à Persis esse deletas: magnum Sophi Christianæ religionis institutum suscepisse: super ea re legatos misisse ad summum Pontificem: fore, vt Romæ, vel Parisijs intra paucos dies salutari lauacro tingatur.

Quod si quis dicat: Tu autem his credis? imò rem bonis authoribus deferri asseuerat, tumorem crebescere, omnium sensus mirificè congruere: si pergat authores huius rumoris inquirere, aut Asterij tibi puerum, aut Lycopenem è prælio nuper reuersum, aut Pelysperchontem, ad summum nominabit eos, quos nosse minimè possis. Postquam narrauerit omnia, si hominem incœpnatum valere iubeas, nihil illo tristius, sin tu inuitaris eomiter ad cœnam, quoties inter pocula exclamabit; O miserum Turcam! ô latos nuntios! Numquid meritò suauissimas epulas aurius tuis me patre dixeram? tu verò tacitus hoc tecum habeto: mox egrediens ad ciuium vnum,

quemque accurrit, vt ei
narret omnia.

✠✠

SIMVLATOR.

Expressus ex Theophrasto, Cornelio Tacito, & Poëtis comicis.

Descriptio. XXXIX.

Simulator talis est, qualem difficillimè capias, nisi fueris idem. Hominem dices vulpeculam habere sub pectore, ita solet, varium, versatile, multiplex ad omnia fingit ingenium: sæuè blanditur, blandè sæuit, dominatur superbe, seruit humiliter, facie tamen est nonnunquam liberali, latis & illustribus oculis, ore facundo, sermone ciuili, veste speciosa, ad omnem rationem humanitatis, vt videtur, compositus. Hic si tecum congregiatur, subridens, semiuoculus franget, verba concidet, siue natura, siue assuetudine suspensa semper, & obscura: quod si ad ingenium ais accedat, & sensus suos de industria tegere nitatur, non iam sensa, sed mera loquentur ænigmata. Non credo, non puto, obstupesco, non ita intellexi, alius eram ab illo: Porro, si quid agit, id vehementer occultat, & cum transactum fuerit, se adhuc deliberare dicit. Quicquid audierit, videri vult animum non aduertisse, quicquid flagrantissimè cupierit, specie recusantis dissimulabit se velle: si forte magistratus, aut dignitas, aut honor aliquis à popularibus, & socijs deferatur, modestissime differet solam Heroum mentem tantæ molis capacem: se in partem oneris publici aliquando vocatum, experiendo didicisse, quam arduum, quam laboriosum esset, rempublice gerere. Proin in cœru, tot illustribus viris subnixo, ad alium deferant, qui sit auctoritate grauior, & vsu peritior. Hic, dictum bene, exclamat aliquis: alium igitur quæramus: Vulpes vehemènti dolore æstuat, & in ipso doloris æstu fugit hilaritatem. Quid cum tuis opibus inhiat, & prædam quærit: superbas fores matutinus saluator obfidebit, arrogantium mediastinorum fastus perferet, famem, moram, & bilem impotentissimas dominas deuorabit, vt tantisper alloquatur quem cupit fallere, nec centesimam passus repulsam desisteret, aut de præda desperabit. Cum insinuatus fuerit, nullum sibi ministerium non honestum putabit: dicitur non plus commouebitur.

Quam

iam porticu leatam merid in tribunal excelsum Mercurius excipiebat, præst) erat fortuna totum abundantam copiosa, & tres Parca aurea pensa torquentes.

Notavi etiam in porticu gregem cutoresum, cum magistro se exercentem: præterea grande armarium in angulo vidi, in cuius ædícula erant lares argentei positi, Venerisque signum marmoreum, & pixis aurea non pusilla, in qua barbam ipsius candidam esse dicebant.

Ego interrogare atriensem cœpi, quas in medica picturas haberent, Iliada, & Odysseam, inquit.

Iam ad triclinium veneramus, in cuius parte prima præcurator rationes accipiebat, & quod præcipue miratus sum, in postibus triclinij fascies erant cum securibus fixi, quorum unam embolum navis æneum finiebat, in quo erat scriptum; *G. Pompeio Trimalcioni, viro augustali, Cinnamum dispensator.*

Sub eodem titulo etiam lucetna bilychnis de camera pendebat, & duæ tabulæ in vitroque poste defixæ: quarum altera, si bene memini, hoc habebat inscriptum. III. prid. Kalend. Ianuar. *G. noster foras coenat:* altera Luna cursum, stellarumque imagines pictas, & qui dies boni, quique incommodi essent, distinguente ulla notabantur.

De huius descriptionis interpretatione alibi dixi.

RUSTICVS.

Expressus ex Theophrasto, Cicerone, & cæteris.

Descriptio XXXVII.

A Nimadvertite quælo, hominis, vel potius pecudis stuporem, & rusticitatem: ut est hirta barba, neglecto capillo, colore fusco, nigris dentibus, ab imis unguibus ad verticem usque stipe. Æthiops.

Par corpori vestis, horrida scilicet, & inculta, quæ st. i. c. t. e. adeo plerumque artus tegit, ut nudet inuerecundè. Calceos habet pede ampliores, quibus ipse non tam ambulat, quam narat: eosdem interdum clavis suffigit, & ingenti strepitu quatit pavementum. Loquitur interim contenta voce, quasi surdis sanat, aut celeuma nauticum urgeat, amicis

necessariisque parum fidei, de rebus maximis ad famulos refert: & si comitijs interfuerit, quæcumque ibi gesta fuerint, rusticis operis narrat: illis ad singula, ut faciunt cicopes acclamantibus, ipse nihil eorum, quæ cæteri digna admiratione iudicât: quinimò vnguenta non suavis fragare thymo, & barbaram fistulam cytharæ præstare dicitur.

Si bos, aut asinus, aut hircus occurrerit, homo gradum sistere, admirari, contemplari, quasi in alium orbem raptus.

Quid quod domi etiam si ipse sit locuples, nihil lautum, nihil elegans, nihil exquisitum, ne magno perè quidem præter præposteram gulæ voracitatem, sumptuosum: torcum a nullo, maximi calices, & hi Placentini; extracta mensa, non cochylis aut piscibus, sed aultâ carne subraucida, serui sordidati ministrant, & ij plerumque Æthiopes, quibus nolles per mediam noctem in bultuarijs occurrere: ille interim infercit se cibo, & in laxiora pocula ingurgitat, dein potulentus, vel iacet in Græci vini fœtore stertens, vel si quando concinnior fuerit, saltat, & canit intempestivè molestus omnibus: mox canem ad se vocat, & apprehenso blandientis rostro, fidam inquit belluam, dominum, & domum, & inquilinos omnes custodit.

Vbi cubitum discesserit, si de aratro, aut falce aut cophino, quem fortè vicinis utendum dederat, somnariit, in tempesta nocte mentionem eorum faciet, nec ullam partem capiet quietis. Tum si visum fuerit, molam versabit cum ancilla, cum eadem quicquid in buccam, garrans, & si quid è promptuaria cella deprompserit, decerptum in de frustum vorabit, cauens ne pistrin hoc resciscat. Ad summum, est omnis vita civilis, & humanitatis ignarus.

RVMORVM CONFICTOR.

Expressus ex Theophrasto, & alijs.

Descriptio XXXVIII.

Chamæleontes vento pasci miramini, quin potius rumigerulam suspicite, ut totus ex ventis conflatus est. Hic parulis auribus rumusclos omnes excipit, & ad ser-

XXX 2 mones

Quam si dura filox, aut fiet Marthesia cautes:

Frontem sibi salua inspergi patietur, & ea tolerabit, quæ nec Sarmenus, nec vilis Galba, Sanniones Casaris, ad imperatoriam mensam pertulissent: Iam cum insidias struit, si te alienatum à se senserit, vltro veniet salutatum, in os palam laudabit, merentem lenissimorum verborum lenocinio consolabitur, tuis miserijs ingemiscet, etiam lachrymulas fundet amoris sui testes. Ad summum, omnem penitus exui similitudinem oportere, se tuum esse ex asse, ad omnia paratissimum, in quocunque terrarum tractus miseris, & si in caelum iussus, ibit. Quod si ab alio contumelia affectus fuerit, illum vel verbo satisfacientem beneuolè amplectetur, ignoscet, secundo animo esse iubebit, interim per alios, iudicium, supplicia, & arcana pestem machinabitur. At verò pactus aliquid, negabit se meminisse, & si iustissimi æris debitor conuictus fuerit, primum rem trahet, quantum poterit, deinde palam iubebit, quaestorem suum, alienum æs dissolucere, clam monebit, ne quid erogat, etiam si ipse imperare, & vehementer virgere videatur. Postremò, quotidianis vexatus creditorum quiritationi-

bus, Ignauum, inquit, quaestorem æratio meo præfeci, & accersito ad se homine, heus tu, inquit, cessator, itane pecuniam, quam iniunxeram, reddidisti? quid me, vel punctum temporis in ære alieno versari pateris? nã tu? sed dimitte hominem, tecum postea rationem iungam seuerius. Hæc palam, vt omnes audiant, clam in aurem insuffurat, persta fortiter, caue quidpiam dederis; Nec satis, cum in hospitium venit, primum hospitam nonnulla liberalitate ad se illectat, & illi minutias quaedam pecuniarum soluit, Attica (quod aiunt) fide: Mox conciliata sibi gratia, splendor, inquit, viros, hospita, hodie sum accepturus, fac vt omni apparatu extructum sit conuiuium, & si quid illi, vt fieri solet, in cœnam erogare voluerint, dic me tibi satisfecisse: facit imperata simplex mulier, mensam genialiter instruit, veniunt qui fuerant inuitati, discumbunt, saliare in modum epulantur, in discessu, conuiuis pecunias offerentibus, Satisfecit, inquit illa, hospes meus: hic vocem arripit, & litem postea intentantem hospitam proprio iugulari gladio. Ad summum tale est hominis ingenium, vt satius sit eum vipera, quam eum illo, sub eodem tecto degere.

IMPOSTOR.

Expressus ex Luciano, in Pseudomanti.

Descriptio XL.

Πρότερόν γάρ σοι αὐτῷ ὑπογράψω τῶν λόγων πρὸς τὸ θεμιότατον εἰκάσας τὴν μορφήν, ὡς ἀνδράκα, καὶ τοὶ μὴ γραφικός τις ὢν, ἵνα σοὶ καὶ τὸτο δείξω. τὸ δὴ σῶμα μέγας τε ἦν καὶ χαλὸς ἰδέσθαι, καὶ διαπρηπὴς ὡς ἀληθῆς: λευκὸς τὴν χροάν, τὸ γένειον οὐ πάνυ λατὶ, κόμην μὲν ἰδίαν, τὴν δὲ καὶ προσδετοὺς ἐπιχειρῶν, εὐμάλα εἰχασμένον, καὶ τοὺς πολλοὺς, οἳ τὴν ἀλοξία, λελήθησαν. ὀφθαλμοὶ πολλὸν τὸ γοργόν καὶ ἐνδεὸν διεμαρῶντες. φάσμα ἤϊσον τε σῶμα καὶ λαμπρότατον. καὶ ὅπως οὐδὲ αὐτὸν μεμπτός ἦν ταῦτά γε τοιοῦτος δεῖ τὴν μορφήν. Ὅπως γὰρ ἐπιπρόσόν ποιῶ, καὶ τὰ λογισμῶν διατύπωσον ποικιλοτάτῳ.

AC primum tibi depingam hominem, effigiem eius, quo ad potero proximè verbis adumbrans: tamen non sum admodum pingendi peritus. Corpore igitur, vt interim & hoc tibi representem, procerus erat, & aspectu decorus, planeque specie diuina quadam, & maiestatis plena, colore candido, barba admodum hirsuta, coma partim natua rectus, partim apposititia: sed hæc aded scitè, & eleganter, vt plerique imitatam, adscititiamque non agnoscerent: oculi vehementer acres, ac versatiles, tum diuinum quiddam relucentes: vox dulcissima, pariterque clarissima, in summa, quoad has res, nulla ex parte poterat improbari: ac figura quidem hominis erat huiusmodi. Profus enim finge mihi, & cogi-

X x x . 3 .

τινά ψυχῆς κέρασιν, ἐκ φέδους, καὶ δόλων, καὶ
ἐπιτοκῶν, καὶ κακοτεχνῶν συγκειμένω, δια-
δαίαι, πολυμάρται, παρολόων, φιλοκονον ἐξεργά-
σαυζ τὰ νοθήντα, καὶ πιδαιήν, καὶ ἀξιοπισον, καὶ
ὑποκριτικὴν τὴν βελτίονα, καὶ τὴν ἐναυτιωτάτην
ἢ βελήστεας ἐοικῶσαν, οὐδὲν εἰς γούν τὸ πρῶτον ἐ-
τυχῶν, οὐκ ἀπῆλθε δόξαν λαθεῖν ὑπὲρ αὐτῆ, ὡς
εἶη πάντων ἀνθρώπων χρηστότατα, καὶ ἐπιεικέ-
στατα, καὶ προσέτι ἀπλοικώτατος τε, καὶ ἀφιλό-
στατα.

tatione efforma quam maxime variam ingo-
nij temperaturam, in adolem que ex mendacio,
dolus, periurijs, maleficijs confusam, promp-
tam audacem, versatilem, & ad efficiendum,
quæ cogitasset, nullum refugientem labore,
appositam ad persuadendum, cuique facile
fides habenda videretur: tum quæ mirè simu-
laret, optima quæque ea, quæ à mente essent
diuersissima, præ se ferret. Primum igitur ce-
mo cum illo congressus est, qui non hac cum
opinionem discesserit: ut eum mortalium om-
nium optimum, æquissimumque, præ-
terea simplicissimum, minimè-
que fallacem existi-
maret.

G A R R V L V S.

Expressus ex Horatio, & Theophrasto.

Descriptio XLI.

DEambulabam nuper in via sacra, ut mos est
meus, nescio quid poëticarum nugatum
meditans; certè totus in ijs hærebam acerrima
mentis cogitatione defixus; occurrit aliquis,
quem vix ego de facie noueram, & apprehen-
sa manu, heus, inquit, dulcissimum caput, ut
vales? bene, inquam, ac suauiter, & te vicissim
saluere iubeo: ego viam inire, & ille me calli-
dè insectari, quasi subrimuisset, ne euaderem:
Tandem oceupo, & ut nauiter videbam im-
pudentem, numquid vellet? rogo. Tum ille,
Videris, inquit, amicos non nosse, at ego, si
nescis, eruditus homo sum: Non mora, cœpit,
postquam incaluit, de poësi garrere, quicquid
in buccam, superioris ætatis heroes comme-
morate, de prauitate temporum queri, inge-
nia deterere. Ego interim expectans donec
finiret, modò currebam œcys, modò consiste-
bam, modò seruo, nescio quid in aurem insu-
surabam, ut me negotium habere conijceret,
& iam præ tædio totus sudore perfusus, me-
cum tacitè scælices Bolanos prædicabam, quos
ferreo cerebro natura hinxisset; fatuus nihil
de garrulitate remittens, mihi narrabat, quod
superiori nocte somnians, & tum quæcun-
que in cœna sibi fuerat appoñta, omnia sigil-

latim recensabat, cum frumenta in foro vilè
vænisse pretio, peregrinos esse in hac vrbè
quamplurimos, se agrum in sequentem annum
esse culturum, & cum adhuc nihil responde-
rem, imò, nerè niderem quidem; video, inquit,
te defatigatum, & de discessu cogitantem, sed
nihil agis, te enim vsque detinebo, & quocun-
que ieris, sequar: age, quò te pedes? hic ego,
nihil opus est te vexari; agrorum inuiso, via
transiberina, ad hortos vsque Casaris, homi-
nem tibi ignotum. Esto, inquit, non sum val-
dè occupatus, & minimè piger, libet te, quan-
dò semel cœpimus, comitari. Ad hæc auriculas
demisi, ut solent iniqua mentis aelli, quoties
vector grauius dorso pondus ingerit. Incipit
deuò garrulus, quasi nihil antea dixisset. Si
bene me noui, inquit, non Viscos, aut Varios
pluris facies. Quis me versus, aut plures, aut
citicus scribit? quis palæstram tam lubricus ex-
pedit? quis pernicious currit? quis suauis can-
tillat? Interpellandi hic locus oportunus vide-
batur, habes, inquam, parentes, aut cognat-
os, qui te saluum velint? neminem, inquit,
omnes extuli, & sepeliui: ò fortunatos, in-
quam, perisce quando cœpisti, solus, ut vides,
resto, quem te hodie tua garrulitate mactabis.

Etenim

Etenim si Sabella anus vera prædixit, neque mihi gladius hostilis, neque dolor lateris, neque tussis, aut podagra, sed lingua garruli est pertimescenda, idcirco bene monebat prudens saga, ut cum primum ab ephæbis excessissem, garrulos quam diligenter declinarem. Veneramus ad Vestæ, sub horam nonam, sensim extabescente iam Sole; hic foitè citatus vadimonio, aut respondere debebat, aut causâ cadere. Tum me hilariter intus, Comoda, inquit, operam litiganti, & tantisper ades, dum citatus respondeo: Moriar ego, respondi, si iam præ lassitudine stare valeo, aut si ullam iuris civilis partem noui: deinde agrotus amicus quando à me conuenietur? at vir bonus, hæreo, inquit, & inter sacrum, saxumque (quod aiunt) sto, te ne, an rem meam relinquere debeam: sed quicquid est, sequeris. Miserum me (mecum aiebam) ad quam aurium lanceam veni? cum ille protrahit me frustra reluctantem.

terim lædit, atque in eo sibi magnopere comis esse videtur, & vrbane. Modò saltare iubet sobrios, modò mercibus iam venditis adducit emptorem, qui pluris emat: modò venit ad testimonium dicendum, cum iam lis dirempta est, modò etiam amico mortuo festinans, & anhelans accersit medicum. Quid quod facilis in omnibus, ea in se recipit, quibus præstandis minimè par sit, & si fortè quaratur de via, præibo, inquit, præibo: mox dux sit itineris, cuius exitum cum inuenire non possit, merito præbet se deridendum. Ad hæc curiosè de exercitu, vestigalibus, iudicijs, sciscitatur à magistratu: & poetis quærit, quonominæ Cyclopi canes appellarentur: miraturque ab Homero prætermisum. Quid si vxor obierit, intempestuos euilatus edit, & in cippo sepulchri auos, abauos, tritaos, totamque genealogiam curat inscribi, addens insuper. Dixi.

INEPTVS.

Descriptio XLII.

STUPIDVS.

Descriptio XLIII.

Expressus
in Theophr.
Ec. stylo
pistori.

Homo est, si quisquam alius, ineptus, qui tempus, quod postulet, nunquam videt: aut plura loquitur, aut se ostentat, aut eorum quibuscum est, vel dignitatis, vel commodi rationem non habet: in omni denique genere inconcinuus est, & multus. Amicum licet videat occupatissimum, de nugis interpellare non veretur, æstu, febrique iactatum inuisens, futili garrulitate perstreper, omnibus inuisus: eos qui è longinquo itinere recentes adueniunt, & languent de via; ad deambulandum secum inuitat, & cum iam præ tædio, & lassitudine stare non possint; quærit numquid iucunda sit deambulatio; mox inter suos familiares, de sua vxore, aut seruis intempestiuè loquitur, & rem aliquam orsus à capite exponit, veterem putà cantilenam, quam omnes centies audierunt, ab ovo tamen, vsque ad mala citare non desinit, cæteris adhæc naufragantibus solus ineptissime ridet, & sibi plaudit, quasi inuenierit, quod pueri in faba. Idem in officiorum minutijs semper multas, quæ maioris momenti sunt negligit; arreptas detriuijs facetias omnino frigidas ludibundus in amicos intorquet, & gratificari putans, in-

Stupidus eiusmodi est, qui cum ad quatuor vsque numeravit, incipit mente confundi, & cum diu calculos in omnem partem versauit, rationesque putauit, rogat ab eo, qui sibi affidet, de ea re minimè cogitans, dic obsecro; summa quanta est? ac si fortè lirem intentauit aliquis, vbi ad eum diem ventum, quo disceptari causa debet, eius oblitus in agrum proficiscitur. Vxore nuper mortua rogat, cur non veniat ad prandium, & eam per seruum iubet accersiri, at illo dicente dominam vixisse: non inquit memineram. idem pileum, quæ habet in capite, zonam, qua cinctus est, sæpè quæritat, & non inueniens, furto sibi surrepta fuisse queritur.

Ex Theo.
Ec.

Hoc inter
casum tri-
buitur
Claudij
Imperat.
ut in p. 10.
& c. 11.
fig.

Quid cum aliquis ex familiaribus diem obisse nuntiatur; non credo, inquit, de obitu ad me scripsisset, qui mihi semper fuit de inimicis: si tamen mortuus sit, bene illi vertat. Nec satis, debitas sibi pecunias recipiens, testes adhibet, ad cautionem: cum puero iurgatur, quod cucumeres hyeme non emerit: pratium si à talpis infestetur, pauimento sterat iuber: Canum, si rinxerint,

VRUBI

unum, ad exemplum aliorum, damnat suspendio, testas, & lapides tereno mollire assidue fricando conatur, & cum a pulicibus pungitur, iam vos, inquit, pessima animalcula, bellè decipiam: nam candellam extinguiam, ne moriunculis appetere possitis.

CALVMNIATOR.

Descriptio XLIV.

*Ex Am-
miano &c.*

Calumniator iste, quam videtis, non est homo, sed lamia omni diritate terretima: sine fronte, sine oculis, sine conscientia; monstrum planè horribile, cui soli prominent dentes turpi rubigine infecti, cui fœnalis pallor, cui deformis macies, cui nudata carnibus ossium compages restat. Draconis alicuius pestilentem sceleton, aut exsiccata cadauer diceret. Quid tum? dignam hanc ferali effigie vocem, aut potius sibilum emittit, per foras medium serpit, dentibus aduicis, aspectu rabido huc, & illuc circumspiciens, si quem reperiât, cui aliquid mali faucibus efflare, quem ore attingere, dentibus infecare, lingua conspergere possit; hinc licetius supergressus, fluminis modo, fortunis sese complurium repentinus infundit, fertur per strages multiplices, ac ruinas, vinculis corpora ingeniorum affligens: & quosdam obrereas manicas, crimina scilicet multa confarcinando, à veritate longè discreta, ut est in complicandis negotijs artifex dirus, inde & Catena inditum est cognomen.

*Cicer. 4. ad
Herennii.*

Ammia.

OSTENTATOR.

Descriptio XLV.

*Ex Cicero-
no 4. ad
Herennium.*

Iste, inquit, indices, qui se dici diuitem, putat esse præclarum, primum nunc videte, quo vultu vos intueatur: nonne vobis videtur dicere; Darem, si mihi molesti non essetis: cum verò sinistra mentum subleuat, existimat se gemmæ nitore, & auri splendore aspectus omnium perstringere. Cum puerum respicit, huac unum, quem ego noui (vos non arbitror nouisse) alio nomine appellat, deinde

alio, atque alio: heus tu, inquit, veni Sannio, ne quid illi barbari perturbent: ut ignoti, qui audiunt, unum putent eligi de multis. Et dicit in aurem, aut ut domi lectuli sternatur, aut ab auunculo rogetur Æthiops, qui ad balneas veniat, aut Alturconi locus ante ostium suum detur, aut aliquod fragile falsæ choragium gloriæ comparetur: Deinde exclamat, ut omnes audiant, video ut diligenter numeretur, si potest, ante noctem: Puer qui iam bene hominis naturâ nouit, Tu illo plures mitas oportet, inquit, si vis hodie tranfumerari. Age, inquit, duc tecum Libanium, & Sofiam. Sanè deinde casu veniunt hospites homini, qui istum splendide dum peregrinaretur, receperant, ex ea re homo hercle sanè conturbatur: sed tamen à vitio naturæ non recedit: bene inquit, facitis, cum venitis, sed rectius fecissetis, si ad me domum rectâ abissetis. Id verò fecissemus, inquit illi, si domum nouissemus. At istud quidem, inquit, facile fuit, unde liber, inuenit. Verum ite mecum. Sequuntur illi: sermo interea huius consumitur omnis in ostentatione. Quærit in agris, cuiusmodi frumenta sint: negat se, quia villa incensæ sunt, accedere posse: nec edificare etiam nunc audere: timentis in Tusculano quidem cepit insanire, & in ipsidem fundamentis ædificare. Dum hæc loquitur, Venit in aedes quasdam, in quibus fodalitium erat eodem die futurum, quò iste pro notitia Domini ædium, ingreditur cum hospitebus: hic, inquit, habito: perspicit argentum, quod erat expositum, visit triclinium, stratum probat: accedit seruuulus, dicit homini clarè dominum iam venturum, si velit exire: Itane inquit, eamus hospites, frater venit ex Salerno, ego illi obuiam procedo: huc vos decimâ venirote. Illi decima quò inferat, veniunt, quærunthuc, reperiunt domus cuius sit in diuersorium detis sese conferunt. Vident hominem postera die: narrant, expostulant, accusant: At iste eos similitudine loci esse deceptos, Angiporto toto deestasse: contra valitudinem suam se ad multam noctem expectasse.

Sannioni puero negotium dederat, ut vasa, vestimenta, pueros, corrogaret: Seruuulus non inurbanus, latis strenuè & concinnè comparat, iste hospites domum deducit. At se aedes maximas cuidam amico ad nuptias commo- dasse: Nuntiat interea puer argentum reperit (peritauerat enim, qui commo- datur) Apagete, inquit, aedes commo- dauit, familiam de-
argen-

argentum quoque vult tamen si hospites, habeo, tamen utatur licet, nos Samijs delectabitur. Quid ego, quæ deinde gesta sunt narrē? cuiusmodi est hominis natura, ut quæ singulis diebus efficiat, gloria, atque ostentatione; ea vix annuo sermone enarrare possim.

put illū putatis esse? tantum scilicet, quantum ē multis, splendidisque familijs in turba & rapinis coaceruari vna in domo potuit, familiam vero quantam, & quam varijs cum artificijs habeat, quid ego dicam? mitto hæc artes vulgares, coquos, pistores, lecticarios; animi & aurium causa tot homines habet, ut quotidiano cantu vocum, & neruorum, & tibiaturum, nocturnisque conuiuijs, tota vicinias perfonet.

IDEM.

Descriptio XLVI.

Petranius in Satyr.

Secundum hanc formulam imperamus Eumolpo, ut plurimum tussiat, ut sit modo solutioris stomachi, cibosque omnes palam damnet; loquatur aurum, & argentum, fūdolosque mendaces, & perpetuam tetrarum fertilitatem. Sedeat præterea quotidie ad iationes, tabulasque testamenti, omnibus fidem renouet, & ne quid scenæ deesset, quotiescunq; aliquem nostrū vocare tentasset, alium pro alio vocaret, ut facile apparet dominum certiam eorum meminisse, qui præsentem non essent.

Nota.

Ut plurimum tussiat. Festiua quidem ista descriptio, sed plenior, quam habet Cicero 4. ad Herennium, de qua superius.

Loquatur aurum & argentum.

Ad eloquentiam sapis refertur, ut apud D. Gregor. Nazianzenum in iambicis χαρακτήρι καλῶν ἄνθρωπων λέγεται.

Hæc pacatijs hominum nummatam ostentationem designat.

Ne quid scenæ deesset. Erat enim verè Dives Scenicus, in his uouuollas.

Alium pro alio. Hæc ostentatoris ars bene exprimitur à Cornificijs, vel potius Cicerone.

DIVES.

Descriptio XLVII.

Ex Cicero in pro Rosc.

Habet enim relaxandi causa rus amœnum, & suburbanum, plura præterea prædia, neque tamen illum nisi præclarum, & propinquum: Domus referta vasis Corinthijs, & Deliacis, in quibus est Authepla illa, quam tanto pretio super mercatus est: ut qui prætereuntes pretium auumerari audiebant, sūdum vixire arbitrantur. Quid præterea cælari argenti? Quid stragula vestis? quid pictarum tabularum? quid signorum? quid marmoris a-

MOLLIS, ET DELICATVS

Descriptio XLVIII.

Hic ita vinebat iste bonus Imperator, ut ne eum facile hybernis mensibus non modo extra lectum, sed ne extra lectum quidem quisquam videret. Ita diei breuitas conuiuijs, noctisq; longitudo stupris, & flagitijs contrebatur. Cum autem ver esse cœperat, cuius initium iste non à Fauonio, neque ab aliquo astro notabat, sed cum rosam viderat: tunc incipere ver arbitrabatur, dabat se labori, atque itineribus, in quibus vsque eo se præbebat patientem, atque impigrum, ut cum nemo unquam in equo sedentem videret. Nam ut motus fuit Bithyniæ regibus, lectica hexaphora ferrebat, in qua puluinus erat perlucidus, melitensi rosa factus: Ipse autem coronam habebat vnā in capite, alteram in collo, reticulumque ad nares sibi admouebat, tenuissimo liminutisque maculis, plenum rosa: sic confecto itinere, cum ad aliquod oppidum venerat, eadem lectica vsque in cubiculum deferrebat, eò veniebant Siculorum magistratus, veniebant equites Romani: id quod ex multis iuratis audistis: Controuersia secretò deferrebat: paulo post palam decreta auferrebat: Deinde vbi paulisper in cubiculo pretio, non requitate, iura descriperat: Veneri iam, & Libero reliquum tempus debere arbitrabatur: quo loco mihi non prætermittendū videtur præclari Imperatoris egregia, ac singularis diligentia: nam scitote esse oppidum in Sicilia nullum ex ijs oppidis, in quibus prætores consistere, & conuentum agere solent: quo in oppido non isti ex aliqua familia non ignobilis delecta mulier esset: Itaque nonnullæ ex eo numero in conuiuijs adhibebantur palam, si quæ erant castiores, ad tempus veniebant, lucem & conuentum vitabant.

Ex Cicero 4. in Verr.

Yyy

Nota

Note.

Ex fauonio Hoc indicium Horatii od. 4. l. 1. Soluitur acri. hyems grata vice uersa, & Fa-

noti
Lectica Hexaphora Quae scilicet à sex seruis succallantibus portaretur. Mart. l. 2. ep. 81. & Inuenal. Saty. l. v. 66. Plerumque octo adhibebantur, & fiebat Ophorum de quo intelligendum Catullus Non, inquam, mihi sunt tam maligne, Vt Prouincia quod mala inci lisset, Non possum oculo homines parare rectos. Sed cum totam Et corde dixit Panerates:

Καὶ πόλον ἐπινοῖσι νύχι γοῶν ζεφύροισιν.
Vnam in capite Frequens in conuiuijs ad corona- rum usum rotas unde eam regnare dixit Martia- lis ep. 19. l. 10.
Dum regnat rose, dum madent capilli
Hanc lasciuam Christiani, in honorem spinæ corona Domini, postea detestati sunt, quod testatur Clemens Alexandrinus Pædag. l. 2. c. 8.
ἀλόγιστοι, ἀληκοῦταί ἡμᾶς τὸ κύριον ἀκάν-
θας ἱερευέιον, αὐτὸς ἐν ἱερῶντας τῷ σι-
μῶν κυλίσσεται, ἀναδεδῶται τῆς ἀνδρείου.
Infantum est, nos cum audierimus Dominum spinis coronatum, quasi uenerandis Christi ruciatibus

insultaremus, redimiri floribus. Aurificem damna- tum à senatu, quod inter bella Punica coronatu ui- sus esses, dixi in Iconibus.

Alterum in collo. Hanc hypothyriadem no- minatam memorat Athenæus Deipnosophist. lib. 15. Ἐκάλειον τὸ τῶ οἷς περιεδόντο τὸν Σάχηλον τε-
φροῖ οἷς, ὑποθυριάδας, Quod halitum, & tan- quam suffitum ex inferiori parte exhalarent.

Controuersia secretò deferebantur.
Hoc in Seronato grauitè reprehendit Sidonius Apollinarius lib. 2. ep. 1.
In cubiculo damnat, in quaestione dormi-
tat.

MOLLES.

Item.

Hos quos video volitare in foro, quos stre- re ad curiam, quos etiam in Senatum venite; qui nitent vaguentis, qui fulgent purpu- rà: mallem secum suos milites eduxisset. in Ca- tit. 2.

MOLLIVM HABITVS.

Descriptio XLIX.

Λακωνικὸν δὲ εὐδὲν περὶ αὐτὸς ἐραὶ ἐστὶ,
ἀλλ' ἀβρότερον αὐτῶν ἔχον, καὶ συβαρι-
δὲ οὐκ ἔστι, ἀνδρες λέλοιπά σκέλη, λιπαροὶ
τὰς κόμην, καὶ μὴδὲ γενεῖαις χροῦ μῆροι, ἀλλ' ἡ τὴν
ἰσθμὴν ἀμαλατοί.
Philos. in Apoll.

ERant autem habitu haudquaquam Laco- nico, sed molli atque lasciuo, atque ipsi de- licijs omnibus affuebant, expolitjs crutibus, comis autem vuguento stillantibus, abrahs barbis, vestitu insuper fluxo ac molli.

Ὅψον ἰδὼν τὸ πορνόβητα, ποθεῦντα διὰ τὸ
ἀγοῖας, ἐν περὶ αὐτῶν καὶ μῆροις μαθόντα,
καὶ καμάροντα, καὶ πάσης ἀπολασσίας ἐμ-
σιπλήμων, καὶ ὡς ἀ' οὐτα προπῆσαι τῶ
βίω.
Sinesius ad fratrem.

Hic enim videns scortatorem, per forum vo- lificantem, coronatum, vaguentis ebrium, petulantèr lasciuientem, omni que turpitudi- ne oppletum, & cautus canentem vitæ accom- modatos,

Idcirco animas misit, vt dimini ponderis & grauitatis oblitæ, gemmas, lapillos, marga- ritas, castitatis di spendio compararent & con-

spiciendis quærent corporibus faccos, in- nectent his colla, laminas pertuaderent au- rium, imminerent frontes limbis, fuligine oculos obumbrarent, nec in formas erubescerent

cerent mafenorum calamistris vibrare castra
riem, curem corporis leuigare, incedere populi
tibus nudis, omnique alio cultu vigorem viri
litatis exponere, in habitum foeminarum deli
ciaeque mollire.

*Arnob. cont. gent. lib. 2. De luxu Regis Indiarum
vid. Curtium l. 8.*

**IMPROBUS, ET PO
TENS.**

Descriptio L.

*Ex Am
miano l.
27. c. 10.
In hoc au
thore stylus
quidem ple
rumque
acerbus est
& prastra
tus, magni
tamen &
uberis son
sus.*

PER hanc tempora Vulcatio Rufinus absolu
to vita, dum administrat, ad regendam praefecturam praetorianam, ab vrbe Probus acci
tus, claritudine generis, & potentia, & opum
amplitudine cognitus orbi Romano: per
quem vnuersum penè patrimonia sparsa pos
sedit iuste: au secus non iudiciosi est nostri.
Hunc quasi gemina quaedam, vt vocat singu
t, fortuna praepetibus pennis vehens, nunc
beneficium ostendebat, & amicos altius eri
gentem; aliquoties in fidiatorem dirum, &
per cruentas noxium simultates: & licet po
tuit, quoad vixit, ingentia largiendo, & inter
pellando potestates assiduas; erat tamen inter
dum timidus, ad audaces, contra timidos cel
sior: vt videretur, cum sibi fideret, de cothur
no strepere tragico; & vbi paucet, omni hu
milior foeco.

Atque vt natantium genus elemento suo
expulsum, haud ita diu ipirit in terris, ita ille
marcebat absque praefecturis, quas obiurgia
familiarum ingentium capessere cogebatur;
nunquam innocentium per cupiditates im
mensas, vtque multa perpetrarent, impune
dominum suum mergentium in temp. Neque,
facendum est, numquam illa magnanimitate
coalitus, clienti, vel seruo agere quicquam
iussit illicitum: si verò eorum quemquam cri
men vllum compererat admisisse, vel ipsa re
pugnante iustitia, non explorato negotio sine
respectu boni honestique defendebat. Quod
vitium reprehendens, pronuntiat Cicero:
Quid enim interest inter suasorem facti, &
probatorem? aut quid refert vtrum voluerim
fieri, an gaudeam factum? Suspiciosus tamen,
& minutus suopte ingenio fuit, & subamarum
amudens, blandiensque, interdum vt noceret.

Si autem perspicuum est in eiusmodi moribus
malum, tum maxime cum celari posse existi
matur. Ita implacabilis, & dumptus, si indere
quemquam instituisse, vt nec exorari posset,
nec ad ignoscendum et roibus inclinari.

Ideoque aures eius non erant, sed pluri
bus videbatur obstruere: in summis diuitia
rum & dignitatum culminibus anxius, & sol
licitus, ideoque semper leuibus morbis affli
ctus.

Nota.

*Gemina quadam, vt poeta fingunt, fortuna. Ex
Responit forte illud Orphei,*

*Οἷς μὲ γὰρ τευχῆς κτεταῖαν πῆν πο
λοῦλον.*

*Οἷς ἔμελλεν πενίαν, θυμῷ χόλον δὲ με
νῆρα.*

*Illis enim praebes diuitiarum vim opulentam.
Illis verò malam partem, animo iras concu
tans.*

*(Talis inquit in amicos Probus.)
De Cothurno strepere tragico.*

*Insolentia effertur, Megalyni quo dicta & edicta
proponere, vt rex in tragodia solet.*

*Nō sunt omnes, Cothurnum calcamentum esse
Tragicorum, vt soccum Comædorum,
Martial. l. 8. epist. 3.*

*Aut inuat ad tragicos soccum transferre cothur
no.*

*Vt natantium genus.
Tlw: vt lex pōtia dixit Gregor. Nazianz.*

*orat. 34. Soz. monus l. 1. hislor. Eccl. c. 13. Simili pa
rabola vsuū refert magnum Antonii, cum diceret,
Monachis, axi-a solitudinam, piscos esse extra aquā.
τῶς μὲν γὰρ ἰχθύες ἄνευ τῆς ὑγρᾶν οὐσίας
ἔσθον, ὡς αὐτῶς ἡ ἀσκήσιον ἐστὶν ἡ ἐμψυ.*

*Clienti, vel seruo iussit, Clientem, vel seruum
Latinus dixisset. Deinde coalitus magnanimitate
redolet Ammianum.*

RABVLE,

*Ammianus sui temporis Rabulas, & c. ita
describit.*

Descriptio LI.

AT nunc videre est per eos omnes tractus,
violenta & rapacissima genera ho.
mi.

*Ammianus
Marcell. l.*

Confer cum
ista, qua
habet Si-
danus ep.
7. lib. 5.

minum, per fora omnia volitantium, & sub-
dentium diuites domos, vt Spartanos canes,
aut Cretas, vestigia sagacius colligendo, ad
ipsa cubilia peruenire caularum. In his primus
est coetus eorum, qui seminando diuersa iur-
gia, per vadimonia mille iactantur, viduarum
postes, & orborum limina detereentes, & audi-
di inter discordantes amicos, aut propinquos,
vel affines, simulatum, ob leuis scripij recep-
tacula, odia struentes infesta: in quibus ætatis
progressu, non vt aliorum vitia tepefcunt, sed
magis, magisque roborantur. Inter rapinas in-
fariabiles; inopes, ad capiendam versutus ora-
tionibus ludicum fidem: quorum nomen ex
iustitia natum est, sicam ingenij distingentes.
Horum obstinatione libertatem temeritas,
constantiam audacia præceps, eloquentiam
inanis quædam imitatur fluentia loquendi,
quarum artium læuitate, vt Tullius asseuerat,
nefas est religionem decipi iudicantis, aut
enim:

Cumque nihil tam incorruptum esse debeat
in repub. quam suffragium, quam sententia:
non intelligo cur, qui ea pecunia corruerit,
pœna dignus sit; qui eloquentia, laudem et-
iam ferat: Mihi quidem hoc plus mali facere
videtur, qui oratione, quam, qui pretio Iu-
dicem corrumpit: quod pecunia corrumpe-
re prudentem nemo potest, dicendo, potest.

Secundum est genus eorum, qui iuris pro-
fessi scientiam, quam repugnantium sibi le-
gum abolere distidia, velut vineulis ori im-
positis, reticente iugi silentio, umbratum sunt
similes propriatum. Hi velut fata natalicia
præmonstrantes, aut Sibyllæ oraculorum in-
terpretes, vultus grauitate ad habitum com-
posita tristitorem, ipsam quoque venditant,
quod occitantur. Hi vt alius videantur iura
callere, Trebatium loquuntur, & Cæsellium,
& Alfenum, & Auruncorum, Sicano-
rumque iamdiu leges ignotas; cum Euandri
matre abhinc sæculis obrutas multis, & si ex
voluntate matrem tuam fluxeris occidisse,
multas tibi suffragantes absolutionum lectio-
nes reconditas pollicentur, si renummatum
senferint.

Tertius eorum est ordo, qui vt in profes-
sione turbulenta clarescant ad expugnandam
veritatem: ora mercenaria procudentes, per
prostitutas frontes, vilesque latratus, quod ve-
lunt, aditus sibi patefaciunt crebros, qui inter
sollicitudines ludicum, per multa distatas,

irresolubili nexu vincientes negotia, laborant,
vt omnis quies litibus implicetur: & nodosis
questionibus de indultis iudicia circumferri-
bunt, quæ cum rectè procedant, delubra sunt
aquitatis, cum depradantur, foueæ fallaces, &
cœcæ, in quas si captus ceciderit quisquam,
non nisi per multa exilis lustra, adusque ipsas
medullas exustus.

Quartum, & postremum est genus, impu-
dens, pernicax, & idocum, eorum, qui cum à
literarijs eruperint ludis, per angulos ciuita-
tum discurrunt, mimiambos, non caularum
remedijs congrua commentantes, fores diti-
turi detereendo, coenarum, ciborumque aucu-
pantes delicias exquisitas: qui cum se mel v-
braticis, lucris, & inhianæ pecuniæ, vndique
se dediderint, litigare frustra, quoslibet inuo-
centes horrantur: & ad defendendam causam
admissi (quod raro contingit) suscepti nomen,
& vim negotij sub ore disceptatoris, inter ip-
sos confectuum articulos, instruunt, circum-
locutionibus indigestis ita scatenentes, vt col-
lusionis teterrimæ audire existimes vlulabili
clamore Theriæten.

Quam autem ad inopiam muniendam
venerint allegationum, ad effratatam defec-
tunt conuiciandi licentiam, quo nomine ob-
stidua in personas honorabiles probra, die-
bus dictis aliquoties sunt damnati: & quibus
ita sunt rudes nonnulli, vt nunquam se codi-
ces habuisse meminerint, & si in circulo do-
ctorum authorum inciderint, nomen piscis,
aut edulij, peregrinum esse vocabulum arbi-
trantur: si verò aduena quisquam inuisita-
rum sibi antea Marcianum verbo tenus qua-
sierit, Oratores omnes confestim se Marcia-
nos appellari fugunt, nec iam fas vllum præ-
oculis habent, sed tanquam auaritia venun-
dati, & vsucapti, nihil præter infeminatam
petendi licentiam norunt; & si quem semel
intra retia cæperunt, cassibus mille impedi-
unt, & vinciunt, per morborum simulatio-
nem vicissim consulto cessantes; vtque per-
uulgati iuris proferatur lectio vna, septem
vendibiles introitus præparant: dilationum
examina longissima contextentes: & cum nu-
datis litigatoribus dies cesserint, & menses, &
anni, tandem obruta verustate controuersia,
intromissa ipsa capita splendoris, ingressa
alia secum aduocatorum simulacra indu-
cunt. Cumque intra cancellorum venerint
septa, & agi cœperint alicuius fortunæ, vel
salus,

latus, atque laborari debeat, ut ab infante gladius, vel calamitose detrimenta pellantur, corrugatis hinc iade frontibus, brachiisque histrionico more formatis, ut concionaria Graeci fistula post occipitium desit, constituitur altricibus diu, tandemque ex praemeditato concludio per eum, qui est in verba fidentior, suave quoddam principium dicendi exercitur, pro Cluentio, vel pro Crephonte orationum aemula ornamenta promittens, & in eam conclusionem cunctis sine cupidibus definit: ut nondum se patroni post speciem litis triennium editam cauentur instructos, spatioque prorogati temporis impetrato, quasi cum Artheo vetere colluctati, perseveranter flagitant, pulueris periculosi mercede.

Veruntamen haec cum ita sint, non desunt Adversariis incommoda plurima parum sustinenda recte vi&uro: namque sellularijs quæstibus inescari inter se hostiliter dissident, & repta maledicendi ferocia, ut dictum est, multos offendunt: quam tunc effutunt, cum commissarum sibi caussarum infemitem orationibus validis conuclate non possunt, & Iudices patiuntur interdum, doctos ex Philistionis, aut Aesopi cauillatioibus, quam ex Aristidis illius iusti, vel Catonis disciplina productos, qui aie graui merenti publicas potestates, ut creditores molesti opes cuiusque modi fortunæ rimantes, alienis gremijs excutiant prædas. Ad extremum id habet caussidicia cum cæteris metuendum, & graue, quod hoc ingenitum est penè litigantibus cunctis, ut cum iurgia mille casibus cadant, accidentia secus in potestate esse existiment patronorum, & omnem certaminum exitum, iisdem soleant assignare: & non vitijs rerum, aut iniquitati aliquoties disceptantium, sed solis defensionibus irascantur.

Nota.

Spartanos Canes. & Cretas.
 Horum meminit Philostratus in venatione suam, idq. ἐκείνη, quod sint sagacissima naris.
 Et Horat. epod. eide 6.

Fulvus Eacon,
 Amica vni pastoribus.

Ad ipsa cubilia. Voluit imitari illud Ciceronis in Pisonem 8. Scelerum tua, non vestigijs darant: es in gestibus tuos, sed teis volutationibus corporis, atq. cubilibus persequuntur summo.

Viduarum Postes. Postu pro domo, ut pila, sive columna apud Catullum, quod iam notauimus.

Sicam ingenij distinguentes. Similiter Caligula peroraturus scribendum se lucubratoris suae velum minabatur.

Libertatem temeritas. Diserte Seneca epist. 45. Vitia nobis sub virtutis nomine obrepunt: Temeritas sub titulo fortitudinis latet: Moderatio vocatur ignavia: pro cauto timidus accipitur.

Vmbrarum sunt similes propriarum. Carpit silentes Iurisperitus, quos νεκρῶν vocat ἔδωλα κακόντων. Vide Ansonium de statua Ruffi.

Hi velut fata fatalia praemonstrantes. Alludit ad illud Ciceronis pro Murana. Erant in magna potentia, qui consulebantur, à quibus etiam dies, tanquam à Chaldaeis possabantur. Fata natalitia autem dixit Genethliacorum demensissimas predicationes: τὴν κατὰ τὴν γενετικῆν ἀποῦ ἡμῶν nominavit D. Chrysostom. in epist. ad Galatas. Fata ipse Terull. de anima cap. 39. Dum in partu Lucina, & Diana eiulatur, dum per totam hebdomadam lunoni mensa proponitur: dum vltima die fata scribenda aduocantur.

Cæsellius, Alfenus, vcl. Iuriconsul. Alfenus Varum libros 40. scripsit.

Per prostitutas frontes. Fronti prostituta est perdita audacia, & inuenticia simillima.

Delubra æquitatis. Ἄγιστα δῆμος τιμὴν magna iustitia templa dicuntur Anibol. epigr. 4. Ὁ olim Iudicum confessus in templis, ut notauimus in Iconibus.

Vlulabili clamore Therfiten. Vidit illud Homeri.

Θερσίτης δὲ ἐτι μῆνος ἀμφοτέρωδε ἐκώληα,
 Ὅς ῥ' ἔπειτα φρεσὶν ἦσιν ἄκοσμά τε πολλὰ τε ἤδε.

Therfiten autem solum adhuc loquacissimus tumultuabatur:

Qui verba in animo suo immoderata, multaque sciebat.

Per morborum simulationem. Praclarè ampliationes litium malitiosas, & cessatiois exagitat.

Septem vendibiles introitus. Notus in eodem Rhetorum, qui certa exordia sibi fabricant.

Υγγ 3

bant.

bant. quibus in omni argumento, quasi Delphico
 Gladio uterentur.

Aduocatorum simulachra Silentes patronos
 quos prius dixit umbras suos similes.

Et agi cœperint alicuius fortunæ, vel salus.

Qua non videt Persiarum illud:

Fur es, ait Pedit: Peditus quid? crimina
 rasis

Librat in antitheris, &c.

Concionaria Græci fistula Notus Cæsar Phor-
 niscus, qui à tergo concionantis domini fistulam te-
 nens, concitatum & iratantem, molli renore mol-
 liebat. Plutarch. in Cæsar.

Pulueris periculosi Puluis hic, forensis acies,
 ut apud Tullium. de Orat. Educere dictionem, ex
 umbratili exercitatione in puluere.

Philistionis. Philistio Poeta comicus, qui scripsit
 inter ceteras Comædias Βαυλογία, ac φιλόγε-
 λων, Nugas, & Ridiculum, & visu ipsa mortuus
 est. Suidas. Sidon. epist. 11. lib. 11.

SENATVS POPVLIVQVE Romani sui temporis flagitiosos mores describit Ammianus his ver- bis:

Descriptio L. I.

Ammianus
 Marcell.
 lib. 28.

Ita autem pauci sunt inter eos seueri vindi-
 ces delictorum, ut si aquam calidam tardius
 seruus attulerit, trecentis adfigi verberibus
 iubeatur. Si hominem sponte occiderit pro-
 pria, instantibus plurimis ut damnetur vnus
 dominus, hæcenus exclamat: Quid faciat ma-
 niolus & nequam? Ciuitatis autem hoc apud
 eos est nunc, quod expedit peregrinos iure in-
 terficere, quibuslibet, quanquam rogatis ad
 conuiuium, excusare. Defectum enim patri-
 monij se perpeti Senator existimat, si ij de-
 fuerit, quem aliquoties librat sententijs in-
 uitauerit semel. Pars eorum, si agros visuri
 processerunt longius, aut alienis laboribus ve-
 naturi Alexandri magni itinera se putant equi-
 parasse, vel Cæsaris: vel si à lacu Auerni lembis
 inuecti sunt pictis; Puteolos, vel Caietanam ma-
 ximè, cum id vaporato audeant tempore: vbi
 si inter aurata stabella lacinijs sericis incide-

riat muscæ, vel per foramen umbraculi pensu-
 lis radiolis irrupere solis: queruntur quod
 non sunt apud Cimmericos nati: Dein cum à
 Siluani lauachro, vel Mammeæ aquis ventit-
 cant hospitalibus, ut quisquam eorum egres-
 sus tenuissimis se terferit linteis: solitis presso-
 rijs vestes luce nitentes arbitra diligenter ex-
 plorat: quæ vna portantur sufficientes ad iu-
 uandos homines vnde eorum: tandemque electis
 aliquot inuolutus, receptis annulis, quos ne
 violentur humoribus, famulo traderat digi-
 tis ut metatis abire: quidam ex his, licet rari,
 aleatorum vocabulum declinantes, ideoque
 se cupientes appellari tesseraarios: inter quos
 tantum differt, quantum inter fures & latro-
 nes: hoc tamen fatendum est, quod cum om-
 nes amicitia Romæ tepescant, aleatoris solæ
 quasi gloriosis quæstibus sudoribus, sociales
 sint, & affectu nimio firmitate plena connerz;
 vnde quidam ex his gregibus inueniuntur, ita
 concordēs, ut quis illos esse existimet fratres.
 Ideoque videre licet, ignobilem, artis tessera-
 riæ callestem arcana, ut Catonem Porcium ob
 repullam Præturæ, nec suspectam antea, nec
 speratam, incedere grauitate composita
 modestiorem, quod ei in maiore conuiuium,
 vel confessu, proconsularis quidam est ante-
 latus.

Subsident aliqui, curiosos homines, senes,
 aut iuuenes, orbos, vel cœlibes, aut etiam vx-
 res habentes aut liberos, (nec enim in hoc ti-
 tulo discrimen aliquod obseruatur, sed volun-
 tates condendas, allicientes eos technis miris,
 qui cum supremis iudicijs ordinatis, quæ ha-
 bebant reliquerunt his quibus morem geren-
 do testati sunt, illico percunt.

Alius cum dignitate, licet ceruice tumida,
 gradieus, notos antea obliquato contruetur
 aspectu, ut post captas Syraculas existimes re-
 uerti M. Marcellum. Multi apud eos negant
 esse superas potestates in cælo: nec in publico
 prodeunt, nec prudent, nec lauari arbitran-
 tur se cautiùs posse, antequam ephemeride
 scrupulosè sciscitata didicerint, Vbi sit, verbi
 gratia, signum Mercurij, vel quotam Capri
 syderis partem polum discurrens obtineat
 Luna.

Alius si creditorem suum flagitare mole-
 stius aduerterit debitum, ad aurigam confugit
 audentem omnia prælicenter, eumque ut ve-
 neficum curat virgeri. Vnde nonnulli reddita
 cautione, dispendioque afflictus graui, disce-
 dit. &

dit, & additur huic, debitorem voluntarium includit ut proprium, nec ante eius perfectionem perabsolut. Parte alia vxor (ut prouerbiū loquitur vxor) eandem in eodem diu noctūque tundendo, maritum testari impellit: hocque idem ut faciat vxor, vrget maritus instanter: & periti iuris altrinsecus adsciscuntur, vnus in cubiculo, alter eius amulus in trichinio, repugnantiā tractaturi: iisdemque subserantur genitalium extorum interpretes controuerti: hinc praefectura profubius largientes, & sepulturas diuitum matronarum; inde ad exequias vitorum foeminae inuitantes: & necessaria parari oportere inuenientes, nec in rebus humanis quicquam bonum norunt, nisi quod fructuosum. Sic amicos, tanquam pecudes, eos potissimum diligunt, ex quibus sperant se maximū fructum esse captuos; quūque mutuum illi quid petunt, Soccus, ut Mitiones videbis, & Lachetas: cum adiguntur ut reddant, ita cōthurnatos, & turgidos, ut Heraclidas illos Ctesiphontem & Temenū putet.

Nota ad descriptionem Senatus Romani.

Alicui laboribus venaturi. Neque enim laborant in venando, sed contusos seruorum industria in septa ferat, cum omni facilitate capiebant. Quod Plinius ostendit in Traiano vsurpabant istam quoque gloriam illi Principes, qui obire non poterant; vsurpabant autem ut domus fracta, quae claustris ferat, ac denique in ipsorum ludibrium emissas mēta sagacitate colligerent. Quod inuentum Persicorum Regum in dicitur Curvius Rufus lib. 8. Barbara opulentiā in illis locis, haud vlla sunt maiora indicia, quā magnis nemoribus salubris, quae nobilitatem ferarum clausi greges. Spatiofas ad hoc eligunt Syluas, perantatum aquarum fontibus amoenas.

Alacu Aueri lembis inuecti sunt pictis. Aueri locus est Campania prope Baias, Bays quoque proximi Putei. & Caeta oppida omni deliciarum genere referta; quae delicatissimi, velut laetitiae sua recepit, acula frequentabant: et ne quid ad voluptatem deesset, piscium nauigijs perlonissimos amnium fluxus ferabantur. Talis Cleopatra nauis describitur à Floro lib. 4. aurea suppe veloque purpureo.

Quam Plusarich fufius profequitur in Antonio, ubi Reginam nauigantem inducit, in epigramate χρυσονόμου τῶν μένιστον ἀλδῶν; ὧν ἐκπερατα σελῶν, ἢ ἀπερίας γυρῶνς κέραις ἀναπερομένῃς πρὸς ἀνὰ ἄμα σὺγγυρῆ καὶ κἀδῶνς σὺ-

υγῶν μὲναις. Vide descriptionem. Talis Neronis inter Copas nauigatio apud Tranquill. in Ner. 27.

Inter aurata stabella. De usu stabellorum ad abigendas muscas, & ventulum excisandum, habet Propert. l. 2. el. 24. Mart. l. 3. ep. 80. Ter. in Eunuch. act. 3.

Silvani lauacrum. Prop. lib. 4. Sylvani ramosa domus, pend in ipsius urbis sancibus. Aqua rorid Mammea: si untur the rma ab Alexandro Seuero insaurata, de quibus Aelius Lampridius. In bathermis nominis sui, iuxta eas qua Neroniana fuerunt, aqua inducta qua Alexandrina nunc dicitur, Nerua thermas suas de priuatis adibus suis, quas emerat, diruptis adificijs fecit.

Solitatis prestioris vestis. Vestes significat in praelo compositas: qui mos veterum fuit. Mart. libr. 2. v. 45.

Sic tua compositis perlucet pra la lacernis. Sic micat innumeris arcula synthelibus.

Digitis ut metatis abis. Foris hic aliquid corruptum, nisi metatos digitos intelligit, in certis annulis distinctis, ut hortum digestus in quidcunq; arboribus compositum: hoc enim est metari, apud Columellam, lib. 9. Quod autem annulos ita componerent, testis est Seneca 7. de natur. 51. Exornamus annulis digitos, in omni articulo gemma disponitur.

Aleatorum vocabulum declinantes Nam aleatores legibus Romanis damnati, ut licet colligere ex Cicero. Philipp. 2. & aleatoris nomen infama. Vide Lucretius. satyr. 1. Martial. Horat. 2. 4. l. 3. Clementem Alexand. in Pedagogo. D. Cyprian. contra aleatores: ad summum leges, quae extant in Codice Theodol. multa de alta diximus alibi.

Tesserarios. Tesserarij quid aliud sunt quā mōstrati, & hi quid sunt nisi aleatores: ideo dicit Tesserarij differre, ut fures, & latrones, qui parum differunt, nisi hi sunt obsefiores viarum, illi nocturni grassatores.

Aleatoris amicitia. Haec rabi, fas tamen amicitias dixit Cyprianus contra aleatores.

Subsideat aliqui. Perstringit testamentorum captatores quorum iam frequens mentio apud Salyricos, ut nulli domus notior quā illi sint.

Multi apud eos negant esse superas potestates.

Illinc prima ma'i labes mortalibus agris. Naturam nescire Dei.

Nec in publico prodeunt. Misera tyrannis

Astrologia iudiciaria, quae superstitionem diser-

Annidorū

Uis

Pisfarum Reges quomodo veniunt?

Auerius lacus.

Nauis elegant.

Astrologia

iudiciaria

tyrannis

De consuet. D. August. lib. 5. de Civitate Dei, cap. 7. Chryso. in epist. ad Galat. Tertull. de Idololatria. Isidorus Palsiota epist. 228. Heladius, Theodorus, Mar. Ficinus, & innumer.

Parte alia vxor. *Perfidia inter coniuges detestanda, quos cuius se mutuo harenas fecerunt, insidias quoque mutuo vicissim visa insidiantur.*

Mitrones videbis, & Lachetas. *Mitrones, & Lachetas persona comica viles, & humiles.*

Ctesiphon, & Temeus. *Heraclyda tragici Roges: quod ad soccum attinet. Probum raris, pueri dicit humiliorum socco, lib. 27. cap. 10.*

Ad descript. Populi Romani.

*Iani Roma
templa 3.*

Per Ianos. *Iani Roma templa tria. Primum Bifrons à Romulo, seu Numa conditum. Altarum Quadrifrons ab Augusto, ut solatur Serenus, insauratum. Tertium à Diuillo, de quo Tacit. lib. 2. Annal.*

Circumflexerit metam. *Nerunt omnes aurigas in ludis Circensibus, ita circumflexisse metas, ut eam non tangerent, unde Claud. poeta timetur aguis, & Horat. Metag. faruatis Emitata votes.*

Per sibilos exploduntur. *Quos Cicero ad Atticum pastoritias sibilos appellat, ut supra notauimus.*

Spectaculo Exodiasio Exodium, *carmen ridiculum, quod in exitu chori fabula Atellanæ cantabatur. inueni. Jov. 6.*

Verbius exodio risum mouet Atellana.

Per te ille discat. *Proverbium apparet fuisse in ridiculis tempore Ammiani, sed unde, aut qua occasione natum, nemo, quod sciam, meminit.*

H V N N I.

Descriptio LIII.

*Ex Am-
miano l. 31.*

HVnnorum gens moxumentis veteribus leuiter nota, ultra paludes moxoticas glaciale Oceanum accoleus, omnem modum feritatis excedit, vbi quoniam ab ipsis nascendi primitiis infantium, ferro sulcantur altius genæ, ut pilorum vigor tempestiuus emergeas, corrugatis cicatricibus hebetetur; senescunt imberbes absque vlla venustate, spadonibus similes. Compactis omnes, firmisque membris, & opimis cruci-

bus prodigiôsè deformes: & pandi, vt bipedes existimes bestias, vel quales commigrandis pontibus effigiatu slipites, dolantur incomptè in hominum figuras: sic & in sua vita vili sunt aspectu, vt nec igni, neque saporatis indigeant cibis, sed radicibus herbarum agrestium, & semicruda cuiusvis pecoris carne vescantur, quam inter femora sua, & equorum terga subferant, foru calefaciunt breui. Edificijs nullis vquam recti, sed hæc velut ab vlu communi discretæ sepulchra declinant. Nec enim apud eos, vel arundine fastigiatum reperiri tugurium potest: sed vagi, montes peragrantes, & sylvas, pruinæ, famem, sitimque perferre abiacunabilibus astricti, peregrè recta, nisi adigente maxima necessitate non subeunt, nec enim apud eos securus existimant esse sub rectis. Indumentis operiuntur linteis, vel ex pellibus siluestrium marium constatcinatis. Nec alia illis domestica vestis est, alia forensis. Sed semel obsoleti coloris tunica collo inserta, non ante deponitur, aut mutatur, quam diuturna carie in pannulos defluxit defrustrata. Galeris incuruis capita tegunt, hirtuacrua cotijs coniungentes hædinis, eorumque calcei formulis nullis aptati vetant incedere gressibus liberis.

Qua causa ad pedestres parum accommodati sunt pugnas: verù equis propè affixi, duris quidem, sed deformibus & muliebriter iisdem nonnuquam insidentes, funguntur muneribus consuetis: in ipsis quibus in hac natione pernox, & perdius emit, & vendit, cibumque sumit, & potum, & inclinatus ceruici angustæ iumentis, in altum soporem ad vsque varietatem suffunditur somniorum, & deliberatione super rebus proposita serijs, hoc habitu omnes in communi consultant. Agantur autem nulla seueritate regali, sed tumultuario primatum ductu contenti perturbant quicquid inciderit, & pugnant nonnuquam læcesiti, sed inuenies prælia cunctatim varijs vocibus sonantibus torum, vtque ad pernicitatem sunt leues, & repentini, ita subito de industria dispersi languescunt, & imposita acie cum cæde vasta discurrunt, nec inuadentes vallum, nec castra inimica pilantes, præ nimia parte decernuntur: eosque omnium acerrimos facillè dixeris bellatores, quod pro al missilibus telis, acutis ossibus, pro spiculatorum acumine arte mira coagmetatis, sed distinctis cominus ferro, hæc

fine vi resistunt, hostesq; dum mucronum noxias obseruant, contortis lacinis illigant, vt laqueatis resistentium membris equitandi, vel gradiendi adimant facultatem.

Nemo apud eos arat, nec stium aliquando contingit, omaes enim suis sedibus fixis, atque lari, vel lege, aut ritu stabili dispalantur, semper fugientium similes, cum carpentis, in quibus habitant, vbi coniuges ex villis vestimenta contexunt, & coeunt cum maritis, & pariunt, & adusque nutriunt pueros, nullusque apud eos interrogatus, vnde oritur, respondere potest, alibi conceptus, natuque procul, & longius educatus. Per inducias infidi, inconstantes, ad omnem auram incidentes, spei nouae, perquam mobiles totum furori incitatissimo tribucentes.

Inconsultorum animalium ritu, quod honestum, inhonestumue sit, penitus ignorantes. Flexiloqui, & obscuro, nullius religionis, vel superstitionis reuerentia aliquando districti, auri cupidine immensa flagrantes, adeo permotibiles, & irasci faciles, vt eodem aliquoties die a socijs nullo irritante desciscant, autidemque propitientur nemine leniente.

Hoc expeditum, indomitumque hominum genus externa praedandi auaritate flagrans immani, per rapinas finitimorum grassatum, & caedes, adusque Achaiam peruenit.

Nota.

Telamones, Effigiati stipites, si vocamur Telamones, & Atlantes. Viriuius lib. 6 cap. 10. Item, si qua virili figura signa mutulos, aut coronas sustinent, nostri Telamones appellant. Cuius rationes, quid ista, aut quare non inueniantur? Graeci vero eos ΑΤΛΑΝΤΑΣ vocitant. Atlas enim historicè formatus, sustinens mundum.

H E L L V O.

Ex Cicerone in Verrem.

Descriptio LIV.

ERANT autem continua non illo silentio Praetorum, atque Imperatorum, neque eo pulchore, qui in magistratum conuiuis versari solet: sed cum maximo clamore, atque conuictio: etiam nonnunquam res ad manus, atque

ad pugnam veniebat: Ille enim praetor seuerus, ac diligens, qui populi Romani legibus, quae in poculis ponebantur, obtemperabat: itaque erant exitus eiusmodi, vt alius inter manus e conuictio, tanquam e praetio auferretur: alius tanquam occisus relinqueretur: plerique fusi, sine mente, ac sine vilo sensu iacerent, quiuis vt cum aspexisset, non se praetoris conuictum, sed vt Cannensem pugnam nequitiae videre arbitrareretur.

A F F E C T V S.

A M O R.

Ex Graeco Oppiano.

Ὁμοῖα τῶν ἰωοῦ ἑτορι.

Descriptio LV.

A Mor, vt aiunt Poetae, ephelus est, glabellus corpore, vultu speciosus, alis volucer, manu promptus, arcu, sagittis, & facibus armatus. Quin potius affectus est animi in rem amatam, praecipue, vehemens, incensus. Qui, Deus bone: quantus est, quanta machinatur: quantum imperat? & quantum iudit? stat quidem terra firmis de hinc radicibus, & tamen ab eo commouetur: fluunt inquieta maria continuis lapsibus, & ab eo constringuntur. Altum est caelum, & ab eo superatur: profundi sunt inferi, iidem ipsi ab eo penetrantur: in aethere, in aqua, in igne, in terris, infra terras, vbique sui dominatus impressi vestigia: ipsi mehercule mortui eius potentiam reuerentur, sceptrum adorant, formidant imperium. Ad eius ignem Vulcanus fumus est, debilia sunt solis tela, fistilia Iouis fulmina. Crudeles enim habet sagittas, acerbis, ardentibus, igneas, prudentiae corruptrices, furiosas, quae vbi primum cor attingunt, immedicabilem quandam tabem instillant, qua non modo homines, sed & brutae animantes totae liqueunt. Quid cum ipse improuisas instar procellae labitur in pectus, & per oculorum fenestras in cor hominum penetrat, velox, acer, acutus, facibus vndique colucens: lenem flammam medullis, atque ossibus inspirat: quae dolorum aestus, & furores longius inserpens, secum trahit. Hac flos corporis, & vetustas coloris, deperditur, pallox

Vide Oppianum de venat. l. 2. & de piscatu lib. 4.

Z z z

vultus

vultus obsidet, in maciem liquantur genae. Hac cauantur oculi, tabescunt lumina, mcas tota de sede conuulsa percellitur.

πλεῖστον γαστρι τὴν ὄψιν παραπέμπει, & caetera, quae Latine sic reddunt:

I R A.

Descriptio LVI.

Senob. li. Quid est enim aliud irasci, quam insanite, quam furere, quam in vltionis libidinem ferri, & in alterius doloris crucem efferati pectoris alienatione debacchari? Hoc ergo Dij magni norunt, perpetiuntur, & sentiunt, quod fera, quod belluae, quod ortiferæ continent venenato in dente natrices: quod leuitatis in homine, quod terreneo in animante culpabile est, praestans illanatura, & in perpetua virtutis humilitate consistens, scire alleueratur a vobis. Et, quid ergo sequitur necessario? ni vt eorum luminibus scintillæ emicent, flammæ æstuent, anhelum pectus spiritum iaciat ex ore, & ex verbis ardentibus, labiorum siccitas inpalbescat?

Corporum amorem, vt qui acer quidem sit, verum celeriter extingatur, ob eam causam pictores cum facibus, & pennis depingunt, quoniam nunc libidinem inflammat, nunc rutilum ob saturitatem euolat. At pecuniarum amorem nemo vnquam fingere, aut scribere ausus est. Cuius rei hæc fortasse causa est, quia ne amor quidem est, sed insatiabilis furor: aut hæc fortasse, quia nec fingi, nec describi potest. Neque enim quinquaginta duntaxat capita habet, vt fabulosa illa Hydra, per qua ad inexplebilem ventrem cibos transmittat: nec insaturabilis illius portenti instar afficitur: nec denique Briarei in odum, centum duntaxat manibus armatus est, quin ne pennas quidem habet; Satiari enim atque expleri nequit. Quoniam itaque modo quispiam tale monstrum effingere, aut pingere queat? cum quo Scylla comparata fidem inuenisset, etsi aliqui incredibilis? Verum quoniam oratio quouis colore expressior est, ac quauis cerâ ad effingendum mollior, quantum libebit, eum delimitare conabor. Non quod id perfecte atque absolute consequi possit, sed vt belluinam ipsius, & inamœnam effigiem ijs, qui eo capti sunt, inuectiuâ oratione profcindat. Mihi enim puero nusquam similis esse videtur: non enim amor, sed furor; verum fœminæ cuidam: nam hoc quoque æmentia ipsius, atque improbitatis indicium sit, belluina forma prædita: ignem quoque spirant, ac sexcentas viperas erinium loco in capite habenti, perpetuò sibilantes, ac mortiferum venenum euomentes: sexcentas item manus vnquibus abundantes; quorum opere alios lacerat, alios sagittis imperit, ab alijs pecunias extorquet: ac deinde sexcenta ora: neque enim minatur duntaxat, aut calumnias struit, verum etiam adularur: ac feruilem in modum alloquitur, & peferat. turpisque questus causa innumeratas excogitat occasiones. Quin oculos habet non vt natus consentaneum est, cernentes, aut quenquam verentes, vobis amicis, non fiat, em, non cognatum, non benefactorem: verum asperum quoddam, & acre, atque crudele, & inhumanum, igneumque obruentes. Neque enim rerum naturam perspicit, nec illud animaduertit, quod per se periculum perimulta mouerit, ab hostium manus pecu-

A V A R I T I A.

Exat Chrysofomi præclarissima descriptio Homil. 20. in Matthæum, & homil. 9. in 1. ad Corinthios, vbi depingit mulierem quandam, forma belluina, barbaram, ignem spirantem, tristificam, nigram, quales Ethnici Poetæ depingunt Scyllas, quod fusc Isidorus Pelusio hac imagine est profequutus.

Descriptio LVII.

Τὸν μὲν τῶν σωμάτων ἐπὶ τὰ, ἀτε εἰμιὸν μὲν ὄντα, ταχέως δὲ σθενόμενον, διὰ τὸ το σὶ ζωγράφοι σὸν λαμπάσι, ἡ πλεῖστε γὰρ εἰσι, ἢ ἀποτὲ μὲν ὑπὲρ χειρὶ τὰ πᾶσι κατωνίζων, ἀπὸ δὲ τὰ κόρον ἀπίστα λα. Τὸν δὲ τῶν χρημάτων οὐ εἰς εὐτε πᾶσαι, οὔτε γὰρ ἐπὶ τὸν μὲν τὰ χα μὲν εἰσὶν οὔτε εὐδὲ εἰς εἰς, ἀλλὰ μαρία ἀνήκεσ. τὰ χα δὲ ἐπειδὴ οὔτε πλάττειν, ἀλλὰ οὔτε γραφῆναι αὐτὸν ὅσον τε, οὔτε γὰρ πεντηκόντα μόνον εἶχει κεφαλὰς κατὰ τὴν μενεομένην ὕδραν, διὲν τῆ α-

pecunias transfuderit, unde etiam innumeras
 ei, qui captus est notas inussit. Porro autem
 aures vsque aded septas, & obturatas habet, vt
 nec supplices preces, nec gemitus, nec fletus,
 nec vituperationes audiat: tantum vero ab
 eo abest, vt pennas habeat, qua saturitatem
 designant, vt ne pedes quidem ipsi, vir vllus
 cordatus tribuere queat. Neque enim egredi,
 atque ab eo, qui captus est, secedere potest: ve-
 rum manus in omnes immittens, ferro quo-
 uis, ac plumbo grauior infidet, atque ita co-
 parata est, vt omnia quidem accipiat, verum
 eorum, qua accipit multitudinem, fomitis,
 atque incitamenti materiam habeat, rerumq;
 acceptarum finem, capiendarum initium faci-
 at: ecquis igitur acerrimo, & inexplebili fu-
 rore, atque innumera peccata, & maledicta, &
 decora, & intemperantias, & perulantias no-
 bis conflante capiatur? ecquis animum inda-
 cat, cum in hac vita, tam miserè viuere, vt dies
 noctesque velut flagris quibusdam lacere-
 tur? nec requiem vllam, aut somnum sentiat,
 & hic suppliciorum, atque cruciatuum initi-
 um capiat? Quid autem initium dico? Hic
 enim eos, quos cœperit, tyranno quo uis acer-
 bius torquet, & excruciat, in eos insulans, ac
 præcipuas partes attingens, ac ne tantillum
 interquiescere sinens, verum grauiorem ipsis
 pœnam inferreas, quam ijluant, qui ad metal-
 la damnati sunt. Nam illis, confecto opere,
 somno, ac quiete frui licet, his autem ea som-
 ni quoque portum, velut aggesta terra obstru-
 ens, noctu quoque leua illa, & inhumana edi-
 cta proponit. Hos enim ad latrocinia mittit,
 illos ad cœdes perpetrandas: ac ne debitum
 quidem mortuis munus veretur, quod etiam
 barbari, ac Dæmones honore prosequuntur:
 verum aduersus mortua corpora nefarias eo-
 rum, quos obstrictos tenet, manus armat. No-
 uum & sceleratum latrocinij genus excogi-
 tans, quam obrem omnia ipsius vitia mente
 volentes, nempe, quod belluina forma præ-
 dita est, atque tetra, & inamœna, quod spi-
 rans, inexplebilis, & oculis, auribusq; capta,
 & crudelis, & execranda, & Deo iniusta, & im-
 placabilis, atque crudelis: neque enim blandi-
 tjs, atque obsequijs delintra aliquid remittit,
 verum tam potius efferatur, cum maxime co-
 litur: Nullum non lapidem moueamus, quo
 ab ea minime capiamur, facilius enim erit non
 capi, quam cum captus sis effugere, si autem
 nos capi contigerit, omnes neruos conten-
 dentes, diuinam opem imploicamus, hæc e-

nim sublata, nemo à tali captiuitate abstrahi
 potest. Multis enim talis est hæc captiuitas,
 vt ab ea emetgere, ac reuocari nequeant, que-
 stas quidem faciendi cupiditatem comprima-
 mus; qua autem collecta sunt, aut confectum,
 aut paulatim egentibus distribuamus, nam
 hæc demum sola ratio est, qua ab eiusmodi
 captiuitate reuocemur.

Nota.

Hæc luculenta pictura Auaritia ab adiunctis
 partium, grauisissimi viri penicillo expressa, in qua hæc
 obicit nota.

Ἄρεωδὸν μὲν δὴτα Ἐρ δὲ eodem dixit Oppianum.
 Ἄρδουλιὸς δὲ κεροὶ ἰσχυρῶν ὀμοκλήν.
 Inspira sique ignis acutam vim.
 Σοὶ λαμπρὰ κ, ὠσίου. Hæc est eius pictura apud
 Græcos, Satyrum, Aleaum, Antipatrum, Macium,
 Crinagoram, Meschum, Marcianum, &c. quos vni
 vestimenta nihil hic attinet inferere.

Μαρία τὴν κίετες, χρυσομανίαν dixit D. Basil. Φιλο-
 κηρὶ τὰ λῶσεν Nonnus in Ioannem.

Πεντακοτακίφολος. Hoc commentum Pjandæ
 Camerensis, inquit Scholiastes, Anthol. ad l. 4. qui
 Hydra multas cervices sinit ad horrorem.

Ἐρ ἀρεῶν, ἰλ. α. α. 03.

Ἄρ, ἰ. τὸ Σουδῶν, Similiter M. Tullius Antonij in-
 fatigabilem avaritiam confert cum Charybdi. Quæ
 Charybdis tam vorax. Aristophanem sequens,
 qui in equitibus dixit φέρει γὰρ κ, χάρυβ: ἰ ἀρ-
 παγῆς, quamquam hic per metaphoram exten-
 dit, quod ille veritas de orat. l. 3.

Στῆλιτεῦσιν μάνιαν, σῆλιτεῦσιν est diuulgare,
 & quasi in pilis, & columnis incisum omnibus pro-
 ponere, qui mos Athenis fuit, vt testatur Demosthe-
 nes Philipp. 3 in columna videlicet arcu eorum no-
 mina inscribere, qui publica infamia notati essent.
 χατέβεντο εἰς γῆλην χαλκῶν γυφάττες εἰς ἀ-
 κρέπολιρ.

ΑΡΘΜΙΟΣ.

Ὁ πρὸ βάναχτ ὁ Ζελείτης ἄτιμος Ἴσω. Ex
 ἡμῶ σῆλιτεῦσιν, δημοσιεύει vt interpretatur Sui-
 das, Ἐρ confirmat D. Greg. αἰ εἰκόνης σῆλιτεῦσιν
 τὴν λῶσεν τὸ σῶμα τ. quaquam in bonam
 etiam partem vsurpauit Philo, de vita Mosi.

ε. 3. ἢς τὸ εὐχάριστον ἀθανάτιζεναι, καὶ ἀνάγραφον
εἰς τὴν ἀθάνατον ἀθανάτιζεναι, καὶ ἀνάγραφον
εἰς τὴν ἀθάνατον ἀθανάτιζεναι, καὶ ἀνάγραφον

Cuius gratus animus immortalis memoria celebratur, & velut scriptis in columna literis, manet apud Deum.
Quod respexit Ausonius, eum dixit in actione gratiarum, apud Gratianum Imperatorem. Has ego litteras tuas, si in omnibus pilis, atque porticibus, vnde de plano legi possint, in stat edicti pendere mandauero, nonne tot statuis honorabor, quot fuerint paginae libellorum?

Μυρίας μὲν ἔχεις. Hac furiarum. ἀνασκευῆ, quibus

Anguinea redimita caeterua:

Frons. expirantes praerontas pectorū iras.

Catullus.

Μυρίας δὲ χεῖρας δυοῖς κομώτας. Praclare ista περὶ irasam belua exprimitur, cui foetissima ventris

ingluuies, vnaeque manus.

Οὐδ' ἀπὸ θυμένου τινός. Prosper l. 2. de vita contemplatiua. Vastat in nobis quicquid verecundiae, & pudoris inuenerit.

Αυαρός δὲ τοσοῦτον πεπραγμέναι, Nihil omnino audit auarus, dum ad eo aliquid petitur, nisi si audit. hanc unam vocem respondet, ut ait D. Basilus: οὐκ ἔχω, οὐ δῶσα.

Ἀνάπασιν οὐκ εἰδώς. Cyprianus nobili epistola: Suspirat ille in conuiuio, bibit licet gemmarum, epulum marcidum corpus totus mollis alto sinu condiderit, vigilat in pluma.

Παντὸς τυραννοῦ πικρότερον. Rectè ferreum eius imperium Prosper nominat. O facinus inauditum! Suauis Christi iugum contempto ferreum cupiditatis imperium voluntaria mentium inclinatione suscipimus.

RABIES, ET PHRENESIS.

Ex Philostr. in Hercule furcente.

Descriptio

Τῶν ἀνδρῶν ἢ αὐτῶν οὐδὲμία, ἀναρρίπτει τὴν τοῦ προσιόντος, καὶ συμπατεῖ, πολὺ ἢ τὸ ἀφροδ' διαπλῖναν, μειδίων ἢ βλοσυρόν, καὶ ξένον, καὶ πῆς ὀφθαλμοῖς ἀντιζῶν ἐς αὐτὰ ἀδρῆ. τὴν ἢ τὸ βλέμματι εὐνοίαν ἀπάγαμ, ὡς ἀδελφωτάτηται. βρυχάται ἢ καὶ ἠφάρυξ, καὶ οὐκ ἐμπιπλάται, καὶ ἀνοιδέσιν αἰπερὶ αὐτῶν φλέτες, δι' ὧν ἐς τὸ κοίτη τῆς κεφαλῆς ἀναρρίπτει πᾶσα χορηγία τῆν σῶσι.

LVIII.

Ipse verò eorum nihil omnino sentit, sed addeuntes reijcit, ac proculcat, multam quidem expuens spumam: truci atque insolentitatu eacinnans, defixisque in ea, quae facit, respiciens oculis: tum seuerus aspectu, quasi delusis sensibus: guttur interius fremit, ceterum inflatur, intumescunt venae, per quas ad capitis vitalia tota morbi vis influit.

INVIDIA.

Ex D. Basilio.

Descriptio LIX.

Ὅστις ἐστὶ δίδαγμα, δαμόνων εὐρημα, ἐχθρῶν ὀπισθορεῖ, ἀρραβῶν κολάσιος ἐμπόδιον εὐσεβείας, ὁδὸς ἐπὶ γένειαν, σέκησις βασιλείας, δῆλοι ἢ πῶς καὶ αὐτῶν πρῶτα τῶν τυγχάνουσιν οἱ φθονοῦντες, ὄμμα τῶν τοῖς ξηρόν καὶ ἀλαμπῆς, παρὰ κατηρῆς, ὄφρδε συμπεπλάχμα,

Serpentis est documentum inuidia, diaboli inuentum, inimici satiro: punitiois arrhabo, pietatis impedimentum, via ad gehennam, regni priuatio: nam & ipso fatentur ore hoc vitium inuidi, aspectus illis est aridus, & obscurus, gena subtristis, supercilium demissum.

N V N C

NUNC DESCRIPTIONES ALIQVOT PRÆ-
cipuorum animalium subiiciemus, ex laudatis auctoribus, ad quarum exempla cetera in eo-
dem genere conformari possunt.

A V E S.

Ex D. Gregor. Nazianzeno.

Descriptio LX.

Σκέψαι μοι καὶ ὄρνέων ἀγέλας, καὶ ποικι-
λίας, ἔντε σχήματι, καὶ χρώματι, τῶν
τε ἀμειλίγων, καὶ τῶν ἀδικῶν, καὶ πῶς τῶν μέλω-
δίας ὀλοῦσθαι, καὶ παρὰ τὴν ὄψιν; πῶς ἡ ὄψις
τέτιγιε τὴν ἐπιτήθει, μαγὰδὰ, καὶ τὰ ἐπὶ τῶν κλά-
δων ἄσματα ἄτε, καὶ περιπίσμαλα, ὅταν ἡλίω κα-
νῶνται μεσημερινὰ μετ' ἄργυρον, καὶ χαταφω-
κῶσι τὰ ἄλσθη, καὶ ὅσους πορὸν τῶν φωνῶν παρὰ
πέμπωσι.

AD hæc greges animum considera, quamque
varia, & multiplici figura sint, varijsque
coloribus: qui fiat, ut aliæ mutæ sint, a-
liæ canoræ: quæque harum suavissimi can-
tus sit ratio, & à quo hanc facultatem acce-
perint: quis lyram cicadis in pictore dedit
& cantus illos, atque garritus, quos cum me-
ridiano solis æstu ad musicam excitantur; in
arborum ramis fundunt, ac nemora sono im-
plent, & viatorem vocibus prosequun-
tur?

PHOENIX.

Descriptio LXI.

Æthiopes, atque Indi, discolorotes maximè,
& inenarrabiles ferunt aues, ante omnes
nobilem Arabia Phœnicem; haud scio an
fabulosum vnum in toto orbe, nec visum ma-
gnoperè. Aquilæ narratur magnitudine, auri
fulgore circa colla, cætera purpureus, roseis
caudam pennis distinguentibus, cristis fa-
ciem, caputque plumæ apicæ cohonestante.
hic postquam longam sæculorum seriem vi-
uendo explevit, naturæ ipsius instinctu rogam
concinnat, suavi fragrantium lignorum copia
refertum, quem sepulchri simul, & lectuli lo-
co sit habiturus, in eo sepelitur, & quiescit.

Mox etiam ex eo resurgit ad vitam: post-
quam enim afflantibus solis radijs incensa
iam pyra conflagrauit ales nobilissimus, ut
suis mox cineribus pubescat, exiguum ver-
miculum relinquit in fauilla, qui paulatim
animam, & speciosi corporis induit effigiem,
sic Phœnix pater est, & patri simillimus fi-
lius.

Vide Plinium li. 10. cap. 2.

A Q V I L A.

Descriptio LXII.

Aquila enimvero cum se nubium tenus al-
tissime sublimatur, euecta alis, totum istud
spatium qua pluitur, & ningitur, ultra quod
cacumen nec fulmini, nec fulguri locus est, in
ipso (ut ita dixerim) solo ætheris, & fastigio
hyemis: cum igitur eò sese aquila extulit, nura
elementi læuorifum vel dextrorsum tanta mo-
le corporis labitur, velificatas alas quo libuit
aduertens, modico caudæ gubernaculo, inde
cuncta despicit, ibidem pennarum eminus
indefessa remigia, ac paulisper cunctabundo
volatu penè eodem loco pendula circumue-
tur, & quærît quorsus potissimum in prædam
sese supernè ruat, fulminis vice: de cælo im-
prouisa simul campis pecua, simul montibus
feras, simul homines Urbibus vno obtutu sub
eodem impetu cernens, vnde rostro transfo-
diat, vnde inuncet vel agnum incuriosum, vel
leporem meticulousum, vel quodeunque esui
animatum, vel lanatum fores obrulit.

Apul. lib. 1. Florid.

Zzz 3

PSIT.

PSITTACVS.

Descriptio LXIII.

Psittacus avis Indiae est, iostar illi minimo minus, quam columbarum, sed nec colorum columbarum. Non enim lacteus ille vel liuidus, vel vtrinque subluteus, aut sparsus est, sed color Psittaco viridis, ex intricis plumulis, & extrimis palmulis, nisi quod sola ceruice distinguitur. Enimvero ceruicula eius circulo niuco velut aurea torqui pari fulgoris circumactu cingitur, & decoratur: rostri prima duritia, cum in petram quampiam concitus altissimo volatu, praecipitat, rostro se velut anchora excipit. Sed capiti eadem duritia, quae ro-

stro: cum sermonem nostrum cogitur amulari, ferrea clauicula caput tenditur, imperium magistri vt perfecticat, haec ferula dicens est. Discit autem statim pulvis vsque ad duos annos suae aetatis, dum facile os vt conformetur, cum tenera lingua, vt conuibreretur. Senex autem captus, & indocilis est, & obliuiosus. Vetum ad disciplinam humani sermonis facilius est Psittacus glande qui vescitur, & cuius in pedibus vt hominis quini digiti numerantur: Non enim omnibus Psittacis id insigne, sed omnibus proprium: quo eius lingua latior, quam ceteris avibus, eo facilius verba hominis articulantur patientiore plectro, & palato. Id vero quod dicit, ita similiter nobis canit, vel potius eloquitur, vt vocem si audias, hominem putes. Nam quidem si videas, idem conari, non eloqui.

Id. Florid. lib. 2.

PAVO, EX LUCIANO.

Descriptio LXIV.

Ο δὲ τὰς ἡρώδης ἀρχομένους, πρὸς λειψάνων ἰσθμίων, ὡς τὰ ἀνθη πρόσεισιν, οὐ ποθεινότερα μόνον, καὶ ὡς ἂν ἔποι-
 λες, ἀνθηρότερα, καὶ τὰς βαρῆς χαλαρότερα, τότε καὶ οὗτ' ἐκπετάσας τὰ πτερά, καὶ ἀνα-
 δείξας τὴν ἡλίου, καὶ τὴν οὐρανὸν ἐπ' αὐτῶν, καὶ πᾶν-
 τοθεν αὐτῶν περισήσας, ἐπιδείνεται τὰ ἀνθη τὰ
 αὐτῶν, καὶ τὸ ἕλκρ τῶν πτερῶν, ὡς περ αὐτῶν
 προκαλοῦντ' ἐπὶ λειψάνων ἐς τὴν ἀμίλλαν.
 Ἐπιτρέφει γένεαυτῶν, καὶ περιάγει, καὶ ἐκπομ-
 πεδὲι τῶν κάλλων, ὅτε δὴ καὶ δαυμασιώτερον
 φαίνεται πρὸς τὴν αὐγὴν, ἀλλὰ πομέναν αὐτῶν
 τῶν χρωμάτων, καὶ μεταβαλλόντων ἡρώδης, καὶ
 πρὸς ἕτερον εὐμορίας ἔτι ζεπομέναν.
 πᾶσχει δὲ αὐτὸ μάλιστα ἐπὶ τῶν κύκλων ἐς
 ἡπ' ἀκροῖς ἔχει τῶν πτερῶν, ἰριδὸς ἑκά-
 στον περιδεύσας. ὃ γὰρ τῶν χαλκῶν ἡρ, τὸ το
 ἑγκλίνας ὀλίγον, χρυσοῦς ὡς δὴ, καὶ τὸ ὑπὸ
 τῶν ἡλίου κωναυγῆς, εἰ σκιαδῆς, χλοαυγῆς
 ἔσται. οὕτω μεταβαλλεται πρὸς τὸ φῶς ἢ πᾶσι
 σῆς.

Pavo autem incipiente vere ad pratum ali-
 quod accedens, quando & flores prodeunt
 non amabiliore modo, sed & (vt ita dixe-
 rit quispiam floridiores; & quod ad colo-
 rem, & tincturam attinet, liquidiores: ipse
 quoque extensis pennis, isque ostentis soli,
 & sublata cauda, eamque vndique circa se
 pandens, spectandos exhibet, & illius flores,
 & ver illud pennarum, perinde vt prato, ad
 huiusmodi contentionem, & certamen ipsum
 prouocante: conuertit quippe seipsum. & cir-
 cumagitur, & quasi quamdam pompam agit
 pulchritudinis suae: quando videlicet, etiam
 admirabilior apparet ad splendorem solis, va-
 riantibus se coloribus, & paulatim in alios, at-
 que alios transeuntibus, aliamque, ac nouam
 formositatis speciem subinde recipientibus.
 Accidit autem hoc potissimum in circulis,
 quos in summis pennis habet, quorum quem-
 libet, quasi quaedam irides circundant. Nam
 qui ante aereus visus fuit, mox inclinante se
 paulum illo aureus conspicitur: & rursum quod
 ad lucem apparuit, si sub ymbra transfera-
 tur, viride videbitur. Ad eod ad luminis vicissi-
 tudinem pennarum ille ornatus variatur.

Lucian. de domo.

161111

Item ex Tertulliano.

Tertull. l. de pallio. Cata-
cista vestes
depresso.
pendentes.
Luscinia pa-
lagiata an-
tyriana.

Quamquam & Pauo pluma vestis, & quidem de cataclitidis, imò omni conchylio depresso, qua colla florent, & omni patagio auratiore, qua terga fulgent, & omni firmate solutior, qua cauda iacent, multicolor, & discolor, & versicolor, nunquam ipsa, semper alia, etsi semper ipsa, quando alia, toties denique mutanda, quoties mouenda.

LUSCINIA.

Descriptio. LXX.

Lusciniam, auditores, vnam ex auibus maximè solent ij, qui naturas animalium scribunt, admirari, quod in tam paruo corpufculo tam clara, tam suavis, tam magna, tam iucunda vox inueniatur: quod verno tempore, cum frondescere arbores incipiunt, diebus, ac noctibus perpetuis sine vlla intermissione canere soleat, vnde enim in auicula tam pertinax spiritus? vnde vis illa continendæ animæ, in canendo tanta, & vna continuatione cantionis vix contentiones vocis, & remissiones contincantur? vnde tam artificiosa, tamque perfecta musicæ scientia, tam ingeniosa modulatio, tam gratus auribus sonus, qui modò in longum continuo spiritu trahatur, modò summa quadam cum varietate fluctatur, nunc conc. fa.

voce distinguatur, nunc interta copuletur? Quid cum iterum vocem reuocat, ex integra comprehensione cantum edit? quid cum modulos, nec inopinato, de repenteque commutat? quid cum ipsa secum iucunda, & tacita murmurat? nulla meherculè tam abstrusa, tam difficilis est cantio, quam non exprimat luscinia, plenam, grauem, acutam, crebram, extensam summam, mediam, imam. Quid plura? iam paruulis in faucibus omnia, quæ tanto labore, tanta industria, tanto studio, tot inuentis instrumentis genera cantionum ars hominum, excogitauit, integra, atque perfecta reperiuntur.

Vide Gesnerum in Luscinia.

Adde qua habet Plinius lib. 10. c. 39.

Primum tanta vox, tam paruo corpufculo, tam pertinax spiritus. Deinde in vna perfecta Musicæ scientia modulatus editur sonus: & nunc continuo spiritu trahitur in longum, nunc variatur inflexo, nunc distinguitur conciso, copulatur intorto, promittitur reuocato, infuscatur inopinato: interdum & secum ipse murmurat: plenus, grauis, acutus, creber, extensus, vbi visum est, vibrans, summus, medius, imus.

Breuiterque omnia tam paruulis in faucibus, quæ tot exquisitis tibiaram tormentis ars hominum

excogita-

ML.

COLUMBÆ COLLVM.

Ex Philone, de remulencia.

Descriptio. LXXI.

Τὸ ἀγέλα π' περιπερῆς ἐν ἡλιακῆς ἀν-
γῶνς οὐκ ἐπὶ τὸν ὄρατον, κίτρινος, χρωμάτων ἀλ-
λά τὸν ἴδιον, ἢ οὐχὶ φοινικῆς, καὶ κίτρινος, πα-
ρῶπῶν τε, καὶ ἀνθρακῶδες, ἐπὶ τὸ ὄχρον, καὶ ἐρυ-
θρὸν, καὶ ἄλλα παρὰ τὰ ἀπᾶ ἔχει χρομαίσα, ὡς
ὄντας κληθεῖς ῥάδιον ἀπομνημονεύσαις,

VIdisti aliquando eolumba cervicem radijs solis expositam, quam multis modis colores variet, puniceum, caruleum, igneum, & carbunculi speciem referentem, pallidum item, & rubicundum, & alios omnigenos, quorum ne vocabula quidem memorare sit facile?

HIRVNT.

HIRVND O.

Ex D. Ambrosio hexam. lib. 5.
cap. 17.

Descriptio LXVII.

Hirundo, minuscula corpore, sed egregie pio sublimis affectu, quæ indiga rerum omnium, pretiosiores auro nidos struit, quia sapienter ædificat; *Nidus enim sapientia preciosior est auro, & cætera, de quibus alibi dictum.*

G R V E S.

Idem lib. 5. hexam. cap. 15.

Descriptio LXVIII.

Manifestum sane est, in Septentrionalem plagam, hyeme græves frequentissimas conuolare: nec piguerit meminisse, quatenus ex-

peditiones suas dirigant. Sub quodam militiæ cunctis signo, & ne perigentibus ad destinata vis flatuum renitatur, arenas deuorant, sublati; lapillis ad moderatam grauitatem saburrantur: tunc se tollunt in altissima, vt de exceliori specula merentur, quas perant terras. Fideas metu prait cateruas: volatus desidiæ castigant, & quidem eas præsumptum est oculis deprehendere, quæ inter Taurinam sunt, & Paphlagoniam, id est, inter Caramben, & *κρῖς μίτρο-πυ.* Cum trans medium alueum aduentasse se sciunt, scrupulorum sarcina pedes liberant. Itanatura prodiderant, compluti sæpè ex illo casu, imbre saxatili; arenas non prius euomunt, quam securæ sedis suæ fuerint: concors cura omnium pro fatigatis, aded vt, si quæ defecerint, congruant vniuersæ, & lassas sustollant, vsq; dum vires otio recuperentur: nec in terra cura segnior; excubias nocte diuidunt, vt exsomnia sit decima quæque. Vigiles ponduscula digitis amplectuntur, quæ si forte exciderint, somnum coarguant: quod cauendum eris, clamore indicant: artem in illis prodit color, nigrescunt enim senecture.

A P E S.

Ex D. Gregorio Nazianz. orat. 34.

Descriptio LXIX.

Ποθεν δὲ μελίσσας τε, & ἀράχνας τὸ φιλεργόμ, & φιλότεχνομ, ἵνα ταῖς ἢ τὰ κηρία πλέκται, & συνέχεται δι' ἑκαγώνων σφιγγωμ, & ἀνλεσφόρωμ, & τὸ ἑδραῖον αὐταῖς, διὰ τὰ μέσσω διατεχίσματ', & ἀμαγῆς ἐπιπλεκόμενων ταῖς εὐθείαις τῶν γωνιῶν παραγματούχαι, & ταῦτα ἐν ζοφεροῖς αὐταῖς σιμέλοις, & ἀορατοῖς τοῖς πλάσμασι;

Vnde apibus, & araneis tantus laboris, atque industria amor, vt & illæ fauos construant, ac sexangularum fistularum, sibi que inuicem ex aduerso respondentium adiumento contineant, & per intermedium parietem, atque angulos, & rectis lateribus alternatim innoxos, domicilium suum fulciant, idque in tam caliginosis aluearibus, obfcurisque figmentis?

C V L E X.

Descriptio LXX.

In magnis siquidem corporibus, aut certe

maioribus, facilis officina sequaci materia fuit; in his tam paruis, atque tam nullis, quæ ratio? quanta vis, quam inextricabilis perfectio? & sunt alia dicta minora, sed vbi visum in eo

in eo præterdit? vbi gustatum applicuit? vbi odoratum inferuit? vbi verò truculentam illam, & portione maximam vocem ingenierauit? qua subtilitate pennas adnexuit? prælongauit pedum crura? disposuit ieiunam caucam vti aluum, auidam sanguinis, & potissimum humani, sitim accendit; telum verò perfodiendo tergori, quo spiculauit ingenio? atque vt in capaci cum cerni non potest exilitas, ita & reciproca geminauit arte, vt fodiendo acuminatum pariter, forbendoque fistulosum esset. Quos teredini ad perforanda robora cum sono teste dentes affixit, potissimumque è ligno cibatum fecit? Sed turrigeres elephantorum miramur humeros, taurorumque colla, & truces in sublimie iactus, tigrum rapinas, & leonamiubas, eum rerum natura nusquam magis, quam in minimis tota sit?

Plin. lib. 11. c. 2.

SCORPIO.

Descriptio LXXI.

MAGNUM de modico malum, Scorpionum terra supputat, tot venena, quot ingenia; tot perniciës, quot & species; tot dolores, quot & colores.

Nicander scribit & pingit, & tamen vnus omnium, violentiæ gestus de cauda nocere: quæ canda erit quocumque de posthumo corporis propagatur, & verberat perinde vt scorpionis feris illa nodorum venenata intrinsecus venula, subtilis, arcuato impetu insurgens, hamatile spiculum in summo tormentatione restringens.

Tertull. in Scorpiano.

ARANEÆ.

Ex Philostrato.

Descriptio LXXII.

AT aula intus deserta ac destituta videtur, & ne columnæ quidem amplius ipsam firmant ac sustinent, quod & concidat ac dissuat, sed solis est habitanda araneis: tolet enim animal silentio ac solitudine contexere. Aspice & fila, hoc expuentes stamen in pau-

mentum descenderunt, ipsas porro intuere, per illa descendentes, atque reciproco meatu ascendentes, per aerem volantes, iuxta Heliodum, ac volare meditantes, pictor ostendit: Angulis attexunt domos; has quidem latas, has verò concauas: in latis ætatem agunt, in cauis hyemant. Pulchra igitur, & hæc pictoris opera. Nam araneum ipsum sic tenuiter elaborasse ac iuxta naturam indicasse, ipsiusque filum laboriosum ac difficile pinxisse, artificis est prudentis, atque ad amissum vera referentis. Hic autem nobis tenuissima quoque contexit, ecce quadrangularis funis ab ipso est angulis circumiectus, vt mali rudens; tenuis autem funiculo applicita est tela, quam plurimos exprimens orbes, quorum a primo ad minimum extensi contextuntur laquei æque atque orbes, inter se distantes, per quos qui in perficiendo adiuuant opere discurrentes, remissa intendunt stamina, verum & tendendi mercedem assequuntur, mulcas, si quæ telis implicentur, capientes. Vnde ne prædam quidem ipsarum præterijt ac neglexit pictor. Hæc enim pede, illa suprema tenetur penna, ista à capite deuoratur. Palpitant autem atque agitantur, effugere nitentes: ipsam tamea nec confundunt, nec dissoluunt telam.

Philost. in telis.

Item ex Plinio.

OR DIT VR telas, tantique operis materiæ vt erus ipsius sufficit, siue ita corrupta alui natura statim tempore (vt Democrito placet) siue est intus quædam lanigera fertilitas, tam moderato vngue, tam tereti filo, & tam æquali deducit stamina, ipso se pondere vsus. Texere à medio incipit, circinato orbe subregmina adnectens, maculæque paribus semper interuallis, sed subinde crescentibus, ex angusto dilatans indissolubili nodo implicat. Quanta arte celat pedicæ scutulato rere grassantes? quam non ad hoc videtur pertinere cibrata pexitas telæ, & quadam polituræ arte ipsa per se tenax ratio tramæ? quàm laxus ad status non ad respicienda quæ veniant sinus, derelicto laxo præterenti summa parte, vt arbitrari liceat illa quæ difficile cernuntur, atque vt in plagis lineæ offensa præcipitantur in sinum? Specus ipse qua concameratur architectura? & contra frigora quanto villosior? quam remotus à medio, aliudque agentis similis: inclu-

Aaaa sus

fus vero sic, ut sit necne intus aliquis, cerni non possit? Age firmitas quanta irrupentibus ventis, qua puluerum mole degrauante? latitudo telæ sæpè inter duas arbores, cum exercet artem & discit texere: longitudo fili à culmine, ac rursus à terra per illud ipsum veluti reciprocatio, subitque pariter ac fila deducit. Cum verò captura incidit, quàm vigilans & paratus ad cursum? licet extrema hæreat plaga, semper in medium currit, ex quo sic maximè totum concutiendo implicet. Scissa protinus reficit ad polituram faciens. Namque & lacertarum carulos venantur. Hos primùm telà intoluentes, & tunc demum labravtraque morsu apprehedentes, amphitheatrali spectaculo cum cõtingit. Sũt & ex eo auguria. Quippe incremento amium futuro telas suas altius tollunt, ijdem fereno non texunt, nubilo texunt, ideoque multæ araneæ imbrium signa dant.

GVLEX ET PVLEX.

Ex D. Augustino enarr. in
Psalm. 148.

Descriptio LXXIII.

Q Vis disposuit membra pulicis & culicis, ut habeant ordinem suum, habeant vitam suam, habeant morum suum. Vnam bestiosam breuem minutissimam considera quam volueris. Si consideres ordinem membrorum ipsius, & animationẽ vitæ, qua mouetur, pro se fugit mortem, amat vitam, appetit voluptates, deuittat molestias, exerit sensus diuersos, viget in motu congruo sibi. Quis dedit aculeum culici quo sanguinem sugat? Quàm tenuis fistula est qua sorbet? Quis disposuit ista? quis fecit ista? ex paucis, in minimis lauda magnum.

VERMIS INDICVS.

Ex D. Ambrosio Hexam. lib. 5.
cap. 23.

Descriptio LXIV.

Vide Plin.
li. 11. c. 23.

FERRUR hic corniger vermis, conuerti pri-

mum in speciem Erucæ, atque in eam mutari naturam, inde processu quodam fieri Bombylius: nec eam tamen formam, figuramque custodit, sed laxis & laetioribus folijs videtur pennas assumere. Ex huius folijs mollia illa Seres depectunt vellera, quæ ad vsus sibi proprios diuites vèdicarũt. Sed ego plenus in pictura ænigmati, eius naturam sum persecutus.

BOMBYX IN

Ænigmati.

ANIMAL vobis in hac tabella depinximus (Principes illustrissimi, cæterique auditores ornatissimi) sine carne, sine sanguine, ossibus, venis, arterijs, nervis, intestinis, oculis, auribus, pilis, squammis, spinis, quid hoc monstri est? Ne vos diu morer, Bombyx est, Bombyx, inquam, laboriosus opifex, & nendis regum vestibus natus. O naturæ audacis opus! quis nõ mireretur? quis non obstupescat ex tenui semine primùm nasci vermiculum ænigmati tam minutum, ut penè oculorum fugiat aciem? hunc in Erucam paulatim grandescere, ex Eruca fieri Bombylium, diuinum planè artificem: quem vbi puro elegantique domicilio acceptum, & albæ morionidibus saginatum, per genistarum scabritiem emisseris, postquam pabuli satietas est, vère incipit, & ex suis visceribus diductos florum tractus effundere, quibus sibi ouata figura domiciliũ constituit, quo nec Castor & Pollux, nec eorum soror Helena pretiosiore videntur excepti. Itaque nec Porphyrogenitis inuidet, nec ijs regum pusionibus, quos aiunt collucentes margaritis cunas habuisse, in hac sericea domuncula delitescit Bombylius, quasi puellus in vtero matris confixus, & artes meditatatur admirandas. Absoluto demum lanificio, post 40. diem ex Bombyce subnascitur Papilio cotinutus vermis, & quatuor alis pennatus, quem ex eis carceris aurei quasi septis emicare certamus in aere, ex hoc ne cydalo vermium progenatur semen, quibus noua subinde animalculorum soboles affluit. Desineavi paucis (auditores) naturam vermiculi, de quo magna est inter viros doctos controuersia, fueritne sæculis antiquis nostris ignotus regionibus, an à Iustiniani temporibus, ut narrat Procopius, tantum Euiopæ cepit bom-

6. 114. 9. bombycina vestis innoscere. Hanc Alexander Neapolitanus probat sententiam, quam & Alciatus nobilis Iuriscultus amplectitur, Ieuem, vt arbitror, ob causam: quod enim apud antiquos libram serici, auri pensatam libra legit apud Vopiscum, nostro autem seculo non sit eadem pretij ratio, species putat esse disparatas. Verum quis non videt rerum earundem pro temporum varietate aestimationem longè aliam esse, vt nihil inde roboris capiat argumentum. Marsilius Cagnatus ad Aloysium Iuriscultum obseruat. lib. 4. cap. 11. quod ab istis libatum fuerat, tradit longè copiosius, & acriter defendere conatur, Vermem nostram antiquis inuisum atque ignotum fuisse. Admouet autem nobis robustas, vt arbitrat, ex Plinio machinas. Nam si hic Bombyx, qui nunc promiscuè notus est omnibus, apud veteres extat scriptores, vel certè Assyrius est, vel Cous, qui ambo describuntur à Plinio lib. 11. cap. 22. & 23. Assyrius esse nullo modo potest; quid enim nostro vermiculo cum midis Iuteis, quos hic dicitur fingere tanta duritia, vt spiculis perforari vix possint? Quid quod & in his ceras largius quam apes facit? hoc à nostro tam alienum est, quam volatus à bove. Cous fortè erit: at enim nasci tradunt ex cupressi, terebinthi, fraxini, quercus florem imbribus decussum terræ halitu animante, fieri autem primò Papilionem paruum nudumque, mox frigorumpatentia villis inhorrescere, pedu deinde alperitate radere foliorum lanuginem in vellera. Quid habent ista cum nostro vermiculo commune? Hæc omnia pluribus Cagnatus prosequitur non inerudite. Sed tamen quantum voluerint, reclamant, non discedimus ab Isidori & Bayfi castis, qui Bombycem nostrum etiam expressum putant à Plinio, quanquam modico verborum temperamento hæc assertio videtur indigere. Qui putant alium esse ab antiquorum bombyce vermem nostrum, non mediocriter errant. Qui à veteribus eundem planè descriptum atque enucleatum existimant, in alium impingunt scopulum. Quomodo conciliantur, queris? mediam semitam arripe. Plinianus Bombyx noster est, si de re queritur: si de modo, alius est. Quæ ratione id conijciam, atrendite. Verba sunt Plinij ipsissima. Vermium Assyriorum origo è grandiore vermiculo gemina protendente sui generis conua; hi Erucæ sunt. Fir

deinde quod vocatur Bombylius, ex eo Necydalus, ex hoc in sex mensibus Bombyx, telas araneorum modo texunt ad vestem luxumque foeminarum. Turbat aliquid in ordine, nam primo est *angpis*, deinde Eruca, tertio bombyx, postremo Papilio siue Necydalus. Cætera planè conueniunt. Quin ex suis visceribus instar araneæ telas diuicere, non pedum carminatione vellera subigere hoc loco planè recognoscit. Quid mirum autem si multa Plinium, Aristotelem, Diodorum, & cæteros in tanta rerum obscuritate fugerint? Nam licet opera bombycina ab ipsis Augusti temporibus fuerint celebrata, non tamen educati vermes in Græcia, ante Iustinianum, vsus eorumdem sub Rogerio manauit in Siciliam, è Sicilia in Gallias sub Carolo octauo, quod animaduertit Serræus in theatro Agriculturae. Hæc mihi ad conciliandas doctorum virorum sententias præmittenda visa sunt. Nunc singulas Enigmati partes relego tam claras, vt pene radio solis scriptæ videantur. Pro Bombyce puerum depinximus, quid mirum? Bombyx vulgo *selvelzir* teste Seruio nominatur. At hoc nomen & Hominem & Bombycem significat, quin ex Seribus populis factos bombyces mularum filij putant. Alij autem hi pueri sunt minusculi, alij grandiores, alius dormit, alius volat, quid hoc rei est? Quatuor sunt hic Seris metamorphoses prius à me significatæ. Tenelli & nudi pusiones sunt *angpis*, minusculi vermes, qui primum nascuntur ex papilionis semine. Grandiores & villosi sunt Erucæ. Qui verò molliter quiescit inter delicias, & riuulos aureos instar filorum depromit ex ore, bombyx est, serici, vt videtis, artifex. Qui pennatus tenet sublime Papilio siue Necydalus, ex ouato emerfit domicilio. Rem tenetis, causas & effecta cognoscite. Nascuntur bombyces varijs modis, ex semine, ex arboribus, ex Tauro siue necydali semine: hoc siue benignus solis tepor, siue mulieres fotu, sicut incubatu Gallinæ pullos, excludunt. Res nota est. Oriuntur præterea nonnunquam, sed rarissimè ex quercus, cupressi, & aliarum arborum folijs, quas hic depinximus. Ad summum, posteriora secula inuenere commentum, de quo profundum apud veteres silentium; si vermiculorum defecerit semen, iuuenicum capiunt, includunt stabulo, per viginti dies macerant, omni cibo potuque semoto: tantum mori folia

profuenter obijciunt, quibus saginatum
maclant, ex corrupto deinde cadauere (res
mira) progenerantur bombyces, qui sole in
Tauro existente, & augete luna com-
modius emittuntur ad pensa. Quamobrem
& has notas deliciauimus in apice tabula.
Spectabilis hæc femina, quæ nemem ver-
miculum quasi suos amores contemplatur,
& ex eo magnum sperare videtur emolu-
mentum: Pamphila est, Coa mulier, nobilis
& delicata, quæ prima telas bombycum
reordiri, rursusque texere iauenit: non frau-
danda gloria excogitata rationis. Aggerit
autem flores, & odoramenta affundit suo ver-
miculo, quippe his omnibus delectatur.
Contra arceat mures, & oleum semouet (quod
hic per Palladem designauimus) hæc enim
bombycibus sunt infesta. Quis præterea vir
habitu regio pronus bombycem veneratur?
magnus hic est Chamus, ut vulgo appella-
tur, Tartarorum: Tartari autem sunt Seres,
apud quos hic vermis abunde nascitur: tanti
hunc faciunt, ut ex bombycinio opere sua
fermè simulacra, suos habeant Deos, unde
appositè pictor Serum principem ad Bomby-
cis cunas prouolurum depinxit. Ridet hæc
ceremoniam rusticus philosophus, Anachar-
sidis tegmine contentus, & sericatos omnes
videtur his verbis compellare: O cæci mor-
tales, quid agitis? parum est ex mari vesti-
tum piscari, parum ex plumis auium, ex vel-
leribus, ex florum deperalanguine sectari,
etiam ignobilium vermium viscera per stu-
diosam luxuriam eraditis, ut aduentitio
cultu fulgeatis, vestri desertores, animalium
prædones, in hac vitæ læana omnium actores
flagitiorum, certè vos natura non recipit ni-
sifudos; Deus non nisi vilissimis pellibus
textit, ut solent qui ad metalla damnantur.
Vos vitæ dati, laboribus nati, metallo &
fodinis mancipati, vestium delicias quaeri-
tis? Parum fuit his vestibus foeminas in pu-
blico nudari, nisi & viros effæminassent. Vi-
cit Medicam gentem Alexander, victus est
à Medica veste, tanti est hæc eicatrix peccati
probròla nuditas, ut auro & sericis sit obdu-
cenda. Quærite quaslibet vestes per terras &
maria, vna tantum, vna est hominum vestis,

Virtus, Dei color. Hæc ille, opinor, dice-
ret, si vocem pictor fingere
potuisset.

L E O.

Expressus è Græco Phile,
Oppiani, &c.

Descriptio LXXV.

L Bonem ad timorem animantium videtur
produxisse natura. Cernis, ut flammeo co-
lore rutilus accenditur? ut superbè gradi-
tur? ut vasta se corporis mole efferens, præ se
despicit omnia? quantum est, & quam vege-
tum in hoc pondere robur? quanta in robore
alacritas, quantas in lubstrictis membris ani-
mosi spiritus dominatur vigor?

Caput illi amplum maiestatem feræ præ se
fert: magni & lucentes oculi, inter villosa su-
percilia scintillant, colla & armos effusa su-
stiunt iuba, magna vis laterum spirat, maior
pectoris firmitas protuberat, maximus scintil-
lorum terror: qui totus est immanti dentium ri-
ctu septus. Quid genua loquar? quid tibia-
rum compagem? quid neruorum densitatem?
quid unguis? ex quibus, vel solis, leonem
possis agnoscere? quid in cæsum? quid saltum,
quid cursus celeritatem? quid omnia? Et cum
sit vbique magnus, quanto tamen se maior
est, si quando venatorum senserit impetum?
nulla tunc mora, exilitè spelunca, & primum
truculenta rugit immanitate: ad huius rugi-
tum pertimescunt, & aues cælo volantes, &
per sylvas vagantes feræ, & immersa maris
vorticibus belluæ, ipsæ denique nemorum
frondes, ipsi montium vestitus, ipsa saxa con-
tremiscunt; hoc veluti signo dato accingit se
ad pugnam, & primum longam, immanem,
villosam caudam explicans, terram plaudit:
mox ilia percurrans, eadem, veluti volunta-
rio flagello identidem diuerberans, ad sum-
mum oculis ei aculatur fulgura, oris profun-
dam voraginem aperit, dentes exerit, in ho-
stes summa velocitate innolat, hos cauda at-
terit, illos pedibus conculcat, aliorum tre-
mentes artus cruentis faucibus, sæ-
dilissima laceratione popu-
latur.

☉☉☉

ELEPHANTVS.

Ex C. Iulio, stylo historico.

Descriptio LXXVI.

Elephanti, iuxta sensum humanum in tellectum habent, memoria polent, syderum seruant disciplinam: luna itaque crescente, gregatim amnes petunt, mox aspersi liquore, solis exortum, motibus, quibus possunt, salutant: deinde in saltus reuertuntur; duo eorum genera sunt, nobiliores indicat magnitudo, minores nothos dicunt; candore dentium intelligitur iuuenta: quorum alter semper in ministerio est, alteri parcitur, ne hebetatus assiduo repercussu minus vigeat, si fuerit aliquando dimicandum.

Cum venatu premuntur, pariter affligunt utrosque, ut ebore damnato non requirantur; hanc enim sibi causam periculi presentunt, oberrant agminatim: natu maximus ducit agmen, a rate proximus cogit sequentes. Flumen transituri minimos ante mittit, ne maiorum ingressus alueum arterant, & profundos depressis vadis gurgites faciant: Venerem ante annos decem foeminae; ante quinque mares nesciunt; biennio coeunt, quinque, nec amplius in anno diebus; non prius ad gregarium numerum reuersi, quam viuis aquis abluantur. Propter foeminas nunquam dimicant, nulla enim nouerunt adulteria, inest illis clementia bonum, quippe si per desera vagandum hominem viderint, ductus usque ad notas vias praebent, vel si confertis pecoribus occurrerint, itinera sibi blanda, & tacita manu faciunt, ne quod obuium animal interimant. At conflictu fortuito si quando pugnant, non mediocrem habent curam sauciorum, nam fessos, vulneratosque in medium receperant, eum captiuitate venerint in manus hominum, mansuescunt sumpto hordei succo: maria transmeant, naues non prius subeunt, quam de reditu illis sacramentum luatur. Indicos elephantos Mauri timent, & quasi paruitatis suae conscij aspernantur ab ijs videri; non annis decem, ut vulgus, sed biennio, ut Aristoteles definit, viro grauescunt, nec amplius, quam semel gignunt, nec plures, quam singulos: viuunt in annos trecentos, impati-

entissimi frigoris, truncos edunt, lapides hauriunt, gratissimas in cibatu palmas habent, odorem muris vel maxime fugiunt. Pabula etiam, quae a n. ufculis contracta sunt, recusant; si quis casu chamaeleontem deuorauerit, vermem elephantis veneficum, oleastro sumpto pesti suae medetur: durissimum dorso tergitur est, ventri mollius: setarum hirsutiae nulla.

TIGRIS.

Ex Solino.

Descriptio LXXVII.

Sed magnis deinde spatijs intercedentibus, ostia Oxi fluminis Hyrcani habent, gens syluis aspera, copiosa immanibus feris, foetaque tigribus: quod bestiarum genus insignes maculis notat, & pernicitas, nobile reddiderunt: fuluo nitent, hoc fuluum, & nigraeque segmentis intermadatum, varietatem apprimè decet, pedum morum nescio pernicitas, an velocitas magis adiuuet, nihil tam longum est, quod non breui penerent: nihil adeo antecedit, quod non ilico assequantur. At maxime potentia earum probatur, cum maternis curis incitantur: cum catulorum insistant raptoribus, succedant sibi equites, licet, & alii quantolibet amoliri praedam velint, nisi in praesidio maria fuerint, frustra est ausum omne. Notantur frequentissime, si quando latrones suos asportantes catulos, renaugantes vident, in litore irrita rabie se dare praecipites, velut propriam tarditatem voluntaria castigantes ruina. Pernicitas est celeritatis, velocitas patientissimae fortitudinis.

PANTHERA.

Ex eodem Solino.

Descriptio LXXVIII.

Pantherae quoque numerosae sunt in Hyrcania: minutis orbiculis superpictae, ita

Aaaa 3

VI

ut oculatis ex fuluo circulis, vel cærulea, vel alba distinguatur tergi supellex. Tradunt, od ore earum, & contemplatione armenta mirè affici, atque vbi eas perfentiscant, prope ato conuenire, nec terredi, nisi sola oris toruitate. quam ob causam Pantheræ, ab leonditis capiribus, quæ reliqua sunt spectanda præbent, ut pecuarios greges stupidos, in obtutu populentur secuta vastatione. Sed Hyrcani, ut hominibus intentatum nihil est, frequentius eas veneno, quam ferro necant. Aconito carnes illinunt; atque ita per compita spargunt semitarum; quæ vbi esse sunt, fauces earum angina statim obsidentur, adeò gramen *παραλαοχίς* illi appellauerunt, sed pantheræ aduersus hoc virus excrementa humana deuorant, & suo pte ingenio pesti resistunt. Lenra illis viuacitas, adeò ut electis intera-ncis mortem diu differant.

CHAMÆLEON.

Ex eodem Solino.

Descriptio LXXIX.

PER omnem Asiam Chamæleon plurimus, animal quadrupes, facie quæ lacertæ, nisi crura recta, & longiora ventri iungerentur, proluxa cauda, & eadem ad vertiginem torta, hamati vngues, subtili aduncitate, incessus piger, & ferè idem, qui testudinum motus: corpus asperum, cutem, qualem in crocodiliis deprehendimus, subducti oculi, & recessu concauo introrsum recepti, quos nunquam nictatione obnubit. Visum denique non circumlatis pupillis, sed obtutu rigidi orbis intentat. Hiatus eius æternus, ac sine vllius vsus ministerio, quippe cum neque cibum capiat, neque potu alatur, nec alimento alio, quæ haustu aëris viuat: color varius, & in momento mutabilis: ita ut, cuiusque rei se coniunxerit, concolor ei fiat: colores duo sunt, quos fingere non valet, ruber & candidus, cæteros facile mentitur. Corpus penè sine carne, vitalia sine liene, nec nisi in corculo pauxillum sanguinis est. Later hyeme, producit vere: Impetibilis est coraci, à quo cum interfectus est, victorem suum perimit interemptus: nam si vel modicum ales ex eo comederit, illicò moritur.

Idem, ex Tertull. lib. de Pallio.

Est & quadrupes tardigrada, agrestis, & humilis, aspera. Testudinem Pacuuianam putas? non est; capit & alia bestiola versiculum de mediocribus oppidò, sed nomen grande: Chamæleontem qui audieris, haud ante gnarus, iam timebis aliquid amplius cū leone. At cum ostenderis apud vineam femè sub pampino totum; ridebis illicò audaciam, & Græciam nominis: quippe nec succus est corpori, qui munitionibus multò licet. Chamæleon pellicula viuic, capitulum statim à dorso: nam deficit ceruix. Itaque durum reflecti, sed circumspectu emessitij ocelli, imò luminis puncta vertiginant. Hebes, fessus vir se à terra suspendit: molitur incessum stupès, & promouet, gradum magis demonstrat, quam explicat; icitunus scilicet semper, & in defectu: oscitans vscitur, follicans ruminat, de vento cibus: Tamen & chamæleon mutare totus, nec aliud valet. Nam cum illi coloris proprietas vna sit, quod accessit inde suffunditur. Hoc soli chamæleonti datum, quod vulgo dictum est, de corio suo ludere.

CAMELVS.

Expressus ex Oppiano.

Descriptio LXXX.

PRæclarum, mite, domesticum est Camelorum genus hominibus ad circumuehenda onera perquam familiare. Corpus illi supra cæterorum animantium speciem procerum, & punctis interstincto tergo maculosum, caput cætero qui amplum paulatim ad verticem gracilescit, ex eo geminæ cornuum species emergunt, supra verò tempora secundum autes, duo molliter confurgunt apices, in ore lacteus prominet numerosa serie dentium nitor, oculi iucundissima luminis face scintillant: terga lata, & insigni colliculo protuberantia, crurum non æqualis mensura, postici enim pedes anterioribus minores, ex quo nonnihil claudicare viderur. Cauda talis est, qualis ceruis, aut damis esse solet, summis

à ter.

à cergo nigrantibus villis hirsuta. Ad summum tali est ingenio, vt onera quam maxima dorso ferat, & longam viam continuò cursu deuoret, quod si quando consistat, non

vult flagris, & verberibus adigi, sed suauimodulatione demulceri: hac itineris labores mitigat, & veluti nouis animis, ac viribus reuiuiscit.

A P E R.

Philostratus in venat. Suum.

Descriptio LXXXI.

KΑΙ ὄρεα τὰ ἔργα τῆ θηρίας, καὶ τὰς ἑλαίας, καὶ τὰς ἀμπέλους ἐκτρέμμε, καὶ οὐδὲ συκὴν καταλείπειν οὐδὲ μήλου, οὐδὲ μηλάνδρον. πάντα δὲ θεήρηνεν καὶ γῆς, τὰ μὲν ἀνορήτων, τοῖς δὲ ἐμπόρων, τοῖς δὲ παρακνώδων. ὄρεα δὲ αὐτῶν, καὶ τὴν χαίτην φρίσσοντα, καὶ πῦρ ἐμελεποῖσα, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῆ κατὰ γαστρὶν ἡμᾶς ὠ γενναῖοι.

FErz opera intueor: nam oleas effodit, vitas abscidit, & neque ficum, neque malum, neque malifloram reliquit: sed cuncta radicatus euellit: hæc quidem effodiens, in hæc verò incidens, alia vero atterens. Videt autem ipsum, & feris hortentem, atque igneis rubentem oculis, & ipsius in vos strident dentes, ὁ generosi.

C E R V V S.

Ex Græco Oppiani.

Descriptio LXXXII.

Ceruus est procera corporis statura, præcellenti forma, lata facie, magnis, & insignibus oculis, tergore varijs maculis interstincto: huic obarsa pectora, & ingentes armi decorè protuberant, crura ad pernicitatem cursus apertissima molliter gracilescunt, nares patulis foraminibus, veluti quatuor siphonibus concisa ingentem spiritum hauriunt, & identidem crebris flatibus emittunt. Ceruix minuta, atque elegans protenditur: sed præcipuum in cornibus miraculum: nemus diceres densis, præaltisq; arboribus constitum, & longis ramorum flexibus intertextum. Hoc illi natura præsidium aduersus venatores dedit, quo si semel obuios perculerit, lethali ter vulnerat. Sed in hac membrorum specie, & decori corporis quadam maicestate, desidet imbellis animus,

qui non ita sæpe laceffit Martem, adeo omnem salutis, & vitæ spem collocat in fuga, currit enim quam velocissimè, Parthicam sagittam crederes, aut fulgur, tam pernici, tam violento concitatur impetu.

M A R T I C H O R A.

Expressa è Phile, Aeliano, & alijs.

Descriptio LXXXIII.

FVnestum Indorum portentum est Martichora, qua nihil ad robur potentius, nihil ad speciem terribilius, nihil ad strages, ruinasque omnes funestius: corpore est instar leonis valentissimi, cute sanguinea, villis, setisque perhispida, in ferocibus membris (mirum) humani capitis species assurgit, in quo & terribiles oculorum faces emicant, & ad horrorem mortalium composita densitas.

fissimis pilis, veluti fruticantur supercilia. Aures nec omnino breues, nec adeo longæ, partim hispida, partim etiam ad ligulas glabræ subrigent. Os omnino ternâ dentium pectinatim coeuntium serie, seu triplici vallo munitur, in speciem magnæ voraginis expanditur: sed præcipuum in cauda prodigium, magnitudine quippe non minor cubitali, asperis vndique spinis riger, veluti scorpionis aculeis spiculata, tantum & tam atrox telum fera bellua hæc in omnes partes, celeritate permagna. Nunc enim à tergo eductum protendit ad caput, nunc in terga reiecit, nunc in dextram, nunc in sinistram vibrat, simulq; emissas, quasi ex phætrea sagittas, ad iugeri spatium terribili fremitu iacularur, & si succensa rabies ardentius fuerit, vngues ipsos reuulsos de pedibus, in venatores intorquebit. Quid, quod voce est tam canora, vt imiterur fistularum modulus, tubarumque concentû? Quid, quod ea crudelitate est, vt humanis carnibus insaturabiliter expleatur? Quid, quod saltu sic potest, vt morari eam, nec extentissima spatia possint, nec obstacula latissima.

MONOCEROS.

Expressus è Plinio, Eliano, & alijs.

Descriptio LXXXIV.

DRACO INDICVS.

Expressus ex Philostrato.

Descriptio LXXXV.

Ἐἴσι δὲ τὰ αἰμαθῆσαι τοῖς μεγίσταις
 σαῖν, λεπτότεροι δὲ, καὶ διάτροφοι, καὶ τῆν
 ἀχμὴν ἀπεπτοί, καὶ ἄλλοι οἱ τὴν μέγα-
 λῆδα, χρυσοῖ φαίνονται, τὸ δὲ μέγα, ὑπὲρ
 πρὸς πεδινούς. γένετα δὲ αὐτοῖς βοσροχάδῃ,
 χρυσῶν καὶ κίτρινων, καὶ κατοφροῦνται μάλλον,
 οἱ πεδῖνοι. θῆμα τε ὑποκάλυται τῆ ὄφρῳ
 δεινῶν, καὶ ἀναγδῶς δεδορκός ὑποκάλκον τε
 ἠχὰ φέρονται, ἐπεὶ δὲ τῆ γῆ ὑποκομῆναισι.
 ἀπὸ δὲ λόφων πυρσῶν ὄντων, πῦρ αὐτοῖς ἐτ-
 τοι, λαμπαδίᾳ πλεον, οὔτοι καὶ τοὺς ἐλέφαντας
 κέρσισιν.

MONOCEROS animal est Indicum, ferox, horribile, truculentum, non vnâ feram diceres, sed portentum ex multis belluis in vnum coeuntibus, ad terrorem humani generis fuisse constat. Corpore est instar equi, non modò procerò, sed valenti: capite ceruo; pedibus elephanto; cauda apro, rictu leonæ similis.

Eminet in media fronte nigrum cornu duorum ferme cubitorum, quo nihil asperius natura molita est, neque enim vt cætera cornua, aut concinnitatem habet vllam, aut leuitatem, neque pari vndiq; leuore riger æqualiter diffusum, sed ferri lima mordacius, multiplicibus in orbem gyris conuoluitur: hoc insolenter profusam capitis iubam quantiens, quasi strictum mucronem, longum, minacem, noxium, protēdit: currit autem quàm velocissimè, & magno sonitu, fremituque fertur, inaccessas montium solitudines, & densissimos saltus peragrans, quod si, aut lasciuia seminis, aut iracundia (vt solet) in funa genus exatascar, furit insaturabiliter, fodicat, vellit, infringit, laniat, quacunq; rapitur, huc furorem, huc insaniam, huc strages & funera reue crederes: at si fortè eximia virgo processerit obuiam, continuo furiales animalis iræ deferuescunt, mitescit animus, rectâ ad virginem pergit, demittit sese, blanditur, in eius denique sinu molliter conquiescit.

Vnt autem ingētibus porcis similes, membris, sed corpore graciles, & in quamcunque partem versatiles; rostro autem validissimo, tanquam ingentes pisces. Montani verò Dracones squamas habent coloris fului, longitudine autem excedūt campestris, barbaq; illis setosa, & ipsa coloris aurei, supercilia profundiora habent, quàm campestris. Oculi supercilijs subfunt, toruè, grauitèrque aspicientes: quibus perinde, ac si essent aenei, resonant, quando in terra serpunt; è cristis verò, quæ rubræ sunt, ignis scintillare videtur, & isti quoque elephantos capiunt.

CA.

CANIS.

PRÆLIVM INTER CANEM, Leonem, & Elephantum.

Expressus ex sensibus Oppiani de ven. lib. 1. v. 401.

Ex Plinio.

Μυραδάων κρητέρον δέμας.

Descriptio LXXXVII.

Descriptio LXXXVI.

Canis si absolutum modò videre desideras, talis est Corpus illi procerum, & validum, caput amplum, læue, benè oculatum, lumina miti fulgore cærulea in oculis ardescunt: os oblongum, & pulchra dentium pectinatim coeuntium serie benè serratum, aures modicæ delicata obducuntur cute, ceruix protensa, robusta pectora, ampli latiq̃ue armi, obliquæ costarum series, craticulatumq̃ue distincta, lumbi modica carne sufferti, nec præpingues sunt, nec macilentis, crurum recta, & mollibus internodijs proluxa tibiq̃. Anteriores pedes posticis breviores, cauda gracilis, & promissa ad talos vsq̃ue definit.

Indiam petenti Alexandro Magno Rex Albaniam alterum mittens canem, addidit mandata, ne in parvis experiri vellet, sed in Leone Elephantòue: duos sibi fuisse, hoc interempto, præterea nullum fore. Nec distulit Alexander, Leonemq̃ue fractum protinus vidit. Postea Elephantum iussit induci, haud alio magis spectaculo lætatus. Horrentibus quippe totum corpus villis, ingenti primum latratu intouit; mox ingruit assultans, contraq̃ue belluam exurgens, hinc & illinc artificii dimicatione, qua maxime opus esset, infestans atq; euitans, donec assidua rotarum vertigine afflixit, ad eam eius tellure concussa.

Item, ex eodem loco.

Ζαΰπεδες τερψίνεος ἢ ταϊκότες.

Alius procerior in speciem collis affurgit facie quidem depressa, sumis naribus, horribilibus intercilijs, quæ caesus oclorum fulgor violentus irradiat, tota facies hispida veluti senticetis fruticatur, lati porriguntur humeri, corpus valentissimū ad vim inferendam promptius, quam ad currendum, sunt enim eius vires firmæ, acer impetus, terribilis ferocia, atq; animus infecta rabie semper armatus.

TAVRVS.

Ex Plinio.

Descriptio LXXXVIII.

Tauris in aspectu generositas, torua fronte, auribus setosis, cornibus in procinctu dimicationem poscentibus. Sed tota comminatione prioribus in pedibus stat, ira gliscente, alter nos replicans, spargensq̃ue in altum arenam, & solus animalium eo stimulo ardescens. Vidimus de imperio dimicantes, & idè demonstratos rotari, cornibus cadentes excipi, iterumq̃ue resurgere, modò iacentes ex humo tolli, bigarumq̃ue etiam cursu citato velut aurigas insistere.

EQVVS.

Ex Synesio.

Descriptio LXXXIX.

Ἐπιμύδα Ἰσὶ δῶρον ἰππων ἀκροφύεσται, εἰς ἀπάσων ἀρετῶν ἰππῶ προσήκοντων, ὧ

Equum tibi dono misi ad omnem virtutem, quæ quidem in equo cernitur, habilissimum natura.

Bbbb

natura.

χρήση μὲν ἐν ἀμιλλοῦσι δρόμων, καὶ ἡ δὲ ὄταν
 ἐπὶ θύρασι θάλασσης, καὶ ἐν ἀγῶσι πολεμικοῖς, καὶ
 ὅταν χεῖρα γῆρας ἐπὶ τῷ λιθοκῶ τροπέῳ πομπῆν
 ἑπιτίκτωρ. οὐ γὰρ οἶδα διὰ μάλλον ἐτίκτωρ
 γῆρας, ἢ κέλης ἐναγώνιος, ἢ πομπεύς, ἢ πολεμική-
 ρις. εἰ δὲ νιοσάων ἵππων ἰδῆν ἐστὶν ἀειδέτερος
 ὁ χθονὸς τεῶν τὸ κρανίον, καὶ λεπτόσαρκος τῆν
 ἀσφῶν, τάχα μῦθος τῆς ἵπποις. ἀσφῶν οὐδὲ τῆς ἀν-
 θρώποις ἀμα πάντα διδῶσιν ὁ θεός: μήποτε δὲ
 σῶτο, καὶ πρὸς ἐκείνους ἀσφῶν τὰς ἀρτίδας σμιλεῖται, εἰ
 τὰ μαλακὰ τὸ σκληρῶν ἐλάττω παρὰ τὸ φύσει
 ἐκλήθησάτο. πρὸς μὲν τοι τοῖς πόνους ὅσα σαρ-
 κῶν εἶδα ἐπαρκέστερα. οἱ μὲν οὖν παρ' ὁμῶν ἵπποι
 τὰς σαρκὶ πλείους εἰσι. οἱ δὲ ἡμέτεροι τοῖς ἀ-
 γῶσι.

natura, & expeditissimum: quo uteris in curri-
 culorum certaminibus: uteris etiam in venan-
 do, prælijsque militaribus; & cum de Lybici
 triumphum egeris; etenim non possum factus
 constituere, magisne sit venator, an celes ludo-
 rum, an verò triumphator, an bellator, quod si
 Nilensibus equis aspectu deformior est, cra-
 nio verrucoso, lumboque obeso, cogitabis,
 quemadmodum, neque hominibus, sic nec e-
 quis omnia coniunctim à Deo dari: ad eas au-
 tem virtutes hoc ei nihil confert, si mollia du-
 ris pauciora à natura sortitus est, ad labores
 verò certum est ossa carnis plus habere
 momenti, vestri sunt igitur carni-
 bus pleniore, nostri,
 ossibus.

Nota.

Item.

Equus
Celes.

Commendat equum ab usu & utilitate, non nihil
 in eius maciam iocatus. Equus. Celes ἵππος: ὁ
 μονάμυξ ἢ, ἱερομῖος, ὁ νῦν οὐδαμῶς λεγόμενος, quem
 Orion ἀπὸ τῶ κίχλιν, vult dictum, quod est πύχιν ἢ
 καλὸν. Equus est singularis, & cursor, qui nunc
 fillarius, à currendo, sic appellatus. Hoc qui uteban-
 tur in ludis, dicebantur κλητήρι, & Celetes quo-
 que idem nominati.

Equi Nisai.

Nisensibus equis. Mallem Nisai: Nisai equi
 Perses commendatissimi, unde & Solis victima Ni-
 sai equus. λευκὸν ἵππον τῶν σφῶν. Νισαίων dixit
 Philostratus in vita Απολλωνίου lib. 1. c. 20.

Οὐδὲ τοῖς ἀνθρώποις ἀμα πάντα. Hoc secundum
 illud Homeri. ἔτιρον μὲν Ἰδαίου πατῆρ, ἔτιρον δ' ἀ-
 γαστῶν.

PRIMUM pectus, & crura sphaeris carnis de-
 center ornantur, costae in quandam latitu-
 dinem porriguntur, alius in breuitate con-
 stringitur, caput ceruinam reddit effigiem,
 imitatur velocitatem, cuius videtur habere si-
 militudinem. Hic est sub pinguedine nimia
 mansuetus, magna mole celerissimus, affectu iu-
 cundus, vsu gratus. Incedit molliter, flores
 suos inanis festinationibus non fatigat, quies-
 citur in ipso, potius quam laboratur, &
 compositus delectabili modera-
 tione, agilitate nouit con-
 tinua perdurare. Cas-
 sfodorus var.

Item ex Philostrato.

ΤΟ ἡμεράκιον, ὁχεῖται μὲν ἐπ' ἵππῳ λευ-
 κῶ, μέλαινα δὲ ὡς ὄϊας ἢ κεφαλὴ τῶ
 ἵππῳ, καὶ λευκὸν ἀποτέλλομενος κύκλῳ
 ὑπὸ τῷ μετώπῳ, καὶ αὐτὸ τὸ σελήνης τὸ πῦρ
 γῆρας, καὶ φάλαρα ἔχει χρυσοῦ, καὶ χαλκῶν κόκκων
 μηδικῶν. τοῦ γὰρ τὸ χρῶμα. προσαστάσθαι
 τῷ χρυσοῦ, καὶ ἀπὸ οἱ αὐγῶδες λίθοι. πολλὰ
 σῶν μερικῶν, χλαμύς, ἐχουσα π' ἀνέμου, καὶ

CAETERUM adolescentulus equo quidem
 vehitur niveo, nigrum verò, ut vides, est
 equo caput: candidusque fronti impres-
 sus est orbis, Lunae plenitudinem referens.
 Habet & aureas phaleras, & cœcci Medici
 frænum. Hic enim color aurum illustrat, ut
 ardentes lapilli. Indumentum adolescentulo
 est chlamys, venti aliquid, ac sinus habens.
 Color quidem ex Phœnicea purpura, quam
 lana

κόλπος τὸ αἶμα, ἐκ φοινίκης ἀλουργίας, ἣν
ἐπαγοῦσι φοίνικες. ἀγαπᾶται ὅτ' ἀλουργίᾳ
μάλιστα, δοκῶν γὰρ σκυδρῶ πορρῶν, ἔλκει
τὴν παρὰ τῷ ἡλίῳ ἄραν, ἣ τῶ
τῆς Ἰδῆς ἀνδρείου
νεταί.

laudant Phœnices: Purpurarum autem maxi-
mè diligitur; cum enim obscurari vi-
deatur, pulchritudinem quandam
à sole trahit, & Ides her-
bæ flore inspergi-
tur.

Nota.

Purpura
triplex.

Ex φοινίκῃ ἀλουργίας. Hic observatione dignum
est, apud antiquos triplicem fuisse purpuram. ἀλουρ-
γία, φοινικία, Ἑρμιονικὴ. ἀλουργίς est caru-
bi coloris, quæ violacea purpura à Cornelio Nepote,
à D. Hieronymo ad Nepotianum purpura viola di-
citur: ad quam alludit Horat. epist. ad Augustum.

Luna Tarantino violas imitata veneno.

Altera est φοινικίς, quæ, ut ait Gellius, extube-
rantiam splendoremque ruberum habet: quia una po-
tuit altera esse vegetior. Tertia est Ἑρμιονικὴ alba,
cuius meminit Plutarch. in Alexandro, Lucianus
in Pseudomante: ὃν Frossardus Regem Lusitania
alba purpura vestitum inducit.

Idē quid.

Ἰδῆς ἀνδρείου. Idem hic interpres herbam expo-
nit: verum quis istius ita meminit? Non me fugit,
Plinium obiter Idæam herbam memorasse e. II. lib.
27. sed nihil à eius purpura. Malim cum Hesychio
formam ὃν pulchritudinem interpretari, ut in Pa-
læstra, φοινίς τὴν ἄραν μαρτρία τῆ Ἰδῆς.

Vide alias descriptiones, & cum ista compare
Theogenem Heliodori.

L E P V S.

Ex Acliani lib. 13. de animalibus
Cap 14.

Σκιρτῶ τὰ πρῶτα ἀπὸ τῆ γῆς δλαζῶς,
& cætera.

Descriptio XC.

PRIMUM ex terra exsiliens saltu fertur Le-
pus, & per dumeta, aliæque densiora virgulta,

& rigua loca expeditus perlabitur: tum verò
sicubi herbæ sint altæ, & frequentes, ex ijs
facile sese explicat, atque elabitur: ac quem-
admodum leonibus caudæ ad excitandas vi-
res magno adiumento esse dicuntur, si hinc
aures roboris quasi vexilla, & cursus ei inci-
tamenta existunt: fugiens eos ad tergum re-
torquet, sicque ipsi tanquam stimulis tor-
porem & ignaviam, ne à curriendo retardetur,
concitatiam porro cursum, nec unum, nec
rectâ tenet, sed & huc & illuc se versat: &
verò de recto flexu decurrit, ut perturbet ac
decipiat canes: ad id quidem diuerticulum,
quò vult iter convertere, de auribus alteru-
tram intorquet, eaque quasi moderatrice
cursum dirigit: neque verò improvidè uno
eodemque tempore omnes suarum virium
nerulos prodigit; sed impetum insequentis
obseruat; qui si ad insequendum tardus est,
& segnis, non omnem suam celeritatem pro-
fundit, sed duntaxat canes antegredi maru-
rans, sese integrum servat, & viribus suis mo-
deratur, ne suam omnem currendi facultatem
vigens, ex incitato cursu viribus deficiat: pe-
nitens enim cognoscit se ad cursum longè mul-
tumque anteeellere, & videt impensius labo-
rare non esse necesse. Quòd si pedum celerita-
te canis ad conficiendum iter pollet, tum om-
nibus reuocatis viribus Lepus quanto maxi-
mè potest cursu fertur.

Cum autem longè multumque canem an-
teuertit, & longo sanè intervallo venatores,
atque equos reliquerit, tum in aliquem tu-
mulum ascendit, & in posteriores pedes sese
erigens, tanquam ex aliqua specula, & in-
sectantium, quantum equidem existimo, eos,
ut debiliores rideret. Et ita hoc veluti lucro con-
fidentior, etiam quietem tranquillitatem-
que adeptus, ex lassitudine, grate & libenter
dormit.

Ebbb a

VVL-

VULPES PISCANS.

Expressa ex Olo.

Descriptio XCI.

Omnes in vnam vulpem fraudes natura videtur congestisse. Nihil tam varium, solers, subdolum, versatile, fraudulentum: vna est in pelagis septentrionalibus, ut in cæteris, sic in piscando, ingenio protus admirabili. Obambulat igitur in ripa fluminis, & si quando pisculorum, maxime verò cancerorum subijit desiderium, caudam villis, ferisque oblitam molliter demittit in flumen; hanc summis aquis instar retis innatantem, canceri prædam, credo opportunam, rati, mordicus apperunt, sed illa summa celeritate caudam retrahit, & inhaerentem cancerum ictu affligit ad terram, mox læta pabulatur.

BOS VNICORNIS.

Ex Cæsaris lib. 6. de bello Gallico.

Descriptio XCII.

EST bos cerui figura, cuius à media fronte inter aures vnum cornu existit excelsius, magisque directum his, quæ nobis nota sunt cornibus: ab eius summo sicut palmæ ramique latè diffunduntur. Eadem est fœminæ marisque natura, eadem forma magnitudoque cornuum.

ALCES, IBIDEM.

Descriptio XCIII.

Sunt quæ appellantur Alces. Harum est con-similis capris figura, & varietas pellium: sed magnitudine paulò antecedunt, murilæq; sunt cornibus: & crura sine nodis articulisq; habent: neque quietis causa procubunt; neque si afflicte casu conciderunt, erigere sese aut subleuare possunt. His sunt arbores procubilibus; ad eas

se applicant, atque ita paulum modò acclinate quietem capiunt, quarum ex vestigijs cum est animaduertum à venatoribus, quò se recipere consueverunt, omnes eo loco, aut à radicibus subruunt, aut abscindunt arbores, tantum ut summa species earum stantium relinquatur. Huc cum se consuetudine acclinauerint, infirmas arbores pondere affligunt, atque vnâ ipsæ concidunt.

VRI, IBIDEM.

Descriptio LXXXIV.

VRI sunt magnitudine paulò infra elephantos, specie & colore & figura tauri: magna vis est eorum, & magna velocitas neque homini, neque feræ, quam conpexerunt, parcunt; hos studiose foueis captos interficiunt. Hoc se labore durant adulescentes, atque hoc genere venationis exercent, & qui plurimos ex his interfecerunt, relatis in publicum cornibus, quæ sint testimonio, magnam ferunt laudem. Sed aduocere ad homines, & mansuescere, ne paruuli quidem excepti possunt. Amplitudo cornuum & figura, & species, multum à nostrorum bouum cornibus differt. Hæc studiose conquisita, ab labris argento circumcludunt, atque in amplissimis epulis pro poculis vntur.

PISCES.

CETVS.

Maffæus, Stylo historico.

Descriptio XCV.

PER eosdem ferè menses nouum, & multiplex aliud in mari miraculum exitit. Classis nauium nouem Duce Georgio Britto, dum ex Lusitania Indiam petit, rostrata celsio, Rhoterici Vasæi Pereria, in medio cursu repente veluti fæno equus adducto, ita substitit, magno cum æquæ sonitu, ac motu, qualis, vbi in vada, & syrtes incurritur, edi consuevit: eo ipso terrore percussû nauæ, demissa vtrinque bolide, profundum sine dubio mare comperiunt. Cum inflatis

vento velis hæretet nauigium, nihilominus, despiciendi causa, quod esset nox, admotis ad marginem luminibus, implexam aluceo ingentem belluam vident: carinæ centum & quinque dextrantium longitudine applicuerat corpus, cauda gubernaculum illigarat: alis immanibus latera ad summum vsque cingebat, quas iam in alas per imprudentiam nonnulli manus iniecerant. Ad spectaculum adeo terrum, ingenti videlicet horrore nauæ, militesque perfusi; vt verò dolij magnitudine vasto hiatus nouissimè caput extulit, metu exanimati penè omnes, infernum profecto monstrum diuinitus immisum credere, ad viua tot noxiorum corpora glutienda.

Pauci, quibus in tanto discrimine mens, animusque constiterat, consultandi gratia in vnam partem secedunt. Erant, qui contis & iaculis, balistisque depellendum suaderent cetum: alij contra nil magis tali tempore vitandum aiebant, ne tantæ molis animal vulneribus irritatum, concussu ipso, & agitatione violenta nauem euerteret: in summa inopia consilij, cum nihil explicaretur, & maior in singula momenta terror instaret, suppliciter, ac demissè pacem, & veniam Dei, & cælestium exposcere, atque ad vota, precesque confugere placitum est. Neque ea irrita fuerit. Sacerdos cum liateo, & stola, & signo crucis, in medium prodijt. Ab eo sacris carminibus, & exorcismis delinira bellua. (mirum dictu) nulla cuiusquam noxa, relicto nauigio, cum è porteatosis narium fistulis ingentem reflasset aquæ vim, sese admodum placido lapsa in mare demisit.

B A L E N A

Tinemuthana.

Expressa ex Olæo magno.

Descriptio XCVI.

Belluam molis ingentis in arenam Tinemuthanam æstus proiecit, quam dum ego describo, fabulam te audire putes, rem tamen veram narro.

Balena est longitudinis vlnarum triginta, vel si maior, nonaginta pedum, latera quasi magnæ vrbs propugnacula triginta costarum

ordines obuallant, quarum vnaquæque ad viginti fermè pedes excurrit; sesquipedali pariter ambitu collecta. Duas circumquaque pinas arrigit, quindecim pedum, tantæ immanitatis, vt vna decem bubus deportanda satis esse possit. Tres illi ventres hiant, imo vasti specus, & voragine, in quibus edendi inexplebilis cupiditas, & æterna penè fames regnat, cauda bifurcata, & serrata in latitudinem septem vlnarum diffusa panditur.

Monstruosa omnia, sed nihil capite monstruosius, diceris in eo tanquam in arce immanis belluæ diritatem consēdisse. Eius longitudo vsque ad rictum septem vlnarum; eadem mensura linguæ fuit: oculorum intervallo quindecim cubitos collegerunt. Oculi foli, & nares tanto corpori valde impares, & quales bubus esse solent, rictus instar inferni barathi, sex vlnarum longitudine, ad clades animantium multiplices, & mundi funera panditur, maiore aliquanto spatio, maxillæ horribiles excurrunt, quæ ingentium arborum moles adæquant. Non vnum pisci guttur, sed triginta varijs quasi cuniculis, & meatibus cõcisa, quorum quinque prægrandia ad voracitatem simul, & terrorem, composita. Dentium vicem habent laminae corneæ, etiam pilis, quod miretis, obstita, quibus ferale palatum riget, veluti plumbo, ferroq; cataphractum: ad summum duæ in capite cataractæ, quibus immentos aquarum vortices eieciat. Tetra omnino bellua, qua nihil immanius vnquam, aut visum est, aut creditum: ea cum mortua in litus appulisset, magna ex parte discerpta, centum fermè ingentia plaustra luis reliquijs impleuit.

Addenda hic Balenarum & Orçarum pugna, ex Plinio l. 9. c. 6.

B A L E N A R V M E T O R C A R V M

pugna.

Ex Plinij lib. 9. cap. 5.

Descriptio XCVII.

Hoc scire Orcas, infestam his belluam, & cuius imago nulla representatione exprimi possit, alia quàm carnis immensæ dentibus

Bbb ; bus

bus truculentæ. Irrumpunt ergo in secreta, ac vitulos earum, & foetas, vel etiamnum grauidas lacerant morfu, incurfuque ceu Liburnicarum rostris fodunt. Illæ ad flexum immobiles, ad repugnandum inertes, & ponderis suo oneratae, tunc quidem & vtero graues, pariendive pœnis inualidæ solum auxilium mouere in altum profugere, & si toto defendere Oceano. Contra, orca occurrere laborant, seseque opponere, & cautium angustis trucidare, in vada vrgere, saxis illidere. Spectantur ea prælia ceu mari ipso sibi irato, nullis in sinu ventis, fluctibus ve d' ad anhelitus ictusque quantos nulli turbines voluant.

DELPHIN, ET PVER.

Ex Plinio iuniore.

Descriptio XC VII.

EST in Africa Hipponensis colonia, mari proxima, adiacet ei nauigabile stagnum, ex quo in modum fluminis æstuarium emergit, quod vice alterna, prout æstus aut repressit, aut impulit, nunc fertur in mari, nunc reditur stagno.

Omnis hic ætas piscandi, nauigandique, atque etiam natandi desiderio tenetur: maxime puerorum, quos orium, ludusque sollicitat. His gloria, & virtus arissime prouehi, victor ille, qui longissimè vt litrus, ita simul nautas reliquit. Hoc certamine puer quidam audentior cæteris, in vltiora tendebat: Delphinus occurrit, & nunc præcedere puerum, nunc sequi, nunc circuire, postremo subire, deponere, iterum subire, trepidantemque perferre, primum in altum: mox flectit ad litrus, redditque terræ, & æqualibus serpit per coloniam famam, concurrere omnes, ipsum puerum tanquam miraculum aspicere, interrogare, au dire, narrare: postero die obsideat litrus, prospectant mare, & si quid est mari simile. Natant pueri, inter hos ille, sed cauius.

Delphinus rursus ad tempus, rursus ad puerum venit. Fugit ille cum cæteris. Delphinus, quasi inuiter, reuocet, exilit, mergitur, variosque orbes implicat, expeditque. Hoc, altero die, hoc tertio, hoc pluribus, do-

nec homines innutritos mari subiret timendi pudor; accedunt, & alludunt, & appellant, tangunt etiam & atrectant præbentem, Crescit audacia experimento: maxime puer, qui primus expertus est, adnatat, natanti insilit tergo: fertur, referturque, agnosci se, amari putat, amat ipse, neuter timer, neuter timetur, huius fiducia, mansuetudo illius augetur, nec non alij pueri dextra, læuaque simul eunt honorantes, ac mouentes.

Ibat vna, id quoque mirum, Delphinus alius, tantum spectator, & comes. Nihil enim simile aut faciebat, aut patiebat: sed alterum illum ducebat, reducebat, vt puerum ceteri pueri. Incredibile (tam verum tamen, quam priora) Delphinum gestatorem, collusoremque puerorum, in terram quoque extrahi solitum, arenisque siccatum vbi incaluisse, in mare reuolui. Constat, Octavianum Auitum legatum proconsulis, in litrus e ducto, religione praua superfudisse vnguentum, cuius illum nouitatem, odoremque re fugisse: nec ipsi post multos dies visum languidum, & mortuum; mox redditis viribus priorem lasciuam, & solita ministeria repetisse. Confluebant ad spectaculum omnes magistratus, quorum aduentu, & mora modica, respublicæ nouis sumptibus atterebatur, postremo locus ipse quietem suam, secretum perdebat. Placuit occulte interfici, ad quod coibatur. Hæc tu qua miseratione, qua copia desebis, ornabis, atrolles? quamquam non est opus affingas aliquid, astruas, sufficit, ne ea quæ sunt vera, minuantur.

Vide in eodem argumento luculentam Eliani descriptionem, lib. 6. de animalibus, capite sexto.

Sic igitur incipit,

Ἐπὶ τῷ Δελφίνῳ ἔχοντι τὸν πῦρ, id est:

CEleber ille iam olim Delphini in Iaso amor, quo formosum adolescentem persequutus est, non est mihi silentio prætereundus. Iactentium igitur gymnasium mari imminet: illic ephæbi post cursus, & palastras mare ingressi, recepto antiquitus more, lauabant: & cum aliquando natationi indulgerent, vnum ex illis formâ præstantem Delphi-

Delphinus quidem acerrimè amare occœpit, ad quem cum adnasset, initio non ei mediocrem metum iuculit, sed aucta paulatim familiaritate, ita puerum sibi conciliauit, vt planè amicum, & beneuolum haberet.

Itaque lustrare inter se cœperunt, & natan- do inuicem certare. Aliquando puer insidens illi, seu fessor equo, superbus uehebatur, atque hoc spectaculum tum lassentes, tum peregrini admirabantur. Pergebat enim suos amores uehens Delphinus, & in mare tantù procedebat, quantum libebat puero. Deinde reuertebatur, & propè littus eum restituebat: vbi inuicem digressi, hic domum suam, ille in pelagus redibat: solebat autem apparere Delphinus eo ipso tempore, quo dimittebatur gymnasium, eo, quem expectauerat viso, puer gaudebat, seque & colladendo bellæ maris, & suæ pulchritudinis formæ iucundum præbebat spectaculum: vt qui non hominibus modò, sed etiam feris formosus videretur. Sed nescio, quæ inuidia redamantem illum non multo post tempore sustulit, nimium enim exercitatus, & fessus aliquando puer, cum toto ventre in vectorem suum Delphinum temere se iniecit: non animaduertens aculeatam spinam dorsi erectam esse, atque horrentem: cuius acuminibus eius umbilicus, quia exulceratus esset, ex eo factum est, vt & venæ quaedam abrupterentur, & per multus sanguis efflueret, ibique puer extremum spiritum effunderet. Id Delphinus partim ex pondere sentiens, non enim iam, vt confueuerat, tam leuis insidebat, nempe, qui spiritibus sese non subleuaret: partim sanguine imbutum mare videns, id quod res erat, vt intellexit, Amasio suo superstes esse noluit. Quamobrem multo robore, quemadmodum Rhodia nauis plenis velis propulsa, sic simul cum defuncto in littus se eiecit; amboq; hic iam mortuus, ille animi defectione expirans humi strati iacuerunt.

Ælian. de anim.

Addenda mugilum & Delphi pugna. Plin. lib. 9. cap. 8.

DELPHINORVM ET Mugilum pugna.

Ex Plin. lib. 9. cap. 8.
Descriptio XCVIII.

EST prouincia Narbonensis & in Nematiensi agro stagnum Laterna appellatum, vbi cum homine Delphini societate piscantur: innumera vis mugilum statò tempore angustis faucibus stagni in mare erumpit, obsecrata æstus reciprocatione. Quæ de causa præterdi non queunt retia, quæ molem ponderis vilo modò tolerent, etiamsi non solertia insidietur tempori. Simili ratione in altum protinus tendunt, quod vicino gurgite effecere, locumque solum pandendis retibus habilem effugere festinant. Quod vbi animaduertere piscantes, concurrunt autem multitudo temporis gnara, & magis etiam voluptatis huius auida, totusque populus è littore quanto potest clamore conciet Simonem ad spectaculi euentum; celeriter delphini exaudiunt desideria, Aquilonum flatu vocem prosequente, Austro verò tardius ex aduerso referente: sed tunc quoque improviso in auxilium aduolant. Propere apparet acies, quæ protinus disponitur in loco vbi coniecta est pugna. Opponunt sese ab alto, trepidosque in vada virgent. Tunc piscatores circundant retia, furcisque subleuant. Hac mugilum nihilominus velocitas transit. At illos excipiunt delphini, & occidione ad præsens contenti, cibos in victoriam differunt. Opere prælium feruet, includique retibus se fortissimè virgentes gaudent. Atque ne id ipsum fugam hostium stimulet, inter nauigia & retia, natantesve homines ita sensim relabuntur, vt exitus non appareat. Salutu, quod est alias blandissimum his, nullus conatur euadere, ni summittantur sibi retia. Egressi protinus ante vallum præliantur. Ita peracta captura, quos interemere, diripiunt. Sed enixioris operæ quàm in vnus dici præmium, & conscij sibi, opperiantur in posterum, nec piscibus tantum, sed intrita panis è vino satiantur. Quæ de eodem genere piscandi in lasio sinu Mutianus tradit, hoc differunt, quod vltro neque in clamati præsto sint, patresque è manibus accipiant, & suam que-

quæque cymba è delphinis socium habeat, quamuis noctu & ad faces. Ipsis quoque inter se est publica societas.

Quo hausto, territam visu forte tristi. Idem ubi constat rumore, nauigantium humana calamitas in causa est.

CONCHA.

Ex Plinio.

Descriptio XCIX.

Firmioris iam testæ mures, & concharum genera, in quibus magna ludæris naturæ varietas. tot colorum differentia, tot figuræ, planis, concavis, longis, lunatis, in orbem circumactis, dimidio orbe cæsis, in dorsum elatis, læuibus, rugatis, denticulatis, striatis, vertice muricatum intorto, margine in æmucronem emisso, foris effuso, intus replicato.

Iam distinctione virgulata, crinita, crispa, cuniculatum, pectinatum, imbricatum vñ data, cancellatim reticulata, in obliquam, in rectum expansa, densata, porrecta, sinuata, breui nodo ligatis, toto latere connexis, ad plausum apertis, ad buccinam recuruis. Nauigant ex ijs veneriæ præbentes concavam sui partem, & auræ oppositas per summa æquorum velificant, saliant pectines, & extra volitant, seque, & ipsi carinant.

Addenda concha carinata manigera, ex Plin. 6. 30. l. 9.

CONCHA CARINATA
nauigera.

Ex eodem.

Descriptio C.

Naugeram similitudinem & aliam in Proponide visam sibi prodidit Mutianus, cocham esse acatis modo carinatam, inflexa puppe, prora rostrata: in hac condi nauplium animal sepia simile, ludendi societate sola duobus hoc fieri generibus. Tranquillo enim vectorem demissis palmulis ferire vt remis. Si vero flatus inuitent, easdem in vsu gubernaculi porrigi, pandique concharum sinus aura. Huius voluptatem esse vt ferat, illius vt regat. Simulque eandem descendere incluso sinu flu-

POLYPVS.

Ex D. Ambrosio.

Descriptio CI.

Fraudulentum illud Polypi ingenium non præteribo, qui vadoso in litore petram nactus, affigitur ei, atque eius nebuloso ingenio colorem subit, & simili specie terga obductus, plurimos piscium sine vlla suspitione fraudis allapsos, dum notam non præcauent, & saxum opinantur, cassibus futuriæ artis includit, & sinu quodam suæ carnis intercipit.

Ibidem quomodo cancri ostrea diptychum suum explicantis, in iecto lapide venentur, præclaro describit.

Plinij addenda disertæ descriptio.

Ex Plinio lib. 9. cap. 30.

Non sunt prætereunda ex L. Lucullo proconsule Batiæ comperta de Polypis, quæ Trebius Niger, è comitibus eius prodidit, audissimos esse concharum. Illas ad tactum comprimi, præcidentes brachia eorum, vltroque escam ex prædante capere. Carent conchæ visu, omnique sensu alio, quam cibi & periculi. Insidiantur ergo Polypi apertis, impositoque lapillo extra corpus, ne palpatu eiciatur, ita securi grafsantur, extrahuntque carnes, illæ se contrahunt, sed frustra discuneant. Tanta solertia animalium hebetissimis quoque est. Prætereà negat vllum esse atrocius animal ad conficiendum hominem in aqua. Luctatur enim complexu, & forber acerabulis, ac numerofo suctu detrahit eum. In naufragos vrinantisque imperum capit. Sed si inuertatur, elanguescit vis. Exporrigunt enim se resupinati, mirè omnibus marinis expectantibus odorem quoque eorum, qua de causa & nassis illinuntur. Cætera quæ idem retulit, monstro propiora possunt videri. Carciæ in cetarijs assuetus quidam polypus exire

è ma-

de mari in lacus eorum apertos, atque ibi falsamenta populari, conuertit in se custodum indignationem assidue furum immodici. Sepes erant his obiectæ, sed has transcendebat per arborem, nec deprehendi potuit nisi eanum sagacitate. Hi redeuntem circumuolare noctu, conciti que custodes expaue re nouitatem. Primum omnium magnitudo inaudita erat, deinde color maris obliti odore diti. Quis ibi polypum expectasset, aut ita cognosceret? cum monstro dimicare sibi videbantur. Namque & afflatu terribili canes agebat, nunc extremis crinibus flagellatos, nunc robustioribus brachijs clauarum modo incussos, ægre que multis tridentibus confici potuit. Ostendere Lucullo caput eius dolij magnitudine, amphorarum xv, capax, atque (vt ipsius Trebij verbis utar) barbas, quas vix utroque brachio complecti esset, clauarum modo torosas, longas pedum acetabulis siue caliculis vrbalibus peluuum modo, dentes magnitudini respondentes. Reliquæ asseruatæ miraculo, rependere pondo dcc.

le(marinum loquor) plerumque index futuræ tempestatis, aut tranquillitatis adnunctus esse solet nauigantibus. Denique, cum procellam ventorum senserit, calculum validum arripit; eumque velut saburram vehit, & tanquam anchoram trahit, ne excutiat fluctibus. Itaque non suis se librat viribus, sed alieno stabilit, & regit pondere.

P O M P I L V S
natans.

Ex Plinij lib. 9. cap. 13.

Descriptio CIII.

Pompilus supinus in summa æquorum peruenit, ita se paulatim subrigens, vt emissa omni per fistulam aqua, velut exoneratus sentina, facile nauiget. Post duo prima brachia retorquens, membranam inter illa miræ tenuitatis extendit. Qua velificante in auras, cæteris subremigans brachijs, media cauda, vt gubernaculo se regit. Ita vadit alto, liburnicarum gaudens imagine, & si quid pauoris interueniat, hausta se mergens aqua.

E C H I N V S.

Ex Ambrosij. Hexam. c. 9.

Descriptio CII.

Echinus animal exiguum, vile, ac despicabi-

D E S C R I P T I O N E S I N
animorum.

I N S V L Æ F O R T V N A T Æ.

Ex Platone, in Axiocho.

Descriptio CIV.

Οσοις μὲν οὖν ἐν τῷ ζῆν δαίμων ἀγαθὸς ἐπέπιπτε, εἰς τὸν τῆς εὐσεβείᾳ χῶρον οἰκίζονται, ἐνθα ἀφρονὸι μὲν ἔσονται ἀγαθῶν γονῆς βρόχοι, πηγαὶ δὲ δάκτων καλοῦν ἴεσι, πᾶσι τοῖσι δὲ λιμνῆδες ἀνδρασι ποικίλοις ἐπιζόμενοι.

Quibuscumque in vita fors melior aspiraue- rit, sedes incolunt piorum, vbi omnes horæ scætant omnigena fructuum vbertate, fontes puris labuntur aquis, varijs prata floribus innumera vernant. Conuentus sunt Philosophorum, theatra poetarum; exultantium co- rona,

Cccc

ronæ,

Διαπειθεὶς ἡ φιλοσοφία, καὶ θεὰ τὰ ποιητῶν, καὶ
κύβητοι χοροὶ, καὶ μουσικὰ ἀκρόσματα, συμπόσια
σεπολυτελῆ, καὶ εἰλαπνεαὶ ἀλοχορήγησι, καὶ ἀκρό-
ρα. Ὁ ἀλοπία, καὶ ἡδὴτα διαίτια, οὐτε γοργαῖμα
σφοδρὸν, οὐτε δάλπος ἐγγίνετα, ἀλλ' οὐκ ἐνκρατοσ
ἀνρχετα, ἀπαλοῖς ἡλὶς ἀκλίτον ἀνακτινάμενοσ.

ronæ, musiciq̄ue concentus: ad hæc instructa
geſialiter conuiuia, & ipsa se suggerens victus.
affluentia, indolentia immortalis, iucunda vi-
ctus ratio. Non enim frigus illis, non æstus est
grauis, sed temperatus æt̄ funditur, miti-
bus solis radijs illustra-
tus.

M V N D V S.

Ex Minutio Felice, in O-
rauiō.

Descriptio CV.

Quid enim potest esse tam apertum, tam
confessum, tamq̄ue perspicuum, cum oculo
in cœlum sustuleris, & qua sunt infra, su-
praq̄ue, lustraueris, quàm esse aliquod numen
praestantissimæ mentis, quo omnis natura in-
spiretur, moueatur, alatur, gubernetur? Cœlum
ipsū vide, quàm latè tenetur, quàm rapidè
voluitur, vel quod in noctem astris distingui-
tur, vel quod in diem sole lustratur: iam scis,
quod sit in eo summi moderatoris mira, & di-
uina libratio: vide & annum, vt solis ambitus
faciat, & mensem; vide vt Luna auctu, senio,
labore circumagat. Quid tenebrarum, & lumi-
nis dicam recurſantes vices, vt sit nobis operis,
& quietis æterna reparatio? Relinquenda verò
astrologis prolixior de syderibus oratio, vel
quod regant cursum nauigandi, vel quod a-
randi, metendiq̄ue tempus indicant: que sin-
gula, non modo vt crearentur, fierent, dispo-
nerentur, summi opificis, & perfectæ rationis
eguerunt; verum etiam sentiri, perspicui intel-
ligi, sine summa solertia, & ratione non pos-
sunt. Quid, cum ordo temporum, hac frugum
stabili varietate distinguitur? nonne auctorem
suum, parentemq̄ue testatur? ver æquè, cum
suis floribus, & æstas cum suis messibus, & au-
tumni maturitas grata, & hyberna oliuitas ne-
cessaria: qui ordo facilè turbaretur, nisi maxi-
mā ratione consisteret.

Iam prouidentię quantæ? ne hyems sola gla-
ce vixeret, aut æstas solo ardore torreret, au-

tumni, & veris inferere medium temperamen-
tum, & per sua vestigia reuertentia anni occul-
ti, & innoxij transitus laberentur. Mari inten-
de, lege littoſis liringitur; quicquid arborum
est, vide quàm è terra visceribus animatur; aspice
Oceanum, reſluit reciprocis æstibus; vide
fontes, manant venis perennibus; Fluuios in-
tuere, eunt semper exercitis lapsibus.

Quid loquar aptè disposita recta montium,
collium flexa, porrecta camporum? Quid ve-
niantium loquar aduersus sese tutelam mul-
tiformem? Alias armatas cornibus, alias denti-
bus septas, & suadatas ungulis, & spicatas a-
culeis, aut pedum celeritate liberas, aut elatio-
ne pinnarum? Ipsa præcipuè formæ nostræ pul-
chritudo, Deum faceret artificem. Status rigi-
dus, vultus erectus: oculi in summo, velut in
specula constituti: & omnes ceteri sensus, ve-
lut in arce compositi. Longum est ire per sin-
gula, nihil in homine membrorum est, quod
non & necessitatis causa sit, & decoris: & quod
magis mirum est, eadem figura omnibus, sed
quædam vniciq̄ue lineamenta deflexa, sic &
similes vniuersi videmur, & inter se singuli dif-
similes inuenimur. Quid nascendi ratio, quid
cupido generandi? nonne à Deo data est: & vt
vbera partu matureſcente lactescant, & vt te-
ner fortas vbertate lactei roſis adolescat.

Vide qua Marcus Tullius habet in eo are-
mento libro secundo de natura Deorum.

PARADISVS
terrestris.

Descriptio CVI.

Eximig-
nibus P. Ri-
ebomij no-
stra Latinit.
compressi.

IN voluptuosos hortos devenimus, quos si non dum videtis, animo, & cogitatione efformate. Regio in primis amœna, quippe situ præcella, specie eximia, bonis opulenta, omni deliciarum genere affluens: Terra partim in planiciem exspatiens, partim in colliculos molliter allurgens, vernantem frugiferarum arborum copiam explicat; in ipso hortorum apice fons est eximius, qui primum argenteis aquarum vorticibus ebulliens, mox diffusus in fluviū fluviolis flexibus, atque mæandris concisus oberrat, & felicia arua perenniūbus fecundat rivulis. Ad summum in quatuor salientes divisus, celeberrimos amnes efficit, qui varias terrarum plagas interfecantes, pingui ac feraci limo rigant.

Primus, opinor, Phison arenulas aureas, & illustre collucentium margaritarum decus egerit ad ripas, quas ob colonorum inopiam nemo colligit: Avidius posthac tantæ opulentia non ita simplex posteritas inhabitat. Cæli admodum iucunda temperies; quippe clementius renidens solis fulgor, vel minimas nebularum maculas tempestivè discutit. Iguis cætero qui violentus in suo feriatur regno, & aëri leniter insidens caloris & luminis iucundissimam terris temperiem impertit.

Iam verò, & hæc pratorum herbecens viriditas intermicantium florum varietate picturata, & hæc arborum pubes enatis modò flosculis lascivens, præsentis, opinor, veris præbet argumentum. Cum eodem suas partes agunt reliquæ tempestates. Itaque & iam æstatis beneficio aristas molliter flavescere, & in his pomariorum delicijs fructus maturescere videas, qui carpentis inuiteat manum. Ex altera parte autumnus gratam oliivitationem, & vites, diffusâ corymborum luxurie collibus inserpentes, & iam præmaturis racemis vestitas, etiam ante Noëmi tempora, speciosius ostentat. Nullus hic hyemis rigor, ita vim omnem retundunt, partim clementiores solis radij, qui felicem plagam cir-

cumvestiunt, partim etiam molles fauoniorum animæ, quorum flabellis & placidissimo murmure regio tota circumquaque ventilatur. Diceret quatuor hic tempestates vna continere, vere tamen superiores partes semper obtinente. Hinc ænorum tractus densissimo frondium vestitu diffusi; quarum aliæ simplici cultu virescunt, aliæ paulatim è viriditum cæruleas luteasque, tum purpureas & irgæneas transeunt in maculas, quales in arcu cælesti cum voluptate miramur. Atque eo ipso tempore Psitraci, & quæcunque vario plumarum cultu aves emicant, ad gratissimum partum aduolantes, augent oblectationem; cum folia, & fructus, atque adeo ipsæ alites varijs colorum picturis in certamen vsque luxuriant.

Quid quòd non modò certant pulchritudine auricula: sed fractis vocalium modulis mellitissimos cantus fundunt? inter quas Iuseinia, pertinaci, ut solet, spiritu, modò in longum numeros trahit, modò summa quadam varietate flecitur, modò concisa voce distinguit. Fugerat me pene ales ille paradisiacus, quem ex palma suspensum cernitis; est tenui in primis corpusculo, versicolore plumarum amictu: in eo diuinitus ludente natura, superbiens, lutei capitis maiestatem intellitus cervicis viror irradiat: penna mediocriter implumata; purpurascunt, reliquum corpus auro subrutilo iucundissimè flavescit.

Beatus ille cælestium civis, & naturæ parentis delicia; numquam appellit ad terras: ita in aëre perpetuum sibi fixit domicilium. Neque verò pedes habet, neque eorum usum desiderat; si quando enim post variam agitationem subit defatigatio, duabus pennis longiusculis se, veluti filis æneis, applicat ad arbores, & ex ipsdem spectabile corpus librat. Leonum, tigrum, atque elephantorum greges, quos in varia sparsos videris, omni feritate deposita placidissimos lucos oberrant, & suis alumnis blandiuntur; nec mirum, si Adamus, & Eva belluarum ingenio confisi, sine villo timore propius accedunt, & inter eandem vagantur liberius.

R E G I O N E S.

I N D I A.

Ex Q. Curt. stylo historico.

Descriptio CVII.

*Vide Sicilia
descript. a-
pad Iustinū.
in initio lib. 4.
ubi de mari,
Scylla, Cha-
rybdi, Circa-
teris
portentis.*

India tota ferè spectat orientem, minus in latitudinem, quam in recta regione spatiosa. Quæ austrum accipiunt, in altius terræ fastigium excedunt, plana sunt cætera. Multis, & inclytis amnibus. Caucaſo monte ortis, placidum per campos iter præbent. Indus gelidior est, quam cæteri: aquas vehit à colore maris haud multum abhorrentes. Ganges omnium ab ortu fluius eximius, à meridiana regione decurrit, & magnorum montium iuga recto alueo stringit: in eum obiectæ rupes inclinant in orientem, utque rubro mari accipitur, & findens ripas, multas arbores cum magna soli parte exorbet: saxis quoque impeditur, quibus crebrò reuerberatur. Vbi mollius solum reperit, stagnat, insulasque molitur. Acesines eum auget: Ganges in mare decursurum intercipit, magnoque motu uterque colliditur: quippe Ganges asperum os influenti obijcit, nec repercussa aquæ cedunt. Dyardenes minus celebris auditu est, quia per vltima India currit. Cæterum, non Crocodilos modò, ut Nilus, sed etiam Delphines, ignotasque alijs gentibus belluas alit. Erimanthus crebris flexibus subinde curuatus, ab accolis rigantibus carpitur. Ea causa est, cur tenues reliquias, iam sine nomine in mare emittat; multis præter hos amnibus tota regio diuiditur: sed ignobilibus, quia non adèd interfluunt. Cæterum, quæ propria sunt mari, austri maxime decurrunt; ij cohibiti montium iugis, ad interiora non penetrant, ita alendis frugibus mites: sed adèd in illa plaga mundus status temporum vices mutat, ut cum alia feruore solis exæstuent, Indiam niues obruant: rurſusque vbi cætera rigent, illic intolerandus æstus existat. Mare certè, quo alluitur, ne colore quidem à cæteris abhorret; ab Eri-threo rege inditum est nomen, propter quod ignari rubere mare existimant. Terra lini terax, inde plerisque sunt vestes, libri arbo-

rum teneri, haud secus quam ceræ, literarum notas capiunt. Aues ad imitandum humanæ vocis sonum dociles sunt. Animalia inuisitata cæteris gentibus, huic inuecta. Eadem terra, & Rhinoceros alit, non generat. Elephatorum maior est vis, quam quos in Africa domitant, & viribus magnitudo responderet. Aurum flumina vehunt, quæ leni, modicoque lapsu segnes aquas ducunt. Gemmas, margaritæque mare littoribus infundit: neque alia illis maior opulentia causa est, utique posteaquam vitiorum commercium vulgauerit in exteras gentes. Quippe æstimantur purgamenta æstuantis freti pretio, quod libide constituit: ingenia hominum, sicut vbi que apud illos quoque locorum situs format.

B R A S I L I A.

Maffæus, in Indica historia.

Descriptio CVIII.

EST autem Brasilia noui orbis pars, quam paulò post Capralis accessum, Americus Vesputius Florentinus, eiusdem Emmanuelis auspicijs, accuratius explorauit, atque à duobus ab Equatore gradibus, partibusve, ad gradus quinque & quadraginta in austrum excurrens, trigoni oblongi speciem refert: cuius basis in Equatorem, ac Septentrionem obuersa, ab oriente in occidentem recta protenditur. Angulus extremus ignotas ad meridiem regionem attingit: latus in orientem spectans, interposito mari hesperijs Aethiopijs adiacet; alterum latus à Proincia Peruana determinant iuga montium adèd celsa, ut ipsos auium volatus fatigare dicantur, vno dumtaxat, quod adhuc exploratum sit, eoque difficillimo transitu, regio ferè tota in primis amœna est: Cælli admodum iucunda, salubrisque temperies: lenium quippe à mari ventorum commodissimi status matutinos vapores, ac nebulas tempestiue disciunt, solesque purissimos, ac nitidissimos reddunt. Scæter ea tota plaga fontibus, ac syluis, ac amnibus inclytis, è quibus (ut reliquos taceamus), quem argentum vocant, Teucarum quadraginta octo, in mare fertur, adèd violentus, ut inde nauæ dulces.

dulces hauriant latices, priusquam ex alto telurem conspiciant. Terra partim in planitiem expansa, partim in colles clementer assurgens, foelix præpinguibus glebis, & riguo solo, semperque veranate: credita femina multiplici reddit fœnore, ac sacchari præsertim est ferax, quod cœleste est donum.

T A P R O B A N A.

Ex Maffæo, lib. 3.

Descriptio CIX.

Hæc ouali maximè figura ducentarum circiter, & quadraginta leucarum ambitu, leucas in longitudinem septuaginta octo patet, in latitudinem quatuor, & quadraginta, atque à Cori promontorio, vt supra diximus, auulsa freto vadoso, Piscariæ, quam appellant, oræ protenditur: ea clementia cœli, soli vberitate, & copia fluminum, aquarumque perenni, vt primorum parentum sedes olim perhibeatur fuisse: varia pecorum armenta, nec non elephantos gignit egregiè bellicosos, ac dociles: cæteris metallis caret, ferrum incolæ effodiunt: plurimas fert gemmas, verum præcipua claritate sapphiros, chrysolitos, pseudopalos, ac pyropos, itemque aromata pretiosa, cinnama, cardamomum, piper, ac palmas eximie bonitatis.

Ad hæc, vel in primis iucundo spectaculo syluosi montes, ad effigiem theatralem inflexi, vastam planitiem oblongo circuiu, in caueæ formam includunt: quorum vnus in arduam, & surrectam altitudinem penè septem leucarum exurgit.

P L A G A F R I G I D A.

Ex Curtio.

Descriptio CX.

P Aropamisadæ appellantur, agreste hominum genus, & inter barbaros maximè inconditum, locorum asperitas, hominum quoque ingenia durauerat. Gelidissimum septentriones a rem ex magna parte spectant: Bactri-

anis ad occidentem coniuncti sunt. Meridiana regio ad mare Indicum vergit; Tuguria latere primo strunt, & quia sterilis est terra materiae, vdo etiam montis dorso vsque ad summum ædificium fastigium eodem laterculo vtuntur. Cæterum structura latior ab imo paulatim incremento operis in arctius cogitur: ad vltimum in carinae maximæ modum coit. Ibi foramine relicto supernè lumen accipiunt: ad medium vites, & arbores, si quæ in tanto terræ rigore durare potuerunt, obruant: penitus hyeme defossæ latent, cum niue discussa aperti humus cœpit, cœlo, folique redduntur. Cæterum ad eò altæ niues premunt terram gelu, & perpetuo rigore constrictæ, vt ne auium quidem, seræ ve vilius vestigium extet: obscura cœli veriùs umbra, quam lux, nocti similis premit terram, vix vt quæ propè sunt, conspici possint, in hac tamen omnis humani cultus solitudine destitutus exercitus, quicquid malorum tolerari potest, pertulit, inopiam, frigus, lassitudinem, desperationem, multos exanimauit rigor insolitus niuis, & multorum adussit pedes, plurimorum oculos, præcipuè perniciosus fuit fatigatis, quippe in ipso gelu deficientia corpora sternebant, quæ cum moueri desissent, vis frigoris ita adstringebat, vt rursus ad surgendum conniti non possent.

P L A G A T O R R I D A.

Ex eodem Curtio.

Descriptio CXI.

A Quarum (vt ante dictum est) penuria, priusquam desiderio, desperatione bibendistim accendit per quadraginta stadia, nec modicus quidem humor existit: arenas vapor æstiu solis accendit, quæ vbi flagrare ceperunt, haud secus, quam continenti incendio cuncta torrentur. Caligo deinde immodico terræ feruore incitata lucem tegit campumque. In Asia, quæ vasti, & profundi æquoris species est, nocturnum iter tolerabile videbatur, quia rore, & matutino frigore corpora leuabantur. Cæterum cum ipse æstus oritur, siccatur, omnemque naturalem absorbet humorem siccitas, ora, visceraque penitus vtuntur.

Cccc 3.

HOR:

H O R T V S.

Philotratus in Amoribus.

Descriptio CXII.

Μὲν ἐπὶ δὲ πρὸ ἀνά τὸν κήπον εὐαδία, ἢ βραδείη (εἰ τὸ τοῦ ἀλλὰ προθύμως ἀκίβη, προσβαλὴ γὰρ σὲ μετὰ τὸ λόγῳ, καὶ τὰ μῆλα, πλοῦτοι μὲν αὐτοὶ φυτόν, ἔρβοι πορεύονται. τῶ μὲν δὲ αὐτῷ ἐλευθερία βαδίζειν, πόα δὲ ἀπαλὴ καὶ ἔχει τοὺς δρόμους, οἷα καὶ κατακλιθέντε ἐραμνὴ εἶναι. ἀπ' ἑκρῶν δὲ τῶν ὄρων μῆλα χρυσῶν, καὶ πυρῶν, καὶ ἡλιώδη προσάγονται, τὸν ἑσπέρου δλον τὴν ἑρῶτων γεωργεῖν αὐτά.

Numquid eius, quæ in horro est, benivolentia quiequam sensit? an hoc serò te adije? sed prompto audias animo: tē enim vna cum oratione mala quoque percipient, hi quidem plantarum ordines recti incedunt, per quorum medium ambulandi facultas datur, mollis autem herba curriculos obtrinet, ut strati instar iacentibus sit. A summis autem ramis mala aurea, suaque ac lucida, ad se excolenda vniuersum cupiunt examē attra-

Vide Ciceronem, de Senectute, num. 59.

Item, ex Aristaneto, epist. 3.

Ενθα πλάται· ὅτι ἀμφιλαφῆς τε, καὶ σόσιον· πνύμα δὲ ὑέριον, καὶ πόα μαλθακὴ, ὡρα δὲ ἔσται ἑὶ εὐαδία, ἐπὶ τὸ πεδίορ καὶ ἐκλιθῆκεν. οἱ τῶν πάλυ· τιλεσάτων δαπέδων δὲ δὲ ῥίται, πολλὰ τῆς ὄπῳραι, πῆρσιν Ὀχναί, καὶ ῥοισί, καὶ μῆλα ἀγλαόκαρποι· φαί τις ἀν καὶ δομῆρ· ζορ· τῶν δὲ ὄπῳρῶν αὐτοδὲ τομῶν τὸ χωρίορ· ἢν μὲν ταῦτα, καὶ ἕτερα δὲ ἔσται πῆρσίορ, &c. quæ sic Latine redduntur:

NAm ibi platanus densa ramis, opaca umbra, aura modica, herba mollis, & tempestate æstiva florere docta: consedimus humi, qua ditissimus campus, arbores que iuxta crebræ frugiferæ,

Lyricaque, et pirus, et fructu gratissima talis.

Dicat quis, Homericum versum referens, pomarijs nymphis sacrum locum: sed his, alijsque iuxta arboribus florentes rami, fructus vberes, suavissimo odore permulcent amœnum locum. Decerptum ego folium coma, laxavi digitis, tum admouit naribus, id mihi odorem spiravit longè dulcissimum: iuxta pampini patulæ, al-

tæque admodum, amplexæ nostræ diu tenere inflexu colla, dum circulatim pendulas vvas attendimus, quarum turgent alia, alia primulo nigrore maturescunt; acerba quadam, alia florentes adhuc videntur. Ergo ad maturiores alius reptans ascendebat, alius sublimis è terra summa læua quantum poterat, adprehensa arbore ascendebat in ramos, alius decerpebat dextera, alius ex arbore manum tendebat cano colono. Sub platano fons amœnissimus fuit aquæ tam frigida, ut pede rigorem sentias: lepidus fons, inquam, sed & iucundè temperatus Favoni spiritus, tempestatum æstum demulcens, dum dulcem, & canorum sonum inspirat, & multam ex arboribus suavitatem odorum secum trahens responderet suavissimis.

Numquid, miscetque odores simul, & ferè æquabili suavitate recreat sensus, nisi quod paulum superabat vnguentum, mea sententia hoc solo, quod Limonæ vnguentum erat: sed & auræ vocalis sonus argutum resonabat sonoro cicadarum sono, quæ & meridiei æstum leniebat: dulce lusciniæ circumvolitantes cantillabant: Alias quoque suavifonas auiculas vsurpamus auribus veluti modulatis canticis colloquentes hominibus: adhuc mihi ante oculos habere eas

videor, quarum illa in silice requiescit, illa aliam refrigerat, sicut alia, estque ex aqua quæ quid trahat; est quæ ceruina terram delpectet, victum inde quaesitura.

Vide quoque apud *Eliazum*, libro 13. de animalibus, cap. 18. egregiam descriptionem horti Regis Indorum.

M O N S.

Ex *Maffæo*, lib. 5.

Descriptio CXIII.

Sed præcipua camino Tarnatenfi nobilitas; mons in nubes assurgit excelsus, & arduus, cuius inferiora densis nemoribus vestiuntur: superiora ex incendijs glabra & horrida sunt: in vertice crater hiatus vasto in plures circulos circumductos maiores minoribus, ad speciem amphitheatri discedit, inde per æquinoctia, maximè certis flantibus ventis, cum horrifono fremitu flammæ atro mystæ fumo & fauillis erumpunt, & omnia latè loca cineribus complent.

FLVVIVS EXVNDANS.

Plinius lib. 8. epist. 17.

Descriptio CXIV.

Nunc istic quoque immite & turbidum cœlum, hic assidæ tempestates & crebra diluua: Tyberis alueum excessit, & demissioribus ripis altè superfunditur; quamquam fossa, quam providentissimus Imperator facit, exhaustus, premit valles, innatat campis: quæque planum solum pro solo cernitur, inde, quæ soler flumina accipere, & permista deuehere, velut obuius retrò cogit; atque ita alienis aquis aperit agros, quos ipse non tangit.

Anio delicatissimus amnis, ideoque adiacentibus villis velut inuitatus, ac retentus, magna ex parte nemora, quibus inumbratur, & fregit, & rapuit. Subruir montes, & decidendum mole pluribus locis clausus, dum amissum iter quaerit, impulit tecta, ac se super ruinas e-

uexit atque extrulit. Viderunt hi, quos excelsioribus terris illa tempestas non deprehendit: alibi diuitum apparatus, & grauem supellectilem, alibi instrumenta ruris, alibi boues, aratra, rectores, hic soluta & libera armenta: atque inter hæc arborum truncos, aut villarum trabes, atque culmina variè lateque fluitantia: ac ne illa quidem loca malo vacauerunt, ad quæ non ascendit amnis, nam pro amne imber assidens, & deiecti nubibus turbines, prompta opera, quibus pretiosa rura cinguntur, quassata, atque etiam disiecta monumenta, multi eiusmodi casibus debilitati, obruti, obruti, & aucta luctibus damna.

FLVMEN ALDVABIS.

Ex *Cæsare* lib. 1. de bello Gallico.

Descriptio CXV.

Flumen Alduabis, ut circino circumductum, penè totum oppidum cingit: reliquum spatium, quod non est amplius pedum DC. quæ flumen intermittit, mons continet magna altitudine, ita ut radices eius montis ex utraque parte ripæ fluminis contingant. Hunc murus circumdatus arcem efficit, & cum oppido coniungit.

PONS IN RHENO.

Ex eodem lib. 4. de bello Gallico.

Descriptio CXVI.

Cæsar Rhenum transire decreuerat, sed nauibus transire, neque satis tutum esse arbitrabatur, neque suæ, neque populi Romani dignitatis esse statuebat. Itaque etsi summa difficultas faciendi pontis proponebatur, propter latitudinem, rapiditatem, altitudinemque fluminis; tamen id sibi contendendum, aut aliter non transducendum exercitum existimabat. Rationem igitur pontis hanc instituit, Tigna bina sesquipedalia, pau-

paulum ab imo præacuta, dimensa ad altitudinem fluminis, intervallo pedum duorum inter se iungebat. Hæc cum machinationibus immissa in flumine defixerat, fistulicque adegerat, non sublicæ modo directæ ad perpendicularum, sed prona, ac fastigiata, ut secundum naturam fluminis procumberent. His item contraria duo ad eundem modum iuncta: intervallo pedum quadragenam ab inferiore parte, contra vim atque impetum fluminis conuersa statuebat: hæc utraque bipedalibus trabibus immixtis, quantum eorum rignorum iunctura distabat, binis utrimque fibulis ab extrema parte distinebantur. Quibus disclusis, atque in contrariam partem reuictis, tanta erat operis firmitudo, atque ea rerum natura, ut, quo maior vis aquæ le incitauisset, hæc arctius illigata tenerentur. Hæc directæ materia iniecta contrebantur, ac longurij, craticulæque consternebantur, ac nihilo fecius sublicæ ad inferiorem partem fluminis obliquæ adigebantur, quæ, pro pariete subiectæ, & cum omni opere coniunctæ, vim fluminis exciperent: & alia item supra pontem mediocri spatio; ut si arborum trunci, siue naues, deijcendi operis causa, essent à barbaris missæ, his defensoribus earum rerum vis minueretur, neu ponti nocerent.

FONS.

Ex Apuleio, in Metam.

Descriptio CXVII.

Namque ibi saxum immani magnitudine procerû, & inaccessa salebritate subricum, medijs de faucibus lapidis, fontes horridos euomebat: qui statim proni foraminis lacinijs editi, perque procliuè delapsi, & angusti canalibus exsecto contacti tramite, proximam conuallem latenter incidebant, dextera, lauaque cotibus cauatibus perferpunt, & longa colla porrecti sæui Dracones, inconniua vigilæ luminibus addictis, & in perpetuam lucem populis excubantibus.

CLITVMNVS

fons.

Plinius, lib. 8. epist. 8.

Descriptio CXVIII.

Vidistine aliquando Clitumnum fontem? si nondum: (& puro nondum, alioqui narrafes mihi) vide quem: ego (pænitet tarditatis) proximè vidi.

Modicus collis affurgit, antiqua cupressu, numerosus, & opacus: hunc subter fons exit, & exprimitur pluribus venis, sed imparibus, eluctatusque facit gurgitem, qui lato gremio patescit purus, ac vitreus, ut numerate iactas stirpes, & relucentes calculos possis. Inde, non loci deuexitate, sed ipsa sui copia, & quasi pondere impellitur. Fons adhuc, & iam amplissimum flumen, atque etiam natium patiens, quas obuias quoque, & contrario nisu in aduersa tendentes transmittit, & perfert: adeo validus, ut illa, quæ properat ipse, tanquam per planum solum, remis non adiuuetur.

Iucundum utrumque, per iocum, & ludum fluitantibus, ut flexerint cursum, laborem otio, otium labore variare, ripæ fraxino multa, multa populo vestiuntur: quas amnis perspicuus, velut mersas viridi imagine muniuetur.

Rigor aquæ certauerit niuibis, nec color cedit, adiacet templum prisicum, & religiosum. Stat Clitumnus ipse amictus, indutusque prætexta: præsens numen, atque etiam fatidicum indicant sortes. Sparsa sunt circa sacella complura, totidemque Dei simulachra, sua cuique veneratio, suum nomen: quibusdam verò etiam fontes: nam præter illum, quasi parentem cæterorum, sunt minores capite discreti, sed flumini miscentur, quod ponte transmittitur: is terminus sacri, profanique. In superiore parte nauigare tantum, infra etiam natare concessum: Balineum, Hispellates, quibus illum locum Diuus Augustus dono dedit, publicè præbent, & hospitium: nec desunt villæ, quæ sequuta fluminis amœnitatem margini instunt, in summa nihil erit, ex quo non capias voluptatem.

Nota in Clitumnum fontem.

Vide, quem ego proximè vidi.

Notat sua hypotyposcos τὴν φάλαξ ἰσθμὸν ἑρπετῶν, quæ rem cæterorum absentem, legentium penè subiiciat oculis.

Modicus collis, &c. Fontem in arborum ramis opacatum significat: quod tantoperè Aelianus.

in suis τειπιειν pradicat de Ponto, πωλλή δὲ κατ' αὐτῆς ἡ οὐκ ἐκ τῶν παραπικροδῶν δὲ ἰνδρον, καὶ πῶς ἔληρται μὲν κλάδων τῆς τριτα. Multa circa fluvium umbra ex assitis arboribus & impendentibus ramis oritur.

Eluctatus. Eluctari videtur fons, cum in ortu argenteos vortices glomeratim bullantes vomit.

Amplissimum flumen. Clitumnus agri Falisci celebris fluvius, de quo Virg. 2. Georg.

Hinc albi Clitumpe greges, &c.

Eius enim aqua pota candidos facit boves, ut memorat Plinius, l. 2. c. 103.

Illa qua properat. Qui de clui, inquit, flumine nauigant, nulla remigatione indigent: qui aduerso fluminis obluctantur aluco, illum egerimè contus, remisq; superant, ita rapido cursu fertur incitatus.

Periocum, ludumq; fluitantibus: amœnandi, ut ait Saluianus, animi causa nauigan-
tibus.

Viridi imagine. Praclarè hoc Statius in Tiburtino Manly Vopsici.

— Nemora alta citatis

Incubere vadis, fallax resonat imago

Evadibus, & longas eadem fugit umbra per vndas.

Arbores igitur velut morsas in lucenti amne, numerari significat, cum re ipsa umbra sensum fallant.

Templum priscum. Clitumni opinor, plena non modo superstitionibus urbes, sed & agri ipsi. Vnde & Plinius in Traiano dixit: lustrare saltus, excutere cubilibus feras, superare immensa montium iuga, & horrentibus scopulis gradum inferre. Inter hæc pia mento adire lucos, & occurfare numinibus: quia ubique etiam, inter hæc solitudines sparsa fana, & simulachra.

Clitumnus amictus, ornatusq; prætexta. Fluviorum statua pro ripis stabant consecrata, & virili quidem specie. Talis Nilus, & Phasis apud geminos Philostratos. Talis hic Clitumnus in super prætextatus ut Patricius: Non accipio de area, aut lapidea prætexta, sed vera. Mox enim antiquorum simulachra vestiebat. Quod ex Tranquillo discere est, c. 22. in Caligula. Quin & prægnantes mulieres molliorem partum sibi pollicebantur, si idolorum vestibus essent amicta. Hoc Terrullianus indicat lib. de anima, c. 39. Omnes, inquit, idololatria obstetrice nascuntur, dum ipsi adhuc vitori infulis apud idola confectis, redimitti, gemina sua demoniorum candidata præsententur.

Faticicum indicant fontes. Plena fontibus, & sortilegiis eo tempore fuit Italia.

Hinc Prænestina, illinc Tirimbis. Hic & Falisca omnes Tiberis authore Tranquillo discutere conatus est, ne sic in annos principis inquirerent. Sed Prænestinarum sortium maiestate ter-
vitus desistit c. 63.

Is terminus sacri profanique. Clitumnus nempe sacra prædia & agros a profanis distinguit.

Hispellates. Agri (epinor) Falisci incola. Multa multorum inscripta. De tabulis vortius, luculentum habes Theodoretus testimonium in oratione de Martyribus, de quo alibi dixi.

FONS ÆSTVOSVS.

Plin. epist. 30. lib. 4.

Descriptio CXIX.

A Trali tibi ex patria mea pro munusculo, quæstionem altissima ista eruditione dignam: fons oritur in monte, per saxa decurrit, excipitur cœnatiuncula manu facta: ibi paulum retentus in latium lacum decidit. Huius mira natura: ter in die stas auctibus, ac diminutionibus crescit, decre-
scitque: cernitur id palam, & cum summa voluptate deprehenditur: iuxta recumbis, & vesceris, atque etiam ex ipso fonte (nam est frigidissimus) potas: interim ille certis, dimensiq; motibus, vel subtrahitur, vel assurgit; annulum, seu quid aliud ponis, in sicco alluitur, sensum, ac nouissime operitur. Detegitur rursus, paulatimq; deseritur: si diutius obferues, utrumque iterum, ac tertio videas: spiritusq; aliquis occultior, os fontis, & fauces modo laxat, modo includit, prout in latas occurrit, aut decessit expulsum; quod in ampullis, cæterisq; generis eiusdem videmus accidere: quibus non hians, nec statim patens exitus est. Nam illa quoque, quanquam prona, & vergentia per quosdam obluctantis animæ moras, crebris quasi singulibus sistunt quod effundunt. An quæ Oceano natura, fonti quoque, quaque impellitur ratione, aut resorbetur ille, hæc modicus hic humor vicibus alternis supprimitur, vel egeritur? an, ut flumina, quæ in mare deferuntur, aduer-

Dddd san-

lancibus ventis, obuiōq; æstu retorquentur. Ita est aliquid, quod huius fontis excursum per momenta repercutiat: an latentibus venis certa mensura, quæ dum colligitur, quod exhauserat, minor riuus est, & pigrior, cum colligit, agrior, maiorq; profertur: an nescio quid libramentum abditum, & cæcum, quod cum exinanitum suscitatur, & elicit fontem: cum repletum moratur, & strangulat.

Nota.

Quæstionem. Ea quæstio est, quæ curiosis Prometheus in Caucaſo fixit crucem. Multas hic disertissimè rationes affert Plinius.

Sed quis rem acu tangat? Possidonius sugillat Aristotelem, qui æstum fieri dixerat, propter sublimia littora, quibus aqua repercuteretur. Apollonius in ea, quam ad Indos scribit epistola, ait, Ὁ καὶ νὸν ἐπιδρωὶς ἐλαυνοῦ ῥυθὸν πνεύματιν, ex multis hiatibus, qui partim sub ipso, partim in terra circa ipsum sunt, ad exteriora diffundi, ac rursus retrocedere. Bona pars hanc πλάμυγιδά τριβuit luna, in quibus est Iulius Cæsar, l. 4. de bello Gallico, satius cum Antiphilo concludere.

Ὁ αὐτὸς καὶ τὸ δάμνωσεν τὸ μύριον, οὐδὲ μαλίστα.

Σὺν τῶν ἀρρήτων λαῖτα μέγλη φύσει.

FONS AMMONIS.

Ex Curtio, lib. 4.

Descriptio CXX.

Et etiam illud Ammonis nemus, in medio habet fontem: aquam solis vocant. Sub lucis ortum tepida manat: medio die, cum vehementissimus est calor, frigida eadem fluit, inclinato in vesperam calefit: media nocte feruida exæstuat, quoq; propius nox vergit, ad lucem multum caloris decrevit: donec sub ipsum dici ortum, assueto tempore languescat. Id, quod pro Deo colitur, nam eandem effigiem habebat, quam vulgò diis artifices accommodauerunt. Umbilico maxime similis est, & habitus smaragdo, & gemmis coagmentatus: hunc cum responsum pe-

titur, nauigio aurato gestant sacerdotes, cum multis argenteis patetis, ab utroque nauigij latere pendentibus. Sequuntur matronæ, virginesq; patrio more inconditum quoddam carmen canentes: quo propitiare Iouem credunt, ut certum edat oraculum.

T E M P E .

Alianus, varia hist. l. 3. c. 1.

Ἐστὶ δὴ χῶρος μὲν αὐτὸ καὶ ἰδρῶν.

Descriptio CXXI.

Est itaque locus inter Olympum, & Olysam situs: sunt autem hi montes altitudine immensa præditi, & quasi diuina quadam cura disuncti, & atque in medio locum complectuntur, cuius longitudo ad quadraginta stadia porrigitur; latitudo verò in aliis partibus pedes centum, in aliis paulò etiam plus continet; Per hunc medium labitur fluvius, qui Peneus appellatur, in quem reliqui fluij confluunt, & aquam ei communicando, magnis augmentis incrementis: hic locus habet varia, & omnis generis oblectamenta, non manibus hominum facta opera, sed spontanea naturæ, quæ tunc ei plurimum ad pulchritudinem ambitiosè contulit, cum locus primum nasceretur; nam in ea hedera copiosa, & admodum hirsuta viget, ac floret, & instar generosarum vitium, in proceras arbores ascendendo serpit, atque ipsis adnascitur. Est & simlacis magna copia, quæ collem ipsum ascendens saxum inumbrat, ita ut illud quidem lateat, cernatur verò nihil, præter viridantem herbam, sitq; veluti quædam oculorum pangyris. In ipso campo, & planitie varij sunt luci, & scenæ continuæ, æstiuo tempore gratissima viatoribus receptacula, in quibus suauiter alsum captare possunt: diffiunt etiam riuus crebri, & aquæ frigidæ, atque ad bibendum suauissimæ. Has aquas perhibent prodesse etiam lauandibus, & ad sanitatem conferre. Concinunt etiam aues hinc inde dispersæ, & in primis muscæ, quæ sicientes aures mirificè recreant, atque indefessos cum voluptate deducunt viatores, modulationibus suis præter-

cuntium.

tantium laborem subleuant. Ad vtrumque latus fluminis oblectamenta illa sunt, de quibus antea dixi; & remissionibus, quietiq; apta loca. Per media verò tempe Peneus venit, quietè, & leniter fluens, in modum olei; hic vmbtis densissimis opacatur: quæ ab assitarum arborum ramis orta, maxima diei parte solares radios arcent à lumine, & nauigantibus temperatam frigore nauigationem præbent.

ELYSII CAMPI.

Lucianus, in vera historia, l. 2.

Αὔτη γὰρ οὖν ἡ πόλις.

Descriptio CXXII.

Ipsa autem ciuitas tota aurea, murus verò smaragdo lapide cingitur; portò porte septem sunt omnes ex integro ligno, & amonio. Pavimentum verò ciuitatis, & quæ intra mœnia est, terra eburnea, omnium autem Deorum templa beryllo lapide constructa sunt, & altaria in eis maxima, vno è simplici lapide amethysto constant: in quibus diis immolant: Circa ciuitatem verò fluuius defluit vnguento optimo, huiusq; latitudo regalium cubitorum centum: altitudo quanta natantibus sufficiat: portò ipsius balnea domus magnæ sunt, vitrea, cinnamomo succensæ: atqui pro aqua, ros tepidus in peluibus seruat: vntur autem vestibus purpureis tenuissimis ataneorum zelis: hi corpora non habent, sed & impalpabiles sunt, & absque carne. Formam autem, & effigiem solam habent, ac ostendunt: in corporei tamen cum sint, stant, mouentur, intelligunt, vocemq; emittunt, omninoq; videtur eorum anima nuda quædam circumuagari, corporis similitudine circumdata: si quis autem non tetigerit, non credit, quod videtur non esse corpus. Sunt enim vt vmbra rectæ, non nigra: senescit nemo, sed ea ætate, qua se eò contulit, permanet. Denique hic hæcquamquam est nox, sed dies: neque admodum clara, sed quale crepusculum esse solet, iam aurore apparente ante orientem solem. Talis lux terram habet, quare & vnum solum anni tempus nouere. Semper enim apud eos ver est, & vnus ætæ spiritus zephyrus, At locus cunctis qui-

dem floribus, omnibus mansueris plantis, & floribus viret. Quæ illic sunt vineæ, duodecies quotannis ferunt, & singulis mensibus vnas reddunt. Mala verò granata, ac malos, cæteraq; poma terdecies ferre dicebant. Nam mensis, qui apud eos Minois appellatur, bis ferre fructum: pro frumento verò spice, in summitate paratos panes emittunt, vt fungos. Fontes sunt per ciuitatem, aqua quidem quinque, ac sexaginta, & trecenti: mellis verò alij totidem, vnguenti quingenti: verum & hi minores sunt: flumina lactis septem, & vini octo. Conuiuium verò celebratur extra ciuitatem, in campo, qui Elysius vocatur: etenim pratium est pulcherrimum, & circa illud nemus omni arborum specie constitum, vmbra discumbentibus faciens, stratum autem substernunt è floribus, ministrant autem, ac cuncta afferunt venti, præterquam quod vinum non miscent. Siquidem ea non indigent: nam circa conuiuium arbores sunt vitrea, magnæ, è micante vitro: harum fructus, pocula sunt omni specie operis, ac magnitudinis. Vbi autem quis ad conuiuium accesserit, vnum ex illis, vel duo mensis decerpta apponit: ea confestim vino replentur: pro fertis verò iusciniæ, canoraq; volucris cæteræ, flores è proximis pratis ore legentes, cum cantu eos superuolant, asperguntque. Porro vnguntur ad hunc modum: densa nubes vnguentum combibentes è fontibus, ac flumine, supraq; conuiuium sparsæ, sensum ex rimentibus ventis tenuissimum quiddam, velut rorem distillant, in cœna musicæ, & cantilenis vacant. Canuntur autem imprimis Homeri versus, qui & ipse adest, & cum illis conuiuiatur, supra Vlystem discumbens: choreæ autem sunt è pueris, & virginibus. Præsunt verò illis, & concinunt: Eunomius Locrus, & Arion Lesbius, & Anacreon, & Stesicorus: Nam, & hunc apud eos vidi, iam ipsi Helena reconciliata. Vbi autem hi quiescunt, secundæ choreæ succedunt, è cygnis, philomelis, ac hirundinibus. Posteaquam & illæ canere cœperint, iam tota sylua resonat, præsentibus ventis. Hoc autem maximum ad lætitiâ habent, fontes duo sunt circa conuiuium, vnus quidem risus, alter verò voluptatis. Ex horum ambobus, in initio conuiuij omnes bibunt, deinde reliquum læti, ac ridentes exiunt.

Dddd z Nota.

Nota.

Hac descriptio, ut apparet, & exquisitis inuentis, & elegantiarum deliciis tota affluit: cum eadem conferri poterunt hypotyposes: quas habent Homerus Odysseus. Pindarus Olymp. lib. 6. Aristophanes Cataph. 154. Sibylla lib. 6. Virgilius 6. Eneid. Tibullus sed Valla locupletior inuenitur. Adde ad hoc argumentum Paradisi terrestri descriptionem quam ex P. Richeonio Latinam feci. Gilbertus Cognatus hic affert descriptionem Elysiorum camporum, quam totam inuenientes apud Muretum.

VILLA IULIANI.

Expressa ex Iuliano Imp.

Συγκτησίδιον μικρόν, &c.

Descriptio CXXIII.

Pradiolum exiguum quatuor agrorum, quod à Theta mihi datum in Bithynia est, tuæ sapientiæ, beneuolentiæq; dono: do vilius me hercule munus, quam quod opibus celebre, & beatum existimatione, & sermone hominum efficere possit. Verum non vsque adeo iucundum, nec insuaue, si tibi singulis partibus, & circumstantiis illud descriptum: ob oculos ponam. Nihil verò obstat, quominus tecum iocemur homine abundante gratiis, atque eruditione. Dissitum est à mari stadiis non plus viginti, ut neque mercator, neque naua nugator, aut incuriosus huic loco sit molestus. Neque tamen profus Nerei gratiis destituitur: sed piscem semper habet recentem, & palpitantem. Progressus autem ab ædibus in collem quandam, eò Propontidem, insulasq; oculis perillustrare possis: itemq; urbem à generoso, ac strenuo rege cognominatam. Non algis, muscoq; insitit, neque vbi periculum sit, ab eiectis in litrus, & arenam, mitibus omnino, fereq; non nominatis. Sed in hedera, cepisque, & herba fragrantè: ibi amoenissimum est, recubantem, cum librum inspexeris: deinde visum recreare, atque in naues, & mare, summa cum voluptate transmittere. Ea mihi adolescenti profus tenero habitatio videbatur iucundissima. Nam & fontibus non

malis prædita est, & balneis non inæmènis, hortoq; & arboribus. Posteaquam verò ad virilem, & constantem ætatem peruentum esset, veteris illius consuetudinis viuendi me desiderium cepit, veniq; sepè, neque inanis, aut inutilis ille nobis conuentus fuit.

At ibidem agriculturæ meæ paruum quoddam monumentum, vinea breuis, quæ vinum suauiter fragrans, atque dulce gignit; non expectans, donec à tempore Bacchus aliquid accipiat. Videbis gratias, botrus tum in vite, tum sub torculari pressus, rosas olet. Mustum iam in cadis contentum ita est, quasi è nectare haustum sit, si Homero credimus. Qui factum est ergo, ut non magna copia sit eiusmodi vitium, neque in complura iugera sint transfusa? forte quoniam negligentius infitionem curauit; sed cum sobrius Bacchi crater mihi sit & frequentatio nympharum; tantum parauit, quantum ad meum, meorumq; necessarium, qui pauci sunt, vsum pertineret. Nunc verò tibi charum caput dono, re quidem ipsa paruum, gratum tamen amico ab amico profectum, domo domum, iuxta sapientissimum vatem Pindarum. Literas ad lucernam hiulecè, & tractim scripsi: quamobrem, si quid peccatum est, velim id non accuratius examines, ut Rhetor Rhetorem.

Nota.

Από τῆς θήθης qua sit illa Theta non vides. Melius opinor, si nihil, λιπολογῆντις τῆθην, auaiam, quod ipsum verbum sonat, dixerimus. Νηρείως χάριται, Nerei charites: sunt pisces, ut Pisci Nerei ex eo patet, ἔχου δὲ ἰχθύων πρὸς φάτον αὐτῶν ἀσπαίρει χαίται.

Ἐπὶ ὄνυμον πάλιν τῆς γενναίας βασιλῆως, Antigoniæ intelligit, ab Antigono Rege conditam, nia vrbis, cognominem qua & Nicaea postea dicta est, Strabo lib. 12. κτίσθαι τῆς Αντιγόνος ἑς ἀντὶ τῶν Αντιγονίαν προσῶπεν. Hac autem Bithynia vicina, in qua hoc radiolum.

Ὅχι ἀναμίνοντα locus hic erat confusus, quem germano sensui restitui; quid enim volebat: Non expectans, donec à tempore Bacchum accipiat: significat, non esse ex vinis asperis, qua oporteat tempore condiri, ac mitigari.

Νίκτηρ ὁ ἀπορῶν Ὀμήρω πισίοντι. Allusit Vinum ad illud Odyssea 9. vers. 359. Latex m. σπῆτι.

Ἄλλὰ τὲ δὲ ἀμβροσίης, καὶ νέκταρος ἐσίμει ἀπορῶν.

Perum.

Verum hoc ambrosia, & nectaris est latex, inquit de vino generoso, quod postea Panyasis est imitatus.

Νέφλις ὁ τῆς Διονυσίου κρατῆρος. Aqua diluta. *Æschylus, in Eumenidibus aquam vocat, χόος δ' οἰνὸς νεφέλιον μὲν ἵμελα.*

Juliani immanis frugalitas. Hanc autem frugalitatem in Iuliano commendat Ammianus, lib. 25. & immanem fuisse (ut eius verbo utar) asseuerat.

Omitto prolixas villarum descriptiones, quas vide apud Plinium lib. 2. epist. 17. & lib. 5. ep. 6. & apud Sidorium Apollinarem, lib. 2. ep. 2.

SOLITUDO TORRIDA.

Ex Curtio, lib. 4.

Descriptio CXXIV.

AC primo quidem, & sequenti die tolerabilis labor visus, nondum tam vastis solitudinibus aditis, iam tamen sterili, & moriente terra: Sed ut se aperuere campi alto obruti sabulo, haud secus, quam profundum æquor ingressi: terram oculis requirebant. Nulla arbor, nullum culti soli occurrebat vestigium, aquæ etiam deuexerat, quam utribus cameli deuexerant; & in arido solo, ac feruido sabulo nullæ erant. Ad hæc sol omnia accendebat, siccaque, & arida erant omnia, cum repente siue illud Deorum munus, siue casus fuit: obductæ caelo nubes, solum vigente æstu fatigatis, etiam si aquæ deficeret auxilium. Enimvero, ut largum quoque imbrem excusserunt procellæ, pro se quisque excipere eum, quidam ob sitim impotentes sui, ore quoque hiant captare cœperunt.

SPELVNCA.

Apuleius, lib. 4. metam.

Descriptio CXXV.

Mons horridus, syluestribusq; frondibus umbrosus, & in primis altus fuit.

Huius per deuera obliqua, qua saxis asperimis, & ob id inaccessibleis, cingitur: conualles lacunosæ, cauea q; nimium aggerata, & quaqua versus repositæ, naturalem tutelam præbentes ambiabant. De summo vertice fons affluens, bullis ingenibus scaturiebat, perq; ptona delapsus, euomebat vndas argentæas, iamq; riuis pluribus dispersus, ac valles illas amnibus stagnantibus irrigans, in modum stipati maris cuncta cohibebat. Insurgunt verò speluncæ, qua margines montanæ desunt, turris ardua, caula firma, solidis cratibus, ouiliq; stabulatione commoda, porrectis vndique lateribus, ante fores exigui tramites, vice structi parietis attenduntur.

Adde Corycium specum quæ describitur à Pomponio Mela. l. 1. c. 13.

CORYCIUS SPECVS.

Ex Pomponio Mela, lib. 1.

cap. 13.

Descriptio CXXVI.

SVpra Specus est nomine Corycius singulari ingenio, ac supra quam ut describi facile possit eximius. Grandi namque hiatus patens, montem littori appositum, & decem stadiorum cliuo satis arduum, ex summo statim vertice aperit. Tunc altè demissus, & quantum dimittitur amplior, viret lucis pubentibus vndique, & totum se nemoroso laterum orbe complectitur: adco mitificus ac pulcher, ut mentes accedentium primo aspectu consternat, vbi contemplati durare, non satiet. Vnus in eum descensus est, angustus, asper, quingentorum & mille passuum, per amœnas vmbas, & opaca syluæ quiddam agreste resonantis, riuis hinc atque illinc fluitantibus.

Dddd 3

R.V.

R V P E S.

Curtius lib. 6. & 8.

Descriptio CXXVII.

Prærupta erat rupes, quæ spectat Occidentem, eadem, quæ vergit ad Orientem, leniore submissa fastigio: multis arboribus obstita. Perennem habet fontem, ex quo largæ aquæ manant. Circuitus eius nonaginta duo stadia comprehendit. Petra, non ut pleræque modicis, ac mollibus cliuis, in sublimi fastigium crescit, sed in metæ maximæ modum erecta est, cuius ima spatiosiora sunt. Altiora in altius coeunt, summa in acutum cacumen exurgunt. Radices eius Indus amnis subito præaltus, utrimque asperis ripis. Ab altera parte voragine, eluuiosæque præruptæ sunt, nec alia expurgandi patebat via, quam ut replerentur.

V I T I S.

Ex D. Ambrosio, Hexam. lib. 3.
cap. 12.

Descriptio CXXVIII.

Primum omnium, nihil gratius florentis odore vitis: siquidem de flore earum succus expressus, poculi genus conficit, quod & voluptati, & saluti sit. Deinde, quis non miretur, ex acino vinaceo, vitem usque in arboris summum cacumen prorumpere, quam, velut quodam amplexu fouet, & quibusdam brachiis ligat, & circumdat lacertis, pampinis vestit, fertis vuarum coronat? Quæ ad imitationem vitæ nostræ primum viuunt, desigunt radicem; Deinde, quia natura flexibilis, & caduca est, clauiculis, quasi manibus quibusdam, quicquid apprehenderit, stringit; hisque se erigit, & attollit.

S E G E S.

Ex eodem D. Ambrosio, lib. 3.
Hexam. c. 8.

Suscipit igitur granum tritici putris gleba, & spatium cohibet occasio, ac velut materno terra gremio fouet, ac comprimit. Inde, cum se granum illud resoluerit, herbam germinat: grata ipsa iam species herbescentis viriditatis, quæ statim genus satum similitudine sui prodit, ut in ipso sine stirpis exordio, cuius generis herba sit, cognoscas; atque in herbis fructus appareat, paulatimque adolescit in foenum, culmoque pubescens erigitur, & assurgit. At ubi se geniculata iam spica sustulerit, vaginæ quædam futuræ frugis parantur, in quibus granum formatur interius, ne tenetæ eius primordia, aut frigus lædat, aut solis æstus exurat, aut ventorum inclementia, vel imbrum vis læua discutiat. Succedunt quidam ordines spicæ, mirabili arte formati, vel ad speciem grati, vel ad tutamen nexu quodam inter se naturalis colligationis adstricti, quam providentia diuina formauit. Et ne frugis numerosioris pondere, velut quædam cœdat fultura culmorum, vaginæ quibusdam ipse culmus includitur, ut geminatis viribus frugem possit multiplicem sustinere, nec impar arbor onere curuetur in terram. Tum supra ipsam spicam vallum struitur aristarum, ut quasi quædam in arce prætendat, ne autem minorum moribus suis exuatur fructibus, aut vestigiis proteatur.

Compara qua habet Cicero, lib. de Senectute.

PALMA INDICA.

Maffæus, lib. 7.

Descriptio CXXX.

Mltis rebus ad victum necessariis eareat incolæ, sed pro his omnibus vna est palma; sic eam appellant, Iudaicis, & Africanis careotas ferentibus longè præstantior: quippe non proceritate solum, & pulchritudine excessit; verum etiam tota profus in usu est, ita multiplici, ut vulgo, si quem frugis, & induratum laudibus efferre volunt, palma vtiliorem appellent. Tengam Nartemæ Indicorum, seu nucem Indicam Lusitani

sani dixerent. Humani ferme capitis magnitudine: duplici operimento: quorum exterius in summo læue, stupea intus densitate (caurum vocant) netur, ac textitur, cannabis, & spartu modo, cum aliis in visus, tum præcipue in virilium nexu, & anchoralia: Neque materia vlla ad nauticos funes, & maris impetus obsequentior: namque vt falsuginem amat; ea planta. Caurum quoque ex ea prognatum, & marinis aquis immersum identidem reuirescit: & Anchoris illigatum fluctuantes salo naues egregie continet. Non tam ab innata duritie, vel operis firmitate, quam viriditate ipsa, & lentitia quadam, ad instar corij; vt se vel in altum elato nauigio, miram in tenuitatem extendat: vel resedente rursus in crassitudinem contrahat.

Quod secus in nostris euenit rudentibus: quæ nimirum ipsa vi, ac pertinacia sæpe rumpuntur: Interior autem calix, rufo colore, & globosa rotunditate præditus, addito auro, vel argento in pocula figuratur: ipsa vero pomicato, amygdalæ in modum pinguedine quadam, & grato sapore lactescens, non per se tantum in cibo grata est, ac salubris; verum etiam vbi visum fuerit, exhausto lacte paulatim in oleum eliquatur. Totas autem racemus dum ex eo tener adhuc emicat, fructus, nodo contractus; ac leniter incisus, in abdita oris angusti vascula opimum instillat succum: ex quo variis artibus, coctionibusque, veteri (vt Strabo ipse testatur) inuento, mel seu faccarum, vinum, acetumque perficitur, iam folia cum & librariis pro papyro sint, & loco regularum imposita domibus arceant imbres: tum etiam in vestis formam facili simul, ac spisso contextu necuntur: denique vna, eademque arbor omnia profus ad rem nauticam instrumenta, ac materiem præbet: quippe truncum, & ramos in malum, assamenta, clauosque commam in vela: Caurum in funes (vt dictum est) omnium optimos: filaque ad laterum futuras, postremo cocum ipsum, quæque ex ipso conficiuntur in onera: Ita non sine miraculo quodam omnibus plane rebus ex semet apta, & instructa nauigat palma, eademque discussa per hyemem viuaces ad prunas, lenta ignium alimenta suppeditat.

Incolæ importato lino, sericoque; talares tunicas eleganti opere, texunt, quibus honestius multo, quam cæteri Indi velant corpora. Piscantur etiam palmæis verruculis minuta conchylia, sunt qui veneræ Conchæ genus pu-

rent, miro splendore, & colorum varietate; hæc saburræ loco in onerarias indita, ac diuersas in regiones euecta, apud Gangaridas; & Sionios, villioris moneta expleat vicem: ad res parui pretij coemendas: apud Hesperios autem Æthiops, cum rebus etiam carioribus permutantur. *Maff. l. 7.*

VIOLA MARTIA.

Descriptio CXXXI.

Hæc humilis per terram reptit fragrantia *Ex hist. plantarum* modo, folia fundens à radice multa, *Rouillij. l. 7.* ta, onerosa, per ambitum leuiter ferrata, hederæ foliis minora, rotundiora, tenuiora, nigrioraque, præsertim parte superiore, inter quæ medijs exeunt pediculi tenues, terneriusculi, singuli singulos flores ferentes, pulchros, odoratos, colore in nigro purpureos, nonnumquam pallidiores, nonnumquam candidos, ex quibusque foliis compositos, ac deinde pensiles folliculos, vasculave rotunda per maturitatem in tres partes dehiscencia, semen minutum, album in rotunditate oblongum, miliaceum, medullosum complectentia, radices tenues sunt, & fibratae.

OCELLVS.

Damascenus Loiollet.

Descriptio CXXXII.

Folius est longis, carnosus, duris, angustis, *Rouill. l. 7.* in extremo acuminatis, incanis, cauliculis multis, iuncis rotundis, geniculatis lauibis, cubitalibus, aut altioribus, coëuntibus pyridatim internodijs, in quorum, & iis adnatorum cacuminibus calices sunt longi, teretes glabri, orbiculo superiore denticulati, e quibus flores omnium speciosissimi prodeunt, ex senis foliolis, qui simplices sunt, ex multo pluribus multiplices per extremas oras scite fimbriati caryophyllorum odoratu, sed longe suauissimo, colore alias purpurascente dilutius, alias intensiores rubore nitente, alias candido.

Sunt:

Sunt & non pauci albi, & purpureis punctis aspersis versicolores, quæ coloris varietate, & odoris suavitate, cum rosis de principatu certant.

L I L I V M.

Ex D. Ambrosio, c. 8. lib. 3. Hexam.

Descriptio CXXXIII.

Considerate lilia agri, quantus sit candor in follis, quemadmodum stipata ipsa folia ab imo ad summum videantur asurgere, ut Scyphi exprimant formam, ut auri species quædam intus effulgeat, quæ tamen vallo in circuitu floris obsepta, nulli pateat iniuriæ.

Idem expressum ex Plinio, &c.

Num vero talis est liliæ pulchritudo? Num excelsa species? Num maiestate cinctum caput, cuius oneri vix collum sufficit? num argenteorum foliorum striati ordines? num paulatim in latitudinem se explicantes angustia? num resupina per ambitum labella, num delicatissima, quæ interius sunt fila? num filorum stantia crocis aureolis capita? num odor, num candor eximius, satis istud, vel me tacente, prædicant? egregio flore digna vestis, cuius viror radiat, fulget purpura, aurum rutilat, crocus accenditur, tot enim sunt in lilio colores, ut Theophrastus, Plinius, & Dioscorides naturalis historię antesignani authores memorant? quin & lilia to-

ta rubentia narcissos vocant, O flor natura corculum, & mundi delictum: macie ista specie, macie tam vario colorum apparatu. Felix quidem in multis, sed in vno omnium felicissimus, quod præconem habes tuarum laudum, non Apollinem, sed Christum, qui te regis magni opulentia anteposuit.

L I L I V M P E R S I C V M.

Ex Rouillo, l. xv.

Caulis est Lilio Persico ternum cubitorum, quem fusè ambiunt folia ex cæruleo virentia, mucronata, liliis cruentis paria; flores nutantes, nolarum effigie obsoleta purpura nigricant: radix bulbosa, filis, minimè squammis loricata, albida, aucta parte sessilis, & plana, porrectis subtus obscure flauentibus.

R O S A.

Ex D. Ambrosio.

Descriptio CXXXIV.

Svrrex erat antea floribus immixta teneris sine spinis rosa, & pulcherrimus flos sine vlla fraude vernabat: Postea spina sepsit gratiam floris, tanquam humanæ speculum præferens vitæ, quæ suavitatem perfunctoris suæ finitimis curarum stimulis sæpe com-
pungat.

V E R.

Ex Theophrasto.

Descriptio CXXXV.

Ὅτιν ἂν τὴν δεικνύουσαν παραρῶν ὑδάτιον ὡς ἡδὲ τὸ ζέφυρον ὑποκινῶν ἡρέμα πρὸς κλάδους, πο κίλων δὲ καὶ ὀρέθων ὕδατος, καὶ ἀνθέων χροιάς, καὶ λειμῶν δὲ δάμωνι. Ἰὰ μὲν γαργίας θργα, ἰὰ δὲ φύσεως δῶρα, πάντα εὐάδη γῆς ὑγραινοσης χυμοί, τὸ ἴνυ μῶν ἀνζορ ὁδὲ ἐπαυνέθμα. θεοκρίτορ γὰρ δέει.

Licet præterlabentem riuulum transgredi: Quam vero suaviter Zephyrus tacto strepitu mouet ramos, ac frondes? Ad hæc variaz auium cantiones accedunt, florum colores, pratorum fructices, partim agricolationis opera, partim naturæ dona: omnia suavissimo odore fragrantia: terra humores saluberrimi: Nympharum vero ægrum non laudabo: requirit enim Theocritum.

Argu-

Argumentum istud copiosum est, & passim occurrit: prolixè Libanius id exequutus est in
ἑαροῦ ἐκφρασεῖ, triumphat quoque in eo genere Gregorius Nazianzen cuius ego descriptionem
Latine reddo libro decimo quarto.

R V S.

Ex eodem Theophylacto.

Descriptio CXXXVII.

Ο Κορύδων, εὐδαίμων ἀνὴρ, καὶ τὴν τύχης φι-
λοῦς ὡς εἰκομ. αἱ ἀμπελοὶ τῶν βοῦστων
ἀχθονται αἱ ἀχρῆδες βρέβροι, καὶ τῶν θυγατέρων
ὄρεγονται, αἱ εἰλαῖαι τῆ γῆ παρσενελοχαπὶ, καὶ τῶ
πᾶνθε τοὺς ἐνερχομένους κλάδους βιάζονται οἱ
λεμνῆδες χαλακομοὶ ἢ ἄλλοι τῶν νελοῦντες ἐφα-
μιλλοῦ ἀυλαξίμ. ἀλλὰ καὶ τὸ γυναικῶν μὲν τῶν
ἄλλων εὐφραίνει τὸν ἀνδρα. τοσῶτοι γὰρ παῖδες
αὐτῶ ὡς καὶ Δαναοῦ, καὶ Αἰγυπθον τῶν εὐτεκνίας
νηαῦ. ἀλλοῦ μὲν γὰρ ὅτιν ὑποαῖξί, ἀλλοῦ
τὸ χαλκείας ἐπαύσατο. ἕτεροι δὲ ἐργασί μὴ πῶ
τὸ ὄρθης βαδίσουσ ἀπαρξάμενοι. ἐναι παρα-
βαυλίζουσι, καὶ τοὺς ὀδόντας ἀμείβουσι ἄλλοι τὸ ἀκ-
μῆς ἐπιβαίνουσι, καὶ ἕδω παῖδες ἐναι κακλήρονται
σὺν γυγῶ δίκην αὐλῶν ἢ τὴν ἡλικίας αὐτῶ τῶν
σωτήταται.

COridon homo beatus, & fortunæ amicus,
vt apparet. Vites grauantur botris, pyri o-
nusta sunt, & vindemiaiores postulant,
oliuæ ad terram inclinant, & præ multitudine
ferentes ramos onerant: prata comis luxuri-
ant, iate paleis æqualis est fulcis. Sed & vxor-
cula cum reliquis hominem oblectat, tot enim
sunt ei liberi, vt etiam Aegyptum, & Dana-
um, liberorum felicitate superet: alius enim
adhuc mammellis adhæret, alius iam lactere
desijt, ceteri repunt, qui nondum recte gradi
cœperunt: quidam balbutiunt, & dentes ef-
ferunt: reliqui ad vigorem ætatis accedunt,
& iam adolescentiam grandiozem foreiti
sunt: ad modum distinctionum
tibiar, series ætatis est
ei composi-
ta.

H Y E M S.

Ex eodem Theophylacto.

Descriptio CXXXVIII.

Απῶ τὸ μετόπιστρον, καὶ ὁ χειμὼν ἀπὴν-
τα γῆ. ἢ δὲ θάλασσα τῶν χαλκείων
σπῆδας διεύσατο, οἱ πᾶσι τῶν τοὺς λιμένας ὡς
σωτήρας ὄτας ἡσπᾶσαντο, καὶ ὁ γεωργὸς ἐπὶ τῆ
ἐαυτῆ ἀλῆν χαλκίοντα, καὶ ὁ μὲν μὲν ἐν τῶν λα-
γῶτι τὸ γῆς, καὶ τοὺς πῶντες εἶχεν ἐστίασιν ἐπιτη-
δειμ.

PRæterit Autumnus. & iam hyems terrea in-
gruit, mare tranquillitatis fœdera rupit: na-
uigantes portus, quasi sospitatores amplectun-
tur: & rusticus ad focum confugit, & for-
mica in cavernis terræ suis labo-
ribus patto victu
fruitur.

Eccc

T E M.

T E M P E S T A S.

Legendus Curt. lib. 4. Val li. 1. c. 8. Linius, lib. 21. & 40. circa finem. D. Chrylost. epist. 1. ad Olympiadem Diaconissam, & cæteri. Disertè quoque descripsit Maff his verbis:

Descriptio CXXXVIII.

O Cœni sævientis, ventorumque furentium ca præcipue regna sunt, in id spatium audacius, quam feliciter ingressis Maio mense Lusitanis: flammeus cometas horribili specie, in decimum usque diem continenter apparuit: iamque variante sæpius cœlo ac pelago, atra, ac sordida nubes, ad Septentrionem conglobata, omnem in se flatum, quasi reciprocando collegerant: mare languidum erat; insidiosa tranquillitas: nauta locorum ignari, ac tempestatum, ad auram vndique captandam, totos velorum expandent sinus, cum ex ijs, quas dixi nubibus, vsuerso repente in peru sese effundens aquilo, transversas quatuor naues, quarum ad contrahendum minus apte disposita fuerant armamentaria, inspectantibus cæteris, momento ita evertit, & obruit, ut è tanto hominum numero nemo profusus evaserit. In ijs Bartolom. Diazius, cuius supra meminimus; rei nauticæ gloria in primis illustris, cum è tot iam, ac tantis periculis antea fuisset ereptus, miserandum in modum interijt; saluti alijs fuere, vel demissa raptim antennæ, vel ubi id non licuit, vela ipsa vento disrupta: eo tam horrendo spectaculo exanimati qui superfuerant consanguineos alij, alij caros, amicosque oculis frustra requirere: ad lachrymas, & complorationem, propi, ut quos in mærotem ex interitu alieno sui cuiusque periculi merus obstupesceret. Quippe Borca pertinaciter stante, pelagus identidem intumescere, Auscius modo ad astra ferri, modo ad tartara pœne ima subsidere: Naues cum extremo salutis discrimine propemodum inter se collidi. Ad hæc atra caligo, & rudentium stridor, & dissonæ voces, varia, & incerta iubentium, non oculorum modo, sed etiam aurium usum abstulerant: Quin, & salum ipsum interdum picco, noctu igneo colore tenebat.

TERRÆ MOTVS.

Ammianus lib. 17. cap. 7.

Descriptio CXXXIX.

Idem diebus terræ motus horrendi per Macedoniam, Asiamque, & Pontum; assiduis pulvis oppida multa concusserunt, & montes. Inter monumenta tamen multiformium ærumnarum eminentere Nicomedix clades: Bithyniæ urbium, matris, cuius ruinarum euentum verè, breuiterque absoluum.

Primo lucis exortu ad diem Nonum Cal. Septemb. concreti nubium globi nigrantium lætam paulò ante cœli speciem confuderunt: & amandato solis splendore, nec contigua, vel opposita cernebantur. Ita oculorum obtutu perstricto, humo inuolutus crassæ caliginis equalor insedit. Dein velut à numine summo fatales contorquebat manubias, ventoque ab ipsis excitante cardinibus, magnitudo furentium incubuit procellarum: cuius imperu pulorum auditus est montium gemitus: & celsi litoris fragor: hæcque sequuti Typhones, atque preterea, cum horribilo tremore terrarum, ciuitatem, & suburbana funditus evertent; & quoniam accliuitate collium aëdes pleraque vehabantur: alia super alias concidebant, relanguentibus cœclis, sonitu ruinarum immenso. Interim clamoribus varijs excelsa culmina resulabant, queritantium coniugum, liberisque, & si quid necessitudinis arcte constringit.

Post horam denique secundam, multò ante tertiam aër iam sudus, & liquidus, latentes retextit funereas strages. Nonnulli enim superuentium ruderum vi nimia constipati, sub ipsis interiere ponderibus; quidam collo tenus aggeribus obruti cum superesse possent, si qui iuuissent, auxiliorum inopia necabantur. Alij aliquorum extantium acuminibus fixi pendebant: vno iactu cæsi complures: paulò ante homines, nunc promiscuæ strages cadauerum cernebantur. Quosdam domorum iacinata fastigia intus ferebant intactos, angore, & inedia consumendo.

Vide quoque Dionem, seu Xiphilinum in *Trasano*.

DI.

D I L U V I U M.

Ex Basilio Seleucia oratione in Noemum.

Descriptio CXL.

ΑΝωθεν οὐρανὸς χαμαὶ ῥέει ἕκοντα, καὶ
ταβηθὴν ἡπειρῶν ἀέθροισι ἀνέπεμπε, καὶ
πρὸς τὴν ὕδαλ' ὄφισιν ἢ χτισίσι ἐσοικει-
θετο. ὅσα ἐπιθροῖς καὶ θαλάσσης διαίτησις, ἐνί
ρέειν τὰ πάντα σιωπῶντο, ὅσα κίτι πηγαί, καὶ
λίμνα, καὶ κρήνας σὺν χάριτι ῥέουσι, ἀλλ' ἀχρῖσι
πελάγει καὶ λιπον ἤσαντο τὰ σύμπαντα. οὐ
βλασημάτων κάλλι, καὶ ἔνδρων ἀνδή, οὐ πόδες,
οὐ πείδιδες, οὐχ' αἱ τῶν ὄρων κορυφαί, ἀλλὰ
πάντα τῆς κόμασι ἐναύγει, κοινῶν καλυπόμε-
να τάφα. οἱ πολλοὶ ἀνθρώποι δὴμοὶ σὺν κακίᾳ τῆς
γνώμης ἐκυβίσαν ἐν νύκτι. ἦν γὰρ ῥῶντες ἐ-
μολύμαρ, ἀποδησκειν ἀπ' αὐτῆς ὅσα ἤϊον-
το. οὐτα μὲν οὖν τῆ τῶ κατὰ κλυτμῶν περιβλη-
θέντες σαγῆν, ἐν τῶν τῶν κυμάτων πηλῶν
σφειδονύμωροι πρὸς ἔλευθρον θανάτου ῥόπον
ὑπερέφοντο, τῶν ἀλλήλων συμφορῶν ἰμωρῶν
κέρου. οἱ μὲν ἀδρῶν χωρῶντες τῆς ὕδασι, νε-
χροίταχες ἀπεδέκνυον. οἱ δὲ ἐμπρόσθε, ἐφ'
ὄψηι τῶ πάθος μακρὸν ὑπεδέχοντο θάνατον.
ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς βραχὺ προκατερύσαντες,
μακροτέρην τῆ θανάτου τὴν ἰμωρίαν ὑπέμει-
ναν, πόθει πρὸς τῶν ὄρων κορυφῶν ἀ-
ναδραμύοντες, ἀναίρῃ φυγῆ τὸν φόβον ἐβήλεγαν,
πόθει πρὸς τῶν ὄρων ὄψιν ἀνέστησαν, ἀνέρον-
τες κατελαμβάνοντο, καὶ δάκρυ πρὸς τῶν ὄρων
τῶν ῥέουσι, ἐταίητο δάκρυον ὁ κατακλυτ-
μῶν προσαναβῆναι τοῖς ὄψεσι. κατόπισθεν ἔφε-
ρετὰ σύμπαντα, ἕως ἀπαντῶν δῆσας, ὁ αὐ-
τὸς θάνατος ὄμοδος, καὶ τῶν ὄρων ἐγένετο. ἐξ-
πῆκε τοῖς ἀνθρώποις νεκρῶν ἐν τῶ σιωπῶν-
τολάξ. ἀλογῶν ὄφισι μετὰ θάνατον τῶν
λογίκοις σιωπῶντο. κύνες ἀνθρώπων ἐνί κα-
λυπόμενῶν κόμασι, καὶ πῆλτιον ἀλλήλων
λοιπῶν περιδινόμενοι, κοινῶν τὸ ζῆν ἀπέπι-
θεντο. Νῶε δὲ μόνος ἐν πανδήμῳ θανάτου ζῶν
ἐκαρῶντο παράδοξον. κατὰ κλυτμῶν ἕως κυ-

SVperne caelum torrentes iaculabatur. infer-
ne terra abyssos relaxabat, & dum aquae e-
mergebant, ad aquas elementares creata res
redigebantur. Nulla iam arida, marisque dif-
cretio, vnius fluenti aluco continebantur
omnia, non iam scaturigines, & lacus, non fon-
tes cum voluptate fluentes, sed immanibus
vndis demergebantur vniuersa. Non germi-
num species & arborum flores, non vrbes, non
planities vlla, non montium vertices, sed om-
nia fluctus inter naufragium communi o-
perta sepulchro, frequentissima gentes una
cum animi improbitate volutabantur in mo-
numentis; quae enim viuentes se conpurcabe-
rant, ab ea morientes non merebantur abian-
gi. Ita diluuii sagena comprehensi inter fluctu-
um vertices rotati, ac mutua calamitate puni-
ti, miserando mortis genere surripiebantur: hi
confestim aquis oblitati, confestim mortui
videbantur: illi spirantes non sine mali sensu
longam excipiebant mortem: alij modico du-
rantes tempore longius morte cruciamentum
sustinebant. Quam multi montium capita in-
cuisantes, intempestiua fuga trepidationem
inutilem ostenderunt: quam frequentes, qui ad
arborum vertices adrepserunt, comprehendebantur
rapidissime vndis aduolitantibus? In-
flabat acerrime diluuium ad alta quaeque du-
ctum, a tergo ferebat omnia, donec simul om-
nibus implicatis idem mors esset, & tumulus:
mortua cum hominibus reptilia summis a-
quis innabant. Rationis extors, consorsque
natura vna morte comprimiebantur: canes
cum hominibus iisdem operi fluctibus, ac
deinceps propè inuicem circumuoluti com-
muniter vitam ponebant. Noemus vero solus
per omnium gentium stragem vita fruebatur
inopinata. Quemadmodum gubernator quif-
piam in nauis meditullio fidei tractans gu-
bernacula, & diluuii circumquaq; obfessus in-
consumptus manebat, qui creaturarum serua-
bat reliquias, qui Dei creaturis custos appro-
bitus erat, qui in arca velut arce stadium decur-
sebat, qui creatura naufragium faciente placi-
de solus enavigabat, qui fide & ligno diluui-
ni vim afferebat.

βερνήτης ἐν μέσῳ τῷ σκάφει τοῖς ἑπίπτοις μὲν χειρὶ ζῶντων οἰακας, καὶ τῷ χεῖρα κλυτῷ πάντοθεν πολιορκῆ μῦθον ἀνάλαβον ἐδύμεν, ὁ δὲ κτίσεως λειψάνων ταμίας, ὁ φύλαξ τῆς θεοῦ δημιουργημάτων ταχθεὶς, ἀχάρατος ἐν ἀκροπόλει τῆς κλειῶσ σαδισίας, ὁ τῆς κτίσεως ναυαγίας μόνος γαλλέως ὡς διαπύσης, ὁ πῆξ καὶ ἔβλα τῆς κατακλυσμῶν βιασάμῳ.

PARVVLVS IN AQVIS, SYFFOCATVS.

Ex eodem authore in Moyse.

Descriptio. CXLII.

Καὶ ἦν δρᾶμα παραδοξόν, τῷ δημιουργῷ μὲν ἐπὶ πᾶσι χεῖρες, βασιλέως δὲ χεῖρες τῆς ὑδάσι τὴν πᾶσιν ἀπλειφοῦ, καὶ πανταχοῦ τῆς ὠδίνων ἦσαν κατὰ σκοπι, καὶ πόλα μὲν τῶν κλομένων χειρολοῦτο δῆμιον. νόμιον ἐχέφετο, καὶ φύσις ἠυδύνετο, καὶ πράσις ἐκρίνετο, ὡς δίνες καὶ ἐδικάζοντο, καὶ τόκον ἐδικαζέτο, καὶ φύσεως παρήρεια σεύληλο. ἐλόχα ἡ ποταμὸς, τὰ λεκτόμῳ, καὶ διεδέχετο τὰς τῆς μητέρας γαστέρας, καὶ τῶν σπυμάτων γαστῆρ, ἀρὶ βρέφον ἐπίτετο, καὶ μήτε τὰς ἠλικίας ἀκτινας δεύοντο, πρὸς τὰς τῆς ποταμοῦ ὠδίας ἐπέμπτε, πρὸς ἄγμα πάλιν ἐλευνότατον. φονεύς ἑμοῦ καὶ τὰς ὠδίας μὲν τῆς πικτομένην ἐγίνετο, καὶ τόκον τῶν δανατάων σούχοιον ἀνώριος τῆς γενήσεως σιμῆξε, καὶ μήτερες ἀχρὶ τῶν δίνων ἐρχόμενοι, γενεάων μητέρες ἀπύχοντο. ἀγνοία τῶν κλομένων εἶναι τὰς ὠδίας ἐχόμενοι, πρὸλα εἶναι ἐπιδυμοῦσαι τῶν δανατάων τὸ τόκον, ἵνα μὴ τῶν ποταμῶν μητέρες ἀπύχουσι. πένθον ἦν αὐταῖς πρὸ τῶν τόκων τὸ λεκτόμῳ, καὶ γαστέρας ἀκαρποι, μὲν γόνον καὶ κόκον ἠυρίτκοντο. καὶ ὡς δίνων τὰ βέλγη δέχομενοι, δεῖξαι τῶν ὠδίων τῶν καρπῶν σὺν ἠυδύναντο τὰς ὠδίας ὑπέμῳ, καὶ τῆς ὠδίων τὸν καρπὸν σὺν ἐδέχοντο. ἀαρτεβόζους ἐσφυγῶντο τῆς φύσεως. τοιαύτη μὲν ἦ τῆς ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεὸν φιλονεικία.

ERatque facinus perquam insolens. Quod Dei manus efformabant, regis manus aquis obliterabant. Vbiq; erant genitrix speculatores, & fluvius natorum carnifex constituebatur. Lex servabatur, & natura mulcibatur, & si qua periculi redemptio, iudicio erat obnoxia. Parturæ damnabantur, & parvæ explorabantur, nature quoque libertas spoliabatur. Fluvius partum insidij excipiebat, & matris alio fluminis alveus succedebat. Fœtus, recens editus, ac nondum solare iubar contuitus, ad fluvij dolores transimitebatur. Rem sane commiseratione dignissimam! infantium iugulator erat fluvius, pariter, & sepulchrum; ac genitus morti coævus, stragesque cum generatione concurrebat, quæque mæres ad partitionis usque molestiam procellerant, genitrices fieri deprecantur; quod partum futurum ignorarent, stare suos dolores præoptantes, & mortem ante partum oppetere gestientes, ut ne fluvio genuisse viderentur. Partus illis ante partum lucum pariebat, & post conceptum partumque ventres fructu priuati reperiebantur. Nec quæ in partura erant expertæ dolorum spicula, fructum commonstrare poterant: pariendi molestiam sufferebant, nec ullum ex doloribus fructum capiebant. Immaturi nature rancemi vindemiabantur. Talis erat hominum cum Deo contentio.

T E M P L V M .

De urbibus, templis, & ædibus dixi superiori libro, non erit tamen hic abs re audire Egnatium de Venetiani templi structura.

Descriptio C X L I .

TEMPLUM D. Marci Venetijs, non tam magnitudine, & vastitate sua, quam ornatu insignè: & in primis augustum, si primum ingrediare, crucis figuram præferre videtur: cuius anguli in altissimas consurgunt tures, ac testudines: quarum fastigia, ut reliqua templi facies, plumbeis regulis adoperta, ad centum viginti stadia ex alto ad urbem nauigantibus, inter eminentissima urbis ædificia occurrant, superbissimi ad id fornices, mira inter se arte coeuntes totam molem fulciunt. Quicquid operis est à media templi parte, purissimo fulget auro. Mustio opere mirificè variegatum: in ipso testudinum connexu Græcæ arti operis vetustissimæ imagines, mæsta quadam, ac venerabili præsentia horrorem cum religione mixtum oculis spectantium insunt, marmoreæ vndique tabulæ, ad pavementum vsque ipsum, varij marmoris, occurrunt, tanto artificio sibi ad inuicem compositæ, ut eadem inter se similes videri possint. Sedilia circum eadem marmorea: Pavimentum vermiculato opere marmoreis fructibus distinctum. Columnæ complures Patij lapidis, vel Thapsici, aut Numidici, cum duplici suggestu marmoreo. Caurum decreto publico fuerat, ut quicquid egregij operis Veneti, ipsi nauigantes, quocunque terrarum ambirent, id ipsum Venetias deferrent. Vestibuli aurei fornices, trecentis, & amplius fulciuntur columnis, magnitudine, & colorum varietate conspicuis, intercolumnia, & quicquid in area ipsa operis est cum ipso pavimento, marmoreis tabulis pro tectorio renidet, vestibuli partem superiorem, equi quatuor ænei diuerso statu, varioque exornant, templi supercilium senis sese pinaculis explicat: quorum singula in tabernaculi speciem surrecta singulas habent ex candido lapide statuas, nudi genij, aliaque splendidissimi aspectus simulachra, suo

quæque statu operibus inserta, miro quodam modo ipsam pinnarum exornant intercapedinem. Extractum ferunt sub Sebast. Ziano duce ab architecto Constantinopolitano.

D O M V S .

Ex Apuleio.

Descriptio C X L I I .

Iamque sufficienti recreata somno, placidiore surgit animo: videt lucum proceris, & vastis arboribus constitum; videt fontem vitreo latice perlucidum. medio luci meditullio, propè fontis ad lapsum domus regia est, ædificata non humanis, sed diuinis manibus, ac artibus. Iam scies ab introitu primo Dei cuiuspiam luculentum, & amœnum te videre diuersorum. Nam summa laquearia citro, & ebore curiosè cauata, subeunt aureæ columnæ: parietes omnes argenteo cælamine conteguntur: bestijs, & id genus pecudibus occurrentibus ob os introeuntium. Mirus prorsus magnæ artis homo, imò semideus, qui magnæ artis subtilitate tantum effigiauit argentum: Enimuero pavimenta ipsa lapide pretioso cæsim diminuto in varia picturæ genera discriminantur vehementer: Iam cæteræ partes longè lateque dispositæ domus, sine pretio pretiosæ, torique parietes solidati massis aureis splendore proprio coruscant, ut diem suum sibi domus faciat, licet sole nitente: sic cubilia, sic porticus, sic ipsæ valvæ fulgurant. Nec secus opes cæteræ maiestati domus respondent, ut equidem illud rectè videatur ad conuersationem humanam magno Ioui fabricatum cæleste palatium.

(**)

Eccc 3. NA-

N A V I S.

Ex Luciano.

Descriptio CXLIII.

Aλλὰ μεταξύ τ' λόγων ἡλικὴ ναὺς, εἴκοσι
κατὸν πῆχειν, ἑλεγενό ναυπηγός, τὸ
μῆκος εὖς ἢ ὑπὲρ τατέταρτον μά-
λισα τέτου, καὶ ἀπὸ τῆς κλισιάματις ἐς τὸν
ποθμένα ἢ βαδύτατον κατὰ τὸν ἀντικλιν, ἐνεία
πρὸς τοῖς εἴκοσι. τὰ δ' ἄλλα ἡλικὸν μὲν ἰσός,
ὄστω δ' ἀντικλιν κλισιάματις, εἴη δ' ἢ πρότω φάκρη-
ται, ὡς δ' ἢ πρόμνα μὲν ἐπαπέστηκεν ἡρέμα καμ-
πύλη χρυσοῦν κηνίσκου ὀπτικειμένη, κατακλινρὸν
δ' ἀνάλογον ἢ πρῆρα ὑπερέβηκεν ἐς τὸ πρόσω-
ἀπομηνομένη, τὴν ἐπάνω μόντῆς γῆρας δεῶν ἐ-
χῶσα, τὴν ἰσιν ἑκατέρωθεν.

Ὁ μὲν γὰρ ἄλλο κόσμος, καὶ χρυσά, καὶ τῶ
ἐστὶ τὸ πράσιον πυραυγές, καὶ πρὸ τούτων αἱ
ἀγκυραὶ, καὶ τροφεία, καὶ περιγωγῆς, καὶ αἱ μετὰ
τὴν πρύμναν οἰκίσσεις θαυμάσια πάντα μοι ε-
δοξε καὶ τῶν ναυῶν πᾶσι στρατοπέδω ἀνέ-
εἰκάσειν. ἑλέγετο δὲ καὶ τὸ βῆτον ἀγειν σίτον ὡς
ἐκανὸν εἶναι τῶν τῶν Ἀθηναίων οἰκίστων
πρὸς Σοφίμ.

Sed interea dum sermones serimus, quanta
nāvis hæc: eorum, & viginti cubitos in lon-
gitudinem porrecta: latitudine autem supra
quartam maximè partem mensuræ huius pa-
rens: tum à summis foris, ad summum usque,
quo profundissima est, eo loci videlicet, quo
sententia defluit, nouem & viginti cubitos al-
ta. Præterea autem quantus malus, quantumque
sustinet antennam? quanto autem iudente vi-
titur? ut autem ipsa quidem puppis paulatim
assurgit inflexa, atque aureum anserculum su-
perne habens, impositum: è regione verò equa
proportione proia prominere, in anteriorem
partem, longè porrecta, cognominem navi
Deam, Isidem videlicet, utrimque additam ha-
bens.

Nam cætera quidem ornamenta uti pictu-
ra, & veli flammeus ille, atque prasinus color,
& ante hæc, anchoræ quoque, & vertendi cir-
cumagendique instrumenta, & habitationes
illa post puppim, omnia admiratione digna
visa mihi sunt. Iam & nautarum multitudo,
cum exercitu comparari posset, dicebatur a-
ntem tantum frumenti numerum portare,
quantus in annum victum sufficere omnibus
in Attica posset.

S C Y P H V S.

Ex Turfellino.

Descriptio CXLIV.

HENRICVS III. cum Lauretanam
Virginem, publicis implicitus negotijs
visere, ac muneribus colere ipse non pos-
set, Lusitanum vnum ex proceribus Galliarum
suo loco ad eam destinauit, cum regali mu-
nere, anno M. D. LXXXIV. donum voti-

um, Scyphus egregius erat, Virgini, ut
virilem Regi, regnoque stirpem impetraret,
munus, & materia, & opere maxime insignes
Scyphus ipse, ex gemma excavata: lapidem
Lazuli vocant hodie (ut quibusdam placet)
saphyrum appellabant. Hæc gemma eximia
magnitudine est, & aureis internitit venis. O-
perculum Scyphi crystallinum tornatile, quod
auro circumclusum clarissimæ gemmæ distin-
guunt. Porro in summo operculo Angelus au-
reus Gallici regni insigne Liliū adamantini-
um sustinet manu. Constat quippe liliū
ex tribus adamantibus mira arte alligatis. Scy-
phi pes smaragdinus auro obducitur, atque
sub-

substernitur, circa gemmis eximijs, & vniobus adornatus: in ipsa Imaragdini pedis solea, quam auream esse diximus, doni author, & causa literis incisa.

S G L O P V S.

Ex Massæo.

Descriptio CXLV.

Nondum apparuerunt gentibus ijs, nouæ subtilitatis, & operis admirandi balistæ:

oblongum in tubum, & æqualiter teretem, ex ære fulvi figuratæ: quæ non funibus aut neruis intentæ singula mittunt spicula; sed inexcogitata priscis ratione: ad applicitos tenui ab tergo foramine igniculos, cum incremento multiplici rapiendos, certo primum nitrati, ac sulphurei pulueris modo temperatæ: dein insertos ore patente ferreos ex arte globos, catenasque, & alia obruramenta, fulminum instar flammis elucantibus, cum horrendo fragore contorquent.

V E N A T I O.

Philostat. in amoribus.

Descriptio CXLVI.

Μηδὲ δ' λαγῶς ἡμᾶς ἐκείνοσι διαφουγέτω· σιωθράσωμεν δὲ αὐτὸν τοῖς ἔρωσι. τὸ τοτὸ θηρίον ὑποκαθήμενον ταῖς μηλέαις, & σιτοδύμῳ, τὰ πίπτοντα καταλείπει, διαδραῶσιν οὔτοι, & ταρᾶσι μὲν, κρότω χειρῶν, ὁ δὲ κεκραγῶς, ὁ δὲ ἀνασείων τὴν χλαμύδα. & οἱ μὲν ὑπερέπονται τῷ θηρίῳ καταβῶντες· οἱ δὲ μετέπειθ' αὐτὸ περὶ χεῖρας· ὁ δὲ ἄς ἐπιτίθει αὐτὸν ἄρμασι, & τὸ θηρίον ἀλλεῖν ἰσάπειο, ὁ δὲ ἐπιβλεβεί τῷ σκέλει τῷ λαγῶ· ὁ δὲ διωλίδησεν ἠρηκότα, γελῶσιν οὖ, & καταπίπτασι μὲν, εἰς πλευράν, ὁ δὲ πρυμῆς. οἱ δὲ ὑπὸ πάντες, ἐν τοῖς δὲ διαμυρίας σχήμασι, τοῦ ἐνὶ ἰσθμῶ, ἀλλὰ πειρῶνται αὐτὸν ἐλθεῖν, ἵερεῖον τῆ Αφροδίτη ἡδύσομ.

N Lepus quidem ille nos fugiat, sed eundem venemur, vnâ cum cupidinibus. Hanc feram sub malis fedentem, quæ poma cædiua, partim edit, partim semelâ relinquit; amores venantur. Hic quidem manuum plausu, ille vero clamitans, tertius chlamydem coneuens; & alij superuolant leporem clamoribus incessentes: alij verò ipsum per vestigia insequuntur. Hic autem, quo impetu se ipsum immisurus irruit: sed fera aliud est conuersa. At hic leporis cruri insidiatur: huius verò è manibus lapsus est. Itaque rident, & ipsi ceciderunt, hic quidem in latus, hic verò pronus. Hi omnes supini, errorem vario indicante habitu: nullus autem sagittas in eum mittit, sed vinum capere conantur, Veneri suauissimam hostiam.

PRAE

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

P R Æ L I V M.

Ex varijs Phœtarum Græcorum & historicorum sensibus, maximè verò Libanij, qui in *ἐπιδικτικῶν ὁμιλιῶν* id prolixè describit.

Descriptio CXLVII.

IN lato, patentiq̃ue campo instruitur acies, stant in prociectu milites, ex hac parte glomerati inter se pedites, pes pedi, vir viro, clypeus denique clypeo confertus adheret. Ex illa alarum vice explicantur equites, cristarum ymbris opacati, ære, ferroq̃ue cataphracti, vnus est omnium ardor, scintillant oculi, spirat in vultu furor Martius, fiduciaq̃ue permixtus horror, virtutem quasi subditis stimulis incitat: hinniunt interim equi, volitant signa, fulgent gladij, concinunt litui, clangunt tubæ, & immani quodam strepitu tympana personant: Iam congressus, iam pugna, etiam pulueris nubes, varijsq̃ue discursus: iamq̃ue tormentorum flammæ, & fragores, missiliumq̃ue globulorum concitata grandines: mox collisæ inter se in modum rostratarum nauium acies; tridunt, tridunt, feriunt, cœdunt, vicissimq̃ue feriuntur, & cœduntur; alternis veluti fluctibus reciprocata: sequuntur inde varia, quæ solent fortunæ ludibria, cædes multiplices, deuictorum fuga, clades nunc singulorum, nunc vniuersorum: eques, pedesq̃; confusi, armatis inermes, integris debiles impliciti, equi suffossi, in cruore lapsantes, trunca capita, succisi poplites, spirantia cadauera, morientium gemitus, insulantium clamores: atque inter hanc rerum faciem flumen exundans sanguinis.

NAVMACHIA BRVTI
cum Massiliensibus, Cæsar. lib. 1.
de bello ciuili.

Descriptio CXLVIII.

VM hæc ad Herdam geruntur, Massilienses vsq̃ L. Domitij consilio, naues longas expe-

diunt, numero xvij. quarum erant xi. tectæ. Multa his minora nauigia addunt; vt ipsa multitudine nostra classis terreatur, magnum numerum sagittariorum, magnum Albicorum imponit; atque hos præijs pollicitationibusq̃ue incitat. Certas sibi deposcit naues Domitius, atque has colonis pastoribusq̃ue quos secum adduxerat, complet. Sic, omnibus rebus instructa classe, magna fiducia ad nostras naues procedunt; quibus præerat D. Brutus: hæc ad insulam quæ est contra Massiliam, stationes obtinebant. Erat multo inferior numero nauium Brutus, sed delectos ex omnibus legionibus fortissimos viros antesignanos, centuriones Cæsar & classi attribuerat, qui sibi id muneris deposcuerant; manus ferreas, atque harpagones parauerant, magnoq̃ue numero pilorum, tragularum, reliquorumq̃; telorum, se instruxerant; ita cognito hostium aduentu, suas naues ex portu educunt, cum Massiliensibus conflagunt. Pugnatum vtrimque est fortissimè atque acerrimè: neque multum Albicis nostris virtute cedeabant, homines asperi & montani, exercitati in armis: atque ij modo digressi à Massiliensibus recentem eorum pollicitationem animis continebant; pastoresq̃ue indomiti spe libertatis excitati, sub oculis domini suam probare operam studebant. Ipsi Massilienses & celeritate nauium, & scientia gubernatorum confisi, nostros eludebant, impetusq̃ue eorum excipiebant, & quod licebat, latiore spatio, producta longius acie, circumuenire nostros, aut pluribus nauibus adorti singulas, aut remos transeuntes detegere, vt possent, contendebant: cum propius erat necessario ventum, abs scientia gubernatorum atque artificij, ad virtutem montanorum confugebant. Nostri quod minus exercitatis remigibus minusq̃ue peritis gubernatoribus utebantur, qui repente ex onerarijs nauibus erant producti, neque dum etiam vocabulis armentorum cognitis, tum etiam grauitate & tarditate nauium impediuntur. Factæ enim subito ex humida materia, non eundem vsu celeritatis habebant. Itaque dum locus comminus pugnandi daretur, quo animo singulas binis nauibus obijciebant, atque iniecta manu ferrea, & retenta vtraque naue, diuersi pugnabant, atque in hostium naues transcendebant; & magno numero Albicorum & pastorum interfecto, partem nauium deprimunt, nonnullas cum hominibus capiunt, reliquas in portum compellunt.

DAVI.

DAVIDIS ET GOLIATH MONOMACHIA, E X
Basilio Seleucia.

Descriptio CXLIX.

ΚΑΙ δὲ παρὼν ὁ Γολιάθ, πολλὸς μὲν τὴν
 ῥώμην, βαρὺς δὲ τὴν θέαν, μέγα πτε-
 ρων, καὶ βόησιν ἐραμίμα, μεγάλη
 φεγγόμενος, καὶ τῆς θέας τὸν φόβον πισ-
 τώμενος ὡς δίκην ὄφθεις φανόμενος, πρὸ τῆς
 συμβολῆς φυγᾶς καὶ μάχης τοὺς πολεμῶν-
 τας ἐργάσατο· ἀσπίδι καὶ δάρακι, καὶ περιε-
 φαλαίᾳ λαμπρόμυτος, δόρατι χρομίδι ἀνα-
 λόγῳ τῆς σώματός, τοσούτοις νικῶντι τὸ δο-
 ράτωρ τὰ μέτρα, ὅτε μὴ φέροι τὸ ἀνίστασθαι
 φύσει τοὺς ὄφθεις ὑπερκότιζεν. οὐκ ἔκλυε τὸ
 τὸ ἄλλοφύλον εἶσας τραπώπεδον, τὴν τῆς Ἰσ-
 ραὴλ ἀρίστην προσεχέειτο πρὸς μονομαχίαν,
 ἄλλοθεν εἶνα τὸ νικῶντι τὸ νίκης τῆς ἡτῆς ἐν-
 τὴν δολοφονίᾳ ἐπαγγελλόμενος· φοβερὸς μὲν ὄφθεις
 φεγγόμενος καὶ φοβερὸς ὄφθεις, καὶ φόβου
 φόβον περιφέρων διάδοχον, ὁ Σαουλ οὐκ ἐδούρει,
 ὁ Ἰσραὴλ οὐκ ἐδολοφονεῖται, ἐλατῆρι, ὁ φόβος ἔχαινε
 τὴν δύναμιν, καὶ θέα τοὺς ὄφθεις ἀφάρ-
 ζεν. ἀπειλοῦ τὴν ψυχὴν προκλέπητον, ἐ-
 παίπιον ἀνδρες πρὸ τῶν σωμάτων ὄφθεις φωνήματα.
 ὡς δὲ τὸ πᾶν ἠλέγχεται στρατεύματα, καὶ ὁ Σαουλ
 οὐκ ἐκιδόνη τότε πράξει πρὸς μέσον τῆς ἐσο-
 τῆς ἐπιπέδου ἡ χάρις, τοῖς ἐργασίαις δεικνύσασα
 τὸν ἀληθῆς βασιλευσέντα· καὶ ἀρπάζει τῆς μάχης
 τὸν πρόκλησιν ὁ Δαβὶδ, καὶ ἀποδραπέυει λόγῳ
 τὴν ψυχὴν Σαουλ τὸν ῥωμίδι. ὁ δὲ δούλοφονος
 ὄφθεις, ἀπιστεῖν μὲν ἔδεικε, πιστεῖν δὲ ἠναγκάσθη.
 νικώμενος καὶ φόβος, τὸς ἀπὸ τῆς ἡλικίας προσ-
 ὄφθεις ἐλάττωλογος. οὐ μὲν δὲ μῆσος πορευθῆναι πρὸς
 τὴν ἀλλοφύλον, πολεμῆσαι πρὸς αὐτὸν, ὅτι σὺ
 πωτῆριον εἶ, καὶ αὐτὸς ἀνηρ ἐστὶ πολεμιστὴς ἐκ
 νεότητός σου. ἠγνόει δὲ ἄρα ὅτι τὸν φόβον
 δεικνύς, τὴν νίκην ἐπαύμασται, ἀλλ' οὐκ ἀπέ-

AC iam praesens aderat Goliath, ingens ro-
 bore, grauis aspectu, immane spirans, ne-
 que incessu dispari altum vociferans, & vociferationem aspectu comprobans. Qui cum in-
 star montis extaret, hostem aere confictum
 cogebat pugnam detrectare, scuto, lorica, ga-
 lea resplendens, qua utebatur hasta, erat pro
 modo corporis, tantoque hastae commu-
 nis modum superabat, quanto supra humana
 naturae terminos ille se offerebat. Alienigenarum
 exercitu in orbem & stationem compo-
 sito, Israhitarum optimos ad singulare certamen
 euocabat, victorum seruitute in praemium
 victori promissa. Terribilis aspectu; at voce
 terribilior, terrorem terrore geminabat, late-
 que spargebat. Saul interim in tumultu erat,
 Israel in expectatione seruitij, terror ipse vires
 refranabat, hostilis aspectus Israhitas vel ar-
 matos de statione deturbabat, minae intempe-
 stiuarum animos percellabant, ante viri mente,
 quam corpore consternerantur. Cum autem
 nullus e toto exercitu probaretur satis, esset-
 que in periculo Saul, tunc militem suum pro-
 ducit in medium. Gratia, vere regem factis de-
 clarans, dum pugnae prouocationem Da-
 uid ad se rapit, & oratione confuturum Saulis
 animum praefanat. Qui cum aegre indu-
 ceretur in spem, credere tenuisset, nisi ad id
 necessitate compulsus fuisset. Terrore victus,
 atatis excusationem praetexebat, non uales re-
 sistere Philisthae illi, nec pugnare aduersus eum,
 quia puer es, hic autem uir bellator est ab ado-
 lescentia sua. Ignorabat quod terrore praemon-
 strato uictoriam admirabiliorem faceret. Sed quem obarmabat Gratia, a pugna non
 auerit Saulis oratione, nunc uadam, inquit,
 & percuciam eum, & auferam opprobrium ab
 populo. Quoniam quis est hic in circumspectus, qui
 ausus est maledicare exercitui Dei uiuentium?
 Qua ratione a proposito certamine conatus
 es auertere, acruis, o rex, ad pugnam exa-

1. Reg. 17.

FFF CMI-

594
 „ βεβαιε λόγους, ὃν ἡ χάρις χαθὲ πλιζε. Πορευσο-
 „μαι γὰρ, φησὶ, κατὰ ζῶν αὐτὸν, καὶ ἀφελῶ σή-
 „μερον οὐκ ἔστι Ισραὴλ. διότι τίς ἐστιν ὁ ἀπο-
 „ρίμνησθαι οὐκ ἔστι, ὃς οὐκ οἶδισι περιφραστὴν δεῦ-
 „ζῶν; τίς ἀποστρεφείσιν νόμοις, βασιλεῦ, τῆστις
 „πλεον πρὸς τὴν μάχην παρωξύναι, οὐκ ἔστι γὰρ
 „πολεμιστὴς, ἐγὼ δὲ πολέμιον ἀπέειρα. διὰ
 „τὸ τὸ δαῖμον, ὅτι μὴ χερσὶν ἐμάς, ἀλλὰ χάριτι
 „παρὰτάπημα. θεὸς οὐκ οἶδισι, καὶ τίς εὐ πρὸς
 „μάχην ἀπλήρη; αὐτὸν ἐξω τὸ ὑπερξείδωμι,
 „σύνιμαχον, αὐτὸν τὸ πολέμιον τὴν ἐλάσθημον
 „γλῶσσαν ἐξω τὴν νίκης ἐνέχθρον, σώματι καὶ δάρα-
 „κι πέπειθε, ἐγὼ δὲ ἀδατάφ σκέπη γειχίζομαι.
 „ἀπὸ τῶν προβάλλεται, πῶς ἄλλοι ὁ θυρεὸν τὸ
 „ὄργανον βαλλόμενος. οὐκ οἶδισι πολέμιον
 „ὑπὸ τῆς διὰ πολέμιον χεῖρα κηρῶ τῶ
 „παρὰτάπημα, ἵασιση ὄργανον ἔσομαι μά-
 „χης ἐξω τῶν δαράτων τῆστις. ἀδινὴς ὁ
 „Δαυὶδ, ἀλλ' ἰσχυρὸς ὁ παρὰτάπημα. με-
 „ράκιον ὁ Δαυὶδ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς μάχου.
 „ποιμὴν φησὶ, ἀλλὰ ποιητὴς τῶ παν-
 „τός ὁ μεταποιεῖται. χαρῶνισμῶν. ἀρῆ-
 „μοι πρὸς ἰλιμῆσι. πειθεται μὲν τίς ῥή-
 „μασι ὁ Σαουλ, καὶ τὸν φόβον χαλάσας, τίς οἰ-
 „κέαις ὄπλις τὸ Δαυὶδ βρακίσει, καὶ τὴν βασιλι-
 „κὴν τῶ πολέμου τὸν ἀποδύς, τῶ Δαυὶδ περι-
 „τίθει, καὶ τῆς μῆτις ὄπλιον, ἀμολογεῖ καὶ αὐ-
 „τός τὴν τῶ Δαυὶδ βασιλείαν. ἀλλ' ὁ Σαουλ τῶ τὸ
 „Χάριτι. ἀπὸ τῆς βλάβη, καὶ πεισποδύσθαι
 „τὴν τὸν ἀξίαν, κοσμῶν ὄπλις ὃν ἡ χάρις
 „πρὸς λαβῆτα κηρότησιν. ἀλλ' ὁ μὲν Δαυὶδ. πολε-
 „μικῶς οὐκ καὶ βασιλικῶς ἐκκοτμησθαι, δέκνυσι δὲ
 „θεός, ὡς θεὸς συμπολεμῶν. ὄπλιον οὐ χεῖρα.
 „ἀποδύσθαι τῶν τῶ ὄπλιον ὡς ἐμπόδια νίκης.
 „παρὰτάπημα τὸν δάρα, ῥίπται τὴν περιφε-
 „λάμ, ἀποτίθει τὴν ἀσπίδα, ἐλευθεροῖ τὴν
 „χεῖρα τῶ δόρατι, τὴν τῶ πολέμου τὸν ἀπο-
 „σείσθαι, τὸν ποιμῶν ἢ καὶ ῥάβδου καὶ τῆρα δια-
 „ρακίεται, μετ' αὐτὸν ἡ χάρις πρὸς βασιλείαν
 „ἐχειροτόνησε, μονοῦχι πρὸς αὐτὸν λεγέσθαι τὸ
 „Χάριτι. Οὐ χεῖρα σοι τριβῶν ὄπλιον, μεριζο-
 „μένων τὴν νίκης τὴν ἐυκλειαν. ἐμὸν ἐξω, καὶ σὸν, ὦ
 „Δαυὶδ, τὸ χατόρρωμα. μὴ τὴν δόξαν τὴν νίκης ἐλ-
 „κίσθαι, τὸ ὄπλιον ἢ δύναμις. πειμὴν μοι φάσθαι μα-

cuiti. Hic quidem bellator, ego vero belli in-
 expertus, quæ res animos mihi facit : neque enim viribus meis fretus, sed Gratia, in aciem prodeo. Deo contumelia dicitur: ecquis in pugnam non ametur: Ipsum Deum contumelia lacesitum in auxilijs numero, malecicam illam inimici linguam, victoriæ pignus teneo. Corpore praefidens est & thorace; ego vero immortalis defensione munitor: scutum obiectat; verum hostem a Deo oppugnatum non metuo ego, cui cælum pro clypeo est, cum eo manus confero, cui res cum Deo; Deo instrumentum ero visibile, qui inuisibilia iacitela. David imbecillus est; sed fortis, qui mihi praefito est in acie David puer: sed æternus, qui praeliatus: pastor apparet, sed fecit vniuersum, qui me reficit armatum. Satis mihi est ad victoriam fides. Oratione persuadetur Saul, & remisso timore proprijs armis Davidem locat, regio que belli ornamento exuto Davidem circumdat, simulque ipsi Davidi regiam publicitus adscribit potestatem. imprudens Saul diuinæ Gratiæ decreto obsecundabat, cum ornaret armis, quem ante ornaret Gratia, ornamenta dignitatis exuebat. Verum enimvero cum David regi iuxta, ac bellicè esset armatus, declarat Deus, vt nihil opus sit armis, Deo bellum adiuuante. Quæ arma tanquam victoriæ impedimenta David exuit, reculat thoracem, galeam abijcit: scutum deponit; manum hasta liberat, bellicam stolam exciuit, stola pastoritia, & virga ac pera obarmatur, quibus eum rebus ad regnum promouit Gratia. Quasi hæc ad eum loqueretur; Nihil tibi eiusmodi opus armis, quæ partem gloriæ bellicæ sibi arrogent; communicetur inter nos belli decus: Ne victoriæ gloriam ad se trahat armorum potentia. Videam te pastoris habitu depræliantem. Gratiæ, non armis triumphum ascribatur. Hoc arcano verborum tenore David actus in bellum cum tali habitu alienigenarum fertur propugnatores. Deinde Goliath videns puerum pugnae incensum amore, oculorum elegantiam, genarum florem, & alienum à belli studijs schema, iurifum effulus est, spectaculum ludicram dicens armaturam huiuscemodi. Garebat enim oculo fidei, quo auxiliatorem in conspicuum cerneret, ac certè demonum opera factus elator, superbiloquentia perterrefaciebat, canumque ventres pro sepulchro promittebat. Qui verborum fastuque David auxiliatorem: quem promulgabat, opponebat: ostentans illi

de cor.

χείρῳ, υἱὸν δὲ τὸ ὄπλιον τὸ Ἰσραὴλ, ἡ-
 λὰ χάριτ' ἔτι τίς ῥήμασι δ' Δαυὶδ ἀπο-
 ρήτας στρατηγέων, ἡ δὲ τὸ στήματι
 πρὸς τὸ ἄλλοφίλων χεῖρ ἔχει τὸ πρόμαχον.
 ἐπὶ τῆς δὲ Γολιάθ ἄρῳν μετὰ κίον πολέμῳ
 προδομῶν, ὀφθαλμῶν κάλλ' ἔχει, πλοκῶν
 ἀνδρῶν, ἡ στήματι πολέμῳ ἄλλοφίλων, ἡ χεῖρ
 πρὸς γέλωτα, πινέει τὴν παρατάξιν τῶν ἑαυ-
 τῶν ἡ δὲ χεῖρ ἔχει πίστεως ὀφθαλμῶν, ἡ να-
 τὸν ἀόρατον θεῶν, ἡ τῆς σὺμμαχον, ἡ δὲ τίς
 δαίμων ἐπαρόυδ' ἡ λόγους χεῖρ ἔχει, τὰς
 τὸ κινῶν γαστέρας τὰρον αὐτῶ ποιῶν ἐπαγ-
 γιλλῶν. ἀντιγείδου ἡ τίς λόγους δ' Δαυὶδ
 χεῖρ ἔχει τὸν σὺμμαχον, δεικνὸς ἐκείνου τὸ ὄ-
 φθαλμῶν ἀντιπάλου, προφητεύων τὴν νίκην, ἡ
 νικητῶν μαρτυρῶν. ἐυγνώμων αἰδέτης
 πρὸ τῶν ἔργων, τὸ τῶν ἔργων καρπὸν τῶν δεσποτῶν
 προσφέρει. Σὺ γὰρ ἔρχῃ, ρησὶ, πρὸς με εἰ φοι-
 ρῶν ἡ δόρατι, ἡ εἰ ἀσπίδι, ἐγὼ δὲ ἔρχομαι πρὸς
 σε εἰ ὀνόματι κυρίου σαβαὶθ δεῦν παντοκράτο-
 ρ' Ἰσραὴλ. Σὺ μὲν ἐυτελὲς ὄφθαλμῶν, ὡ πολέμῳ,
 τὸ σαπῶν, ἡ τίς ἔχει, τὰς τὸ μάχης ἐλπίδας
 μετὰ ἐγὼ δὲ σοὶ δεῦν ἀντιτάξω πολέμῳ. γινώ-
 σῃ δὲ δεξιῶν ἡ ἀφανῶς ἀνισθῆσαι. οὐ τίς ἐ-
 μάς ταύτας χεῖρας, ἀλλὰ τίς τῶν θεῶν χεῖρ
 πινέει, ἡ σὺ μὲν τὸ ῥῶν τῶν κεφαλῶν ἀφανῶσαι. δὲ γὰρ σὺ μὲν ἡ μὲν ἀνάστην ὑποδρῶν
 ἀγνοῦν ἐπ' αὐτῶ σοὶ τιμωρίαν μακροτέρην θανάτου. ὡ γὰρ πιστεύω τὴν νίκην, τῆς ἡ δὲ νίκης προλε-
 γων τὸν τρόπον. ὡ φιλοδῶν ῥημάτων, ἡ πρὸ τὴν νίκην νεικητότων. ἡ μὲν οὖν γλώττια περὶ πίσταν φιλο-
 σοφῶν πρὸς ἀπίστον, ἡ ἡ χεῖρ τὴν σφενδὸν ἡν ἔπειρε, τίς ἀγῶσιν ὑπερετίσται τὴν πίστεως. ὡ μὲν οὖν λι-
 θῶν ἐπέμπετε, τὸ ἡ κεφαλῶν ἐρρήγνυτε, ἡ ἡ κεφαλῶν τὴν πληγὴν ὑπεδέχεται, ἡ ἡ ψυχὴ τῶν σωματιῶν
 ἔφυγε, ἡ νεκρὸς ἐρρήγνυτο Γολιάθ, ὡ δὲ ὑπὸ τῶν πᾶσιν, κλαπῆς τὸ θάνατον τὸ ἀδύστην, ἐρρήγνυτο τὸ ἀλο-
 λορῶν ὁ τῶν, τῶν ἀφουρον πίστεως, ἡ ἡ χάριτ' ἡ τὸ ἀνάστην συμμαχίας τὸ γινώσκειν,
 βλασφημίας ὡ ἐλεγχῶν, σὴν νεκρωθείσης θρασυτήτ' ἡ.

de caelo adversarium, praedicens victoriam, ac
 victorem contestatus. Gratus feruus, qui vel
 ante operam operae fructum offert domino.
 Tu veni, dixit David, ad me, cum gladio, & hasta,
 & cypro; ego autem venio ad te in nomine Domini
 exercituum; Dei agminum Israel. Tu quidem
 contempnim intueris, o bellator, quod ob ocu-
 los est, & rebus, quas vides, pugnae spes me-
 ritis: ego vero Deum tibi adversarium oppono.
 Cognosces Deum caeca dextera prospere bel-
 lantem. Non hisce meis manibus, sed diuinis
 obarmatus sum, tibi que cum vita caput adi-
 mam. Neque enim te ignorare par est, quae
 post mortem sustinebis, infligam tibi poenam
 morte diuturniorem. Quo enim Deo credo
 victoriam meam fore, eius ope victoriae prae-
 dico modum. O plenas amoris diuini voces,
 vel ante victoriam potitas victoriae! lingua
 de fide cum incredulo disputabat, manus au-
 tem fundam in usum certaminis pro fide sus-
 cepti optabat. Missio igitur lapide galea rum-
 pebatur, plagam caput admittebat, & anima
 de corpore fugiebat, fatique celeritate sensu
 mortis caruit: sternitur mortuus Goliath,
 sternitur alienigenarum turris. Hoc fidei
 spoliū est trophaeum Gratiae, auxilij
 caelestis indicium, blasphemiae
 coercitio, columna in-
 dex extinctae au-
 daciae.

DIREPTIO VRBIS.

Ex Ammiano, lib. 31.

De se uisio CL.

Tunc erat spectare cum gemitu, facta dictu,
 visuque praedita, attonitas metu foemi-
 nas flagris conerepantibus agitari, facti

bus grauidas adhuc immaturis, antequam
 prodirent in lucem, impia tolerantibus
 multa. Implicatos aliis matribus paruulos,
 & puberum audire lamenta: puellarumque
 nobilitum, quarum stringebat fera captiuitas
 manus. Postque adulta uirginitas, castitasque
 nuptarum ore affecto flens vltima ducebatur:
 mox profanandum pudorem optans mor-
 te (licet cruciabili) praenire, inter quae,

cum bellæ ritu traheretur ingenuus, paulò ante diues, & liber, de te fortuna, vt inclemēti, querebarur, & cæca, quæ cum puncto temporis breuioris extortum, & dulcedine charitatum, domoque extorem, quam concessisse vidit in cinerem, & ruinas, aut lacerandum membratim, aut seruitutum sub verberibus, & tormentis, crudo deuouisti victori.

munt impudicam Venerem, adulterum Martem, loquem illum suum, non magis regno, quam vitijs principem, in terrenos amores cum ipsis suis fulminibus ardentem. Nunc in plumas oloris albescere, nunc aureo imbre defluere: nunc in pubescentium puerorum raptus, ministris aibus proflire: Quære nunc an possit esse, qui spectat, integer, vel pudicus.

SCENICI LYDI.

Ex D. Cypriano, ep. 2. lib. 1.

Descriptio. CL.

Conuerte hinc vultus ad diuersa spectaculi, non minus poenitenda contagia: in theatris quoque conspicies, quod tibi, & dolori sit, & pudori.

Cothurnus est tragicus prisca facinora carmine recensere: de patricijs, & in cæcis horror antiquus: expressa ad imaginem veritatis actione replicatur, ne sæculis transeuntibus exolescat: quod aliquando commissum est: admonetur omnis ætas auditu fieri posse, quod factum est: nunquam æui senio delicta moriuntur: nunquam temporibus crimen obruitur: nunquam scelus oblivione sepelitur: exempla sunt, quæ esse iam facinora destituerunt, tum delectat in mimis turpitudinum magisterio, vel quid domi gessent recognoscere, vel quid gerere possit, audire. Adulterium afficitur, dum videtur, & lenocinante ad viria publica authoritatis malo, quæ pudica fortasse ad spectaculum matrona processerat, impudica de spectaculo reuertitur. Adhuc deinde morum, quanta labe, quæ probrorum fomenta, quæ alimenta vitiorum, histrionicis gestibus inquinari: videre contra sædus, iusque nascendi patientiam incestæ turpitudinis elaboratam. Euirantur mores, honor omnis, & vigor sexus eneruati corporis dedecore molliuntur: plusque illic placet, quisquis virum infeminam magis fregerit: in laudem crescit ex crimine, & peritior, quo turpior iudicatur. Spectatur hic, proh nefas! & libenter. Quid non possit suadere, qui talis est? mouet sensus, mulect affectus, expugnat honi pectoris conscientiam fortiorem: Nec deest probri blandientis authoritas, vt auditu molliore perniciēs hominibus obrepat, expri-

SALTATORES.

Maffæus, lib. 1.

Descriptio. CLII.

Naires autem penes quos totius rei militaris est cura, vt septimum circiter ætatis annum attingere, teneri corpusculi neruis diu, multumque distentis, laxatisque compagibus, adhibita frequenti vnctione sesamini olei per aliptas peritissimos, ad agilitatem penè incredibilem perducuntur: itaque velut exosses artus, omnem in partem arbitratu suo torquere, ac flectere, saltus retrosum æque, atque in aduersum edere longissimos, & in lucta varios nexu pariter implicare, atque explicare condiscunt.

CONVIVIA, ET LVXVS.

Apuleius, lib. 6. metam.

Descriptio. CLIII.

Nec mora cum cæna nuptialis affluens exhibetur, accumbebat summum torum maritus, Psychea gremio suo complexus, sic & cum sua Iunone Iupiter, ac per ordinem deinde tori, Dei. Tunc poculum nectaris: quod vinum Deorum est, Ioui quidem suus pocillator ille rusticus puer, cæteris vero liber ministrabat. Vulcanus cœnam coquebat. Horæ rosas, & floribus purpurabant omnia. Gratia spargebant balsama, Musæ quoque canora personabant. Apollo cantauit ad cytharam, Venus suauis musicæ superingressa formosa saltauit: cum Musæ quidem chorum canerent, tibias inflaret. Satyrus, & Paniscus ad fistulam disceret.

ITEM.

I T E M.

Expressum ex varijs Græcorum, & Latinorum sensibus.

NON contumax dixisses, sed amphitheatrum quoddam voluptatum, in quod omnes sensuum cupiditates de palma decertaturæ conuenerant. Primum quidem ad oculi lasciuientis delicias, composita cœnatio quicquid auri, argenti, & margaritarum usquam fuit, partim in vas, partim in simulachris, partim etiam in parietum ornamentis expendisse videbatur, qui licet toti auro, ac gemmis collucerent, & parietum splendori pavimentorum responderet nitore, nihil tamen laquearum fuit admirabilius, quippe in lucris testudinem ad cœli speciem formicatum, noctes, diesque mouebatur, varias identidem micantium siderum formas, & cœlestia simulachra, non sine magna admiratione referens: & ne, quid per se hac delectatione oculis vacarent nates, arcanis exinde fistulis emissa balsama, conuiuas gratissimo omnium spectaculo resperegebant. Ad aurium oblectationem tres chori compositi fuerunt, quorum vnus nympharum fuit, alter Apollinis, & Musarum, tales enim sibi vultus pueri Symphoniaci sumplerant, tertius ex auiculis constabat, quæ stans legibus quasi iussu mellitissimos temperabant cantus.

Sua quidem, & tactui voluptates, fuerunt: sed gustui primas omnes deserebant. Is enim vt expleatur, bellum cœlo, terris, & mari, ad internecionem vsque fuerat indictum, vt ex omnibus elementorum spolijs vna mensa conurgeret. Itaque duo lectissima animum, septem vero piscium millia ordine alphabetico per vices in vno conuiuio sunt allata, inter quæ prodigiosa patina, nouo genere luxuriæ consecrata, in qua Scætorum iecinora, Phasianorum, & Pannonum cerebella, lingua Phœnicopterorum, Murenarum lactes, a Carpathio vsque fretoque Hispaniæ, per nauarchos, & triremes petitarum.

Addite pro nefas! aues humani sermonis dociles, vt inter cætera ciborum portenta imitatio hominis manderetur. Auici præterea panes, atque aurea obsonia, & ingens vis margaritarum aceto subacta, delicatissi-

mis pulmentis aspergebatur, ne quid ad luxus nepotinos deesse videretur. Ministrabant pueri, & virgines ex omni pulchritudine delecti, pro Dijs, Deabusque ornati, interdum etiam mensæ arcanis rotulis incitata suo pte nutu ad manus epulantium accedere, ad aliquod deinde tempus subsistere, mox dilabi, atque diffluere videbantur. Aditi erant Pincernæ aurei, & crystallini, quorum alij myrtharum vinum, alij calidam, alij etiam frigidam temperabant. Inter hæc spectacula se debant omnes conuiuæ coronati, marci, ebrij, non tam vino, quam delicijs.

PANCARPIA VENATIO.

Descriptio CLIII.

NEE mora, totus circus varijs arboribus conuersus in speciem viridissimi nemoris visus est: Conclui deinde varij belluarum, partim ferarum, partim etiam cicurum greges, quos in id muneris vndique conquisitos munificentia solers aluerat. Mox direptioni conditus dies, qui vbi primum illuxit omnium voris expetitus, venatores, partim pedites, latis armati venabulis, partim etiam equites omnes numero canum agmine stipati præsto sunt: spes quoque poriondæ prædæ, nonnullas è mulieribus viragines, & ephēbos militariter armatos effuderat. Intenti omnes signum expectabant, cum insano clangore tubæ perforauerunt: ad hunc sonum instar rapidissimi fluminis effusi in syluam inuolant: varia rum oboritur certaminis species, quippe cum pernicibus cursu, dolo cum astutis, ferro cum robustis, ad internecionem vsque variè dimicatur. Hinc cerui fugaces per abrupta nemoris concitatissimis pedibus feruntur, illinc lepores acerrimam canum vim fugitantes, sexcentos fluxus, & Mæandros implicant. Hinc animosi leones, non viribus defecti, sed multitudine obruti, inter cincta venabula generosas animas excutiunt. Illinc apri rabido furore præcipites induunt ferrum: & si quando, vt sapienter, dominantur feræ, cruentos mortalium artus, aut incusantes obrerunt, aut rabidis faucibus insultantes dilacerant: Parte alia trahuntur cicures minori dispendio, sed inter ipsas trahentium manus membratim discerpæ eu-

Vide Calpurnij versus.
Hic ninos lepores, & non sine cornibus apros, &c.

nescent. Cæcis belluis rapina conuertitur in arbores, quæ radicibus euike à valentissimis brachijs exportantur: hic quæ frondens sylua fue-

rat, campus est permixtus hominum, & ferarum cadaveribus, & cruentis arborum stragibus oppletus.

L V C T A.

Philostrat. in amoribus.

Descriptio CLIV.

Λέξω ἐπὶ τὴν μάχην, καὶ γὰρ τὸ ἐκλιπαρεῖς. ὁ μὲν ἤρξατο ἀντιπαλόν, περιπλάσας αὐτῶν κατὰ τὰ νύκτων, καὶ εἰς πάντως ἀπολαμβάνει, καὶ καταδίδει τις σκέλεσι τοῖς, οὐτε ἀπαγορεύει, καὶ ὀρθῶς ὑπανίσταται, καὶ διὰ αὐτοῦ τὴν χεῖρα, ὅφ' ἧς ἀρchetαι, σφραζώσας ἐνα τὰ δακτύλων. μὴ δὲ ἐν οὐκ ἐπι οἱ λογιστοὶ ἔχουσιν, οὐδὲ εἰσὶν ἐν τῷ ἀπρόξ. ἀλλ' ἔτι δὲ σφραζώσας, καὶ καταδίδει τὸ παλαιὸν τὸ οὐδὲ δὲν δυσχεραίνουσιν οἱ θεῶν μὲν τὸ ἐρωτῶν, ὡς ἀδικεῖν, καὶ ἐκπαλαίοντι, καὶ μήλοισι αὐτὸν καταλιθεῖσι.

Dicam luctam, quando & hoc deprecaris. Hic quidem aduersarium superauit, & in eius dorsum inuolans arripit, ut suffocet, iamque crucibus illaqueat. Hic vero, neque deficit, & rectus assurgit, manumque, qua angitur, dissoluit, unum de digitis reflectens, post quem non amplius reliquis tenaciter continent. Doler enim contortus, & luctatoris aurem mordet. Vnde spectantes indignatae cupidines, quod, & inique, & præter luctantium morem faciat, pomisque ipsum appetunt.

T R I U M P H V S,

Curtius, lib. 9.

Descriptio XLV.

Igitur (ut supra dictum est) æmulatus Patris Liberi, non gloriam solum, quam ex illis gentibus deportauerat, sed etiam famam, siue ille triumphus fuit ab eo primum institutus, siue bacchantium lusus statuit imitari, animo super humanum fastigium elato. Vicos per quos iter erat, floribus, coronisque sterni iubet. Liminibus ædium, crateras vino repletos, & alia eximia magnitudinis vasa colligi. Vehicula deinde constr-

ta, ut plures capere milites possent, tabernaculorum in modum ornati, alia candidis velis, alia veste pretiosa. Primi ibant amici, & eohors regia, varijs redimita floribus, coronisque. Alibi tubicinum cantus, alibi lyra sonus audiebatur. Item in vehiculis pro copia cuiusque adornatis, comestabundus exercitus, armis, quæ maxime decora erant, circumpendentibus, ipsum, conuiuiaque cunctis uehebat, crateris aureis, eiusdemque materiarum ingentibus poculis prægrauis. Hoc modo per dies septem bacchabundum agmen inceffit.

Romanorum triumphos, quia prolixius descripsi ab historicis, & omnique noti, iubens omitto.

Finis Libri Undecimi.

D E